

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko kinologijo in varstvo narave
Letnik XCVI., št. 9
september – kimavec

Lovlec je z odločbo Ministrstva za kulturo RS, št. 61510-129-2009/8, od 6. 7. 2011 vpisan v razvid medijev pod zap. št. 1633.

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Priloga in tisk
Tiskarna Schwarz Print, d. o. o.,
v Ljubljani
Poštnina je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:

Predsednik

Arpad Köves

Odgovorni urednik

Boris Leskovic

Bojan Avbar, Franc Černigoj,
Edvard Lenarčič, Boštjan Pokorny,
in Branko Vasa

Lektorica in korektorica

Marjetka Šivic

Tehnični urednik Milan Samar

Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovlec izhaja praviloma vsak mesec.
Ta številka je izšla v 24.000 izvodih.
Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC
obdavčeno po 8,5 % stopnji.

Besedila za objavo obvezno pošljite
po e-pošti v Wordovem formatu,
uradne dopise pa podpisane in žigo-
sane naknadno tudi po navadni pošti.
Fotografije sprejemamo v formatu
jpg, in sicer v nezmanjšani resoluciji
(velikost 1–2 MB; 300 dpi); lahko
tudi na CD. Pošiljatelj naj pripiše
tudi svojo telefonsko številko.

Uredništvo glasila Lovlec

Župančičeva 9 – p. p. 505

1001 Ljubljana

e-naslov: lovlec@lovska-zveza.si

Tel.: (01) 24-10-922

Faks: (01) 24-10-927

Predstavitvene strani LZS:

<http://www.lovska-zveza.si>

Cene malih oglasov:

do 15 besed 4 €, od 15 do 25 besed
5 €, od 25 do 30 besed 6 €.

Za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.

Male oglase je treba poslati pisno
in plačati vnaprej na transakcijski

račun Lovske zveze Slovenije,

Župančičeva 9, Ljubljana,

pri NLB, d. d., Ljubljana:

02010-0015687097.

Foto: Š. Vesel

IZ VSEBINE:

I. Malešič:	Pred zahtevnimi nalogami	424
IZ DNEVNEGA TISKA		
B. Pokorny:	Smo lovci (še) enakopravni del slovenske družbe?	427
R. Erhatic Širnik:	Je resnična trditev, da so bile kotorne za lovce nezanimiva vrsta?	437
B. Krže:	Novosti iz življenja divjih prašičev	439
B. Avbar:	Član LD po odločbi lovskega inšpektorja	441
PO LOVSKEM SVETU		
I. Tavčar:	Drugi obisk z Daljnega vzhoda	444
T. Vrščaj:	Obisk bolgarskih lovcev in ribičev ob 115-letnici	445
J. Mehle:	Na kratko iz tujega tiska	447
LOVSKE PRIPOVEDNOSTI		
M. Kotnik:	Moji lovski tovariši	448
LOVSKE ORGANIZACIJE		
S. F. Kropce:	Sodelovanje s souporabniki prostora	451
M. Stergar, M. Likar, M. Kranjc, P. Stergar, A. Vidič,		
J. Avenek:	Pogled s ptičje perspektive	451
F. Svetec:	Lov ogroženih ptic?	452
D. Vešner:	Lov lovca – sovražnik?	453
D. Lepšina:	Že petič v Globokem!	453
LZS:	Pokaži svojo lovsko izkaznico!	454
P. Novak:	Spet lovski tabor za mlade v Prosenjakovcih	455
M. Velkavrh:	Uspel mladinski Lovski tabor ZLD Ljubljana	457
M. Hafner:	Delo komisije za pregled in oceno odstrela in izgub divjadi v Gorenjskem LUO	458
Š. Kutoš:	Zanos in trdo delo	458
M. Janc:	Šesto Evropsko prvenstvo v lovski kombinaciji	459
B. Grošelj:	Lovci iz Kapel in Šentlamberta pobrateni deset let	460
F. Wakounig:	Pomembno priznanje Blažu Kržetu	460
V. Prodan:	Srečanje predstavnikov Lovske zveze Koper in Lovskega saveza istarske županije (Lovske zveze istrske županije) ob sprejemu hrvaške v EU	461
B. Zlobko:	»Včasih je bilo tudi zelo težko ...«	461
MLADI IN LOVSTVO		
T. Zajc:	Obiskal sem Vrtec Mavrica - Trebnje	462
I. Rožman:	Izlet radgonskih lovcev	462
JUBILANTI		
LOVSKI OPRTNIK		
R. Gašperšič:	Od kdaj živi jelenjad na Jelovici?	464
T. Vrščaj:	Dvajset let srbsko-romunskega lovskega prijateljstva proslavili v Lužnici/Srbija	464
F. Koncilja:	Drugo državno prvenstvo v kompaku	465
T. Kočar:	Kratek povzetek delovanja Fotokino kluba Diana (1973–2013)	466
E. Mihevc:	Razstava naravoslovnih fotografij Marka Masterla	468
F. Ekar:	Dvajseti lovski poletni veleslalom na Skutinem ledeniku	468
Uredništvo:	Pri Pivki povožena breja volkulja	470
SloWolf:	Projekt SloWolf se približuje koncu	471
	Boj za orožne liste, lovsko orožje in naboje	472
R. Gašperšič:	Izpodbijanje dražbe za zakup lovišča nekdanje Občine Ovsiše, Srez Radovljica	474
V SPOMIN		
LOVSKE KINOLOGIJE		
I. Trček:	Samostojna državna tekma v delu po umetni KS za lovske pse	476
J. Šumak:	Osemindeset let lovec - kinolog in štirideset let kinološki sodnik	476
J. Nahtigal:	Preizkušnja po umetni KS za lovske pse v LD Šenčur	478
J. Verčko:	Uporabnostna preizkušnja po KS v LD Pogorevc	479
J. Šumak:	Ocenjevanje zunanosti psov vseh lovskih pasem v LKD Celje	479
J. Šumak:	Povzetek analize vodnikov lovskih psov, usposobljenih za iskanje obstreljene divjadi v letu 2012	480
KZS:	Predvidena legla lovskih psov	483

SLIKA NA NASLOVNICI:

Jelen – *Cervus elaphus*

Foto: M. Migos

LOVNE DOBE:

Ur. list, 101/17. 9. 2004

Srna

srnjak, lanščak:

1. 5.–31. 10.

srna, mladici obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

mladica:

1. 5.–31. 12.

Navadni jelen

jelen:

16. 8.–31. 12.

košuta, teleta obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 12.

Damjak

damjak:

16. 8.–31. 12.

košuta in teleta obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 12.

Mufflon

oven, lanščaki obeh spolov in

jagnjeta obeh spolov:

1. 8.–28. 2.

ovca:

1. 8.–31. 12.

Gams

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Kozorog

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Divji prašič

merjasec:

1. 4.–31. 1.

svinja:

1. 7.–31. 1.

ozimci in lanščaki obeh spolov:

1. 1.–31. 12.

Poljski zajec

1. 10.–15. 12.

Kuna belica, kuna zlatica

1. 11.–28. 2.

Jazbec

1. 8.–31. 12.

Lisica

1. 7.–15. 3.

Rakunasti pes (enok)

1. 8.–31. 3.

Navadni polh

1. 10.–30. 11.

Alpski svizec

1. 9.–30. 10.

Pižmovka

1. 8.–31. 3.

Nutrija

1. 1.–31. 12.

Fazan

1. 9.–15. 1.

Poljski jerebica (gojena)

1. 9.–15. 11.

Raca mlakarica

1. 9.–15. 1.

Šoja

20. 8.–28. 2.

Sraka

1. 8.–28. 2.

Siva vrana

10. 8.–28. 2.

Medved in volk

po Pravilniku o odvzemu osebkov vrst
rjavega medveda (*Ursus arctos*) in volka
(*Canis lupus*) iz narave (Ur. list RS,
št. 28/2009; 12/2010; 76/2010).

Pred zahtevnimi nalogami

Ko pišem ta uvodnik, se Slovenija duši v vročini. Tudi lovci iščemo senco, hladno pijačo in si želimo čim prejšnjo ohladitev. Je pa tudi čas počitnic, ko skušamo pozabiti vsakodnevne skrbi, ter se oziramo proti jeseni, ki jo lovci iz znanih razlogov vedno pričakujemo z veseljem.

Moja funkcija mi nalaga, da se ukvarjam predvsem z uresničevanjem ambicioznih načrtov dela, ki so jih pripravile posamezne komisije upravnega odbora in jih je junija letos potrdil tudi občni zbor LZS. Z veseljem in občudovanjem lahko spremljam delo nekaterih komisij, saj ne zmanjka ne idej ne energije. Največkrat zmanjkuje le denarja.

Hkrati ko poteka izvajanje letošnjih nalog in projektov, bomo v jeseni pripravljali že načrt dela in finančni načrt komisij za leto 2014. Delo bo zahtevno. Zavedati se je namreč treba, da je ekonomska kriza v Sloveniji na višku. Veliko ljudi, tudi lovec, se sooča s posledicami krize, kot so nezaposlenost, nizke pokojnine itn. Po drugi strani lovci tudi v lovskih družinah doživljamo vedno večje zahteve po plačilu škode od divjadi, izpolnjevanju zahtevnih načrtov odstrela, plačila stroškov iz naslova izpolnjevanja koncesijskih pogodb.

Logična zahteva bi bila, da se zniža članarina Lowske zveze Slovenije. Toda če upoštevamo razmerje med fiksnimi in variabilnimi stroški delovanja LZS, ugotovimo, da gre znižanje v večjem delu lahko le na račun obsega in kakovosti dela komisij. Tako bi znižanje članarine za 5 evrov, če upoštevamo 22.000 članov, pomenilo kar 110.000 evrov manj sredstev za delo komisij oz. 25-odstotno znižanje proračuna za delo komisij. Ob teh številkah se mi vsiljuje vprašanje, kaj pomeni prihranek 5 evrov za posameznika in kaj izguba četrtnine letnega proračuna za delo komisij, za slovensko lovstvo, pri čemer se že z obstoječimi sredstvi komisije soočajo z dejstvom, da sprejetih načrtov dela ne morejo uresničiti v celoti.

Naslednje leto bodo še posebno nekatere komisije pred zahtevnimi nalogami, saj se začneja postopek spremembe Zakona o gozdovih, ki je, kot vemo, tudi temeljna pravna podlaga za sistem lovskega načrtovanja, pričakuje se tudi končna razprava o spremembi Uredbe o določitvi divjadi in njenih lovnih dobah in še in še bi lahko našteval.

Pri teh aktivnostih bomo potrebovali vse znanje in modrost, ki ju premoremo v svojih vrstah, morda celo pomoč našega Združenja evropskih lovskih zvez (FACE). Pri tem bo odločilna tudi naša podoba v javnosti, ki jo državne institucije – ne glede na upravičenost – upoštevajo, saj jih vodijo politiki, ti pa živijo od volilnih glasov.

Pri tem nas vedno bolj preseneča, da država kot lastnica divjadi celo financira delovanje DOPPS, ki poleg drugih proti lovu nastrojenih organizacij na zelo nekorekten način ovira lovske organizacije pri izvajanju nalog, ki nam jih je poverila ista država. Nasploh je vtis, da se država zelo sramežljivo obnaša, kadar mora braniti svojo lastnino in način upravljanja

z njo, ki ga je prav tako sprejela sama. Na drugi strani pa je zelo načelna pri sankcioniranju včasih malenkostnih kršitev pri uresničevanju načrtov odstrela in drugih obveznosti upravljavk lovišč.

Potreben bo tudi razmislek o odprtju razprave o spremembi Pravil Lowske zveze Slovenije in pripadajočih pravilnikov. Veljavna so bila sprejeta že davnega leta 2007 kot posledica spremenjenega Zakona o društvih in Zakona o divjadi in lovstvu. Bilo je težko rojstvo. Pravila urejajo notranja vprašanja organiziranosti krovne slovenske lovske organizacije. Po šestih letih uporabe naših Pravil je prav, da odpremo in omogočimo demokratično razpravo o morebitnih potrebnih spremembah oz. popravkih. Tako bi pričakali volilno leto s posodobljenimi Pravili in posledično notranjo organizacijo LZS, ki bi bila še bolj pripravljena na soočanje s čedalje težjimi izzivi, ki jih pred slovensko lovstvo prinaša čas, v katerem živimo.

Izziv še vedno ostaja dilema, kako območna združenja upravljavk lovišč (OZUL) umestiti v slovensko lovsko organizacijo. Če je bila ob uvedbi Zakona o divjadi in lovstvu želja nekaterih OZUL po delovanju neodvisna od LZS, so pozneje nekateri zahtevali večjo vlogo LZS ne glede na veljavno zakonodajo, ki ne predvideva formalne povezave. Ta pomislek se največkrat pojavi pri tistih OZUL, ki imajo strokovna nesoglasja s posameznimi načrtovalci. Pravilna pot reševanja takšnih težav se mi zdi takšna, kot jo je ubralo uredništvo revije Lovec, ki je dalo prostor in omogočilo konstruktivno, strokovno soočenje načrtovalca in lovske stroke. V mislih imam prispevek Marjana Kumlja, vodje Odseka za gozdne živali in lovstvo pri ZGS, OE Novo mesto, in doc. dr. Boštjana Pokornjaja, predsednika Komisije za upravljanje z divjadjo pri LZS, na temo večjega odstrela srn. Razveseljivo je, da so načrtovalci pripravili svoje strokovne poglede javno predstaviti in jih soočiti tudi s stališči strokovnjakov iz lovskih vrst, in to v strokovni reviji slovenskih lovec. Takšnih in podobnih težav bo v prihodnje gotovo še več. Ne bojmo se strpnih in konstruktivnih mnenj.

Pa smo zopet pri denarju. Čeprav funkcionarji LZS, člani UO in delovnih teles LZS delamo prostovoljno in brezplačno, pa pri delovanju organizacije z 22.000 člani nastajajo stroški. Za reševanje nekaterih težav moramo najemati tudi zunanje strokovnjake, saj so tudi naši sogovorniki največkrat dobro plačani in motivirani profesionalci.

Že za organizacijo seje posamezne komisije UO LZS so potrebna določena sredstva, kljub brezplačnosti dela udeležencev, zato mogoče ne bo odveč, da razmislimo, ali smo pripravljene prihraniti vrednost dveh steklenic piva na lovca na račun zmanjšanja strokovne in opravilne usposobljenosti Lowske zveze Slovenije.

Prepričan sem, da se bomo znali odločiti pravilno.

Ivan Malešič,
podpredsednik LZS

BLIŽNJA SREČANJA MEDVEDJE VRSTE

Sobotna priloga *Dela*, 1. 6. (Viktor Luskovec) – »Pohod po pogorju goteniškega Snežnika med Kočevsko Reko in Gotenico je bil nagrajen z bližnjim srečanjem medvedje vrste. Tistega jesenskega dne se je v gozdu že mračilo, ko sem se po brezpotjih vračal na izhodiščno točko. Temna gmota pred mano, ki je prej negibna spominjala na ogromno deblo podrté bukve, je nenadoma oživila. Medved! Mogočni kapitalni medved! V mraku se je nemudoma izrisala dovršena podoba odraslega medveda. Stal je na zadnjih nogah in pozorno spremljal vsak moj gib. Zdelo se je, da je bil tudi on v nekakšni zadregi. Pred tako rekoč hamletovsko dilemo – oditi ali ne,« opisuje V. Luskovec svoje srečanje z medvedom. »Ta je pogledoval zdaj v levo, nato po brežini navzdol proti meni. Nekajkrat, dvakrat ali trikrat, je že bilo videti, da se bo umaknil, a si je vselej premislil. Ni se umaknil. Usmeril se je naravnost proti meni. Približeval se mi je počasi, z na videz okornimi gibi. Ko sva v četrtr ure trajajočem srečanju razčistila, da je on, medved, nesporni suveren kočevskih gozdov, se je godrnjaje umaknil nazaj v goščavo ...«

NE NAVIJAMO ZA Odstrele

Dnevnik, 21. 6. (Vanja Alič) – Srečko Felix Krobe, predsednik Lovske zveze Slovenije, ki se je zeleni bratovščini pridružil leta 1999, o lovskih trofejah pravi, da so v njih skrita skupna njegova doživetja in njegovih kolegov. »Lovci se večkrat znajdemo v nerodnem položaju, saj bi radi streljali manj, kot nam predpiše država. Sploh pa ne pritiskamo za odstrel medveda ali volka, kot se velikokrat napačno prikazuje v javnosti. Prav slednje zveri se sploh preveč strelja. Po drugi strani pa niti šoje, vrane ali srake ne moremo ustreliti brez državnega blagoslova ...«

MEDVED SE SPET KLATI PO LEPENI

Delo, 4. in 6. 6. (B. M., Blaž Močnik, Boštjan Fon) – Na Bovškem povzroča precej strahu rjavi medved v bližini tamkajšnjih hiš in hlevov. Po naših informacijah gre najverjetneje za medveda, ki se je že lani klatil v okolici in povzročil nekaj škode. Zadnje

Foto: O. Naglöst – Diana

čase je »nastradalo« več čebeljih panjev in nekaj glav drobnice, zato so najbolj zaskrbljeni tamkajšnji kmetje, ki morajo zato zapirati drobnico.

Rjavega medveda, ki se zadržuje na obrobju vasi Lepena, bodo najverjetneje preselili, so v sredo, 5. junija, sklenili odgovorni na sestanku Triglavskega narodnega parka (TNP), Zavoda za gozdove RS in lovskega inšpektorja.

Medvedove sledi lahko zasledimo tudi drugje, na primer v jezeru Save Dolinke, kjer, kot poročajo v Slovenskih novicah, lovi ribe.

MEDVEDI TUDI NA MEŽAKLIJI IN V LOGARSKI DOLINI

Slovenske novice, 6. 6. (Špela Ankele) – Pred dnevi je medved na Mežakliji pokončal starejšo košuto in junico. Dva kosmatinca, eden večji in drugi srednje velikosti, sta (bila) tudi v Logarski dolini. Pravijo, da se na Gorenjskem zadržuje do osem medvedov. Ne manjka pa tudi volk, ki se že četrto leto potika na Jelovici in po Pokljuki.

»Letos smo na širšem območju Pokljuke z obronki zabeležili več od volka uplenjene jelenjadi in srnjadi. Natančnega števila ne poznam. Osebnost sem videl pet živali, za katere lahko potrdim, da so imele značilne znake napada zaradi volka. S štirih so bili vzeti tudi brisi za genetske raziskave,« je med drugim dejal Blaž Černe z blejske enote Zavoda za gozdove.

OD LOVSKEGA PRIROČNIKA DO PRAVE ENCIKLOPEDIJE

Delo, 20. 6. (Dragica Jaksetič) – Lovska zveza Slovenije je pred nedavnim širši javnosti predstavila priročnik *Divjad in lovstvo*, knjigo, ki ima obseg enciklopedije, ki jo je že konec minulega leta prejelo 22.000 članov lovske organizacije.

Vodstvo Lovske zveze Slovenije (LZS) se je pred več kot desetimi leti odločilo pripraviti učbenik, izvirno domače avtorsko delo, za izobraževanje članstva, je na predstavitvi povedal sogovornik Boris Leskovic, odgovorni urednik revije *Lovci* in urednik nove lovske knjige. Priročnik odgovarja na trenutno zelo aktualna vprašanja, tudi na vprašanje, ali je lov potreben in ali je potreben odstrel ptic, volka ali šakala.

LOVEC V KRANJU USTRELIL SRNICO

Slovenske novice, 8. 6. (Špela Ankele) – Navkreber poteka joča Vodopivčeva ulica, po domače imenovana Mohorjev klanec, se v starem mestnem jedru Kranja že nekaj let spreminja v pravcato umetniško četrt. Da ima ta del gorenjske metropole, ki se razteza pod Rožnovensko cerkvijo in znamenitimi Plečnikovimi arkadami, umetniško navdihnjen prebivalec, pričajo tudi pisane hišice, ki

so jih ljubitelji življenja postavili v krošnje bližnjih dreves. Prav z živalmi pa je povezana zgodba, ki je v kranjski umetniški četrti še dolgo ne bodo pozabili. Na eno od dvorišč se je zatekla srna, ki je končala pod streli iz lovčevega orožja. Prebivalcem, ki so slišali pokanje, bodo streli še dolgo odzvanjali v ušesih, so povedali vznemirjeni občani.

»Nihče ni rekel, naj gremo stran, nihče nam ni ničesar pojasnil,« je opisala Eva Ferlan. Sporno se ji je zdelo predvsem, da živali ni nihče prej niti dobro pregledal, preden so odredili takojšnjo usmrnitev, češ da je nemočna žival nevarna za promet. Pa tudi – nihče jih ni opozoril, da bodo streljali. »Slišati tiste tri puke je bilo grozljivo,« je vsa presunjena dejala Ferlanova.

Kako in od kod je srna pritala na Mohorjev klanec, ostaja uganka.

ŠTORKLJE MED POŽAROM VAROVALE GNEZDO

Nedelo, 16. 6. (Simona Fajfar) – V nedeljo, 9. 6., zjutraj, ko je grozljiv požar pustošil po osrednjem delu stavbe OŠ Stara Cerkev in so plameni segali tudi več kot sedem metrov visoko, noben ni mogel verjeti svojim očem: na vrhu šolskega dimnika, le kakšnih pet metrov od ognja, je stala bela štokrlja in varovala mladiče v gnezdu. Ko so požar pogasili in je za enajstimi razredi ostalo le še žalostno pogorišče, je bilo med ljudmi čutiti tudi nekaj olajšanja in celo optimizma: štokrlje, ki so ves čas požara vztrajale v gnezdu, so namreč ostale žive in zdrave!

BIROKRATI PREPREČILI NUJNO REŠEVANJE RISA

Dnevnik, 27. 6. (Vanja Alič) – Čeprav državi še vedno preti večmilijonska tožba zaradi slabega upravljanja z volkom, je Ministrstvo za okolje prižgalo rdečo luč projektu nujne doselitve risov iz Švice, ki bi omilil možnosti vnovičnega izumrtja te največje prostoživeče evropske mačke pri nas. Toda strokovnjaki opozarjajo, da nas lahko to precej drago stane. »Zelo dobro imamo dokumentirano, da populacija risa upada, tako da nas lahko Bruselj – če se mu zahoče – brez težav toži. Kljub znanemu dejstvu namreč nismo

nič storili, in to je lahko za državo precej drago,« opozarja dr. Miha Krofel z Biotehniške fakultete.

SIBIRSKA TIGRA BOSTA NAMEŠČENA V NAJLEPŠIH ZVERINJAKIH V EVROPI

Dnevnik, 3. 7. (Rok Knafelc, Darja Valenčič) – V Ljubljanskem živalskem vrtu kljub dopustniškemu vzdušju ne počivajo in svoje obiskovalce (pretežno starše z otroki in šolsko mladino) razveseljujejo z novimi pridobitvami. Pred nedavnim so javnosti predstavili par gepardov, že konec avgusta pa se mu bosta pridružila še sibirska tigrina. Mladega samca bodo pripeljali z Madžarske, samičko pa iz enega nemških živalskih vrtov.

V ZOO Ljubljana zagotavljajo, da bo za tigrina več kot dobro poskrbljeno, saj so že začeli urejati povsem nov zverinjak, ki bo velik več kot 4000 kvadratnih metrov ter bo največji in najlepši v Evropi. »Naložba je velik korak v našem razvoju,« je za Dnevnik pojasnila direktorica živalskega vrta Zdenka Ban Fischinger.

DIVJIH PRAŠIČEV NE OBVLADAJO VEČ

Primorske novice, 29. 7. – V lovskih družinah v Vipavski dolini letos kljub povečanemu odstrelu divjih prašičev ugotavljajo, da je škoda zaradi njih še več. Prihajajo vse bližje domov, ljudje so nemočni, lovci tudi. »Najhujše šele prihaja, saj koruza dozoreva,« pravi predsednik LD Vipava Kazimir Saksida. V ZLD Gorica zato pripravljajo predlog spremembe zakona o divjadi in lovstvu, zlasti v delu, ki ureja načrtovanje in odgovornost upravljalca zaradi divjadi.

NEZGREŠLJIVA PESEM VELIKEGA RAKARJA

Delo, 4. 7. (Dr. Petra Draškovič) – Rakar je ptica selivka, ki se k nam vrne spomladi, zimo pa preživi v tropski in južni Afriki, kamor se seli avgusta ali septembra. Že od daleč je slišati tisto njeno značilno petje: karre karre krik krik ... Živi ob vodi s trstjem, vendar ga ne sme biti preveč. Včasih si ureja in čisti perje, opreza naokoli, v glavnem

pa samo poje. Tedaj je skoraj slep od ljubezni, ko se trudi na vse pretege očarati samičke.

Rakar je pri nas razširjen na mnogo trstičjih, tudi nedaleč od prestolnice na Ljubljanskem barju in Cerkniškem jezeru, zlasti pogost pa je na Nizozemskem, kjer živi na tisoče parov. Vznemirjenje v času gnezdenja je za občutljive vrste, kot je rakar, še posebno nevarno, saj starši lahko hitro zapustijo gnezdo, zarod pa propade.

TRKANJE, KI NIKAKOR NE SME IZGINITI IZ GOZDOV!

Delo, 25. 7. (Dr. Petra Draškovič) – »Detli imajo v mojem življenju posebno mesto,« piše avtorica prispevka. Rahlo deževnega junijskega dne je skrita v šotoru sedela pod veliko jelko bujnih kočevskih gozdov in vztrajno opazovala duplo, v katerem je bil mali kričič. Na ves glas je vpil ter nič kaj potrpežljivo čakal na hrano. Samica mu je skrbno nosila žuželke, a lačnih ust mladiča, ki je bil tik pred tem, da bo poletel, kot da ni mogla nasititi ... »Čez nekaj dni je bilo gnezdo prazno. Mladič se je pogal v zanj nov svet, meni pa je bila dana tista lepa izkušnja, ki te zaznamuje za vselej. Tedaj sem prvič za trenutek pogledala v

življenje triprstega detla (*Picoides trydactylus*). To so redke ptice, med detli pravi posebnosti, saj imajo edini rumenkasto glavo, pri vseh drugih je ta rdeča, poleg tega imajo prvi prst zakrnel. Čas in lakota sta naredila svoje, mladi detel je v naslednjih dneh poletel. Upam, da mu bomo omogočili, da bo nadaljeval svoj rod v ohranjenih gozdovih in da bodo njihovi lastniki in upravljalci razumeli njegovo trkanje kot zahvalo.«

UVELJAVLJANJE LE SVOJE RESNICE

Direktor DOPPS je v pismu, Objavljenem 2. 7. 2013, v žaljivem slogu, ki ne upošteva niti najosnovnejših demokratičnih norm, predsedniku LZS očital, da je v intervjuju navajal neresnice in z njimi zavajal javnost glede podanih predlogov za predvideno spremembo Uredbe o določitvi divjadi in njihovih lovnih dob. Navedbe nikakor niso resnične!

Posamezni vodilni predstavniki DOPPS si tako zelo prizadevajo za javno uveljavitev »svoje edine in zveličavne resnice«, da so pri tem pripravljeni z vsemi sredstvi žaliti in blatiti LZS oziroma vodilne lovce, ki smo na poziv Ministrstva za kmetijstvo in okolje posredovali svoj predlog.

Dejstvo je, da lovci nikoli nismo in ne nameravamo loviti

ogroženih živalskih vrst! (Sabina Mrak, služba za odnose z javnostjo LZS.)

UPRAVLJANJE POPULACIJE VOLKA POD DROBNOGLEDOM

Delo (Sobotna priloga), 13. 7. (Dragica Jaksetič). »Ukvarjanje s pravnim varstvom okolja v Sloveniji je šibko. Okrepitev tega zahteva popolnoma nov pristop. Nimamo dovolj široko usposobljenih pravnih strokovnjakov za področje narave, varstva okolja, urejanja prostora. Zato smo si za to delo želeli motivirati tudi naše študente prava. Zbrali smo jih deset,« je razloge za novo pravno kliniko opisala Senka Vrbica s pravno-informacijskega centra nevladnih organizacij (PIC). (Več si lahko preberite v Sobotni prilogi Dela, 13. 7. 2013.)

BREZ STRAHU: MEDVEDI SE LJUDI BOJIJO

Dnevnik, 17. 7. (Primož Knez) – Na zgornjem Gorenjskem so junija spet opazili vsaj pet medvedov, ki so naredili kar nekaj škode. A v vrhuncu planinske sezone in tik pred gobarsko velja obiskovalce gozdov pomiriti z zagotovilom, da so medvedi plašne živali. Direktor blejske občinske enote Zavoda za gozdove Andrej Avsenak pomirja, da čez poletje po navadi vlada zatišje, saj se medvedi umaknejo na obrobje planin in pod gore, kjer imajo mir pred številnimi obiskovalci. »Medvedje so kot vse divje živali v osnovi plašni in se ljudem umaknejo,« je še dejal.

MEDVED NAPADEL ŽUPANOVE ČEBELE

Slovenske novice, 29. 7. (Špela Ankele) – O tem, kje medved(i) hlača(jo) po Gorenjskem, smo letos že nekajkrat poročali. Najbolj sveže poročilo o gorenjskem kosmatincu je prišlo s Pokljuke, kjer se je v bližini planine Kranjska dolina sprivil na čebelnjak, ki ga na pašnike pripeljejo s prikolic. Kot nam je povedal lastnik čebelnjaka Janko Sebastijan Stušek, sicer župan Radovljice, »medvedu do čebel in medu sicer ni uspelo priti, je pa precej poškodoval pločevino prevoznega čebelnjaka in štiri od desetih panjev.«

Foto: M. Artnak - Grča

Smo lovci (še) enakopravni del slovenske družbe?

Postopkom in odzivom javnosti ob spreminjanju neke uredbe ob rob

Zadnjega pol leta v (delu?) javnosti buri duhove postopek za morebitne spremembe lovnih dob na določene vrste divjadi in za uvrstitev nekaterih sedaj zavarovanih živalskih vrst med divjad. V sredstvih javnega obveščanja je bilo na to temo objavljenih veliko prispevkov, ki pa so bili praviloma enostranski in so temeljili predvsem na mnenju Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS); slednje je problematiziralo zlasti morebitno ponovno vključitev nekaterih (v preteklosti lovnih, sedaj pa zavarovanih) vrst ptic med divjad. Tako je bilo večkrat poudarjeno, da so predlog pripravile tiste interesne skupine, katerih skupni imenovalec je omogočanje »pobijanja tudi ogroženih vrst ptic«. Takšne navedbe so daleč od resnice. Zaradi dejstva, da je postopek spreminjanja Uredbe še v teku in bi po mojem osebnem mnenju moral potekati v strpni in argumentirani razpravi in izmenjavi ter analizi strokovnih spoznanj v ožjem krogu brez nepotrebnega vznemirjanja javnosti, se doslej v javne razprave nisem želel vključevati. Populistični in demagoški pristopi ter ustvarjanje pogojev za javni linč drugače mislečih s postopki sprejemanja odgovornih odločitev, ki temeljijo na strokovnih spoznanjih, namreč nimajo veliko skupnega. Vendar so se v zadnjem času v medijih pojavile tudi kritike posameznih članov lovske organizacije, ki bodisi na strpen in kulturnen način izražajo nestrinjanje s podanimi pobudami za spremembe, še zlasti zaradi bojazni za izgubo naravovarstvenega ugleda lovske organizacije v javnosti (npr. Stergar in sod., 2013), ali pa vsaj po dikcijah sodeč bolj kot iz samega nestrinjanja s podanim predlogom izhajajo iz želje po osebnem obračunavanju z vodstvom Lovske zveze Slovenije (nekateri prispevki v Dnevniku in Delu). Zaradi razumevanja celovitega ozadja zgodbe želim v tem prispevku prikazati nekatera najpomembnejša dejstva, ki so pripeljala do dane situacije, a tudi za pluralno in demokratično družbo nenavadne/nesprejemljive odzive posameznih interesnih skupin, ki bi želele lovstvo in lovce poslati na obrobje družbe oziroma nas postaviti v pozicijo zgolj »uničevalcev« tistih živalskih vrst, ki so po njihovem mnenju problematične oz. povzročajo škodo (t. i. »konfliktne vrste«), medtem ko naj bi bili kakršni koli drugi interesi lovske organizacije po njihovem mnenju nelegitimni in nesprejemljivi. Vsaj zame osebno so v tem trenutku bistveno bolj kot sami predlogi sprememb in njihova argumentacija za celotno slovensko družbo, ne le lovsko organizacijo, problematični in sporni odzivi posameznikov iz nekaterih naravovarstvenih in kvazinaravovarstvenih organizacij, ki želijo z diskreditacijo a priori preprečiti legitimno izražanje mnenj in uveljavljanje interesov drugače mislečih, zato v prispevku dajem poudarek zlasti temu delu zgodbe. Pri tem poudarjam, da sem za zagotavljanje temeljnih demokratičnih norm pluralne družbe osebno mnenje in prepričanje, ki je lahko tudi drugačno od stališč, ki jih na osnovi predstavljenih dejstev zagovarjam kot raziskovalec ali predsednik Komisije za upravljanje z divjadjo LZS, zavestno skušal postaviti v ozadje. Četudi sta okoljevarstvo in naravovarstvo – vključno z ornitologijo, a tudi z odgovornim in v širšem evropskem prostoru prepoznavnim upravljanjem s populacijami divjadi – od nekdanj sestavni del mojega osebnega in profesionalnega življenja ...

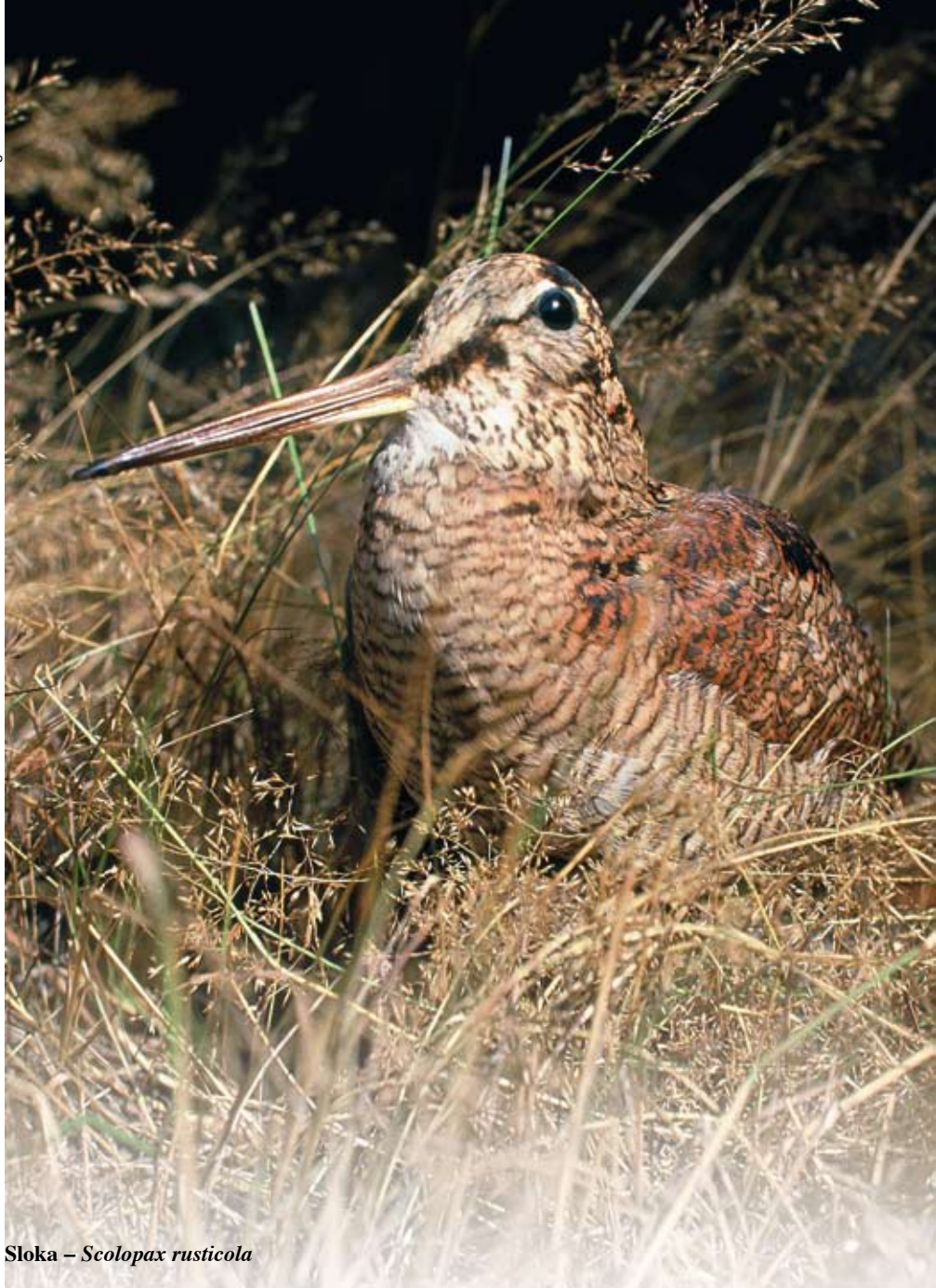
Zakaj je predlog za spremembo Uredbe sploh nastal?

Za Slovenijo je že več desetletij značilno urejeno, sistematično in načrtno upravljanje s populacijami večjih vrst prostoživečih živali (tj. tistih vrst sesalcev in ptic, ki sodijo med divjad); le-to vse od sedemdesetih let prejšnjega stoletja temelji na načelih trajnostne in razumne rabe divjadi kot obnovljivega naravnega vira. Dandanes je celoten/celovit sistem upravljanja s populacijami divjadi (tj. načrtovanje in izvedba ukrepov) v Sloveniji tudi po mnenju vodilnih tujih strokovnjakov oziroma raziskovalcev divjadi med najbolj urejenimi v evropskem prostoru (Putman, 2011). Zaradi načrtnega, na strokovnih izhodiščih temelječega upravljanja s populacijami divjadi in tradicionalno trajnostno naravnega lovstva (še zlasti velja to za našo državo!) lov v sodobnem času ne pomeni grožnje obstoju katere koli lovne vrste v slovenskem in/ali celotnem srednjeevropskem prostoru. Nasprotno – tudi po mnenju Mednarodne zveze za ohranjanje narave in naravnih virov (IUCN) je lov, ki temelji na načelih trajnostne in razumne rabe divjadi kot obnovljivega naravnega vira, pomemben za spodbujanje aktivnega varstva vrst in njihovih habitatov, ohranjanje biotske pestrosti in tudi za enakomerno ter smotrno delitev koristi, ki so povezane z rabo živih naravnih virov; lov je namreč v našem okolju sestavni del prečiščenih varstvenih ukrepov (po IUCN 2006, 2012).

V preteklosti sta se število in seznam živalskih vrst, na katere se je lahko izvajal lov oziroma se je v njihove populacije posegalo z odstrelom, v slovenskem prostoru večkrat spreminjala oziroma zmanjševala. Pri tem je z vidika razumevanja poslanstva in naravovarstvene integritete slovenskega lovstva izjemnega pomena, da se črtanje številnih vrst s seznama divjadi oz. lovnih vrst ni zgodilo le zaradi spremenjene zakonodaje. Varstvo določenih ogroženih vrst je namreč spontano in upošteva stanje v populacijah samoiniciativno vzpostavljala tudi lovska organizacija! Tako je, npr., Lovska zveza Slovenije (LZS) že leta 1984, tj. celo desetletje pred zakonskim varstvom, zaradi poznavanja trendov v številčnosti vrste in zmanjševanja števila aktivnih rastišč

samoiniciativno popolnoma zavarovala divjega petelina (*Tetrao urogallus*). Ne le zaradi pasivnega varstva, temveč tudi stalnega spremljanja (monitoringa) in skrbi za rastišča te vrste so ravno lovci morda najbolj zaslužni, da divji petelin v Sloveniji še vedno živi, pa tudi, da je njegova prihodnost bistveno svetlejša, kot je bila še pred nedavnim. Omeniti velja, da četudi je bilo z *Zakonom o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč* (Ur. l. SRS, 25/1976) še slabih deset let nazaj med divjad uvrščenih >100 vrst ptic (med njimi je bilo enaindvajset lovnih), se je lov v pomembnejšem obsegu dejansko izvajal le na približno 10 % teh vrst; za vse preostale je veljal bodisi celoleten lovopust (t. i. nelovna divjad) bodisi jih lovci (kljub možnosti) zaradi različnih vzrokov niso lovili. Čeprav je bil tako obsežen seznam divjadi, na katerega so bile uvrščene tudi številne redke in ogrožene vrste, nesmiseln in za sodobni čas nesprejemljiv, to dejstvo vendarle kaže, da sama uvrstitev določene vrste med divjad ne pomeni nujno tudi lova nanjo. To še posebno velja v Sloveniji, kjer je upravljanje z divjadjo načrtno, izjemno dobro kontrolirano in temelji na stalnem in sistematičnem spremljanju stanja ter dogajanja v populacijah (t. i. monitoring, ki je za večino vrst divjadi izjemno obsežen, kakovosten in za povrh ter za razliko od velike večine drugih monitoringov za državo in davkoplačevalce popolnoma brezplačen!), samo poseganje v populacije z odstrelom pa je določeno v utečenem postopku lovskoupravljalškega načrtovanja. Za tiste bralce, ki organizacije lovstva v Sloveniji ne poznajo dovolj dobro, je treba na tem mestu še enkrat več poudariti, da si lovskoupravljalških načrtov ne pišemo lovci sami, temveč v imenu države kot lastnice divjadi to delo odgovorno opravljajo uslužbenci *Zavoda za gozdove Slovenije* (ZGS). In v postopku sprejemanja desetletnih in letnih načrtov lovskoupravljalških območij (LUO) ima možnost sodelovati vsa zainteresirana javnost, tudi naravovarstvena stroka! Morebitna ponovna uvrstitev določene (sedaj zavarovane) živalske vrste med divjad je torej zgolj pogoj, da se trajnostni lov oz. odstrel te vrste v postopku lovskoupravljalškega načrtovanja lahko (!) dovoli. To seveda ni nujno, da se zgodi vsako leto, povsod v Sloveniji (v vseh LUO-jih) ali da se sploh zgodi! V urejenem sistemu upravljanja z divjadjo, ki je značilnost Slovenije, je in bo odstrel določene vrste divjadi dovoljen le v primeru ustreznih populacijskih možnosti (za vrste, za katere lov ni nujen z vidika uravnavanja odnosov v življenjski združbi, je pa v interesu lovcev kot sestavnega dela družbe) ali ekosistemskih in/ali družbenih potreb

Foto: W. Nagel

Sloka – *Scolopax rusticola*

(za tiste vrste, ki jih družba prepozna kot »konfliktne«, zato je potrebno uravnavanje njihovih populacij z ekološkimi, ekonomskimi ali celo socialnimi nosilnimi zmogljivostmi okolja). Da je uvrstitev zlasti slednjih vrst (izmed predlaganih vrst lahko mednje potencialno uvrstimo tudi šakala (*Canis aureus*) in grivarja (*Columba palumbus*)) med divjad smiselna, morda najlepše kažejo vsakoletna dogajanja glede vznemirjanja in odstrela kormoranov (*Phalacrocorax carbo*) v Sloveniji. Vsi, ki poznate pravno-formalni ping pong različnih nevladnih organizacij, ki s postopkovnim zavlačevanjem vsako leto onemogočajo izvedbo odločb o vznemirjanju (plašenju) in odvzemu te vrste iz narave z namenom varovanja (tudi ogroženih) vrst rib na odprtih vodah (*Agencija RS za okolje*, npr. Odločba 35601-110/2012-8), verjetno razumete, kako lahko ortodoksna in enoznačna aktivnost dela naravovarstvene sfere (ki pri tem ne upošteva enakovredno različnih vrst v življenjski združbi in celovitosti

ekosistemov, kaj šele legitimnih interesov preostalih uporabnikov prostora, v tem primeru zlasti ribičev in ribogojcev) negativno vpliva na doajanje racionalnosti dela naravovarstvenih organizacij. Pri tem jim tudi strokovna mnenja pristojnih institucij (glej, npr., mnenje ZRSVN 8-IV-294/2-O-12/DV), na katere sicer prisegajo, niso pomembna, popolnoma odmaknjena od vsakoletnega dogajanja v praksi pa je trditev, da v DOPPS-u ne nasprotujejo plašenju in odstrelu kormoranov (Jančar, 2013). No, morda bo tako v prihodnje, kar bi po mojem prepričanju bistveno prispevalo k lažjemu dialogu med različnimi interesnimi skupinami.

A vrnimo se za hip v zgodovino. Zmanjševanje števila lovnih vrst (divjadi) v preteklosti je bilo za nekatere vrste (npr. gozdne kure, planinski zajec (*Lepus timidus*), večina zveri) posledica ustreznega odziva zakonodajalca na negativne populacijske trende, tj. na zmanjševanje številčnosti populacij; vendar se je število/seznam lovnih vrst (zlasti v razredu ptic)

bolj kot zaradi zmanjševanja številčnosti oz. povečane ogroženosti vrst zmanjševalo tudi zaradi: (i) spremenjenega dojemanja vloge in pomena lova ter lovstva v širši družbi; (ii) vprašljive smiselnosti poseganja med vrste, ki niso konfliktni, njihova raba pa ne prinaša večjih ekonomskih koristi (večina tradicionalno lovnih vrst ptic); (iii) rasti popularnosti naravovarstvenih organizacij, ki so svoje interese pogosto utemeljevale in uresničevale z argumenti, ki mnogokrat bolj kot na ekosistemskih vzrokih temeljijo na emocijah. Tako so bile z *Uredbo o zavarovanju ogroženih živalskih vrst* (Ur. l. RS, 57/1993) poleg nekaterih vrst, ki so nujno potrebovale zakonsko varstvo, zavarovane tudi nekatere tradicionalno lovne vrste s stabilno ali celo naraščajočo populacijsko dinamiko, ki so bile in so še lovne v večini evropskih držav (glej nadaljevanje); te vrste so kasneje, tj. s sprejemom *Uredbe o določitvi divjadi in lovnih dob* (Ur. l. RS, 101/2004) izgubile tudi status divjadi. Dandanes je v Sloveniji število lovnih vrst (še zlasti velja to za ptice) bistveno manjše kot v veliki večini drugih evropskih držav, v katerih zelo intenzivno lovijo nekatere v Sloveniji zavarovane vrste. Smiselnost in pomen parcialnega varstva teh vrst (samo) pri nas sta z ohranitvenega vidika zato vprašljivi, pri čemer ne gre zanemariti, da se s pasivnim varstvom izgublja interes ciljne javnosti za te vrste, kar lahko dolgoročno bistveno bolj ogrozi njihov obstoj kot sam lov. Spomnimo se samo ljudske modrosti, ki pravi: »Če želiš določeno vrsto zares ogroziti, jo zavaruj!«.

Vrste, ki v Sloveniji sodijo med divjad, so bile nazadnje določene pred devetimi leti, tj. z *Uredbo o določitvi divjadi in lovnih dob* (Ur. l. RS, 101/2004); takrat so bile določene tudi lovne dobe za vse vrste divjadi. Vendar so se v zadnjem desetletju zgodile nekatere okoljske spremembe, ki so vplivale tudi na populacijsko dinamiko posameznih vrst, kar terja razmislek o morebitnih spremembah, ki bi omogočile optimalnejše in učinkovitejše upravljanje z določenimi vrstami divjadi, kot so npr. divji prašič (*Sus scrofa*), lisica (*Vulpes vulpes*) in siva vrana (*Corvus cornix*). V tem času so se zgodile tudi številne družbene in ekonomske spremembe, ki neposredno ali posredno terjajo razmislek o morebitnih spremembah tudi na področju upravljanja z divjadjo kot obnovljivim naravnim virom, vključno z iskanjem novih razvojnih priložnosti. Strokovno podprta razprava o določenih spremembah, potencialno pa tudi morebitne spremembe (tudi takšne, ki vsem segmentom javnosti niso v celoti pogodu) so legitimni del vsake demokratične družbe in njenega razvoja. Hkrati je obdobje dveh desetletij, tj. od sprejetja *Uredbe o zavarovanju ogroženih živalskih vrst* (Ur. l. RS, 57/1993), dovolj

dolgo, da lahko presodimo, ali in kako pasivno varstvo (zakonska zaščita) določenih vrst vpliva na njihovo populacijsko dinamiko. Zato so (vsaj jaz tako razumem) na *Direktoratu za gozdarstvo, lovstvo in ribištvo pri Ministrstvu za kmetijstvo in okolje* (MKO) v letni načrt dela za leto 2013 uvrstili tudi sprejem *Uredbe o spremembah in dopolnitvah Uredbe o določitvi divjadi in njihovih lovnih dobah* (v nadaljevanju: *Uredba*). Kot prvi korak so v letu 2012 želeli pridobiti predloge tistih zainteresiranih deležnikov (organizacij), ki so jih prepoznali kot ključne in strokovno najbolj usposobljene na področju upravljanja z divjadjo v Sloveniji. Poleg prejetih predlogov LZS so prošnjo za posredovanje predlogov posredovali tudi na ZGS (pristojni državni instituciji na področju upravljanja z divjadjo) in vsem pomembnejšim raziskovalnim institucijam, ki se pri nas ukvarjajo z divjadjo in lovstvom (po meni znanih podatkih so bili za mnenje pozvani še *Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire* in *Oddelek za biologijo Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani*, *Gozdarski inštitut Slovenije* in *Inštitut za ekološke raziskave ERICO Velenje*, vendar smo se žal odzvali le na slednjem). Na podlagi prejetih predlogov so na omenjenem *Direktoratu* pripravili zbir predlogov, podali svoje stališče in za mnenje zaprosili tudi *Sektor za ohranjanje narave* pri MKO. Dokument (oznaka 007-536/2012, z dne 12. 2. 2013), v katerem so jasno in korektno zapisali tudi (v nekaterih primerih pritrjevalna, zopet v drugih pa odklonilna) stališča *Direktorata* in *Sektorja* do podanih predlogov, so še pred prvim usklajevalnim sestankom poslali v mnenje DOPPS, saj so želeli pridobiti tudi njihove stališče.

Vendar so temu sledile popolnoma nepotrebne reakcije DOPPS-a, ki se je namesto za konstruktivno razpravo, v kateri bi lahko predstavitelji in zagovarjali vse svoje argumente zoper uvrstitve določenih vrst med divjad, odločil za strategijo medijske gonje zoper predlagatelje in za poskus njihove strokovne diskreditacije. In nekateri mediji (ne pa vsi) so žal temu nasledili! Samo spomnimo na nekaj naslovov časopisnih člankov: *So lovci stare ptičje trofeje požrli moli?* (*Dnevnik*, 27. 2. 2013), *Ubijanje za šport in zabavo* (*Žurnal*, 27. 2. 2013), *Prepovedati lov na ptice zaradi športa in užitka* (*Delo*, 27. 2. 2013, kjer se je pod fotografijo avtorici zapisala neresnična trditev, kako »so lovci divjega petelina že pred tem iztrebili«), *Skupina lovcev pobija naše najbolj ogrožene ptice* (*Dnevnik*, 2. 7. 2013). Takšen pristop zagotovo ni v čast demokratični in pluralni družbi, v kateri naj bi do najboljših skupnih rešitev, ki so v interesu vseh javnosti, prišli s strpno in argumentirano razpravo. Lovska

organizacija (upam, da na vseh nivojih) se že nekaj časa zaveda, da njeni cilji ne morejo biti nadrejeni ciljem in interesom vseh drugih uporabnikov prostora, zato lahko upravičeno pričakuje, da tudi druge interesne skupine svojih ciljev in interesov ne postavljajo na piedestal nedotakljivosti – tudi ljubitelji ptic nimamo te pravice! Ne glede na vso medijsko gonjo zoper predlagatelje in njihovo skorajda kriminaliziranje v javnosti je moje trdno prepričanje, da izražanje legitimne želje po uveljavljanju interesov slovenskega lovstva, vključno s predlaganimi spremembami lovnih dob in vključitvijo nekaterih (ne pa vseh!) predlaganih vrst med divjad, ni sporno. Tudi znotraj lovske javnosti sem sicer večkrat slišal očitke, da predlogi sprememb niso bili dovolj dobro argumentirani; vendar je šlo po mojem osebnem razumevanju pri posredovanju predlogov zgolj za prvo fazo, tj. zgolj pripravo nabora morebitnih sprememb (konkretnih dogovorov oz. pričakovanih predstavnikov ministrstva do LZS in ZGS ne poznam, vem pa, kakšno je bilo pričakovanje od predstavnikov raziskovalne sfere, ki naj bi se kot neodvisni poslovni subjekti do predlogov v tej fazi zgolj opredelili), o katerih bo (bi bilo) mogoče na podlagi ustreznih strokovnih argumentov razpravljati na usklajevalnem/ih sestanku/ih. Prepričan sem, da bodo zainteresirani predlagatelji do takrat pripravili ustrezne in dovolj podkrepjene argumente za kompetentno razpravo o smiselnosti sprememb *Uredbe*.

V javnosti se je skušal tudi ustvariti vtis, da je predlog za razširitev nabora divjadi korak nazaj, ki postavlja pod vprašaj dosežanje naravovarstveno usmeritev slovenskega lovstva; to je tudi ena glavnih kritik, ki jo je mogoče slišati od nekaterih lovcev. Z vidika pluralnosti naše organizacije je prav, da ima sleherni član svoje, tudi drugačno mnenje in ga izraža na glas; vendar nima nihče pravice zavajati javnosti z neresnicami, kakršne so, da spremembam *Uredbe* nasprotuje vsaj polovica članov LZS, a si tega ne upajo povedati na glas (glej *Delo*, 7. 5. 2013). Po mojih izkušnjah si velika večina slovenskih lovcev želi sprememb, ki bi jih glede števila lovnih vrst divjadi postavile v enakopraven položaj z lovci v evropskem prostoru (glej nadaljevanje). Vsaj v okolju, iz katerega prihajam, lovci praktično s konsenzom zagovarjajo predlog po uvrstitvi vseh treh vrst, za katere so podobne predloge posredovali vsi predlagatelji, tj. sloke (*Scolopax rusticola*), grivarja in šakala, med divjad. Četudi v preteklosti v tem delu Slovenije niti sloke niti grivarja nihče ni sistematično in intenzivno lovil! Tudi *Komisija za upravljanje z divjadjo LZS*, ki je o predlogu za spremembo lovnih dob in uvrstitvi novih vrst med divjad sicer razpravljala *post festum* (ni pripravljala

predloga!), je na svoji peti redni seji, 7. 3. 2013, za večino predlaganih vrst večinsko (za vse zgoraj omenjene vrste pa soglasno) sprejela sklep, da podpira nadaljnja prizadevanja LZS za uvrstitev teh vrst med divjad (glej sklep 5.2). Omeniti je tudi treba, da so bile za sloko in grivarja pobude za njuno ponovno uvrstitev med divjad podajane vse od njenega varstva naprej; tako je bilo, npr., o (ne)smiselnosti varstva sloke samo v Sloveniji in želji po njeni ponovni vključitvi med divjad nekaj člankov objavljenih tudi v glasilu *Lovec* (npr. Vajndorfer, 2007; Galjot, 2012). Z namenom preverjanja možnosti ponovne vključitve sloke in grivarja med divjad je že v letih 2004–2006 delovala delovna skupina obeh tedanjih resornih ministrstev (MKGP, MOP), ZGS, LZS in DOPPS; po podatkih MKO je bil zadnji sestanek delovne skupine 9. 5. 2006, ko je predstavnik DOPPS-a predlagal ukinitev vseh aktivnosti, ki so povezane z morebitnim širjenjem seznama lovnih vrst ptic. Vendar je bilo takrat tudi dogovorjeno, da se zbere čim več podatkov o stanju obeh vrst in pripravi poročilo o načinih upravljanja z vrstama v sosednjih in primerljivih državah, na podlagi česar naj bi sledil izbor najprimernejše metodologije monitoringa. Osebnostno menim, da bi bilo prav, da se po sedmih letih aktivnosti (ne glede na rezultat) vendarle nadaljujejo in se tudi zaključijo z dogovorom vseh ključnih interesnih skupin. Na tem mestu želim tudi poudariti, da sem v zadnjih mesecih opravil precej pogovorov (>15) s strokovnjaki (vsi po vrsti z opravljenim doktoratom znanosti s področja biologije, gozdarstva, varstva narave ali veterine), ki se profesionalno ukvarjajo z naravovarstvom (bodisi kot raziskovalci, upravljavci zavarovanih območij, vodilni upravni in državni uslužbenci) ali z upravljanjem z divjadjo v Sloveniji, na Hrvaškem in v Srbiji. Čeprav se z vsemi predlogi vsi pač ne strinjajo, vendarle vsi po vrsti menijo, da vključitev najpogostejše omenjenih vrst med divjad ni sporna, jo podpirajo ali ji vsaj ne nasprotujejo, absolutno pa prepoznavajo naravovarstveno usmeritev in poslanstvo slovenskega lovstva, pa nikakor ne le v preteklosti. Tudi zato se mi ne zdi potrebno, da bi se lovci kakor koli sramovali svoje samopodobe, kaj šele, da bi se morali predlagatelji pred komer koli zagovarjati!

Ali je predlog za spremembo Uredbe v protislovju z naravovarstvom?

V javnosti (tudi lovski) se je večkrat postavilo vprašanje, kako gre skupaj naravovarstveno poslanstvo lovske organizacije z željo po lovu tistih živalskih

vrst, ki nikomur ne škodujejo. Zame je že sama dikcija tovrstnih vprašanj, iz katerih se bere, da nekatere vrste pa vendarle nekomu škodujejo (torej so škodljivci), neprimerna in jo težko sprejemam ... Vse vrste imajo namreč v okolju svojo vlogo in opravljajo številne pomembne ekosistemske funkcije (tudi, npr., dandanes tako stigmatiziran divji prašič; glej Pokorny in Jelenko, 2013). Ne glede na to je z nekaterimi vrstami potrebno (celo nujno!), zopet z drugimi pa dopustno aktivno upravljati – tudi z izvajanjem lova! Pri tem ne gre pozabiti, da smo tudi ljudje sestavni del narave, torej tako ali drugače vplivamo na zelo različne vrste, pri čemer primarno zasledujemo uresničitev naših lastnih ciljev in potreb. In to je navsezadnje tudi naša pravica! Ljudje oz. v tem konkretnem primeru lovci (pri čemer je ustavna pravica vsakega državljanca, da se lahko včlani v lovsko organizacijo) smemo rabiti posamezne vrste divjadi kot obnovljiv naravni vir. Kot lahko to počno ribiči z ribami, gozdarji z lesom, nabiralci gozdnih sadežev z le-temi ... Seveda pa mora biti kakršna koli raba naravnih virov trajnostna in vzdržna, tj. zagotavljati mora dostopnost teh virov tudi za naše zanamce; in kar je še pomembnejše, nikakor ne sme z ničemer prispevati k povečani ogroženosti katere koli vrste oz. obnovljive dobrine.

Z nekaterimi populacijami živalskih vrst je treba upravljati z namenom zmanjšanja t. i. konfliktnih situacij. Aktivno upravljanje s temi vrstami (vključno z izvajanjem lova) je torej nujno potrebno, upošteva tudi interese drugih uporabnikov prostora. Obstajajo pa tudi vrste, na katere lov ni nujno potreben, je pa sprejemljiv – seveda na trajnosten in kontroliran način, upošteva številčnost teh vrst, populacijske trende, prisotnost in intenzivnost preostalih dejavnikov smrtnosti. Pri tem se v naravovarstvu srečamo s konfliktom dveh pristopov, tj. aktivnega in pasivnega varstva vrst. Slednje pomeni zgolj administrativno zaščito vrst (prepoved poseganja v populacije z zakonskim ali dogovornim varstvom); vendar je tak pristop v zadnjih desetletjih praviloma prepoznan kot neučinkovit, saj v sodobnem času kontroliran in načrtovan lov nikjer ni dejavnik ogrožanja živalskih populacij. Bistveno pomembnejše je zato aktivno varstvo vrst, ki temelji na odpravljanju dejanskih vzrokov ogrožanja. Za aktivno varstvo je predpogoj ustrezno poznavanje trendov v spreminjanju številčnosti vrst oziroma pravočasno zaznavanje različnih dejavnikov tveganja, kar omogoča sprejemanje ustreznih upravljalških odločitev, vključno s potrebnimi ukrepi v življenjskem okolju. Čeprav paradoksalno, je vendarle dejstvo, da so se po zavarovanju številnih vrst začele izgubljati kakršne

koli uporabne informacije o teh vrstah, njihova številčnost pa se je začela še bolj zmanjševati – tako zaradi zmanjšane interesa ljudi za ohranitev teh vrst kot tudi prepoznega prepoznavanja morebitnih kritičnih sprememb v populacijski dinamiki, ki bi terjale izvedbo ustreznih varstvenih ukrepov. Takšne primere najdemo tudi pri nas; samo pomislimo, npr., kaj se v zadnjih letih dogaja z jerebom (*Tetrastes bonasia*) in kaj o tej vrsti, o kateri smo v preteklosti predvsem po zaslugi lovcev imeli bistveno več uporabnih informacij, danes sploh še vemo.

Sicer pa – kaj naravovarstvo sploh je? V osnovi je to nedvomno silno žlahtna dejavnost, ki jo (je) izvaja(la) predvsem civilna družba z namenom zavarovanja narave pred nekritičnimi posegi, spodbujanji s strani kapitala. Žal se je kasneje marsikje (tudi v Sloveniji) naravovarstvo precej izrodilo in je pogosto postalo samo še »biznis«. Podatki o zneskih, ki jih je nevladnim organizacijam v zadnjih petih letih namenil MKO (oz. prej MOP), zlasti pa njihova razporeditev (91,5 % od skupnih >1,5 mio EUR enemu samemu društvu), to še kako potrjujejo. Organizacije, ki »se gredo naravovarstvo« zaradi svojih poslovnih interesov, pa pogosto zanemarjajo celoto oz. zavestno zlorabljaajo populizem za doseganje lastnih ciljev. Vnaprejšnje odklanjanje kakršne koli konstruktivne razprave in izmenjave mnenj/dejstev zgolj zaradi populističnega postulata naravovarstva pogosto onemogoča upoštevanje interesov vseh preostalih uporabnikov prostora. Če ima družba pod pojmom »naravovarstvo« v mislih vnaprejšnje odklanjanje kakršnih koli sprememb, popolno zaščito naravnih virov brez možnosti njihove trajnostne in razumne rabe ali povzdigovanje poslovnih interesov posameznih skupin nad interese vseh drugih uporabnikov prostora, se kot lovec in raziskovalec s takšnim razumevanjem težko identificiram. Če pa kot »naravovarstvo« razumemo tudi razumno upravljanje z naravnimi viri in življenjskim prostorom, in sicer na način, ki bo prispeval k ohranitvi biotske raznolikosti, potem slovenski lovci naravovarstveniki seveda s(m)o, kar s(m)o skozi zgodovino že mnogokrat dokazali. Zanimivo sicer je, da so številni deklarirani naravovarstveniki pri nas tudi navdušeni polharji, ribiči ali nabiralci gozdnih sadežev, pa tega dejstva v javnosti nihče ne problematizira. In vendar so tudi to vrste, katerih ni potrebno, temveč samo dopustno loviti ali nabirati ...

Z naravovarstvenega vidika je najbolj problematična trditev, ki se je skozi številne prispevke in nastope predstavnikov DOPPS-a vlekla kot rdeča nit, da »nameravajo lovci ponovno streljati ogrožene vrste ptic«, tudi tiste, ki so v Sloveniji zelo ali

celo kritično ogrožene. V javnosti se (je) skuša(l) tako ustvariti občutek, da želijo lovci pobiti še zadnje preživele osebkke posameznih vrst. Vendar je pri tem treba opozoriti, da se naravovarstveni status ptic, na katerega se sklicujejo v DOPPS-u, nanaša na njihov gnezditveni status (tega do nedavnega v medijih niso navajali). Čeprav sta gnezdenje in gnezditveni uspeh zagotovo izjemnega pomena za ohranitev vseh vrst ptic, pa sam podatek o (pogostokrat tudi zelo slabo poznanem ali celo samo intuitivno ocenjenem) številu gnezdečih parov določene vrste v Sloveniji oziroma tako opredeljen naravovarstveni status za našo državo nima prav nobenega pomena za poznavanje številčnosti vrst pri

(BirdLife International, 2004). Zlasti v severovzhodni in jugovzhodni Sloveniji je tudi dandanes sezonsko zelo pogosta vrsta, kar lahko potrdijo tudi prebivalci nekaterih strnjenih naselij, katerim s svojo aktivnostjo – tudi gnezdenjem! – v zadnjih letih povzroča nemalo težav (glej Tucovič, 2013). Med zelo ogrožene vrste sodijo po tej interpretaciji po eni strani v Sloveniji celoletno prisotne vrste, ki so dejansko ogrožene in bi jih bilo treba še bistveno bolj aktivno varovati (npr. gozdni jereb, kotorna (*Alectoris graeca*), divji petelin), po drugi strani pa tudi tiste, ki se pri nas zunaj gnezditvenega obdobja kot preletniki ali zimski gostje pojavljajo v veliki številčnosti (npr. krehelj (*Anas crecca*)).

populacijskih trendov v širšem evropskem prostoru največja priložnost in potreba za strpen in argumentiran dialog ter izmenjavo mnenj s predstavniki DOPPS-a kot strokovnjaki na področju ornitologije v nadaljnjih postopkih sprejemanja morebitnih sprememb *Uredbe*.

Kako je z lovom ptic v drugih evropskih državah?

Poudariti je treba, da imamo pri dopušcanju lova na ptice v Sloveniji takoj za Nizozemsko (ohranjenost njenega naravnega okolja z našo državo seveda ni primerljiva) daleč najbolj konzervativno politiko v celotni Evropi (preglednica 1). Morda je (bo) to marsikomu všečno, vprašanje pa je, če je tudi smiselno, upoštevaje omogočanje trajnostne in razumne rabe divjadi kot obnovljivega naravnega vira. Dejstvo je, da lahko vsaka država članica EU ob upoštevanju splošnih pravil iz *Direktive za ptice* (Council Directive, 79/409/EEC) z lastno zakonodajo in neodvisno od kakršnih koli mednarodnih pogajanj določi za lovne vse vrste ptic, ki so uvrščene na Dodatek II/1 *Direktive*; pri nas so iz te skupine (skupaj 24 vrst) lovne fazan (*Phasianus colchicus*), mlakarica (*Anas platyrhynchos*) in jerebica (*Perdix perdix*; samo gojena). Med divjad so lahko v posameznih državah uvrščene tudi tiste vrste ptic, ki so na Dodatku II/2 *Direktive* (skupaj 48 vrst), v katerem so eksplicitno navedene države, kjer je posamezna vrsta lovna. Nove članice EU (lahko) dosežejo uvrstitev teh vrst med divjad v predpristopnih pogajanjih; Slovenija je to storila za sivo vrano, srako (*Pica pica*) in šojjo (*Garrulus glandarius*). Podatki o lovni vrstah ptic v Evropi (predstavljeni so le podatki za članice EU) so zgovorni sami po sebi in so v razponu med tremi vrstami (Nizozemska) in kar 59-imi vrstami (Francija), v veliki večini držav EU pa je lovni več kot 20 vrst ptic. Pri tem je zanimivo, da ni nobene povezave med geografskim položajem, kulturno-zgodovinskim razvojem in/ali naravovarstveno ozaveščenostjo posameznih držav ter številom lovni vrst ptic. Zakonodajalci v posameznih državah so pri tem vprašanju v splošnem pragmatični in praviloma pomembno upoštevajo interese lovcev in lovstva kot pomembnega sestavnega dela njihovih družb.

Izmed skupaj sedmih predlaganih vrst ptic, ki naj bi bile s spremembo *Uredbe* (ponovno) uvrščene med divjad, so z izjemo dveh vrst (kormorana in ruševca), ki pa ju je marsikje v Evropi tudi mogoče (tudi množično!) loviti, vse vrste uvrščene na Dodatek II/1, torej je njihova vključitev med divjad zelo preprosto izvedljiva zgolj s sprejetjem ustrezne nacionalne

Foto: B. Pokorny

Mlakarica – *Anas platyrhynchos*

nas v preostalih letnih časih in/ali nasploh v širšem evropskem prostoru. Gnezditveni status posamezne vrste v Sloveniji tudi nima nujno enoznačne povezave z dejansko ogroženostjo vrste v širšem prostoru, ki na nivoju Evrope določa oz. omogoča poseganje v populacije teh vrst z odstrelom. In tu nastane ključna težava pri nekritičnem navajanju naravovarstvenega statusa ptičjih vrst! Če javnost upravičeno zastrže z ušesi, ko sliši, da »želijo lovci streljati ogrožene vrste ptic«, bo kritična javnost verjetno zastrigla z ušesi tudi, ko bo slišala, da se pri nas redno pojavljajo oziroma so v določenem delu leta pogoste tudi nekatere izumrle ali domnevno izumrle vrste ptic (*sic!*). Lep primer je domnevno izumrla poljska vrana (*Corvus frugilegus*), ki je v evropskem prostoru splošno razširjena vrsta z ocenjeno številčnostjo od 20 do 35 milijonov osebkov

Primeri so predstavljeni predvsem zato, da bralci lahko lažje razumejo relativnost navedb o stopnji ogroženosti posameznih vrst ptic; razlikovati je torej potrebno podatke o gnezditvi in o prisotnosti v različnih obdobjih leta, ki so lahko tudi diametralno nasprotni – vrste s formalno opredeljeno veliko stopnjo ogroženosti (gnezdenja) so lahko po številu pogoste in zelo številčne, nasprotno pa so lahko vrste z bistveno manjšo deklarativno stopnjo ogroženosti v resnici zelo redke in ogrožene kot vrsta v širšem evropskem/svetovnem prostoru. S podanimi predlogi o ponovni uvrstitvi določenih vrst ptic med divjad smo predlagatelji to dejstvo upoštevali, predlagali pa smo predvsem tiste vrste, ki se pri nas pojavljajo predvsem kot selivke. Seveda pa je ravno pri upoštevanju naravovarstvene problematike posameznih vrst in njihovih

zakonodaje. Vsi trije predlagatelji smo podali identičen predlog za dve vrsti, tj. grivarja in sloko, zato nekaj več podatkov le za ti vrsti. Grivar velja za tradicionalno evropsko vrsto divjadi, ki je lovna v vseh državah EU, saj ima zelo ugodno stanje ohranjenosti; v večini držav je celo predmet intenzivnega lova, saj lahko povzroča pomembno škodo na posevkih (npr. Inglis in sod., 1997; Gill in sod., 1999; Cotterill, 2004). Lov na sloko se je v evropskih deželah ohranil kot tradicionalen način izkoriščanja dela populacije te selivske vrste (npr. Ferrand in Gossman, 2001), ki ima poleg rabe obnovljivega naravnega vira tudi prepoznavnost v kulturnem izročilu številnih evropskih narodov. Dandanes je vrsta lovna v skoraj vseh državah EU (preglednica 1). Vrsta je bila v Sloveniji lovna do leta 1993, letni odstrel pa je takrat znašal okrog 2.000 živali, kar je glede na številčnost vrste in odvzem v Evropi (letni odstrel v EU 3–4 milijone, samo v Franciji, npr., >1.200.000, v Italiji pa 500.000 – 1.500.000 osebkov; zbrano v Duriez in sod., 2005; Galjot, 2012), seveda pa tudi glede na naravno smrtnost vrste (glej Ferrand in Gossman, 2001; Duriez in sod., 2005), zelo majhno število. Kakšni bi bili morebitni negativni vplivi zaradi ponovne uvrstitve teh dveh vrst med divjad, presodite sami ... Pri tem so sicer javnosti verjetno zelo všečne populistične fraze, da je Slovenija za selivske vrste ptic prijazno počivališče ali brezplačna bencinska črpalka na njihovi selitveni poti (po Denac, 2013); vendar je težava v tem, da so tovrstne »črpalke/počivališča« pogoste tudi v drugih državah, kjer pa njihovi »upravljavci« za uporabo žal mastno računajo, nam in našemu razumevanju problematike pa se privoščljivo smejejo.

Pri pregledu lovnih vrst ptic v Evropi velja opozoriti tudi na ruševca (*Tetrao tetrix*). Čeprav lovu na to vrsto zaradi različnih vzrokov tudi sam nasprotujem, vendarle po drugi strani razumem nezadovoljstvo zlasti gorenjskih in koroških lovcev, ki težko dojemajo, kako so lahko isti osebk na naši strani meje zavarovani, le nekaj metrov stran pa lovni in pred njihovimi očmi padajo pod streli avstrijskih lovcev. Le malo slovenskih lovcev (verjetno pa tudi ornitologov) sicer ve, da je ruševac uvrščen na Dodatek II.2 *Direktive*, tj. med vrste, ki bi jih Slovenija med divjad lahko uvrstila v predpristopnih pogajanjih z EU, a tega (za razliko od sive vrane, srake in šoje) ni storila. Kaj je bil vzrok za takšno odločitev in kdo jo je sprejel, v tem trenutku niti ni bistveno, vsekakor pa osebno ne poznam nobenega ekološkega vzroka, ki bi pojasnjeval dramatične razlike med obema državama. Vendar – če so državni uradniki v Sloveniji ocenili, da pri nas ruševac potrebuje popolno varstvo, bi

Preglednica 1: Kako je z lovom na izbrane vrste ptic v drugih državah EU (vir: FACE, 2012).

Država	Grivar	Sloka	Kozica	Krehelj	Liska	Ruševac	Skupaj lovnih vrst ptic*
Avstrija	DA	DA	DA	DA	DA	DA	26 (18 + 8)
Belgija	DA	DA	/	DA	DA	/	11 (8 + 3)
Bolgarija	DA	DA	/	DA	DA	/	18 (13 + 5)
Ciper	DA	DA	DA	DA	/	/	24 (14 + 10)
Češka	DA	/	/	/	DA	/	13 (8 + 5)
Danska	DA	DA	DA	DA	DA	/	37 (19 + 18)
Estonija	DA	DA	DA	DA	DA	/	33 (18 + 15)
Finska	DA	DA	/	DA	DA	DA	25 (16 + 9)
Francija	DA	DA	DA	DA	DA	DA	59 (22 + 37)
Grčija	DA	DA	DA	DA	DA	/	32 (16 + 16)
Hrvaška	DA	DA	DA	DA	DA	/	23 (15 + 8)
Irska	DA	DA	DA	DA	/	/	20 (17 + 3)
Italija	DA	DA	DA	DA	DA	/	34 (19 + 15)
Latvija	DA	DA	DA	DA	DA	/	23 (15 + 8)
Litva	DA	DA	DA	DA	DA	/	16 (12 + 4)
Luksemburg	DA	DA	/	/	/	/	7 (4 + 3)
Malta	DA	DA	DA	DA	DA	/	30 (15 + 15)
Madžarska	DA	DA	/	DA	DA	/	17 (10 + 7)
Nemčija	DA	DA	/	DA	DA	/	29 (14 + 15)
Nizozemska	DA	/	/	/	/	/	3 (3 + 0)
Poljska	DA	DA	/	DA	DA	/	13 (11 + 2)
Portugalska	DA	DA	DA	DA	/	/	26 (16 + 10)
Romunija	DA	DA	DA	DA	DA	/	24 (15 + 9)
Slovenija	/	/	/	/	/	/	6 (3 + 3)
Slovaška	DA	/	/	/	/	/	9 (6 + 3)
Španija	DA	DA	DA	DA	DA	/	34 (18 + 16)
Švedska	DA	DA	/	DA	/	DA	31 (12 + 19)
V. Britanija	DA	DA	DA	DA	DA	DA	31 (19 + 12)
Število držav EU, kjer je vrsta lovna	27	24	16	23	20	5	/

* V oklepaju je ločeno navedeno število vrst glede na njihov lovni status po *Direktivi o pticah*, in sicer so najprej navedene vrste iz Dodatka II/1 (države jih lahko za lovno divjad določijo same z nacionalno zakonodajo), nato še vrste iz Dodatka II/2 (vrste se lahko lovijo samo v tistih državah, ki so eksplicitno navedene v sami Direktivi; nove članice uvrstitev posameznih vrst Dodatek II/2 dosežejo v predpristopnih pogajanjih).

bilo tudi prav, da bi skupaj z ornitologi in lovsko organizacijo sprožili postopke o enotnem in primerljivem čezmejnem upravljanju z (vendarle isto!) populacijo te vrste (za to tudi sedaj ni prepozno!). Le tako bi smiselnost pasivnega varstva vrste dosegla svoj cilj, slovenski lovci oz. njeni državljani pa bi bili obravnavani enakovredno kot avstrijski kolegi; a je tudi v tem primeru očitno prevladalo brezbržje uradnikov od nikoli preživetega hlapčevanja prebivalcev s te strani meje.

Osebno bom pasivno varstvo velike večine vrst ptic (vključno z vsemi, navedenimi v preglednici 1) v Sloveniji zagovarjal vedno in povsod takoj, ko bo enako varstvo začelo veljati v večini preostalih evropskih držav. Dokler pa temu ni tako in je intenziven lov na te vrste (in še številne druge) dovoljen skoraj povsod po Evropi, tako v nam sosednjih državah kot tudi tistih, ki se lahko upravičeno ponašajo z

izjemno visoko stopnjo družbene kulture, razvoja in naravovarstvene ozaveščenosti, je pomen lokalno omejenega pasivnega varstva teh vrst na majhnem geografskem prostoru Slovenije zelo vprašljiv, po mojem prepričanju tudi nesmiseln. Še posebej, ker bi lahko z dobro načrtovanim, kontroliranim in trajnostnim upravljanjem s populacijami teh vrst dosegli številne pozitivne učinke za širšo družbo in njene različne interesne skupine, izboljšali pa bi tudi predpogoje za aktivno varstvo in ohranitev samih ciljnih vrst.

Katere koristi lahko prinesejo predlogi za spremembo Uredbe?

Predlagane spremembe *Uredbe* lahko uvrstimo v dva sklopa, in sicer: spremembe trenutno veljavnih lovnih dob in uvrstitev nekaterih sedaj zavarovanih

vrst med divjad. Razprava o spremembah lovnih dob na nekatere vrste divjadi, ki je sicer izzvala začetek celotnega postopka, je nujna zaradi bistvenih sprememb v populacijah divjadi in v okolju, a tudi v dojemanju pomena lova, ki so se zgodile v zadnjih desetih letih, tj. po letu 2004. Naj v tem sklopu, ki v javnosti sicer ni bil problematiziran, kot primer omenim le izjemno večanje številčnosti divjih prašičev (na celotnem območju Slovenije jih je bilo leta 2012 uplenjenih že več kot 13.300), zaradi česar je bil podan po mojem osebnem mnenju smiseln predlog, da bi lahko tudi merjasce lovili vse leto. Podobno so bili podani še nekateri drugi predlogi; za nekatere (npr. podaljšanje loвне dobe na pižmovko kot neavtohtono vrsto, poenotenje loвне dobe na sivo vrano, srako in šojo) smo vsi predlagatelji podali zelo podobne predloge, kar verjetno potrjuje, da so smiselni.

Drugi sklop zajema predloge za morebitno uvrstitev nekaterih sedaj zavarovanih vrst med divjad. Poleg šakala, sloke in grivarja, za katere so podobne predloge podali vsi predlagatelji, je samo LZS za uvrstitev med divjad predlagala še ruševca, kreheljca, kozico (*Gallinago gallinago*) in lisko (*Fulica atra*), na inštitutu ERICO pa smo predlagali tudi razmislek (ob predhodnem soglasju LZS) o uvrstitvi kormorana med divjad. Pri tem želim najprej poudariti, da ti predlogi nikakor niso namenjeni le lovu na te vrste, temveč predvsem omogočanju trajnostnega upravljanja s populacijami in njihovim življenjskim okoljem. Trajnostno upravljanje med drugim obsega tudi zajemanje nujno potrebnih podatkov o vrstah (mo-

nitoring – le-ta sedaj pri nas za večino naštetih vrst popolnoma manjka, lovci pa smo ga sposobni kakovostno in brezplačno izvajati, kar smo že dokazali za številne vrste divjadi), po potrebi pa tudi izvedbo različnih ukrepov za izboljšanje življenjskih razmer za te vrste. Ob številčno zelo omejenem in kontroliranem odstrelu bi tako omogočili zlasti bistveno boljše poznavanje teh vrst, seveda pa tudi izvedbo prepoznanih koristnih ukrepov, ki bi jih lovci lahko izvajali v okolju, zaradi česar bi se lahko tudi gnezditveni uspeh za tiste vrste, ki v Sloveniji tudi gnezdiijo, v prihodnje zelo izboljšal. Morda je slišati paradoksalno, a vendar je sistematično in načrtno upravljanje (za razliko od pasivnega varstva) namenjeno ravno temu ... Zgolj administrativna razglasitev določene vrste za zavarovano namreč ne prispeva nujno ali celo sploh ne prispeva k boljšemu dejanskemu varstvu te vrste. Celo nasprotno – varstveni status takšnih vrst se lahko pogosto celo poslabša, in sicer zaradi pomanjkanja ustreznih informacij, a tudi morebitnega bistvenega poslabšanja »političnega habitata« za konfliktne vrste, tj. velikih pritiskov tistih uporabnikov prostora, ki zaradi občutka prevelikega varstva posameznih zavarovanih vrst izvajajo bistveno večje (pogostokrat tudi uslišane) pritiske, kot bi jih sicer. Nenazadnje – paradoksalno, vendar resnično je dejstvo, da se vsaj pri nas z uvrstitvijo določene vrste med zavarovane zelo zmanjšajo mehanizmi (samo)kontrole, žal pa tudi inšpekcije kontrole. Lovci vemo, da lovska inšpekcija deluje zelo strogo in učinkovito, izrečene kazni so v primeru neustreznega upravljanja z divjadjo pogosto nepropor-

cionalno visoke. Tako je npr. dandanes, ko je grivar zavarovana vrsta, za odstrel grivarja, kar šteje za prekršek po 160. členu *Zakona o ohranjanju narave* (Ur. l. RS, 56/1999 in kasnejši), zagrožena globa 125 do 625 EUR; vendar bi za isto vrsto, če bi bila divjad, za neupravičen odstrel po 77. členu *Zakona o divjadi in lovstvu* (Ur. l. RS, 16/2004 in kasnejši) globa znašala 420 do 1.200 EUR za posameznika, za morebitno neustrezno vodenje evidenc pa bi bila pravni osebi določena globa 4.200 do 125.000 EUR, odgovorni osebi pa še dodatnih 420 do 1.200 EUR (Marolt, 2013, ustno sporočilo). Uvrstitev predlaganih vrst med divjad torej le-teh ne ogroža, temveč bi celo prispevala tudi k njihovem bistveno večjemu pravno-formalnemu varstvu!

Na tem mestu velja izpostaviti še en pomemben vidik uvrstitve posameznih vrst na seznam divjadi, tj. izboljšanje »političnih habitatov« za konfliktne ali potencialno konfliktne vrste. Najlepši primer je kormoran, v bližnji prihodnosti bi to lahko postal tudi šakal. Četudi se predlagatelji (v tem primeru na inštitutu ERICO Velenje) absolutno zavedamo, da za razliko od preostalih vrst, ki so uvrščene na Dodatek II/1 *Direktive o pticah*, takojšnja uvrstitev kormorana med divjad v Sloveniji ni mogoča, saj terja predhodne spremembe evropske zakonodaje (vendar razprave o tem v Evropi intenzivno potekajo; glej Steffens, 2010), pa menim, da se je treba v fazi sprejemanja sprememb *Uredbe* o nadaljnjem upravljanju s to vrsto temeljito pogovoriti, četudi lovci nimamo neposrednega interesa za uvrstitev kormorana med divjad. Sicer sam

Liska – *Fulica atra*

Foto: M. Vegrin

težko razumem očitek, še zlasti pa cinizem DOPPS-a (Jančar, 2013), da ravno ta predlog kaže na nestrokovnost, češ da tega preprosto ni mogoče narediti zaradi trenutno veljavne evropske zakonodaje. Torej je strokovnost argumentov odvisna zgolj od političnega (zakonodajalskega) okolja? Mar potemtakem nasprotovanje DOPPS-a uvrstitvi med divjad petih drugih vrst ptic, za katere evropska zakonodaja to omogoča brez kakršnih koli težav, po analogiji kaže na njihovo (večkratno) nestrokovnost? Ravno kormoran in dogajanje z njim v preteklosti kaže, kako togi in omejeni v svoje interesno področje so lahko nekateri predstavniki nevladnih organizacij. Trendi izjemnega večanja številčnosti kormoranov na celinskih vodah v srednjeevropskem prostoru v zadnjih desetletjih (npr. Bramick, 2007), pomembna ekonomska škoda v sladkovodnem ribištvu in pogosto zaznani ne-

gativni vplivi na avtohtone vrste rib (tudi redke in ogrožene) so v zadnjem desetletju in pol v številnih evropskih državah pogojevali popolnoma spremenjen odnos do te vrste (npr. Steffens, 2010), pri čemer sta plašenje in odstrel kormoranov prepoznana kot ustrezna upravljalvska ukrepa. Vendar jih v prejšnjih letih v Sloveniji kljub razumevanju, izdanim odločbam in pozitivnem mnenju *Agencije RS za okolje* in *Zavoda RS za varstvo narave* ni bilo mogoče izvajati zaradi nekonstruktivnega ravnanja DOPPS-a. Seveda je legitimno, da sprejete upravljalvske ukrepe ljubitelji ptic postopkovno rušijo z vsemi pravnimi sredstvi oz. jih z neprekinjenim vlaganjem pritožb zavlačujejo tako dolgo, da kormorani pač odletijo drugam; nisem pa prepričan, da takšno ravnanje prispeva k strpnosti komunikacije z drugimi uporabniki (v tem primeru z ribiči), dolgoročno pa tudi ne k spoštovanju naravovarstva

kot racionalno utemeljene dejavnosti, pa tudi ne k večjemu varstvu ciljnih vrst. Občutek nemoči zaradi absolutnega in nerazumnega varstva v takšnih primerih pač sproža stalne pritiske drugih interesnih skupin, občasno pa tudi iskanje resnično nesprejemljivih alternativ... Tako kot smo lahko na eni izmed letošnjih javnih predstavitev območnih lovskoupravljaljskih načrtov slišali ogorčenega kmeta, ki je divjim prašičem grozil z »avtomati«, če težav z večanjem njihove številčnosti ne bomo uredili lovci sami (in lovci težave lastnikov zemljišč razumemo ter se po najboljših močeh trudimo za ustrezno upravljanje z divjim prašičem v Sloveniji), sem lahko že večkrat slišal tudi posameznike, ki so kormoranom (posredno pa tudi drugim ribojedim vrstam ptic) grozili z uporabo strupov; tudi šakal je v Sloveniji že deležen številnih podobnih tveganj. Čeprav so takšne grožnje absolutno ne-

Realizacija odvzema divjega prašiča v letu 2013

3. 7. 2013 je Ministrstvo za kmetijstvo in okolje (MKO) z uradnim dopisom, št. 341-33/2013/1, obvestilo vsa območna združenja upravljalcev lovišč (OZUL) v Sloveniji o problematiki, povezani s čezmerno številčnostjo divjih prašičev v Sloveniji. Med prejemniki dopisa sta bila tudi Lovska zveza Slovenije in Inšpektorat RS za kmetijstvo in okolje. LZS je ministrstvo zaprosilo, da v glasilu Lovec objavi vsebino tega dopisa.

»Ministrstvo za kmetijstvo in okolje (v nadaljevanju: Ministrstvo) opravlja naloge na področjih kmetijstva, razvoja podeželja, gozdarstva, lovstva in drugo. Pri vsem tem je v smislu upoštevanja vseh souporabnikov prostora na področju divjadi in lovstva zelo pomembno, da je številčnost divjadi usklajena z okoljem, in sicer tako, da le-ta povzroča čim manj konfliktnih situacij na kmetijskih in gozdnih površinah.

Kot je vsem znano, je bil v jeseni leta 2011 obilen obrod gozdnega drevja in mila zima v začetku leta 2012. Splet okoljskih dejavnikov je povzročil, da so bili pogoji za lov v jeseni in zimi 2011/12 zelo slabi, hkrati pa je preživela velika večina mladičev, močan gozdni obrod je imel tako tudi pomemben vpliv na prirastek divjega prašiča v letu 2012. Številčnost divjega prašiča se je v letu 2012 znatno povečala, po vseh kazalcih ni bila na ozemlju Slovenije še nikoli v zgodovini takšna. Posledično je bil odvzem divjega prašiča krepko najvišji, prav tako pa so bile zelo velike tudi škode. Mestoma so le-te resno onemogočale proizvodnjo krme za živino in pridelavo poljščin za samooskrbo kmetijskih gospodarstev in za trg.

Po trenutno razpoložljivih podatkih Zavoda za gozdove Slovenije (v nadaljevanju: Zavod) je v letošnjem letu zopet pričakovati obilen obrod gozdnega drevja, kar bo povzročilo, da se bodo divji prašiči v jesensko-zimskem obdobju zadrževali v gozdu in ne bodo redno prihajali na krmišča. Omenjeno bo zagotovo povzročalo težave pri učinkovitem izvajanju odstrela divjih prašičev v jeseni in s tem realizacijo sprejetih načrtov za upravljanje z divjadjo. Zaradi navedenega apeliramo na vse upravljalce z lovišči, v katerih se pojavlja divji prašič, da redno spremljajo razmere v loviščih in **pričnejo s čim prejšnjo realizacijo odvzema divjih prašičev** v skladu z načrti, da se ne bi zopet ponovilo leto 2012. Načeloma je v vseh letnih

načrtih lovsko upravljaljskih območjih **odvzem divjih prašičev navzgor količinsko neomejen, praviloma pa mora biti skladen s spolno in starostno strukturo osnovnega načrta.** Po mnenju Ministrstva in Zavoda bi morali dovoljenje, glede neomejenega preseganja načrta odvzema divjega prašiča, še **zlasti upoštevati upravljalci, kjer se pojavlja veliko število škodnih primerov**, v primeru povečanih škod pa po realizaciji osnovnega načrta, v dogovoru z **Zavodom, na MKO ali lovsko inšpekcijo nasloviti prošnjo za odstop od načrtovane strukture odvzema, pri čemer ima dovolj velik količinski odvzem prednost pred strukturo.** Ministrstvo tudi opozarja, **da določanje internih omejitev lova na posamezne kategorije divjega prašiča, ki jih še vedno spremljajo posamezni upravljalci lovišč/LPN ni dovoljeno** (npr. omejevanje lova na privabljalnih krmiščih tekom leta; omejevanje in določanje sankcij za uplenitev katerekoli kategorije divjega prašiča, ki je z načrtovanim odvzemom še dovoljena; omejevanje lova tekom leta z namenom kasnejšega pridobivanja dohodka s skupnimi lovi vabljenih lovskih gostov ali skupin le-teh). Podobno je tudi s krmljenjem, ki mora potekati nadzorovano in v skladu z načrti, v letu 2013 pa glede na napovedi o povečani ponudbi naravne hrane količinsko skromneje in racionalno. Ta dopis je nastal v sodelovanju z Zavodom za gozdove Slovenije«.

Foto: M. Migos

sprejemljive, se je za zmanjšanje tveganja poleg ustreznega ozaveščanja prizadetih interesnih skupin vendarle treba vprašati tudi o vzrokih, ki so pripeljali do njih, in poiskati takšne upravljaljske rešitve, ki bodo sprejemljive za vse uporabnike prostora. Med te ukrepe zagotovo sodi – vsaj zaradi psihološkega učinka – dopuščanje po številu omejenega, načrtnega in kontroliranega poseganja v populacije z odstrelom.

Predlogi za uvrstitev določenih vrst med divjad so bili v posameznih primerih podani tudi v želji po intenzivnejši rabi divjadi kot obnovljivega naravnega vira. Pri nas je sicer skorajda bogokletno razmišljati o kakršnih koli koristih, ki jih lahko človeški družbi nudi trajnostno upravljanje z divjadjo (resnici na ljubo, na tem področju bo morala LZS v prihodnje z ustreznim informiranjem javnosti storiti bistveno več!). Vendar je v današnjem času, ko je zaradi številnih razlogov poudarjena potreba po samooskrbi z zdravo hrano, izjemno pomembno dejstvo, da s trajnostno rabo divjadi v Sloveniji vsako leto »pridelamo« >1.000 t visokokakovostne divjačine, za katero ni niti najmanjšega strahu, da bi imela kakšne »konjske dodatke« oz. bi bila obremenjena z rastnimi hormoni, zdravili, antibiotiki... Tudi nekatere sedaj zavarovane vrste s stabilno populacijsko dinamiko (npr. grivar, liska) so lahko dokaj pomemben prehranski vir. In medtem ko si v našem okolju o tem skorajda ne upamo na glas razmišljati, lahko v sosednji Hrvaški tudi v revijah, ki so namenjene predvsem ženski populaciji (npr. *Lider Trend*, št. 36/2013), ki po mojih izkušnjah precej težje razume poanto lova, v poletnih mesecih beremo hvalo delikatesam, ki jih je mogoče pripraviti iz mesa lisk (Kozarčanin, 2013). Pa nima s tem nihče težav, kot jih tudi nimajo s prihodki, ki jih državi prinese lovni turizem. In prav nobenega racionalnega vzroka ne poznam, zakaj bi se morali takšnim priložnostim za razliko od velike večine drugih evropskih držav odpovedati v Sloveniji, kaj šele, da o tem ne bi smeli niti javno razpravljati.

Kaj je bilo v odzivih nevladnih organizacij najbolj sporno?

Čeprav smo se različne interesne skupine, ki imamo po mojem mnenju sicer na področju naravovarstva in ohranjanja biotske pestrosti številne skupne cilje, tokrat našle na nasprotnih bregovih, osebno z veseljem sprejemam vse strokovne in na dejstvih podprte argumente, ki so jih ali jih bodo predstavniki naravovarstvenih organizacij (zlasti DOPPS-a) uporabili in predstavili za varovanje svojih ciljev ter iskrenih interesov varstva narave; posamezni prispevki, objavljeni v zadnji

številki *Sveta ptic*, so pokazali, da se lahko mnenje in nestrinjanje s predlogi zapiše tudi na objektivni in nežaljiv način (npr. Koce, 2013). Žal pa so posamezni vidni člani DOPPS-a izvajali tudi številne neutemeljene javne napade, katerih glavni namen je bila diskreditacija predlagateljev in so tako nujno potrebne mostove med nami že v osnovi rušili, namesto da bi jih kot najbolj odgovorni skušali graditi. Za celovito razumevanje zgodbe in kot protitež nekaterim očitkom vodstvu LZS (glej Stergar in sod., 2013) je prav, da opozorim na zame najbolj problematične reakcije, še posebno na tiste, ki s temeljnimi načeli delovanja demokratične družbe nimajo veliko skupnega. Tako je, npr., direktor DOPPS-a z elektronskim dopisom (7. 3. 2013) pozival člane lovske organizacije, naj od demokratično izvoljenega vodstva zahtevajo odstop, s čimer si je dovolil posegati v delovanje LZS kot samostojne in z njim nepovezane organizacije, kar je seveda dejanje, vredno vsake obsodbe. A se pri želji po kadrovanju v vodstvu DOPPS-a pri tem niso ustavili, saj so zaradi nestrinjanja z dejstvom, da so se na poziv ministrstva po vložitvi predloga sprememb odzvali tudi na ZGS z njim nevšečnim mnenjem, zahtevali celo razrešitev vodje *Oddelka za gozdne živali in lovstvo* pri ZGS, na kar so očitno celo ponosni (glej Šumrada, 2013). Še več, njihovi vidni posamezniki so celo zahtevali, da odgovorne naloge vodenja tega oddelka, ki terja izjemno dobro poznavanje problematike in izzivov na področju upravljanja z divjadjo in lovstva, ne bi smel izvajati nekdo, ki je hkrati tudi lovec (*sic!*). O sveta preproščina! Po tej sprevrženi logiki torej tudi strokovni direktor kliničnega centra ali katere koli zdravstvene institucije ne bi smel biti zdravnik, morda predstojnik in direktorji biološko usmerjenih institucij ne bi smeli biti biologi, na pristojnih državnih institucijah, ki so tako ali drugače odgovorne za varstvo narave, pa ne bi smeli biti zaposleni ornitologi? In kaj nas še čaka – bodo morda zaradi pričujočega »neprimerne prispevka« in dejstva, da sem tudi sam član lovske organizacije (in to s ponosom!) zahtevali odvzem mojega akademskega in/ali pedagoškega naziva, me izključili iz društva ali morda od mojih delodajalcev zahtevali, da mi odpovedo delovno razmerje? Ob takšnih zahtevah sem resnično zgrožen, saj od odgovornih intelektualcev pač ne sprejemam tovrstne diskriminacije, ki je v tem primeru v nasprotju z ustavno zajamčeno možnostjo posameznika za prostovoljno vključitev v določeno društvo (lovsko družino, LZS). A seveda je treba povedati tudi, da so pod takšne neprimerne zahteve podpisani posamezniki; čeprav opravljajo v društvu vodstvene funkcije, vseeno upam, da nji-

hov način razmišljanja ne odraža mnenja večine članov DOPPS-a.

Sicer se v svojih reakcijah posamezniki iz DOPPS-a niso omejevali le na poskus kadrovanja v drugih, z njimi nepovezanih organizacijah, temveč so čutili tudi dolžnost, da skušajo prispevati k ukinitvi lovišč s posebnim namenom v Prekmurju (npr. Kmecl, 2013) in posledično k zaprtju kar nekaj delovnih mest v tej regiji. Kot soavtor študije o pomenu obstoja teh lovišč v Sloveniji (Pokorny in sod., 2012) lahko z vso odgovornostjo trdim, da med predlogom za spremembo *Uredbe* in potrebo po obstoju LPN-jev ni prav nobene povezave! Čutili so tudi potrebo, da komentirajo upravičenost odločitve *Ustavnega sodišča RS* in »očitno pomanjkljivost slovenske zakonodaje« pri uveljavljanju ugovora vesti lastnikov zemljišč do izvajanja lova, pri čemer se jim zdi sporen slovenski koncept, po katerem lovska pravica ne izhaja iz lastninske pravice (Šumrada in Petrovič, 2013). Slednje pove vse o njihovem dojemljanju pomena veljavne ureditve lovstva v Sloveniji za varstvo vrst, biotske pestrosti in habitatov, kaže pa tudi, da jim manjka temeljnih informacij, kakšne negativne učinke (tudi naravovarstvene!) ima lahko vezanje pravice do lova na lastnino zemljišč, za kar lahko najdemo številne primere v tujini. Samo mimogrede – v primeru, da bi bila pri nas pravica do lova vezana na lastnino zemljišč, sem skoraj prepričan, da tega prispevka ne bi brali, saj bi bile vse predlagane vrste (verjetno pa še številne druge) že uvrščene med divjad. In potem ne bi bilo nobenih težav?

V DOPPS-u so se v svoji reakciji odločili tudi za »pravično kazen«, in sicer predlagajo, da se s seznama divjadi izloči prav vse vrste ptic, saj po njihovem mnenju naj ne bi bilo nobenih vzrokov za lov na katero koli vrsto ptic v slovenskem prostoru (v Denac, 2013). Za politiko kaznovanja so se odločili tudi v *Zavodu RS za varstvo narave*, saj so zaradi vloženega predloga podali pobudo MKO, da ponovno prouči upravičenost statusa LZS kot društva, ki deluje v javnem interesu na področju ohranjanja narave (več o tem glej v Kroke, 2013). Po mnenju nekaterih naravovarstvenikov naj bi bil namreč lov dopusten le, če z njim zmanjšujemo konfliktno situacijo oziroma uravnavamo populacije z nosilnimi zmogljivostmi okolja. Vendar je popolnoma legitimen in upravičen vzrok za lov tudi trajnostna raba divjadi kot obnovljivega naravnega vira, lov kot dejavnost pa ima tudi pomembno socialno funkcijo. Čeprav lovci primarno delujemo v interesu širše družbe, nikakor ne smemo privoliti na omejitev naše vloge zgolj na »izločevalce« konfliktnih vrst. Popolnoma legitimno je, da nas pri opravljanju naše dejavnosti vodijo tudi

drugačni vzgibi, vključno z doživljanjem vse lepote lova kot takšnega. Ali kdor koli oporeka pravico sladkovodnim ribičem do ribolova? Ali polharjem do polharjenja? Nasprotno – vsaj v primeru ribolova širša družba marsikje celo spodbuja možnosti njegovega izvajanja; z vidika zadovoljstva v družbi in kakovosti življenja prebivalcev, od katerih ima vsak pač svoje zahteve in interese, je tako tudi prav. Pri nepremišljenih predlogih o odpravi lova (samo na ptice?) se predlagatelji žal ne zavedajo vseh negativnih posledic. Pri tem ne gre le za zmanjšanje potencialov za samooskrbo s kakovostno hrano, temveč tudi za pričakovano veliko povečanje konfliktnih dogodkov (npr. trki z vozili, zmanjšana cestnoprometna varnost, škoda na kmetijskih površinah itn.). Seveda ni nič narobe, da se v demokratični družbi pojavljajo tudi takšni predlogi, vendar le s pogojem, da so tisti, ki upravljanje z divjadjo in izvajanje lova želijo onemogočiti, pripravljeni prevzeti polno odgovornost za vse morebitne negativne posledice. Za razliko od lovstva, ki ima poleg pravic (npr. možnost izvajanja lova oz. odstrela divjadi) tudi številne odgovornosti (vključno z obsežno finančno odgovornostjo za vso nastalo škodo, ki jo povzroča divjad), nevladne organizacije, ki delujejo na področju naravovarstva, trenutno nimajo praktično nobenih odgovornosti. Tudi sam sicer nimam nobenih težav in tudi mnenje številnih lovcev je takšno, če med zavarovane vrste uvrstimo vse vrste vranov (kaj bi takšna odločitev sicer pomenila

za naravovarstvo kot dejavnost je sicer drugo vprašanje, saj nekritično razglasanje zavarovanih vrst (in zavarovanih območij) prispeva k razvrednotenju tistih vrst/območij, ki dejansko potrebujejo varstvo). Vendar kot davkoplačevalec nisem pripravljen prevzeti nikakršnih posledic takšne nepremišljene odločitve, zato jo bom kot državljan sprejel le, ko bodo vso odgovornost za takšne predloge prevzeli sami predlagatelji. Kot bomo tudi svojo odgovornost v primeru kakršnih koli negativnih posledic morebitnih sprememb *Uredbe* na svoja pleča prevzeli predlagatelji le-teh ...

Sklepne misli

Med vzroki, zakaj uvrstitev posameznih vrst ptic med divjad ni mogoča/sprejemljiva, v DOPPS-u najpogosteje navajajo (npr. v Denac, 2013): (i) neustrezen naravovarstveni status določenih vrst, tj. njihovo ogroženost oziroma negativno populacijsko dinamiko (za kozico, sloko in kreheljca); (ii) evropsko zakonodajo, ki takšne spremembe nacionalne zakonodaje ne dopušča (za ruševca in kormorana); (iii) morebitne zamenjave z drugimi, sicer redkimi in ogroženimi vrstami, ki bi jih »neuki lovci« (sic!) zato nehote odstreljevali (za grivarja in kreheljca); (iv) nepotrebno dodatno vznemirjanje živali, in sicer ciljnih in tudi drugih vrst (zlasti za kreheljca in lisko); (v) povečan vnos svinca v okolje in posledično zastrupljanje

osebkov, vrst in narave kot celote (za vse vrste); (vi) nesmiselnost lova na ptice kot takšnega (za vse vrste). O upravičenosti teh argumentov naj – tudi na podlagi zapisanega v pričujočem prispevku – presodi vsak bralec sam. Osebnostno menim, da je vse navedbe treba strpno pretehtati na usklajevalnem sestanku, jih ovrednotiti v primerjavi z vsemi argumenti, ki so v prid potencialne razširitve seznama divjadi, in nato sprejeti ustrezne skupne odločitve. Kakršne koli že bodo, pa upam, da bodo vsi postopki in dogodki v prihodnje potekali v strpni razpravi in ob upoštevanju temeljnih demokratičnih norm, kar sicer radi poudarjajo tudi v DOPPS-u (npr. Koce, 2013). Le tako bomo namreč lahko vsi skupaj stopili z okopov in ustvarili možnosti, ko bomo z medsebojnim spoštovanjem in upoštevanjem interesov vseh, ki nas vendarle vodijo podobni cilji na področju varstva narave, ustrezne odločitve sprejemali skupaj, brez fig v žepu in s trezno glavo. Menim, da sta temeljni interes in poslanstvo vseh nas ustrezno varstvo vseh segmentov narave in ohranitev biotske pestrosti, za njihovo uveljavitev pa se moramo prav vsi na strpen in konstruktiven način zavzemati skladno z normami pluralne družbe. Le tako lahko iz postopkov spreminjanja *Uredbe* vsi zainteresirani odidemo kot zmagovalci in ne kot poraženci ...

Doc. dr. Boštjan Pokorny

Opomba: Seznam uporabljenih virov je na voljo pri avtorju prispevka.

Grivar – *Columba palumbus*

Kotorna – *Alectoris greeca*

Je resnična trditev, da so bile kotorne za lovce nezanimiva vrsta?

V drugi polovici 19. stoletja so v vseh deželah tedanje Avstro-Ogrske kotorne oziroma skalne jerebice, kot so jih včasih imenovali (*Alectoris greeca*), varovali deželni zakoni, ki so določali varstvene dobe za posamezne vrste lovne divjadi. Na Kranjskem so leta 1874 zanje predpisali varstveno dobo od začetka februarja do 15. avgusta. Na Štajerskem so jih od leta 1876 varovali od začetka februarja do konca julija. Enako varstveno dobo so zanje leta 1878 predpisali na Koroškem. Na Goriškem

so leta 1879 za kotorno predpisali varstveno dobo od začetka januarja do konca julija, z lovskim zakonom 1896 pa od začetka februarja do 15. avgusta. Navedene varstvene dobe so veljale do konca prve svetovne vojne, natančneje do leta 1919.

Iz prispevkov, objavljenih glasilu Lovec in nemškem lovskem časopisu Jagd-Zeitung pred 1. svetovno vojno, sledi, da so bile kotorne na Kranjskem dobro zastopane. Kot navaja Član proste zveze za varstvo lova leta 1914 v Lovcu, so bile na Gorenjskem

številčnejše kot na Krasu. Najti jih je bilo mogoče tudi na Dolenjskem, posebno na skalnatih strminah ob Savi od Litije do Zidanega Mosta. O kotornah so poročali tudi iz Savinjskih Alp. Po navedbah dr. Viktorja Jeločnika v nemškem lovskem časopisu Hugos Jagd-Zeitung leta 1912, so bile kotorne pogostejše na Krasu, pa tudi v planinskih predelih Gorenjske niso bile redke. Kot navaja, jih je bilo največ v okolici Ilirske Bistrice, Vipave in na Nanosu, pogoste naj bi bile tudi v okolici Idrije. Živele so v Triglavskem pogorju, Kara-

vankah in Kamniških Alpah ter na obeh straneh Save od Litije do Zagorja, od tam do Trbovelj pa samo na desnem bregu, pa tudi v nekaterih drugih krajih v okolici Litije (Tirna, Čolnišče, Renke, Konjšica, Žampoh pri Polšniku). V okolici Ljubljane je bilo mogoče najti kotorne na Grmadi in na Jetrbenu.

Ljudje pa tudi lovci so kotorne slabo poznali. Kot navaja priznani lovski pisec dr. V. Jeločnik, so bile kotorne na Krasu manjše in nekoliko drugače obarvane. Zato je bil pomislek, ali gre za isto vrsto ali na Kranjskem živita

dve vrsti kotorn. Nekateri so govorili celo o treh vrstah: gorenjski, notranjski in kraški. Nasprotujejo si tudi poročila o njihovi številčnosti. Posamezniki so poročali, da so kotorne redke in zato tudi ogrožene ter da bodo kmalu izginile, drugi so temu oporekali. Po nekaterih poročilih se lovci za kotorne in lov nanje niso preveč zanimali, če pa so jih že lovili, največkrat niso upoštevali predpisanih lovnih dob. Zasedili smo poročila o uplenjenih kotornah mesec pred začetkom predpisane lovné dobe. Lovci so zatrjevali, da jih v lažje dostopnih predelih polovijo zankarji, na Gorenjskem da jih love samo planinci, v Savinjskih Alpah so obtoževali pastirje. Zato ne preseneča pobuda *Proste zveze za varstvo lova* tik pred prvo svetovno vojno, ki ji je podatke o zastopanosti kotorn posredoval dr. Viktor Jeločnik, da bi morali lovci in lovska organizacija nemudoma poskrbeti zanje, paziti na njihova gnezda in zankarje.

Po prvi svetovni vojni se razmere niso bistveno spremenile. Leta 1919 so slovenske oblasti izenačile avstrijske deželne predpise o lovnih dobah. Kotornam so podaljšale varstveno dobo, in sicer od začetka decembra do konca avgusta. Leta 1929 je Ljubljanska oblast za kotorne predpisala varstveno dobo od začetka novembra do sredine avgusta, Mariborska oblast pa od začetka novembra do konca avgusta. Leta 1931 so na zahtevo Slovenskega lovskega društva tedanje oblasti ponovno izenačile predpise o varstvenih dobah. Za kotorno je le-ta veljala od začetka decembra do sredine avgusta. Med drugo svetovno vojno so italijanske okupacijske oblasti v Ljubljanski pokrajini za to lovno ptico podaljšale varstveno dobo za štirinajst dni; trajala je od začetka decembra do konca avgusta.

Tudi v času med obema vojnama so podatki o zastopanosti kotorn zelo skopi. Tedaj je še vedno veljal pomislek o številu različnih vrst, ki naj bi živele na slovenskem ozemlju – ali je to ena vrsta ali sta dve.

Kotorne so bile še vedno v Bohinjskih gorah, na Jelovici, v Trnovskem gozdu, na Nanosu, v manjšem številu naj bi naseljevale tudi Karavanke, Kamniške planine, redke primerke je bilo mogoče najti tudi na Pohorju. V tridesetih letih prejšnjega stoletja so poročali o kotornah na Slivnici nad Cerknico, opazili so jih v neposredni bližini Logatca, v Polhograjskem hribovju ter še vedno v okolici Ljubljane, na Grmadi. Poročali so, da so kotorne iz okolice Ljubljane ponekod izginile, na Jetrbenku naj bi zadnje uplenili pred začetkom prve svetovne vojne, leta 1914. Tudi iz drugih krajev so lovci poročali o izginjanju kotorn, za kar pa naj ne bi bili krivi lovci, češ da za lov nanje nikoli ni vladalo veliko zanimanja. Izjema naj bi bili le lovci na Primorskem, kjer so te ptice živele v večjem številu. Za njihovo vse slabšo zastopanost so obtoževali domače mačke in krakulje, pa tudi divji lov ni izginil. Lovci so ugotavljali, da za kotorne ne morejo storiti veliko, saj jim je primanjkovalo informacij. Priporočali so, naj lovci ne streljajo samic, kotornam naj pomagajo z uničevanjem *ro-paric* in sledenjem zankarjev. Posamezniki so se zavzemali tudi za podaljšanje varstvene dobe. Sredi dvajsetih let prejšnjega stoletja je bila pri nas opravljena tudi prva naselitev kotorn. Leta 1925 oziroma 1926 je zdravnik **Jože Goričar** nekaj kotorn naselil na Mozirsko planino.

Dr. Romana Erhatič Širnik

Viri:

- Član proste zveze za varstvo lova. 1914. Sklani jereb. Lovec, str. 102–103
- Dolinar I. 1960. Naselitev kotorn, Lovec, str. 101–102
- Erhatič Širnik R. 2012. Varstvo ptičev na slovenskem ozemlju v 20. stoletju
- Hanzlovsky M. 1923. Obrisi lovskega živaloslovja. Skalna jerebica ali kotorna. Lovec, str. 77–78
- Herfort V. 1921. Kam so izginile naše skalne jerebice? Iz lovskega oprtnika. Lovec, str. 28
- Kocbek F. 1904. Savinske planine, str. 15
- Plesničar I. 1912. Iz Trnovskega gozda. Kotorna ali skalni jereb. Lovec, str. 128

Zakonsko predpisane varstvene dobe za kotorno

leto	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
KRANJSKA												
1874 ¹												
1889 ²												
ŠTAJERSKA												
1876 ³												
1898 ⁴												
1906 ⁵												
KOROŠKA												
1878												
1883												
1902												
GORIŠKA												
1879 ⁶												
1896												
SLOVENIJA PO PRVI SVETOVNI VOJNI												
1919 ⁷												
1929 ⁸												
1929 ⁹												
1931 ¹⁰												
1935 ¹¹												
1941 ¹²												
1946 ¹³												
1948 ¹⁴												
1950 ¹⁵												
1953 ¹⁶												
1954 ¹⁷												
1966 ¹⁸												
1976 ¹⁹												

Opombe

- ¹ Postava od 20. decembra 1874, o tem, v katerem času naj se divjina ne pokončava. Deželni zakon za Kranjsko, št. VI-6/1875
- ² Zakon z dne 22. avgusta 1889. l., veljaven za vojvodino Kranjsko. Deželni zakon za Kranjsko, št. X-20/1889
- ³ Postava od 8. junija 1876, dotikajoča se lovskega počitka. Deželni zakon za Štajersko, št. X-22/1876
- ⁴ Zakon z dne 13. grudnia 1898, veljaven za Štajersko, o lovskem počitku in izpremembi nekaterih lovstvom urejajočih zakonitih določb in naredeb. Dež. zak. za Štajersko, št. II-4/1899
- ⁵ Jagdgesetz für das Herzogtum Steiermark. Landesgesetz-und Verordnungsblatt für das Herzogtum Steiermark No. III-5/1907
- ⁶ Postava od 15. julija 1879, s zastran varstva divjačine, veljavna za pokneženo grofijo Goriško in Gradiško... Zakonik za avst.-ilirsko Primorje, št. XIII-18/1879
- ⁷ Naredba deželne vlade za Slovenijo, s katero se izenačujejo predpisi o prepovedanem lovskem času v območju deželne vlade za Slovenijo do končne zakonite ureditve. Ur. l. dež. vlade za Slovenijo, št. 115-827/1919
- ⁸ Uredba, s katero se spreminjajo dosednji predpisi o prepovedanem lovskem času (Ljubljanska oblast). Samouprava, št. 22/1929
- ⁹ Uredba, s katero se spreminjajo dosednji predpisi o prepovedanem lovskem času (Mariborska oblast). Samouprava, št. 7-28/1929
- ¹⁰ Naredba, s katero se za področje Dravske banovine izenačujejo predpisi o prepovedanem lovskem času (lovopusti). Sl. l. kr. ban. uprave Dravske banovine, št. 45-285/1931
- ¹¹ Naredba o izpremembi lovopusta in o zaščiti redke divjačine. Sl. l. kr. ban. uprave Dravske banovine, št. 22-162/1935
- ¹² Odredba o gospodarstvu z lovom in o izvrševanju lova. Verordnungs-und Amtsblatt der Chefs der Zivilverwaltung in den besetzten Gebieten Kärntens und Krains, Nr. 11-38/1941
- ¹³ Začasni zakon o lovu. Ur. l. LRS, št. 50-181/1946
- ¹⁴ Odredba o lovopustu v Ljudski republiki Sloveniji. Ur. l. LRS, št. 6-42/1948
- ¹⁵ Odločba o lovopustu. Ur. l. LRS, št. 26-158/1950
- ¹⁶ Odredba o lovopustu v Ljudski republiki Sloveniji. Ur. l. LRS, št. 38-128/1953
- ¹⁷ Zakon o lovu. Ur. l. LRS, št. 26-94/1954
- ¹⁸ Zakon o lovstvu. Ur. l. SRS, št. 22-323/1966
- ¹⁹ Zakon o varstvu, gojitvi

Novosti iz življenja divjih prašičev

V zadnjih nekaj desetletjih so se divji prašiči, zlasti v nekaterih evropskih državah, številčno in prostorsko tako razširili, da so postali škodno izjemno problematični, in to ne zgolj v kmetijstvu, katerega glavna težava so tržni presežki, pač pa tudi zaradi zaznavnih vplivov na nekatere že tako problematične zavarovane vrste, kot so na primer gozdne kure. Razlogov za takšno širjenje je več; od podnebnih sprememb, vse pogostejših gozdnih obrodov, velikopovršinske pridelave energetske koruze, zanemarljivega vpliva velikih zveri in bolezni, pa do izjemne prilagodljivosti, zavestnih razumnih in telesnih sposobnosti ter velikega prirastka. Podatek, da od para divjih prašičev v desetih letih lahko pričakujemo tisoč živali, je več kot zgovoren in za marsikoga osupljiv dokaz. Tudi zato ter s pomočjo sodobnih tehničnih pripomočkov, ki omogočajo neinvazivno spremljanje živali, potekajo v različnih državah raziskave, katerih ugotovitve naj bi prispevale k obvladljivejšemu

upravljanju s to zanimivo vrsto divjadi.

Svinje in ozimci so družabne živali, merjasci pa z leti postajajo vse bolj samotarski. Oba spola imata določene bivalne okoliše, katerih običajne meje se lahko tudi spreminjajo. Tudi sicer divjih prašičev ne uvrščamo med teritorialne vrste. O velikosti bivalnih okolišev strokovna literatura navaja različne vrednosti. Po raziskavah **Keulinga in Stiera** (2008) se bivalni okoliši sorodnih tropov v povprečju prekrivajo 49 %, v enem primeru pa vsega le 18 %. V raziskovanih oziroma spremljanih tropih so bile živali v zimskih nočeh na nogah natančno deset ur in so v tem času v povprečju opravile 4050 metrov poti. Za lovca sicer podatek o velikosti bivalnega okoliša v njegovem lovišču ali širše ni najpomembnejši, razumljivejša pa je velikost omenjenega okoliša, ki je znašala od 250 do 400 hektarjev. Tega – tudi s specifičnimi razmerami v okolju in populaciji pogojenega podatka – ne bi smeli posploševati.

Divji prašiči so nedvomno čiste živali, pri katerih ima

Foto: M. Abgar

Za divje prašiče so čohališča (na fotografiji je dobro obiskan čohalnik) poleg telesne nege kože tudi mesta medsebojnih vonjavnih sporočil.

telesna nega velik pomen. Zanimivo je, da si zajedavcev in drugih tujkov medsebojno ne odstranjujejo zgolj živali v istem tropu, s poudarkom na odnosu svinja – ozimci, pač pa tudi medsebojno svinje, pri čemer je njihov socialni položaj (rang) v tropu povsem zanemarljiv. Opaženo je bilo tudi, da svinja ni negovala vedno zgolj lastnih, pač pa tudi ozimce drugih svinj v tropu. Socialna nega poteka predvsem z nežnim otipavanjem in ovohavanjem s konico rilca in

uporabo ustnic. Pregledovanim živalim postopek očitno godi.

Divji prašiči se praviloma iztrebljajo na istih mestih, ki očitno spodbujajo in pospešijo tovrstno delovanje črevesja. Opaženo je bilo tudi, da je iztrebljanje enih živali k tej telesni potrebi spodbudilo tudi druge živali v tropu. Drugače rečeno: pri divjih prašičih je ugotovljena nagnjenost k skupinskemu iztrebljanju.

Za dobro počutje divjih prašičev so pomembne kaluže. Vendar pa se divji prašiči

množično zadržujejo tudi v predelih z redkimi kalužami ali pa tam, kjer jih sploh ni. Obisk kaluž je praviloma nočni dogodek. K dobremu telesnemu in duševnemu počutju veliko prispevajo tudi čohališča, ki niso le ob kalužah, pač pa tudi ob oddaljenih stečinah. Čohališča pri prašičih očitno niso zgolj v pomoč negi telesa, pač pa so namenjena tudi njihovim vonjavnim sporočilom. V času bukanja merjasci na čohališčih s slino označujejo svoje paritveno območje.

Po navadi se trop divjih prašičev giblje hrupno, vključno z oglašanjem posamičnih živali, drugič pa se nenadoma pojavi neslišno, kot duh ali prikazen. Trop vedno vodi svinja vodnica. O njenih dejanskih »pooblastilih« bolj ugibamo,

ša, kot bi menili. Uporabne vrednosti svinje vodnice so odvisne tudi od njene starosti in izkušenj. Večina svinj ne dočaka visoke starosti, za tiste pa, ki so bolj izkušene, kar je za življenje tropa pomembna lastnost in prednost, to ne velja. Ob izgubi vodnice njeno vlogo prevzame druga svinja v tropu, pogosto pa se trop razdeli.

Zdravi ozimci so po navadi telesno močnejši od ozimk v tropu in sprva prevladujoči (dominantni). Pri starosti sedem do osem mesecev se natančno ve, kateri ozimci so prevladujoči in kateri podrejeni. V naslednjih treh mesecih se ta razmerja spremenijo. Socialni položaj moških ozimcev se spremeni tako, da ne glede na njihovo telesno razvitost naza-

nevno eden od znotrajvrstnih (intraspecifičnih) načinov preprečevanja parjenja v sokrvju, znan tudi pri selitvi srnjakov lanščakov in drugih sesalcev. Na odselitveno oddaljenost vplivajo številni biološki pa tudi nenaravni dejavniki. **Meynhardt** (1978) je poročal o odstrelu merjasca, ki so ga označili (markiran) v 250 km oddaljenem lovišču. **Hopp** (2002) je kot največjo oddaljenost markiranega ozimca navajal podatek o 15 km oddaljenosti. Tudi moje lastne izkušnje z odlovom in markiranjem divjih prašičev v obdobju od leta 1978 do 1982 so večkrat potrdile več desetkilometrsko razdaljo med mestom markiranja in odstrelom.

Tako kot v družinskih tudi v večjih tropih vlada hierarhija,

Resnejši spori zaradi vodenja tropa lahko nastanejo zaradi dveh ali več socialno enakovrednih svinj. Posledično se to ne konča s podrejenostjo, pač pa verjetno s stalnimi konflikti. Največkrat ena od takih svinj z ozimci in lanščaki zapusti družinski trop in, kot bi dejali v medčloveških odnosih, ustanovi »lastno podjetje«. Z izločitvijo iz družinskega tropa ji pripada socialnouvrstitevni položaj, ki si ga v predhodnem tropu ni mogla pridobiti. Mogoče je tudi, da si ji ob tem pridruži še katera od socialno nižje uvrščenih svinj v družinskem tropu, ki tako tudi izboljšajo svoj položaj. Novo oblikovani trop zavrača vse poskuse pridružitve »tujih« svinj in se povečuje le s prirastkom svinj iz domačega tropa.

Praviloma mesto vodnice pripada odrasli, starejši svinji, ki so ji podrejene lanščakinje in ozimci, ki v tropu uživajo svobodo v otroški razigranosti in norostih. Njihova brezskrbnost se konča s prenehanjem dojenja, saj si morajo začeti sami iskati hrano, vendar vedno v bližini in pod nadzorom matere. Paziti morajo tudi, da ne pridejo preblizu drugih vodečih svinj, ki niso niti razumevajoče niti nežne. To je tudi obdobje začetka socialnega razvrščanja (rangiranja), ki je stalnica socialnega dogajanja v tropu. Le-ti se nenadzorovano ne povečujejo. Ob določenih, verjetno »ekonomskih« številčnosti in drugih vplivih je vse verjetnejša delitev tropa. Med najverjetnejše vplive sodijo: socialni položaj odraslih živali, sestava in številčnost tropa ter prehranjevalne možnosti. V tropu vladajo čvrsti medsebojni in statusni odnosi. Vključno s socialno nego v odnosu svinja – ozimci. Medsebojna socialna nega poteka tudi med starejšimi živalmi v tropu, vendar brez merjascev, ki so trop zapustili kot lanščaki in se v novem okolju tropu približajo le v bukanju.

Blaž Krže

(Spisek virov je dosegljiv pri avtorju.)

Foto: M. Migas

Pri starosti 7 do 8 mesecev je že natančno mogoče ugotoviti, kateri ozimci so prevladujoči (dominantni) nad drugimi v tropu.

kot vemo. V nekaterih raziskavah domneva, da vodnica odloča o bukanju »podrejenih« svinj, ni bila potrjena. Tudi sicer vodnica nima tolikšnega vpliva na vedenje tropa kot košuta vodnica. Tudi v lastnih opažanjih sem večkrat doživel, da divji prašiči ob zaznani nevarnosti niso čakali na »ukaz«, podobno kot to poznamo pri jelenjadi, temveč so se samostojno odločali za beg. Tudi sicer so pravila skupinskega/tropnega življenja pri divjih prašičih ohlapnej-

dujejo povsem na dno lestvice. Dominantno vlogo prevzamejo ozimke oziroma o tem odloča spol. Taka podrejenost se nadaljuje tudi v starostnem razredu lanščakov. Zanimivo je videti, kako telesno vidno šibkejša lanščakinja iz tropa ali krmišča temperamentno in odločno nažene telesno močnejšega vrstnika.

Večina moških lanščakov pri starosti 15 do 18 mesecev posamično ali družno zapusti družinski trop in se izseli z rojstnega območja. To je dom-

v kateri razen spola odločata še starost in telesna razvitost. Vodstvena vloga vedno pripada svinji vodnici. S starostjo se njene izkušnje bogatijo, obenem pa se krepi njena avtoriteta do drugih živali v tropu. Tak socialni položaj izgubi, ko se ne buka in ne polega več. **Keuling** in **Stier** sta s pomočjo telemetriranih, to je z oddajniki opremljenih prašičev, proučevala »zvestobo tropa«. Ugotovila sta, da se tropu začasno priključijo sorodne, pa tudi povsem »tuje« živali.

Član LD po odločbi lovskega inšpektorja

Koga mora lovska družina po črki zakona sprejeti v svoje članstvo?

Etični kodeks slovenskih lovcev je jasno načrtoval zahtevo, naj bo lovec častna oseba in temu primernega zunanjega in notranjega obnašanja, z odgovornim ravnanjem do narave, divjadi, družbenega okolja, do lastnikov ali upravljavcev zemljišč in gozdov ter do svojih lovskih tovarišev. Avtorji kodeksa so posebej poudarili, da si mora lovec s svojim vedenjem in ravnanjem v svojem družbenem okolju prizadevati za svoj ugled ter ugled lovskih organizacij. Posebej izpostavljena je zahteva, naj bodo lovci moralno neodvisni od svojega položaja in razmer v družbenem okolju. Ali se ravnamo po svojih moralnih načelih tudi, ko gre za vprašanje sprejemanja novih članov? Vedno poslušamo svoj notranji glas in odločamo po vesti in poštenju? Iz lovskega zakona izhajajo, da lahko postane član lovske družine državljan ali državljanka, če izpolnjuje pogoje. Lovski družini, ki si jo izbere, pošlje svojo vlogo, v kateri se predstavi in utemelji, zakaj želi postati član lovske organizacije. V postopku sprejemanja novih članov na glasovanju o sprejemu napoči ključni trenutek, ki lovce, ki so že člani LD in s tem Lovske zveze Slovenije, postavi pred odgovornost, da s poštenim glasovanjem dokažejo svojo moralno držo in neodvisnost pri odločanju, ki mora temeljiti na spoštovanju človekovih pravic in svoboščin. Mednje sodi ustavna pravica do združanja in združevanja, ki vsakomur zagotavlja, da se svobodno združuje z drugimi.

Kdo je lahko član lovske družine in kdo ne more biti, je stara zgodba. Zavrnjene osebe so razočarane, nekateri obupajo, drugi iščejo pravne poti. Najtežja je pot pravde na sodišču, kjer zavrnjena oseba po navadi žolčno dokazuje, da izpolnjuje zakonske pogoje za sprejem v članstvo lovske družine. Pravdni postopek je zamuden in povezan s sorazmerno visokimi stroški. Življenje pa teče naprej, staro lovsko sezono zamenja nova. Biološka ura je tista, ki razblinja možnosti in upe zavrnenih oseb, da bi se lahko aktivno udejstvovali v lovstvu s pozitivnimi nameni, če postopki trajajo v nedogled. In prav to

je tisto, kar ljudi najbolj boli, saj lovske steze niso udobni naslanjači v dnevnih sobah. Diskriminatorno zavračanje sprejema v članstvo ni samo stvar posameznika in sodišča, ki meljejo s svojo hitrostjo, gre tudi za vprašanja, ki neposredno zadevajo inšpekcijski nadzor, ki bi moral s svojega zornega kota in pristojnosti udeležiti ustavo in zakon. V istem čolnu so zavrneni kandidati in tudi lovci, ki so že bili člani lovske družine, pa so bili iz nje bodisi črtani ali izključeni. Postavlja se vprašanje, ali tudi zanje velja možnost rehabilitacije, da bi znova postali enakopravni člani lovske družine. Ko sem v glasilu Lovcev prebral članek dr. **Marjana**

Toša v zadevi *Herrmann proti Nemčiji*, sem si ustvaril podobno, ki je v primerjavi med Slovenijo in Nemčijo diametralno nasprotna. Herrmann je postal član tamkajšnje lovske zveze po črki zakona, čeprav se je z vsemi sredstvi branil, da zaradi podedovanih posestev, ki sta vsako posebej presegali 75 hektarov, ne želi biti vpisan kot lovec v lovske seznime. »Lovu so škodili dnevi,« so se lani glasili naslovi člankov v javnih občilih, saj je veliki senat Evropskega sodišča za človekove pravice junija 2012 izdal izjemno pomembno sodbo glede lova. V zadevi Herrmann proti Nemčiji je razsodil, da pomeni kršitev človekovih pravic, če mora lastnik trpeti lov na svojem zemljišču. Razsodba sodišča je izhajala iz pravnega temelja, da gre za kršitev pravice do spoštovanja premoženja.

Pri nas je situacija povsem drugačna. Nikjer nismo zabeležili primera, da bi se nekdo branil članstva v lovski organizaciji, članici LZS, niti ne primera, da je kdo prisilil drugega, da bi bil lovec. Pri nas lovstvo temelji na plemenitih vrlinah, ki izvirajo iz načela prostovoljnosti. Težave imajo le zavrneni kandidati, ki jim LD zavračajo vloge za sprejem v članstvo. To počnejo iz subjektivnih in tudi objektivnih razlogov. Ključni argument pretežnega dela zavrnitev temelji na prepričanju, da ima vsaka LD pravico, da sama odloča o svoji kadrovski politiki. Lepo in prav; toda LZS v vsakem primeru potrebuje kadrovskega rast. Le številčni se bomo lahko v družbi soočili z nasprotniki lova ter za vedno uveljavili v svetovnem merilu sprejeto trajnostno upravljanje z divjadjo.

V skladu s 60. členom *Zakona o divjadi in lovstvu* (ZDlov-1) ima pravico udeleževanja v lovu državljan ozi-

roma državljanica Republike Slovenije (RS) ali tuji državljan oziroma tuja državljanica s stalnim bivališčem v RS, ki ima opravljen lovski izpit in veljavno lovsko izkaznico ali je zaposlen oziroma zaposlena v lovišču s posebnim namenom (LPN). Kdor nima lovskega izpita, sme loviti le v spremstvu osebe, ki ima lovski izpit in veljavno lovsko izkaznico ali je zaposlen oziroma zaposlena v lovišču s posebnim namenom. Bistveno je, da se le lovec lahko udeležuje v lovu s pogoji, ki so določeni z lovskim zakonom. Ker iz Pravil Lovske zveze Slovenije izhajajo, da je LZS samostojna nevladna naravovarstvena organizacija, bi morala zastopati stališče, da se čim večjemu številu zainteresiranih oseb omogoči, da bodo lahko opravile lovski izpit in postale članice lovskih društev. Ovira, ki je doletela kar nekaj ljudi, je, da so bile njihove prošnje za sprejem v članstvo lovske družine zavrnjene.

Sodba Vrhovnega sodišča Republike Slovenije, št. II U 428/2009, z datumom 10. 3. 2011, ki se nanaša na *inšpekcijsko nadzorstvo, lovstvo in društva*, je utrdila **inštitut lovskega inšpekcijskega ukrepa**, ki ga je pri sprejemanju v članstvo lovske družine izrekel pristojni lovski inšpektor zaradi uveljavljanja ustavne pravice svobode združevanja. Lovska inšpekcija je obravnavala primer posameznika, ki je bil zaradi izreka disciplinskega ukrepa izključen iz LD. S svojo odločbo je pristojni lovski inšpektor kot prvostopni inšpekcijski organ v upravnem postopku odločil, da mora LD, ki je zavrnila sprejem v svoje članstvo lovca, sprejeti v svoje članstvo prosilca, ki je bil nekoč izključen iz njenega članstva. Inšpektor je s svojo odločbo določil tudi rok za izvršitev odločbe, ki je postala izvršljiva, ker pritožba

ne zadrži izvršitve. Lovski inšpektor je svojo odločbo, izdano v prid posamezniku, utemeljil na določilu 65. člena ZDLov-1 (Uradni list RS, št. 16/04, 17/08), ki v svojem četrtem odstavku določa, da LD v svojem temeljnem aktu lahko omeji sprejem novih članov, če lovna površina na enega člana v nižinskem lovišču ne dosega 50 hektarov, v sredogorskem lovišču 100 hektarov in visokogorskem lovišču 150 hektarov. Po določilu 5. odstavka 65. člena ZDLov-1 pa **mora** LD, ne glede na našteje omejitve, sprejeti v svoje članstvo kandidata, ki ima na območju lovišča prijavljeno kot osnovno kmetijsko ali gozdarsko dejavnost ali je lastnik vsaj petnajstih hektarov gozdnih ali kmetijskih zemljišč. Inšpekcijski ukrep je bil odrejen v skladu s 74. členom ZDLov-1, zato je obrazloženo odločbo lovskega inšpektorja v pritožbenem postopku potrdilo tudi Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS s svojo odločbo¹. Ministrstvo je pritrnilo stališču prvostopnega inšpekcijskega organa, da ima prosilec za članstvo na območju lovišča prijavljeno osnovno kmetijsko in gozdarsko dejavnost in da obdeluje več kot petnajst hektarov gozdnih in kmetijskih zemljišč. Ker zakon določa, da ga **mora** LD sprejeti v svoje članstvo, saj izpolnjuje pogoje iz petega odstavka 65. člena ZDLov-1, so ga v LD morali sprejeti v svoje članstvo. Glede pritožbenih ugovorov, da je LD prosilcu za sprejem upravičeno odklonila članstvo iz razloga, ker naj bi večkrat kršil lovske predpise, pa je obveljala razlaga, da je zakonodajalec v 5. odstavku 65. člena ZDLov-1 izrecno uzakonil, da ne glede na omejitve iz prvega do četrtega odstavka istega člena, LD **mora**² sprejeti v članstvo kandidata, ki ima na območju lovišča prijavljeno kot osnovno kmetijsko ali gozdarsko

¹ št. 0614-413/2009/3 z dne 22. 10. 2009;

² Če zakon določa, da mora lovna družina sprejeti v svoje članstvo nekoga, pomeni, da je slednji postal njen član po črki zakona in ga LD zavrne lahko le, če ne izpolnjuje pogojev, ki jih določa zakon.

dejavnost ali je lastnik vsaj petnajstih hektarov gozdnih ali kmetijskih zemljišč.

Iz upravnega postopka se je razvil upravni spor, ker je nezadovoljna LD s tožbo uveljavljala, da je bila njena zavrnitev pravilna in zakonita. V tožbi, s katero je LD izpodbijala dokončno odločbo lovskega inšpektorata, je LD trdila, da je toženec, ki je postal njen član po potrjeni odločbi lovskega inšpektorja, nedopustno posegel v njena pooblastila in pravico, da v skladu s pozitivno zakonodajo sama odloča o primernosti posameznikov za članstvo v LD. Lovska družina je kot tožnica trdila, da 5. odstavek 65. člena ZDLov-1 ne pomeni, da je lastnina ali posest nepremičnin znotraj lovišča mimo Zakona o društvih (ZDru-1) podlaga za neposreden sprejem za prosilca, ki je lastnik ali ima v najemu v zakonu določeno površino zemljišč v lovišču. Tožeča LD je zagovarjala tezo, da ima pravico do spoštovanja lastnih pravil in izvrševanja lastne kadrovske politike, ki vključuje avtonomno presojo primernosti kandidatov za članstvo v LD. Trdila je, da ima kot društvo pravico, da sama postavlja pogoje, kdo bo njen član in kdo ne, ker ima vsako društvo samostojno pravico, da določa merila za sprejem v svoje članstvo. LD se je kot tožeča stranka glede prejšnjih ravnanj prosila za sprejem v članstvo, ki si je kot nekdanji član prilastil uplenjeno divjad, postavila v bran državni lastnini – divjadi in prepovedi, da bi posamezniki lovili za lastne potrebe, ker lastninska pravica na divjadi lahko preide na posameznike šele z odkupom.

Sodišče je tožbo LD zavrnilo z razlago, da ni utemeljena. V razlogih sodbe je sodišče navedlo, da po 2. odstavku 24. člena ZDLov-1 z divjadjo v loviščih trajnostno upravlja jo lovske družine na podlagi koncesije, ki jo podeljuje Vlada Republike Slovenije. Po 1. točki prvega odstavka 26. člena ZDLov-1 ima pri podelitvi koncesije prednost

Posvet o problematiki voženj v naravnem okolju

Lovska zveza Slovenije

Foto: M. Anbar

Izkazali nujnost zakonske ureditve

V četrtek, 20. junija 2013, je bil v dvorani Državnega sveta RS posvet z naslovom **Problematika voženj v naravnem okolju**: »Imamo rešitve, toda ali imamo voljo?«, na katerem so predavatelji in udeleženci osvetlili vplive voženj na različne dele naravnega okolja in na okolje kot celoto. Predstavljene so bile dosedanje izkušnje organov, ki so po veljavnih predpisih pristojni za izvajanje nadzora na tem področju, ter prihodnja normativna ureditev obravnavane problematike.

Cilj srečanja, ki so ga organizirale **Lovska zveza Slovenije**, **Planinska zveza Slovenije** in **Ribiška zveza Slovenije**, je bil oživitve aktivnosti pri pripravi novih predpisov s področja omejevanja voženj v naravnem okolju in njihova vsebinska obogatitev s predlogi nevladnih organizacij. Po ocenah organizatorjev gre namreč za značilno problematiko, ki jo lahko država in nevladne organizacije z roko v roki uspešno uredijo in uveljavijo v praksi.

Predavatelji, razpravljavci in udeleženci posveta so se strinjali, da je treba to problematiko urediti čim prej s samostojnim zakonom o omejevanju voženj z vozili v naravnem okolju. Ta mora ločeno urediti vožnje z motornimi vozili (strožja ureditev) in kolesi. Zakon mora vključevati jasen in učinkovit sistem nadzora, pri čemer nevladne organizacije predlagajo, da se v ta nadzor vključijo člani teh organizacij kot prostovoljni okoljevarstveni nadzorniki. Jasno je treba opredeliti vse terminološke izraze, uporabljene v zakonu, urediti registracijo vozil in pravila vožnje z motornimi vozili ter ustvariti možnosti, da se bodo ekstremne dejavnosti izvajale na manjših površinah, ki na okolje ne vplivajo oziroma je vpliv kolikor mogoče majhen, in določiti te površine.

Ministrstvo za kmetijstvo in okolje, ki je pristojno in odgovorno za pripravo predloga zakona, bo po besedah vodje Sektorja za varstvo narave na MKO dr. **Marije Markeš** s pripravo predloga nadaljevalo avgusta oz. septembra letos. Udeleženci posveta so se tudi strinjali, naj bi omejitve v zakonu pomenile minimalne standarde, zakoni za posamezna območja pa bi omejitve lahko predpisali strožje.

Ob poudarku na čimprejšnjem sprejetju ustrezne zakonske ureditve voženj z vozili v naravnem okolju, za kar naj poskrbi država, so tudi opozorili, da bo za vse organizacije, vladne in nevladne, najuspešnejša pot za spremembo ravnanj pot ozaveščanja svojih članov in najširše javnosti, predvsem mladine.

Zdenka Mihelič, predstavnik PZS za odnose z javnostjo
Sabina Mrlak, svetovalka LZS za odnose z javnostjo

tista LD, ki ima več članov, ki so lastniki kmetijskih zemljišč in gozdov na območju lovišča oziroma, ki ima več članov s stalnim bivališčem na območju lovišča. V prvem odstavku 65. člena ZDLov-1 pa je določeno,

da je LD društvo polnoletnih oseb, ki se ustanovi, deluje in preneha obstajati po predpisih o društvih. Članice in člani društva so lahko lovci in posamezniki oziroma posameznice, ki imajo stalno prebivališče v

Republiki Sloveniji ter je njihov interes povezan z divjadjo in lovstvom. Lovska družina, ki ima sklenjeno koncesijsko pogodbo, deluje tudi v javnem interesu (tretji odstavek 65. člena ZDLov-1).

V obravnavani zadevi je bil predmet spora odločitev lovskega inšpektorja, da je tožeča lovska družina **dolžna sprejeti v članstvo** osebo, ki ji je bil sprejem zavrnjen iz moralnih razlogov, zaradi njenega prejšnjega življenja in netovrnega in razdiralnega delovanja v LD, ki je bilo prežeto s kršitvijo lovskih predpisov, ima pa na območju lovišča prijavljeno svojo kmetijsko dejavnost in obdeluje več kot petnajst hektarov kmetijskih in gozdnih zemljišč. Sodišče je ugotovilo, da je tožeča stranka društvo, ki je bilo ustanovljeno po Zakonu o društvih (ZDru-1), ki v svojem prvem odstavku 1. člena določa, da je društvo prostovoljno, samostojno, nepridobitno združenje fizičnih oseb, ki se združujejo zaradi skupno določenih interesov, opredeljenih v temeljnem aktu društva in v skladu z zakonom. Temeljni smoter združevanja v društva je prostovoljnost, ki pomeni tudi svobodo glede odločitve o članstvu, pravico pristopa, pravico ne pristopiti in pravico izstopiti iz društva. Sodišče je v sodbi podčrtalo, **da vsaka oseba ne more pristopiti k društvu, ne da bi upoštevala tistih, ki so že člani društva.** O sprejemu novih članov odločajo člani ali organ, ki mu člani zaupajo kadrovske postopek sprejema v članstvo LD. Odločanje o sprejemu v članstvo je zato v skladu z zasebno avtonomijo društev in v skladu s to avtonomijo lahko društvo določi bolj ali manj obsežne in stroge pogoje za sprejem v članstvo. Če pa nekdo izpolnjuje vse pogoje, ki jih društvo določa za včlanitev, ga društvo mora sprejeti za svojega člana, kajti po prvem odstavku 5. člena ZDru-1 lahko vsakdo postane član in deluje v društvu z enakimi pogoji. Zavrnitev osebe, da bi jo sprejel članstvo zgolj iz moralnih razlogov, izpolnjuje

pa pogoje za včlanitev po 5. odstavku 65. člena ZDLov-1, pomeni nedopusten poseg v njeno ustavno pravico do svobode združevanja iz drugega odstavka 42. člena Ustave RS, kar je že razsodilo Vrhovno sodišče RS v svoji sodbi, št. II Ips 490/2006, z dne 27. 11. 2008. Zato to načelo velja tudi za obravnavani primer po tožbi tožeče LD. Čeprav je bil zavrnjen član (prosiliec) zaradi izreka disciplinskega ukrepa pred leti izključen iz lovske družine, ne more trpeti trajnih posledic, da po preteku določene dobe ne bi mogel znova postati član tožeče LD. Določbo 5. odstavka 65. člena ZDLov-1, ki določa, da mora LD sprejeti v članstvo prosilca, ki ima na območju lovišča prijavljeno kot osnovno kmetijsko ali gozdarsko dejavnost ali je lastnik najmanj petnajstih hektarov gozdnih ali kmetijskih zemljišč (na podlagi česar je lovski inšpektor s svojo odločbo podelil kandidatu članstvo v LD), je treba pravilno razlagati tako, da ga **lovska družina mora sprejeti v svoje članstvo.** Sodišče je svojo sodbo, s katero je zavrnilo tožbeni zahtevek tožeče LD, utemeljilo na ustavni pravici svobode združevanja (drugi odstavek 42. člena Ustave RS v povezavi s prvim odstavkom 5. člena ZDru-1). Zaključilo je, da kandidat, ki izpolnjuje pogoje iz 5. odstavka 65. člena ZDLov-1, **mora biti sprejet v članstvo LD**, kar pa ne pomeni, da mu v primeru novih kršitev lovskih predpisov disciplinska komisija ne bi smela ponovno izreči disciplinskega ukrepa izključitve. Iz navedenih razlogov je sodišče ob ugotovitvi, da je izpodbijana odločitev pravilna, tožbo tožeče LD na podlagi prvega odstavka 63. člena Zakona o upravnem sporu (ZUS-1, Ur. list RS, št. 105/2006 in 62/2010) zavrnilo kot neutemeljeno.

Z mislijo Dalajlame: »Kadar izgubiš, ne prezri lekcije (poduka),« želim zgolj opozoriti na problematiko sprejemanja v članstvo po 5. odstavku 65. člena ZDLov-1. Predstavitev primera, da je nekdo postal

član lovske inšpekcije, je poučna. Po eni strani predstavlja pomembno vlogo lovske inšpekcije, ki s tovrstnimi odločbami varuje človekove pravice in svoboščine, po drugi strani pa bi morala za LD pomeniti opozorilo, da zasebna avtonomija društev ni absolutna. Zato bi morale lovske družine kot upravljavke lovišč s svojimi pravili natančno določiti merila za sprejem v članstvo, ki temeljijo na spoštovanju 42. člena Ustave v zvezi s 5. členom ZDru-1, pa tudi 65. člena ZDLov-1, ki v 5. odstavku ne glede na splošne omejitve

daje prednost kandidatu za članstvo, ki ima na območju njenega lovišča prijavljeno osnovno kmetijsko in gozdarsko dejavnost in obdeluje več kot petnajst hektarov gozdnih in kmetijskih zemljišč.

»Večji kot je otok znanja, daljša je obala čudes³,« je zaključna misel, ki naj prispeva k ozaveščanju lovčev in lovcev z namenom, da v lovske vrste sprejememo čim več novih članov.

Bojan Avbar

³ Ralph M. Sokman

Lovska zveza Slovenije in Gasilska zveza Slovenije podpisali listino o prijateljstvu in sodelovanju

Lovska zveza Slovenije

Predsednika obeh zvez s podpisanimi listinama o sodelovanju

Prvega julija letos sta se v lovsko-gasilskem domu v Ribnem pri Bledu srečali vodstvi Lovske zveze Slovenije in Gasilske zveze Slovenije, predsednika pa sta podpisala listino o prijateljstvu in sodelovanju.

Namen prvega tovrstnega srečanja je krepitev povezanosti in sodelovanja med obema prostovoljnima organizacijama. Lovci in gasilci so na lokalnih ravneh tesno povezani in zelo dobro sodelujejo. Predsednik Lovske zveze Slovenije mag. **Srečko Felix Kropce** je povedal, da se to največkrat odraža pri odpravljanju posledic naravnih nesreč in pri drugih humanitarnih akcijah. Je pa tudi zelo veliko lovcev hkrati gasilcev. Kot je pojasnil predsednik Gasilske zveze Slovenije **Jošt Jakša** (tudi sam lovec), si organizaciji lahko medsebojno pomagata pri urejanju statusa in vloge prostovoljnih organizacij in tudi financiranja, saj se obe srečujeta s podobnimi težavami. Prav tako si medsebojno lahko pomagata na vseh področjih, kjer ocenita, da imata skupne interese. **Lovska družina Ribno in Prostovoljno gasilsko društvo Ribno** sta pripravila udeležencem dogodka zelo lep sprejem. Je pa to hkrati edinstveni primer v Sloveniji, kjer lovci in gasilci uporabljajo isto zgradbo! Po srečanju v Ribnem so se predstavniki obeh organizacij odpravili še na mejni prehod Obrežje - Bregana, kjer sta predsednika slovenske gasilske in lovske zveze hrvaškim kolegom gasilcem in lovcem izrazila dobrodošlico ob vstopu v Evropsko unijo.

Adriana Cividini, Gasilska zveza Slovenije
Sabina Mrlak, svetovalka LZS za odnose z javnostjo

Drugi obisk z Daljnega vzhoda

Uresničene sanje o lovu na srnjaka v Julijskih Alpah
Razmišljanja v lovski koči

Po študijskem obisku in ogledu upravljanja z jelenjadjo s svojimi študenti ekologije, v avgustu 2011, se je japonskemu biologu divjadi, univerzitetnemu profesorju **Hiromasa Igota**, uresničil sen, da ponovno doživi slovensko naravo v družbi z domačimi lovci. Tokrat spomladi. Svoji ženi **Yukiko** je želel pokazati, kako je loviti s Slovenci. Yukiko, prav tako biologinja divjadi, raziskuje parkljasto divjad, populacijo, razmnoževanje, nalezljive bolezni in higieno mesa v Institutu za gozdarstvo na otoku Hokaido. Strokovno pripravlja predpise za upravljanje, točneje kontrolo številčnosti tamkaj vse večje populacije sika jelenjadi.

Japonski lovec me je prosil, da bi po njegovem predavanju *Pregled zgodovine, stanja divjadi in japonskega lovstva danes* na letošnjem zasedanju Generalne skupščine CIC spet obiskal Slovenijo. Tako smo se iz Budimpešte odpeljali na obisk lovskih prijateljev v Gornje Posočje, kjer je uplenil svojega prvega gamsa leta 2011. Prav ta lovski dogodek je Japonca nepozabno povezal z naravo in ljudmi Zgornjega Posočja.

Zanimivo je, da si je tako zelo želel ponovno obiskati in doživeti lov v Sloveniji, čeprav sva pred dvema letoma med študijskim obiskom spoznala tudi strokovno, visoko organizirano lovsko upravljanje divjadi na Bavarskem, Salzburškem in v Južni Tirolski. Po zaslugi strokovnega sodelovanja in raziskovanja na japonskem Inštitutu za gozdarstvo pozna ekološke razmere in lovstvo v naravi Koreje, Kitajske, Tajske, Malezije, Severne Amerike, Anglije, Južne Afrike, vzhodne Sibirije.

Na terenu sta japonska lovca ničkolikokrat izrekla angleško besedo »beautiful«. Neponarejena družba in pri-

Japonska biologa divjadi Hiromasa Igota in Yukiko Igota sta ponovno obiskala lovišča Gornjega Posočja ter se z domačimi lovci iz LD Tolmin, LD Smast in LD Bovec (Maksom, Juretom in Robertom Kravanjo ter Dolores Čargo) podala tudi na lov na srnjaka.

srčna gostoljubnost, kot sta ju doživela z vedno veselimi in zato nič manj izkušenimi lovci iz Gornjega Posočja: očetom **Maksom** in sinovoma **Juretom** in **Robertom Kravanjo**, lovko **Dolores Čargo** ter s člani lovskih družin **LD Tolmin**, **LD Smast** in **LD Bovec**, sta največ prispevala k nepozabnemu srečanju, in sicer osebno pa tudi strokovno.

Ob primerjavi svojih izkušenj, ki sta jih zbrala vseh po svetu, sta japonska strokovnjaka ugotovila, da sta nadzor in varstvo življenjskega okolja divjadi v Sloveniji na zgledni ravni predvsem po zaslugi organiziranosti v lovskih družinah in praktičnega izobraževanja bodočih lovcev z lovskimi mentorji. Japonskemu univerzitetnemu profesorju biologije divjadi in lovstva sta organizacija praktičnega lovstva in zavestno upravljanje z divjadjo na Slovenskem postala pomembna smernica pri poučevanju njegovih študentov in pri ponovnem oživljanju lovstva na Japonskem. Pregled zgodovine lovstva in vzroki za zdajšnje pešajoče lovstvo na Japonskem, ki so bili predstavljeni na letošnjem zasedanju CIC v Budimpešti, bodo

sledili v posebnem prispevku.

Pred napornim gorskim lovom na srnjaka in po njem so japonsko-slovenski lovski razgovori v lovski koči na Planici skozi izkušnje in predstave obravnavali ekološko najbolj sprejemljive smernice upravljanja s populacijami divjadi posameznih vrst, primerjali lovsko organizacijo v različnih deželah, pretresali izobraževanje lovcev, državne in evropske zakonodajne smiselnosti in nesmiselnosti pomembnih mednarodnih konvencij in predpisov ter razpravljali o burnem družbenem dogajanju v Aziji, Evropi, na Balkanu in ne nazadnje v Posočju, kjer smo lovili. Spregovorili smo tudi o lovski likovni umetnosti, književnosti in glasbi ter ljudskih običajih. Govorili smo tudi, kako to, kar nam ponuja narava, namreč meso divjadi, rastline, gobe in gozdne sade-

Foto: I. Tavčar

V naravoslovni učilnici OŠ Dušana Muniha – Most na Soči se jim je pridružil tudi predsednik LZ Gornje Posočje Ciril Makovec.

že, prenesti v dobro kuhinjo. Domače žganje iz različnih plodov, Zlatorogovo pivo in čaj iz planinskih želišč z domačim medom ter seveda izvirska voda so se dobro prilegli zbranim okrog peči, kjer nas je grela sončna energija v obliki drv.

Postalo je jasno, da je čim natančnejše poznavanje narave in divjadi in tudi spoštovanje tradicije organiziranega lovstva ključ za smiselno lovske aktivnosti v zdajšnjem času. Lovec mora poznati odgovore na vprašanja neposredno zainteresiranih sodržavljanov. Vse prevečkrat se dogaja, da površno informirani lovec le površno informira sodržavljana. Dandanes se lovci pred vsemi lahko dokažejo kot sposobni krajevni poznavalci narave in kot nosilci krajevnih ljudskih tradicij.

Zavedanje pomembnosti okolja in razmer za razvoj življenja je glavna skrb ozaveščenih lovcev. Skrb predvsem meščanskih zaščitnikov divjih živali ima vedenjsko izhodišče. Vzeti divji živali življenje, se zdi kultiviranemu povprečnemu meščanu popolnoma neetično dejanje. Ko sem se vrnil s srno z lova, sem večkrat moral poslušati prijatelje, ki niso lovci, če imam sploh »srce« ali »zavest«. Pri uplenjenem divjem prašiču pa se vprašanje »zavesti« ne postavlja. O izvoru mesa, zelenjave, sadja v hladilnih skrinjah in hladilnikih in odgovornosti do življenja, končnega v industrijskih hranilnih proizvodih in zdaj tudi z včasih vprašljivo znamko »bio«, večina potrošnikov ne razmišlja globoko, ampak le, kje je najceneje. Tako sodobni meščan vzame tisto, kar je najceneje in brez odgovornosti za življenje, za katerega lovec odgovarja sam, z odstrelom divje živali iz narave. Ekstremistični zaščitniki živali so v veliki meri žrtve tržne manipulacije, saj si trgovina želi čim bolj neozaveščene potrošnike. Globalni razvoj še vedno v veliki meri poteka v smeri izkoriščanja neobnovljivih virov, zgrešenih vrednot zaradi prepovršnih informacij. Nasprotniki lovstva globljih

vzrokov lovske želje za uplenitev divjadi ne obravnavajo kot sestavni del naravnega vedenja predvsem zato, ker so v vlogi z naravo nepovezanega pasivnega opazovalca. Lovec postane del narave prek lova, postane njen aktivni soudeleženec. Opazovalec nič ne vzame neposredno iz nje, saj mu trg, megamarket, industrija in infrastruktura nudijo vse, kar si želi, kar dobi hitro in brez težav.

Kako je mogoče, da lahko nekdo, ki se ne prepozna kot del narave, postane odločilen za tiste, ki prevzamejo osebno odgovornost pri upravljanju z njo?

Pri odločanju, kako ravnati z obnovljivimi viri, moramo dobro poznati naravo, če naj bi bile odločitve v duhu narave. Narava in njeni zakoni niso projekcije človeških predstav o tem, kar naj bi narava po človekovi želji bila. Svet je velik organizem in človek je v njem določen kot *sapiens*, to je najpametnejša življenjska oblika na svetu. Dostikrat pa se obnaša kot oportunistični zajedavec brez primere. S poznavanjem razlogov drugače mislečega in drugače živečega lovec in

lovčevi nasprotniki kažejo osebno zrelost.

Japonski lovci so si želeli dobiti izkušnjo lova na srnjaka v Julijskih Alpah. Lovili so v težkih, marsikje nevarnih gorskih razmerah. Pretežno je bilo kot iz škafo. Pomlad je bila hladna in je zelo spominjala na zimo. Mož Hiromasa in žena Yukiko sta pod lovskim vodstvom Roberta in Jureta Kravanja prve tri dni maja lovila ločeno.

Upanje na lovski uspeh lovke Yukiko se ni uresničilo. Ni ji uspelo upleniti njenega prvega srnjaka v Sloveniji; kljub njenemu mojstrskemu ravnanju z orožjem, dobri telesni zmogljivosti in izraženi želji za ulov. Slabe vremenske razmere in zahtevno gorsko podnebje okrog planine Stola, previdni in zdravi srnjaki, ki so se kot veter hitro umaknili, ko so začutili nevarnost, so opravičili svoje. Divjad je izkoristila svoje prirojene nagone in naučeno znanje za preživetje. Pri vsakem pogledu na ljudi je divjad občutila preplah, lovci pa občudovanje in hkrati jezo zaradi spretnih srnjakov.

Na lovu je bil uspešen le profesor Hiromasa, ki je nad vasjo Drežnica uplenil šibkega

srnjaka gumbarja z iznakaženo spodnjo čeljustjo. Trofeja, ki zagotovo ne povzroča nevoščljivosti, mu ostaja zelo lep spomin na skupno doživetje in hvaležnost naravi za naravno meso. Izvrstna hrana za družinsko mizo in krog prijateljev. Tako vidim uresničeni sen razveseljivega lova.

Izkušnja zahtevnega planinskega lova v Sloveniji in več kot stoletna tradicija organiziranega lovstva sta tako postala tudi del japonske lovske kulture.

Upam, da bodo Slovenci, ki se ne gibljejo po lovskih stezah, spoznali, kako lovci jasnovidno vrednotijo svoje naravne vire in jih dolgotrajno razvijajo. Tudi v pristnem skupnem doživetju lepote slovenske narave z obiskovalci iz vsega sveta.

Bogat je tisti, pravijo, ki je doživel kar največ lepega.

Miren je lahko tisti, pravijo, ki ni namerno prizadel drugih v preteklosti in ki odgovorno zre v prihodnost.

Dr. Igor Tavčar, dr. sci. med.
LD Strunjan,
ind. član CIC,

delegat Slovenske Zveze za
Sokolarstvo v mednarodnem
svetu sokolarjev IAF

Obisk bolgarskih lovcev in ribičev ob 115-letnici

UHAB 13.–16. junij PLEVEN – Bolgarija

Na povabilo predsednika **Bolgarske zveze lovcev in ribičev** sem se udeležil njihove proslave 115-letnice te zveze (UHAB) v mestu Pleven, 170 km severno od Sofije.

Po preverjanju možnosti za najcenejše potovanje do mesta proslave smo ugotovili, da je najcenejše in najhitrejše odpotovati z letalom iz Trsta prek Rima v Sofijo.

Na letališču me je v popoldanskem času pričakal generalni sekretar UHAB **Grigor Gogov**, dober znanec našega vodstva LZS, saj sta s pred-

Foto: T. Vrščaj

Na prireditvenem prostoru v bližini Sofije so bolgarski lovci postavili 150 šotorov.

Prireditveni oder z govorniki, ki jim je prisluhnilo kar 12.500 bolgarskih lovcev in njihovih gostov.

sednikom **Ivanom Petkovom** in tajnico **Aleksandro Topouzansko** pred dvema letoma obiskala našo LZS, kjer jih je sprejel predsednik mag. **Srečko F. Krobe**. Našega predsednika sem takoj po prejemu povabila obvestil o nameravanem potovanju in ga povabil, naj se tudi sam udeleži te slovesnosti.

Žal ni bilo prostih finančnih sredstev v ta namen, zato me je pooblastil, naj v njegovem imenu pozdravim vse člane UHAB, še posebno predsednika Ivana Petkova in mu v imenu LZS izročim posebno priznanje LZS ter prenesem njegove pozdrave in najlepše želje.

Po dobrih dveh urah vožnje z G. Gogovom po hudih nalinah, ko skoraj ni bilo videti ceste, sva prispela v Pleven, kjer so naju v restavraciji že pričakovali gostje, ki so prispele pred menoj; bili so iz Rusije, Slovaške, Srbije, Makedonije, Romunije in jaz iz Slovenije. Tja sem bil povabljen kot predsednik Koordinacijskega Forumu CIC za srednjo in vzhodno Evropo.

Večerja je trajala do polnoči, igrala je odlična domača glasba, izjemen je bil klarinetist, ki je žel aplavze ob izvajanju »bravur«.

Drugi dan smo odšli na ogled muzeja, kjer so bili razstavljeni eksponati, stari 3400 let. Muzej je več kot vreden ogleda, zato nismo niti malo hiteli iz njega.

Nato smo odšli še v muzej vina in poskusili vrsto belih in rdečih vin.

Nato sva z Grigorjem sedla v avtomobil in se odpeljala v Sofijo na letališče, kamor je prispel predsednik CIC **Bernard Lozé**. Priletel je iz Milana, kamor so ga s helikopterjem pripeljali iz Monaka. Predsednik Petkov je bil izredno počaščen, saj je dal dogodku poseben poudarek. Pri

Z obiska predsednika UHAB na LZS (2011): Grigor Gogov, Toni Vrščaj, Aleksandra Topouzanska, mag. Srečko F. Krobe in Ivan Petkov

večerji so ga vsi obdarili z raznimi darili; sam sem mu podaril buteljko rdečega bolgarskega vina, za katerega smo se ob poskušnji poenotili, da je najboljša.

Drugi dan smo se po zajtrku odpeljali nazaj proti Sofiji, na dvajset kilometrov oddaljeni prostor, kjer je bilo postavljenih sto petdeset šotorov, pa tudi oder in velik prostor pod velikim šotorom za goste. Ob natanko 10. uri so nas poklicali po imenih na oder. Pred njim je bilo 12.500 lovcev, ribičev in sokolarjev, na njem pa smo bili predsednik

UHAB **Ivan Petkov**, predsednik CIC **Bernard Lozé**, predsednik CIC KF za S/V Evropo **Toni Vrščaj**, predsednik Sboranja NE **Michail Mikov**, predsednica Ruske lovske in ribiške zveze **Tatjana Aramileva**, generalna tajnica **Irina Doroshina**, vodje in člani vseh delegacij iz sosednjih povabljenih držav ter najvišji predstavniki bolgarske Pravoslavne cerkve, ki so s kratkim obredom ob jubileju tudi blagoslovili organizacijo, prav tako pa vse člane, prisotne in neprisotne.

Najprej je govoril predsednik UHAB Ivan Petkov, ki je nanizal kar nekaj pomembnih podatkov o njihovi organizaciji in podelil priznanja zaslužnim. Tudi midva s predsednikom CIC sva dobila posebno priznanje. Sam sem bil kot četrti po vrsti povabljen pred mikrofonom. Za menoj je bila na vrsti kratka maša in nato

Šuba (zanj ga je prevzel Dušan Krajnjak), član Bolgarske delegacije CIC prof. dr. **Nino Ninov** ter gen. tajnik UHAB, ki je duša vsega dogajanja in zelo spoštovan med kolegi iz evropskih držav, **Grigor Gogov**. Slednji je požel izjemen aplavz. Meni je priznanje izročil predsednik CIC. Lovci in ribiči so vse govore spremljali z zanimanjem in vso pozornostjo. Na koncu sem vse prisotne pozdravil z: »Nasluka« – Dober pogled!«

Grigor je po kosilu prišel pome in me zaprosil, če bi v imenu Društva za rehabilitacijo poškodovanih divjih živali in vzrejnega centra Wildlife rehabilitation and breeding center izpustil na prostost ozdravljene mladega sokola. Seveda sem to zelo rad storil, kar so člani omenjenega centra pozdravili z aplavzom. Snemalec je vse posnel in zvečer sem to že videl na bolgarski TV.

Po kosilu smo morali zapustiti prizorišče dogajanja, kjer sta potekala bogat kulturni in glasbeni program. Sedli smo v avto poleg Grigorja, Lozeja, Irine Doroshinove in nove predsednice RAHF Tatjane Aramileve (predseduje kar 2,5 milijona ruskih lovcev in ribičev). Predsednika Lozeja smo namreč pospremili na letališče v Sofijo. Po kratkem počitku v majhnem, toda prijetnem hotelu smo odšli na večerjo in se zadržali v daljšem prijateljskem in spoznavnem razgovoru.

Zadnji dan, v nedeljo, smo se po zajtrku odpeljali na vožnjo po mestu, si ogledali nekaj značilnosti in se popoldne vsi odpravili na letališče. Obe ruski dami sta odleteli eno uro pred menoj. Pozdraviti nas je prišel tudi predsednik UHAB g. Ivan Petkov.

Zapisati moram, da mi kljub zelo napornemu urniku ni niti malo žal, da sem se udeležil tako pomembnega jubileja ene od pomembnih članic našega Koordinacijskega foruma CIC za srednjo in vzhodno Evropo.

Toni Vrščaj, predsednik Koordinacijskega foruma CIC za srednjo in vzhodno Evropo

Na kratko iz tujega tiska ...

Kanada: Na rednem vsakoletnem zboru združenja Sklada za divje ovce (Wild Sheep Foundation) v Nevadi opravijo tudi dražbo prodaje dovolilnic (licenc) za lov različnih vrst divjih ovc, s pomočjo katerih sofinancirajo svojo dejavnost, in sicer promocijo lova in aktivnega varstva divjih ovc. Posamezne licence na dražbi lahko dosežejo tudi izjemno visoke cene, kar se je zgodilo tudi letos. Letošnji prihodek dražbe je bil sicer v največji meri namenjen fundaciji za varstvo habitatov debelorogih ovc v Britanski Kolumbiji. Dražba je prinesla doslej največjo doseženo vrednost za posamezno licenco v Kanadi, saj je bila dosežena cena kar 275.000 US\$, ki jo je ponudil anonimni ponudnik. V Britanski Kolumbiji sta sicer stabilni populaciji dveh podvrst debeloroge ovce (Dall in Kalifornijska (oz. Rocky mountain)). Dosedanja najvišja dosežena vrednost posamezne licence na tovrstnih dražbah je bila sicer dosežena v Montani (ZDA), in sicer kar 480.000 US\$.

(Hunter's Path, 2/2013)

Foto: O. Neglosi – Diana

ZDA: Na neki drugi dražbi, dražbi orožja v zvezni državi Maine, pa so prodali eno od pušk znamenitega ameriškega pisatelja Ernesta Hemingwaya, ki je nekatere od svojih številnih lovskih doživetij zapisal tudi v svoja dela. Prodana je bila puška risanica Express, kal. .577 Nitro, s privezjenima cevema (side-by-side), s katero je Hemingway lovil vsaj na dveh safarijih in je z njo uplenil leva, nosoroga in verjetno tudi bivola. Na dražbi je bila sicer dosežena cena 295.000 US\$, kar pa je skupaj s taksami in davkom na koncu zneslo 340.000 US\$. Običajna cena za takšno orožje je sicer nekje od 70.000 do 80.000 US\$.

(Hunter's Path, 2/2013)

ZDA: Strokovnjaki so skupaj z odgovornimi v državnih ustanovah v zvezni državi Aljaska odobrili odstrel 89 medvedov, ki je bil opravljen v zahodnem delu države kot sestavni del projekta za povečanje številčnosti losov na tem območju. Medvedi so tam namreč najpomembnejši plenilci losov, in sicer telet. Ko le-ta dosežejo starost enega leta, se zelo zmanjšata uspešnost plenjenja in

s tem tudi vpliv medvedov na številčnost losov. Odstrelili so zgolj samce, meso uplenjenih medvedov (okrog 4.000 kg) pa razdelili med lokalno prebivalstvo. Tudi denar, ki ga bodo dobili s prodajo medvedjih kož, bo namenjen lokalnim skupnostim.

(Hunter's Path, 2/2013)

Španija: Na španskem otočju Baleari bodo, skladno z novim zakonom, lahko v spremstvu odraslih oseb na lovu sodelovali tudi otroci od starosti osem let in več. Doslej je bila spodnja meja štirinajst let. Otroci bodo lahko sodelovali zgolj na tistih lovih, kjer se ne uporablja strelno orožje (lov na divje kunce s psi, lov divjih koz z lasom in na sicer mednarodno prepovedanem lovu na ptice z mrežami). Tovrstne oblike lova naj bi bile tam namreč del tradicije in ljudske kulture.

(Wild und Hund Internet)

Avstrija: Medved, ki so ga sicer poimenovali M 13 in ki je bil zaradi številnih konfliktov na podlagi ustreznega dovoljenja uplenjen letos februarja v Švici, je aprila 2012 med iskanjem hrane nehotе pripomogel tudi k odkritju

žrtve umora. Omenjeni medved naj bi prevrnil manjše drevo, ki je padlo na steber daljnovoda. Ko so iskali napako, so odkrili tudi žrtev umora, ostanke moškega, ki naj bi ga umorila njegova žena in ljubimec.

(Wild und Hund Internet)

Švedska: Znana avtomobilska tovarna Volvo je razvila sistem Animal Detection, s katerim naj bi bistveno zmanjšali število nesreč zaradi naletov divjadi na cestah. Sistem naj bi avtomatično deloval pri dnevni svetlobi in tudi ponoči na podlagi zaznavanja telesne toplote živali. Ob pojavu divjadi bo sistem opozoril voznika in takoj tudi začel z zaviranjem, saj se bosta na tak način bistveno skrajšala reakcijski čas in tudi število nesreč. Sistem je sicer nadgradnja sistema, ki ga je ta tovarna razvila leta 2010 za zaznavanje pešcev.

(Jagen Weltweit Internet)

Norveška: Nekateri od norveških političnih strank, ki se med drugim borijo tudi za glasove volivcev iz vrst lovcev, so začele s kampanjo za odpravo prepovedi lova s svinčnimi šibrami na vseh površinah. V tej državi že od leta

2005 sicer velja popolna prepoved uporabe svinčnega šibrenega streliva na vseh površinah. Uporaba svinčnega šibrenega streliva na nevodnih površinah naj ne bi povzročala trajne škode na teh površinah. Na drugi strani pa naj bi naj bi še naprej veljala povsod tam, kjer se lovi vodna perjad. Tudi na streliščih naj bi prepoved veljala še naprej. Po podatkih norveške lovske zveze naj bi kar 80 % vseh streliv s šibrenicami bilo opravljenih na streliščih.

(Deutsche Jagd Zeitung, 6/2013)

Nemčija: Pri kraju Unterallgäu na Bavarskem se je pripetila nenavadna prometna nesreča. V začetku aprila je nekega motorista med vožnjo namreč v čelado zadel letéča vrana. Motorist je padel po tleh, se poškodoval in doživel šok, medtem ko pogumna vrana, ki naj bi branila svojo gnezdo, nesreče ni preživela.

(Deutsche Jagd Zeitung, 6/2013)

Pripravil:
mag. Janko Mehle

VLD Kropa sem se včlanil leta 1955. Ne-koč smo bili lovci med seboj bolj povezani, za lov smo si vzeli več časa, na Jelovico še ni vodila cesta in tudi avtomobilov nismo imeli. Vse jeseni smo se ob nedeljah zbirali na lovih – brakadah, kjer so nam psi gonili zajce in lisice. Med lovi smo se posedli za malico in nikamor se nam ni mudilo. Najlepše spomine imam na dneve, ko smo hodili na lov

čakal zajca in Bojko. Psica je zajca res prignala, Joža pa ga je zgrešil. Bojka je ugotovila, da lov še ni končan in je zajca pognala še v drugi krog. Ko sta se čez pol ure po isti stezi vrnila, je Joža zajca ponovno zgrešil. Ko je Bojka ugotovila, da je Joža spet zgrešil, se je usedla na nastrel in se kljub Joževemu pregovarjanju ni več odločila še za en krog ... Tako je bil lov za tisti dan končan.

Lovišče okoli Kamne Gorice in do Jelovice je poznal do podrobnosti.

puške ni mogel več napeti. Takrat si je rekel: »Zdaj pa vem, da se ne bom več pozdravil.« Tako je izkazoval svojo veliko ljubezen do lova: puška kot spremljevalka mu je verjetno pomagala podoživljati vse doživljaje, spomine in prijatelje.

Lovro Kokalj (Ledrar) se je rodil v Kropi leta 1901, umrl pa je leta 1972; pokopan je na kroparskem pokopališču pod obronki večno lepe Jelovice, ki ga je vedno vabila v svoja prostranstva.

MIRKO KOTNIK

Moji lovski tovariši

na Jelovico. Peš smo šli v soboto pod noč, mimo Miklavžovca prek Race na Vodice in tam klepetali vso noč, da smo pričakali jutro, ko smo se raztepli po jelovških fratah na lovu za smjakom. Dandanes je vse drugače: mladim lov-
cem se vedno mudi, redko kdo si še vzame čas za pogovor in po lovišču se navadno vozijo s terenskimi vozili. Tudi naši lovski sestanki si ne zaslužijo več imena »družabni dogodek«, samo točke dnevnega reda so nas, potem pa hitro domov. Pogrešam moje stare lovske tovariše!

Jože Rešek (roj. 1899, umrl 1963 v Kamni Gorici) je bil naš najstarejši in ustanovni član LD Kropa. V mladosti je bil vrsto let lovski čuvaj pri prijatelju **Vladimirju Kapusu**, dokler je imel najeto kamnogoriško lovišče. Po vojni je iskal leta 1943 likvidiranega Vladimira. Njegov grob je našel na Komaričkovem kopišču, kjer se steza odcepi proti Vodicam. Ležal je oziroma njegovi ostanki za kamnitim zidom, zasilno pokriti z vejami. Jože je zbral njegove kosti in jih zavil v ponjavo, lobanjo pa posebej. Med molitvijo je izkopal grob in dejal sam sebi: Ne bom te nikamor nosil, ostani tukaj, kjer si bil vedno najraje. Pokop je opravil v navzočnosti nečaka **Franca Potočnika - Radkota** (1939–2006), ki je pokop tudi opisal.

Od lovskih psov je nazadnje imel brak-jazbečarko Bojko. Ko je nekoč na Hotinu lovil zajce, mu je na Pogo-
retem spodila zajca in ga gonila proti Hotinarci. Ker je Joža vedel, da bo Bojka zajca prignala na kraj, kjer ga je dvignila, se je postavil na stojišče in

Lovro Kokalj in Lovrenc Kokalj sta bila med nosilci Titove štafete gorenjskih lovcev.

Vedno je bil napravljen po lovsko. Ob nedeljah pred brakado se je vedno najprej udeležil jutranje maše in se šele potem pridružil gonjačem. Z ženo **Malko** sta živela v Kamni Gorici pri Polancu. Otrok nista imela. Po vojni sta prevzela skrb za vojno siroto Lučko. Pri nji je odrasla, nato se je pojavila njena mati in je dekle odšlo z njo ... Leta so prinesla svoje. Začela se ga je lotevati bolezen. Počasi so ga začele zapuščati moči in je obležal. V takem stanju je prosil ženo Malko, naj mu prinese puško k postelji. Vse je napravila z neprijetno slutnjo. Puško je imel nekaj časa ob postelji in jo večkrat vzel v roko, napel petelina in jo spet popustil. Vse to je trajalo toliko časa, dokler ga bolezen ni zdelala toliko, da

va. Lovro je bil lovec že pred drugo svetovno vojno. Prve lovske korake je naredil pri svojem očetu, ki je bil tudi lovec. Skupaj sta nastopila v Titovi štafeti za dan mladosti, ki so jo nosili tudi lovci. Lovro ni bil lovec za čim večji kos mesa, ampak je bil neprekosljiv mojster vragolij in zabav v veseli lovski družbi.

Neko nedeljo sta prišla z ženo v lovsko kočjo na Petelinovcu. Naročil je pol litra rdečega in počasi odpil iz kozarca. Potem je vstal, češ da mora na potrebo. Odšel je za kočjo in potrkal na kuhinjsko okno. Breda mu je odprla in mu dala deci zelenega. Vrnil se je, se spet lepo usedel in nadaljeval razpravo z gosti. Ko je tretjič odšel na potrebo, se je žena pohvalila: »Poglejte našega

Lovci iz Mišač; sedi Ažmanov, stojita Tomažove in Jurman.

atija, kako malo ga nese.« Mislila je na vino, drugo ji je bilo prikrito, saj je Lovro znal biti do žene zelo spoštljiv in ji je najtežja spoznanja o sebi prihranil. Ni hodil odlivat, ampak prilivat ...

Nekoč smo imeli brakado iz Podnarta proti Otočam in udeležil se je tudi Lovro. Jaz sem uplenil slabotnega zajčka »rokavico« iz pravega legla. Ko sva šla s **Francijem Perk**om proti zbirnemu mestu, me je vprašal, če bi vzel zajčka. Rekel sem mu, da ne, da pa bi ga dal **Lovru Kokalju**. »Jaz mu bom dal uplenjeno mlado lisičko,« je sklenil. Ko sva prišla do zbora, sem vprašal Lovra, če želi zajčka. »Seveda ga želim,« mi je navdušeno dejal. Franci mu je ponudil lisičko, ki jo je rad vzel. V nahrbtnik je potisnil zajca in lisico, a tako, da je od zajca gledala ven glava, od lisičke pa rep. V Podnartu, kjer je parkiral avto, je skočil v gostilno na dva deci. Tam so bili ravno progovni delavci in eden od njih je rekel:

»Lovac, jeli prodaj zeca?« »Seveda ga!« je odgovoril. Nato sta **Ludvik Vidic** in **Franci Perko** vzela nahrbtnik, odšla ven, kjer sta izkožila lisico, jo razkosala in meso odnesla v kuhinjo. Skuhali so lovsko omako in jo zelo hvalili. Lovro pa se je hvalil, da se od lisice vedno vse dobro proda. Seveda delavci niso vedeli, kaj jedo ...

Nekoč je na lov povabil svojega očeta. Postavil ga je na ovinek poti od Miklavžovca proti Vodicam, kjer pride steza iz Lipnice. Oče je imel močno dioptrijo. S psom se je oddaljil le toliko, da oče ni dobro videl. Psi je privezal za drevo in začel klicati. Pes je začel cviliti in je lajal, kot da goni zajca. Oče se je trudil in trudil, napenjal oči in ušesa, a ni mogel videti ničesar. No, to je bila Lovrova neslana šala na očetov račun.

Janko Bergant (Kajžov Janko) (1911–1973) je ves čas živel na Zgornji Dobravi. Pred vojno je večinoma delal v gozdovih; kuhal je kope, pozimi pa

»fural les«. Nekaj let je bil tudi pri železnici, kjer je doživel nesrečo, izgubil levo roko in bil invalidsko upokojen. Ko je bil še zdrav, je s pridnim delom zgradil svojo hišo. Opeko zanjo je izdelal sam. Potreben les je naprosil od lastnikov gozdov, zemljo pa je dobil v dar od svojega očeta. Po okupaciji je takoj začel delati za OF. Bil je prejemnik spomenice leta 1941. Po vojni je bil zaposlen kot politdelegat na Benkovi žagi v Lipnici. Vodil je obnovo ceste Srednja Dobrava–Lipnica, vse z nemškimi ujetniki. Potem se je na tečajih usposobil za gozdarja, kar je ostal vse do upokojitve.

Janko je bil med ustanovitelji LD Srednja Dobrava, ki se je pozneje preimenovala v LD Kropa. V LD je bil večino časa lovski čuvaj. Kot čuvaj je bil strog in dosleden. Ko je na Jelovici odkril krivolov, je o tem obvestil pristojne. Nekoč se je vrnil z obhoda in našel ženo Angelo vso razburjeno, ker je ravno rešila kokoš iz kraguljevih krempljev. Kokoš je imela že oskubljeno in očiščeno na krožniku. Janko je pomislil, da bo kragulj gotovo še prišel pogledat, če je kaj ostalo zanj. Krožnik s kokošjo je odnesel na vidno mesto, odprl okno, pripravil puško in čakal. Ker pa je pozabil cigarete, je odložil puško in odšel ponje. Ko se je vrnil k oknu, je le še videl, kako kragulj leti z očiščeno kokošjo k svoji družini. Žena se je jezna in zaripla pridušala Janku, da za kragulja že ne bo več čistila kokoši ...

Nekega poletnega dne je Janko uplenil dva jazbeca. Ker je bil čas paritve, sta zelo smrdela in bila skoraj neužitna, zato ju je skuhal in dal meso prašiču, ki pa je kmalu potem poginil ...

Na začetku lovske kariere je bil Janko največji lovec praktik; zelo je že poznal življenje gamsov in tudi druge divjadi v našem lovišču. Na jesen, v septembru, so opazili velik prelet »šnefov« (slok ali velikih kljunačev). Tudi Janko je želel doživeti tak lov in jih je odšel čakati na Brezovico. Ob mraku pa je namesto »šnefa« predenj prišel divji prašič. Janko ga je ustrelil, prašič pa je odskočil v grmovje. Odhitel je do Pozinovca Joža in mu rekel: »Vzemi koreto, samo naložila bova prašiča v grmovju.« Joža ga je vprašal, s kakšnim »šrotom« ga je streljal, Janko pa mu je odgovoril, da »s takim za šnefe«, to je št. 2,35 mm. Joža mu je odvrnil, da če prašič res leži v grmovju, »da ga bo moral odpeljati Brinar z volom«. Seveda o prašiču ni bilo ne duha ne sluha. Stari lovci so v šali rekli, da prašič najbrž ni slišal poka ...

Lovci Ažman, Cvetko, Kotnik, Rešek

Janko je kot gozdar vodil zainteresirane kupce na ogled neke Brinarjeve parcele na pobočju Jelovice. Ko je videl, da Brinar šteje smreke, jih je začel šteti tudi sam. Vprašal je Brinarja, koliko hoče za parcelo. On mu je odgovoril, da 300.000 dinarjev. Janko je izračunal, kolikšna je vrednost lesa. Potem je šel hitro okrog sorodnikov, zbral denar in plačal kupnino. Naslednje leto je iz tiste parcele iztržil 900.000 dinarjev. Tak je bil naš Janko, vedno delaven in gospodaren!

Dogodki v dolgih zimskih večerih

Na Mišačah, majhni odmaknjeni vasi sredi gozdov nad reko Savo, so nekoč skoraj vsi odrasli fantje ali možje tudi malo lovili ali pa ribarili. Med njimi je veljalo pravilo diskretnosti in solidarnosti. Lovišče je bilo občinsko, lovski zakupnik pa tudi ni bil preveč natančen.

Pred prvo svetovno vojno, ko še ni bilo radia in televizije, so nekateri ljudje prerokovali, da bo prišel čas, ko bo papež v Rimu kihnil, v Parizu in drugih mestih pa bodo ljudje rekli: »Bog pomagaj!« V dolgih zimskih večerih so hodili na obisk, »v vas«, so rekli. Na takih večernih druženjih so ženske navadno »štrikale« (pletle) ali predle volno in se pogovarjale o otrocih, živalih, zdravju in drugem, moški pa so kartali, nekateri so šli tudi v gostilno, malo popivali, se pogovarjali o cenah lesa in živine in podobno. Marsikdo pa je dolgi zimski večer, ko so se ljudje zadrževali na toplem, tudi drugače izkoristil.

Leto ali dve pred prvo svetovno vojno se je Ažmanov Tonca - Pegam (umrl je leta 1919 v italijanskem taborišču) nekega zimskega večera po večerji

odločil oditi na lov. Noč je bila jasna in pričakoval je, da bo ob polni luni na snežni belini vidna vsaka žival. Toplo se je oblekel, obul še dodatne volnene nogavice in ker ni imel primerne obutve, noge potisnil kar v cokle. Svoje puške ni imel, zato si jo je šel izposoditi, kot že večkrat, k sosedu Hanzu, po domače Tomažovcu. »Ali imaš kakšno nabasano puško z lisičarji? Jaz bi šel na Ledino čakati lisico.« ga je vprašal. V tistih časih je bil tak zakon, da je vsak zdrav človek lahko imel puško, samo z njo ni smel izpod kapa hiše. Puške so bile večinoma prednjače – »forladarice«. Hanza mu je izročil tako puško in Tonca je odšel v coklah naprej po zmrznjenem snegu na Ledino, v sadovnjak ob hišah, zlezal v krošnjo stare jablane in čakal. Nekaj za tem, ko je Tonca odšel od Hanza, sta prišla k Tomažovcu tudi Kadunčeva fanta. Beseda je dala besedo, omenila sta, da je zunaj svetla noč, da sren drži, noč pa je kot nalašč za čakanje. Hanza jima je povedal, da je Tonca že na Ledini, kjer čaka lisico. Eden od bratov je predlagal, da bi se malo pozabavali in ga malo prestrašili. Vsi so se strinjali: Hanza je bratoma dal puški. Na desno ramo sta si ju oprtala tako, kot so jih nosili žandarji. Namenila sta se Tonca prese-netiti tako, da bi bil prepričan, da sta na »patroli« (obhodu) žandarja. Po poljski poti, ki pelje s polja mimo Ledine v vas, sta hodila drug ob drugem, kot so hodili žandarji.

Tonca je kmalu zagledal dve postavi, ki sta hodili vstric (kot žandarji), nato je zagledal še konice puškinih cevi. »Žandarji,« si je mislil, se ju ustrašil, skočil z drevesa na tla, kjer se je predrl sren, izgubil cokle in kar v nogavicah stekel po snegu v senco bližnjih hiš in

domov. Kljub izgubljenim coklam je bil zadovoljen, ker mu je uspelo pobegniti žandarjema. Če bi ga dobila, bi sledila denarna kazen in še nepotrebna pota bi imel ...

Naslednji večer je Tonca odnesel Hanzu puško in mu pripovedoval, kaj je doživel na čakanju, kakšno srečo, da je imel, da je še pravočasno opazil žandarja. Edina smola pa je bila v tem, ker je moral bežati domov kar v nogavicah. Hanza mu je nato pojasnil, da nista bila prava žandarja in da so se prijatelji Tonca le nekoliko privoščili. Zamere ni bilo; Tonca je vzel vse skupaj za izvirno šalo med prijatelji, čeprav na njegov račun. V tisti zimi je bil dogodek še večkrat omenjen v smehu in ob dovtipih.

Omenim naj še kmeta iz Mišač, **Tomažvega Hanza**, pisal se je **Bohinjc**. Bil je lovec z dušo in telesom, znan po vsej Gorenjski. Lov je vedno postavljaj na prvo mesto. Bil je tudi zakupnik, a še večkrat sozakupnik lovišča. Bil je tudi ljubitelj in dober poznavalec orožja. Vedno si je kupil naj-novejše orožje. Poznavanje in ljubezen do orožja je podedoval tudi sin **Ivan**, ki je bil med gorenjskimi lovci znan, da zna najbolj kakovostno predelati vojaško risanico v lovsko puško. Hanza je imel še druge vrline. Najbolje je znal sklepati koso in ko je društvo kmečkih fantov prirejalo tekmovanja koscev, je večini tekmovalcev kose pripravil prav Hanza. Znal je izdelovati tudi lovske nože, ki jih je delal iz starih kos. Njegova metoda učenja streljanja je bila nekaj posebnega. Strelskega vajenca je postavil na eno stran hiše. Hanza je prek slemena vrغل steklenico, strelec pa jo je moral zadeti. Veliko zgrešenih strellov je bilo, dokler se vajenec ni priučil.

Med Hanzovimi strelskimi učenci je bil tudi sosed **Ažmanov Tone**, Tončev sin, ki je po snegu bežal pred »žandarji« kar v nogavicah. Tone je bil vse življenje do starosti navdušen lovec; odličen strelec je bil še v visoki starosti. Za uspešen preizkus risanice je bil zanj vedno dovolj le en naboj. Še pri 84 letih je zadeval desetko. Ponosen je bil, da je lovec, vedno je bil opravljen v lovski kroj, imel je lepo pristrizene brke, neprestano v ustih pipo in na glavi klobuk. Res, podoba pravega lovca!

V zapisu omenjeni lovci iz Mišač, **Tonca, Hanza, Tone in drugi**, so že vsi pokojni. V spominu mlajših lovcev pa še vedno živijo; skupaj z našimi doživljaji. Ker spomini počasi bledijo, naj jih tale zapis večno ohrani!

Mirko Kotnik

PRESEDNIKOVA BESEDA

Sodelovanje s souporabniki prostora

Naslovna tema je zagotovo znana vsem lovcom. Prvič so se z naslovom in tematiko srečali na predavanjih za lovce v okviru teoretičnega dela za lovske izpite, naslednjič pa v okviru izobraževanja za lovske čuvaje. Zagotovo pa so za tematiko slišali vsi lovci, stari in mladi, tisti, ki so »elektronsko pismeni«, in tisti, ki se s tem ne ukvarjajo, a so o tem tudi prebrali kaj napisanega v lovskem gradivu. Zadeva je aktualna ves čas obstoja lovstva, s to razliko, da smo se ali se tega v različnem času in v različnih okoljih različno zavedamo. LZS je v že preteklosti s souporabniki prostora sodelovala in dajala temu velik pomen. Zdaj ni nič drugače. Nedavno, govorimo o nekaj letih, smo bili pobudniki medsebojnega sodelovanja različnih krovnih nevladnih organizacij na ravni države, ki so ne le souporabniki prostora, pač pa tudi pomembni dejavniki razvoja in dejavnosti nevladnih organizacij. Z njimi smo doslej podpisali tudi medsebojne sporazume o medsebojnem sodelovanju, ki so že rodili določene sadove in se naše sodelovanje krepi; iščemo nove ideje, sodelujemo v skupnih akcijah in zastopamo enaka (usklajena) stališča.

Na tej podlagi je takratni predsednik Državnega sveta mag. **Blaž Kavčič** in hkrati predsednik Kinološke zveze Slovenije naredil še korak naprej na področju dela in sodelovanja nevladnih organizacij. Skupaj s Kinološko zvezo Slovenije, Čebelarstvo zvezo Slovenije, Planinsko zvezo Slovenije, Turistično zvezo Slovenije in Ribiško zvezo Slovenije smo v Državnem svetu podpisali listino o medsebojnem sodelovanju. S tem dejanjem je bilo vsem naštetim organizacijam dano državno priznanje k pravilni odločitvi za povečanje medsebojnega sodelovanja nevladnih organizacij. Z nekaterimi članicami, podpisnicami medsebojnega sporazuma o medsebojnem sodelovanju, smo že opravili določene skupne aktivnosti, z nekaterimi jih še načrtujemo.

Ne gre le za sodelovanje vseh organizacij na državni ravni, pač smo s tem dejanjem posredovali sporočilo tudi navzdol vsem svojim članicam vseh navedenih zvez, da je treba na območni/regionalni in lokalni ravni iskati skupne rešitve, skupne ideje, pripravljeni skupne akcije in skupne rešitve; še posebno pri težavah lokalnega okolja. Zveze vseh članic podpisnic ne bomo mogli rešiti vseh težav, ker zanje včasih preprosto ne vemo, dovolj dobro pa jih poznajo lovske družine (članstvo) in člani drugih članic vseh organizacij – podpisnic.

Zadnje srečanje v Državnem svetu (20. junij 2013) je bilo skupaj s Planinsko in Ribiško zvezo Slovenije. Organiziran je bil **posvet o problematiki voženj v naravnem okolju**. Gre za dobro znano problematiko, ki je pereča tudi za lovske družine. Posvet je bil namenjen tovrstni problematiki bolj z vidika priprave tovrstne nove zakonodaje, na katero želimo skupaj s Planinsko zvezo, Ribiško zvezo Slovenije, v zadnjem obdobju tudi s Taborniško zvezo Slovenije vplivati in uveljaviti svoje skupne interese, s tem pa vzpostaviti tudi več reda na področju voženj v naravnem okolju. Ob tej priložnosti se velja še enkrat zahvaliti PZS in RZS, skupnemu organizacijskemu odboru, predsedniku KZS, predsedniku KGZS za uspešno izvedbo okrogle mize. Slišali smo veliko zanimivih referatov; njihovi povzetki oziroma prispevki so objavljeni na naših spletnih straneh. Organizacijski odbor je povabil veliko zainteresiranih za tovrstno problematiko, vendar je nekatere žal nehote izpustil in jih ni povabil posebej. Vseeno so prišli, ker jih je tematika zanimala in so se okrogle mize tudi udeležili. Iz tega med drugim izhaja ugotovitev, da vseh zainteresiranih souporabnikov prostora očitno ne poznamo oziroma zanje sploh še ne vemo. Naša vrata in okna za sodelovanje pa so jim odprta na stežaj!

Na okrogli mizi smo se tudi tokrat srečali z »veliko« udeležbo lovcev. V dvorani je bil ob lovskih organizacijskega odbora okrogle mize zraven mene še direktor strokovnih služb LZS, trije člani UO LZS in dva člana - predstavnika LD. Pogrešal sem predstavnike vseh drugih LD, za katere mi je znano, da se srečujejo s perečo problematiko voženj v naravnem okolju. Naše povabilo je bilo objavljeno na spletnih straneh LZS, kasneje pa so bila uradna vabila še dodatno poslana posameznim LD. Očitno smo s temo – glede na udeležbo lovcev – »ustreli mi mimo«. Neudeležbe pač ne bodo vplivale na občutnejšo moč vetrov v naša jadra!

In kje smo pri sodelovanju s souporabniki prostora in LD? Rekel bi, da različno. Ponekod poteka sodelovanje s souporabniki prostora zelo dobro, ponekod nekoliko slabše. Razlogi za takšno stanje so ponekod na eni strani, drugod na drugi. Ne glede, na kateri strani so razlogi za tako slabo sodelovanje, moramo biti lovci tisti, ki bomo tudi jutri pobudniki sodelovanja. Za dobro sodelovanje moramo poznati nekaj stvari ali elementov predvsem pa:

- kateri so sploh souporabniki prostora na območju naše LD,
- kaj je njihova glavna dejavnost,
- kje so stične točke njihove in naše dejavnosti,
- ocena možnosti za skupno sodelovanje
- itn.

Nekateri souporabniki prostora, kjer imamo lovišča, so nam bolj znani in bolj poznamo njihovo dejavnost, saj imamo z njimi že podpisane sporazume o medsebojnem sodelovanju. A v naših okoljih so še drugi souporabniki prostora in njihove dejavnosti, ki jih še ne poznamo. Dejstvo pa je, da so souporabniki prostora lastniki zemljišč, gozdnih in kmetijskih površin, lastniki hiš - vikendov, pa četudi se pojavljajo na tem območju le krajši čas. Dejstvo je, da so souporabniki in z njimi moramo sodelovati, biti do njih korektni in vljudni. Pa čeprav gre za vprašanja skupnih lovov, za lovsko-strelsko dejavnost in strelsko prireditve, za delovno akcijo in podobno. Za začetek: v lokalnih okoljih ugotovimo, kdo vse smo souporabniki prostora, kjer imamo lovišče. Zavedajmo se: nismo sami in nikoli tudi ne bomo! In, verjemite mi, le sodelovanje je prava stvar.

Dopusti so minili in če pogledamo malo našo statistiko članstva, ugotovimo, da nas je spet nekoliko manj in da smo spet starejši (Vir: LISJAK, 1. 8. 2013).

Vrsta člana	Število članov	% moških	% žensk	Povprečna starost
Redni / častni član	250	99,60	0,40	81,55
Pripravnik	568	92,43	7,57	31,98
Častni član	178	98,31	1,69	79,89
Pripravnik / častni član	0	0,00	0,00	0,00
Redni član	19889	98,23	1,77	55,48
Skupaj	20.885	98,08	398/1,92	55,36

V letu 2011 nas je bilo **21.150**, lani **21.043**. Vsako leto se članstvo zmanjša za okrog sto članov ali za dve povprečni LD. Ukvarjamo se s trendom zmanjševanja števila članstva, za kar je več vzrokov in je večplastna težava. Za povečanje števila članov bomo morali poskrbeti v LD, dejstvo pa je, da v zadnjih nekaj letih na število vplivajo tudi splošna družbena dogajanja, predvsem socialni in gnotni položaj ljudi in še kaj ...

Mag. Srečko Felix Kroppe

PREJELI SMO

Pogled s ptičje perspektive

Spoštovani lovci!

Povod za pisanje pričujočega sestavka je predlog Lovske zveze Slovenije o uvrstitvi zavarovanih vrst med divjad, predvsem

pa dogajanje, ki je sledilo in še sledi predlogu. Namen sestavka je osvetlitev problema s širše perspektive. Opozoriti želimo, da s(m)o za nastalo težko situacijo, v kateri se je znašlo slovensko lovstvo, do določene mere krivi lovci sami oz. skupina ljudi znotraj lovskih vrst. Z našim pisanjem ne želimo prilivati bencina na že zelo razplamtel ogenj in ne želimo

nikogar žaliti ali diskreditirati. Gre zgolj za kritičen pogled skupine razmišljujočih lovcev, ki smo zaskrbljeni nad usodo slovenskega lovstva v prihodnosti. Naši nameni so iskreni in nimajo nobenih prikritih ozadij.

V zadnjem času je slovensko lovstvo vse bolj izpostavljeno pritiskom javnosti in različnih interesnih skupin. Ljudje so na

splošno vse bolj odmaknjeni od narave, zato vse manj razumejo njeno delovanje in pomen lovstva za ohranjanje narave. Pravzaprav veliko ljudi lov verjetno dojema kot zastarelo dejavnost, ki ne sodi v sodobno družbo, za kar je med drugim kriva pomanjkljiva informiranost ljudi o pomenu lovstva za naravo in družbo.

Hkrati se pojavlja vse več so-

dobnih naravovarstveno usmerjenih skupin, ki delujejo skladno s svojimi predstavami o naravovarstvu. Mnoge od njih dosegajo opazne rezultate, za svojo prepoznavnost pa poskrbijo tudi na druge načine (gradijo pozitivno javno podobo!) in so deležne velikih simpatij javnosti, ki zato pogosto povzema njihova stališča. Čeprav nekatere teh skupin včasih delujejo v nasprotju z interesi lovstva, jih lovci že zaradi njihove uveljavljenosti in priljubljenosti ne moremo prezreti kot pomembnega sogovornika pri naravovarstvenih prizadevanjih.

Glede na angažiranost različnih naravovarstvenih skupin in ne prav veliko priljubljenost lovstva v javnosti, moramo lovci pričakovati, da bo vsako naše dejanje, ki ni skladno z naravovarstvenimi predstavami drugih skupin in ni simpatično javnosti, naletelo na burne odzive. Predlog uvrstitve zavarovanih vrst med divjad je že sam po sebi, ne glede kako strokovno in argumentirano bi bilo sestavljeno, občutljivo dejanje. Nihče ni toliko neveden, da ob taki temi ne bi pričakoval močnih čustvenih odzivov, predvsem bi na to moralo biti pripravljeno vodstvo LZS, ki ima izkušnje z različnimi interesnimi skupinami, zadnja leta pa celo profesionalno službo za odnose z javnostjo. LZS bi morala pričakovati, da bo s predlogom nase obrnila žaromete javnosti in mikroskope drugih naravovarstvenih skupin ter tako na kocko postavila ugled lovstva.

In če so se na LZS že odločili podati na tako občutljiv teren, bi bili v imenu narave in varovanja ugleda lovstva dolžni napisati natančno in strokovno argumentiran predlog. Predlog, ki so ga podali, ni bil takšen. V določenih delih je sicer utemeljen in smisel, vendar v njem prevladujejo neargumentirane ali slabo argumentirane vsebine. Kot celota predlog zato izpade površno in neresno, spominja pa na spisek želja posameznikov, ki je nastal brez predhodnega širšega konsenza lovcev. Posledica neprimerne predloga je krhanje podobe o lovcih kot naravovarstvenikih, torej podobe, na kateri smo v prejšnjih desetletjih gradili naš ugled.

Zelo nenavadno je tudi iskanje podpore za sporni predlog pri lovskih družinah potem, ko je bil predlog že podan in ko je naletel na odpor naravovarstvenih skupin. Če bi LZS želela delovati v imenu vseh lovcev, kot bi seveda morala, bi podporo preverjala, preden je bil predlog poslan na ministrstvo. Tako pa je izpadlo,

Foto: M. Vogrin

kot da LZS želi del odgovornosti za nespretno sestavljen predlog prenesti na lovske družine.

Še najbolj problematična pa so dejanja LZS, ki so sledila pričakovanim odzivom in argumentom drugih naravovarstvenih organizacij glede predloga. V nastopih, pismih in objavah se je LZS bolj kot na strokovne argumente osredotočila na ustvarjanje vtisa, da so se različne organizacije zarotile proti lovstvu. Pri tem gre v veliki meri za zavajanje lovcev in javnosti ter odvrčanje pozornosti od vsebine predloga, ki je na LZS do danes še niso znali (in je tudi ni mogoče) v celoti argumentirati.

Edina smiselna pot iz občutljive situacije, v kateri se je znašlo celotno lovstvo zaradi spornega predloga, bi bila pot strpnega dialoga. Namesto tega so se na LZS odločili za taktiko agresivnih in arogantnih protinapadov na drugače misleče naravovarstvene skupine. Poskusi diskreditacije sogovornikov v pomenu stigmatiziranja z »vegetarijanci« in podobno nikakor ne sodijo v kulturni dialog. Nizek nivo komunikacije, s katerim se je izkazalo vodstvo LZS, ni ostal neopažen v medijih in posledično v javnosti. Posledica nepremišljenih izjav LZS je dodatno poglobljanje prepada med lovstvom na eni strani ter drugimi naravovarstvenimi skupinami in javnostjo na drugi ter dodatno uničevanje ugleda lovstva.

Avtorji tega prispevka ne želimo zagovarjati odnosa in ravnanj DOPPS in številnih drugih naravovarstvenih skupin, ki so se v zadnjem času postavile nasproti lovstvu. Želimo pa opozoriti, da

so odzivi omenjenih skupin glede tako neargumentiranega in površnega predloga ter arogance LZS pričakovani, lahko bi celo rekli izzvani. Zavedati se moramo, da si bomo lovci sodbo pisali sami, ne DOPPS nam je ne bo in tudi nihče drug. Na način, kot smo si sodbo začeli pisati (oz. nam jo v našem imenu piše skupina izbranih ljudi), se nam v prihodnosti ne obeta nič dobrega.

Čeprav je zaplet glede spornega predloga šel veliko predaleč in je bilo lovstvu povzročeno že preveč škode, menimo, da vendarle še ni prepozno in da v prihodnosti vodstvo LZS lahko z bolj premišljenim ravnanjem marsikaj popravi. Če želimo lovstvu povrniti ime, kot ga je imelo nekoč, se bomo morali odreči podpihovanju, sovraštvu, osebnim obračunom, povzdigovanju lastnega ega, nastopaštvu in podobnemu. Da bi našli pot iz nastale situacije, bo potrebno veliko razumnosti, samokritike in taktičnosti.

Izdelati bo treba tudi jasno vizijo, kakšno lovstvo želimo v prihodnosti, sicer bomo na dolgi rok še naprej izgubljali ugled v javnosti, medtem ko bodo druge organizacije tudi na naš račun pridobile na veljavi. Prihodnost bo pred nas postavljala nove izzive, eden pomembnejših bo gotovo sprememba lovske zakonodaje, ki ji bomo morda priča v prihajajočem obdobju. Takrat bo lovstvo še posebno na prepihu, saj bomo morali dokazovati, da smo vredni zaupanja, ki nam ga izkazuje država s podeljevanjem koncesij za upravljanje z divjadjo. Zato je skrajni čas, da začnemo siste-

matično graditi pozitivno podobo lovstva v javnosti, namesto da jo sistematično rušimo.

Na tem mestu zato pozivamo spoštovano vodstvo LZS, naj premore dovolj strpnosti in modrosti, da bo v prihodnosti sprejemalo odločitve, ki bodo skladne z naravovarstveno funkcijo lovstva in bodo pripomogle k izboljšanju ugleda lovstva in lovcev. Veliko bo storjeno že z izkazovanjem kulturnega dialoga, strpnega odnosa do drugače mislečih, ne nazadnje tudi do lovcev, ki smo avtorji tega sestavka, ter do naših somišljenikov v lovskih vrstah.

Matija Stergar, Marijan Likar, Milan Kranjc, Peter Stergar, Aleš Vidic, Jernej Avsenek

Lov ogroženih ptic?

In vendar smo dočakali zelo tihoten odgovor z naše lovske strani DOPPS-u. **Srečko Žerjav** je v uvodniku junijske številke Lovca dovolj argumentirano navedel nekatera dejstva, zakaj uvrstiti nekaj ptic in šakala na seznam lovnihi vrst – divjadi. Malo verjetno je, da sta v Evropi, kjer omenjene ptice in ponekod tudi šakala lovijo, sodobno naravovarstvo in miselnost na nižji ravni kot pri nas, v Sloveniji. Že prislovični pregovor, da smo Slovenci bolj papeški od papeža, pove, da včasih želimo biti v svoji majhnosti zelo veliki in pomembni ... Nenehno ponavljanje predstavnikov DOPPS-a, da lovci želimo iz zabave streljati ogrožene vrste ptic, pa presega vse meje. Le kdo jim bo dopove-

dal, da jemljemo lovci iz narave le toliko, kot je potrebno (celo od države določeno) in da samo zaradi lova ni bila in ni ogrožena še nobena živalska vrsta. Škoda, da s pisanjem v Lovca prepričujemo že prepričane. Tisti pa, ki o tem odločajo, Lovca ne berejo. Najbolj pa me pri vsem moti njihovo navajanje neresničnih podatkov (brez konkretnih dokazov), a z določenim namenom. Tako je gotovo najbolj neresničen in nedokazan podatek DOPPS-a, da v Sloveniji gnezdi od 100 do 200 parov slok/kljunačev, ki so pri nas zelo ogroženi. To meni (in verjetno še komu) dokazuje popolno nepoznavanje te vrste ptice in njenega načina življenja. Moj lovski učitelj **Levko Riedel**, ravnatelj na OŠ v Leskovcu pri Krškem, pa moj oče, oba nekdanji zaprisežena »šnefarja«, nista nikoli našla niti enega gnezda te skrivnostne ptice, čeprav sta s psi ptičarji prehodila za kljunači (sloko) nešteto kilometrov po Krakovskem in drugih bližnjih gozdovih. Tudi na Ljubljanskem barju so se nekateri zavzeti lovci (ornitologi) leta in leta zaman trudili najti gnezdo sloke ... Sprašujem se, obstaja sploh dokumentarna fotografija sloke na gnezdu iz naših krajev?

Prepoved streljanja ptic, češ, ker da ne delajo nobene škode, lahko primerjamo z lovom rib. Tudi ribe ne delajo nobene škode in vendar jih lovimo (z njimi upravljamo), mar ne!?

Franc Svetec,
Kostanjevica na Krki

Lovec lovcu - sovražnik!?

Tako kot vsako številko našega glasila Lovec sem z veseljem vzel v roke tudi letošnjo junijsko in jo začel prebirati od prve do zadnje strani. Posebno me je pritegnil članek **Bojana Avbarja**, *Lovec – lovcu – lovec* (str. 310–313). Hvala ti, lovski prijatelj! Naziv »prijatelj« se mi zdi še naprimernejši, saj veš, da nočemo biti niti tovariši niti gospodje in upam, da se boš strinjal z mano, da je besedica »prijatelj« prava za vse. Velikokrat moram pozdraviti »zeleno bratovščino« in vedno jih nagovorim z besedo »prijatelji«, pa so, vsaj tako menim, vsi zadovoljni. Glej ga, zlomka, zapisal sem besedo »bratovščina«; ali je ta beseda še primerna za naše lovce in ali smo še vedno lovska DRUŽINA? Na to vprašanje je zelo težko odgovoriti ali pa tudi ne.

Dragi prijatelj Bojan, v vseh

pogledih se strinjam s tvojim pisanjem, da je v slovenskem lovstvu, predvsem v medsebojnih odnosih, nekaj zelo narobe. Medsebojni odnosi so na zelo nizki ravni. Pa saj ni čudno, če samo pogledamo našo državo kot celoto, pa lokalno skupnost in osnovno celico – družino, se lahko zamislimo in nas je lahko upravičeno strah. Tudi morala ljudi je na zelo nizki ravni. Strpnost, poštenost, odkritosrčnost, razumnost, dobronamernost, pravo prijateljstvo – teh človekovih vrlin in vrednot skoraj ne poznamo več. V vseh slojih naše družbe in tudi v lovskih vrstah, od krovne organizacije LZS do lovskih družin, dandanes prevladujejo povzpetništvo, agresivnost, nestrpnost, hinavščina in še bi lahko našteval. Seveda pa so povsod tudi svetle izjeme in hvala tistim izjemam, ki so jim človekove vrline in vrednote še vedno na prvem mestu! Veliko je sporov v lovskih družinah in tvoja ideja o **mediaciji** me je nadvse navdušila in upam, da bodo o tej pobudi resno razmislili tudi naši vodilni. Mediacija bi morala priti v prakso vseh LD, po mojem mnenju čim prej, saj spori znotraj LD, ki se rešujejo celo na sodiščih, mečejo zelo slabo luč na celotno »zeleno bratovščino«. Moje mnenje je in upam, da se bodo z njim strinjali tudi mnogi lovci, da bi z mediacijo mnoge spore lahko rešili oz. končali že na samem začetku. Apeliram na odgovorne v organih LZS in območnih lovskih zvezah, naj o tem premislijo in **naj mediacija postane obvezna v sporih med lovci**. Naša izobraževalna komisija ima prav zagotovo usposobljene člane, ki bodo lahko izobrazili in usposobili lovce - mediatorje. Če bom s tem prispevkom

segel do vaše zavesti, upam, da bodo naši odnosi med lovci v prihodnosti strpnejši in boljši. Ko sem pred petintridesetimi leti stopil v vrste zelene bratovščine, sem bil zelo ponosen, da sem postal član tako velike in od okolice spoštovane organizacije. Dandanes je vse drugače. **Za vse to smo veliki meri krivi sami.** Popravimo napako!

Drago Vešner

Že petič v Globokem!

40. Srečanje lovskih pevskih zborov in registrov Slovenije

Hitro minevajo leta in kako hitro se naješ zarečenega kruha. Vsi, ki smo sodelovali pri organizaciji **30. Srečanja lovskih pevskih zborov in registrov Slovenije**, leta 2003, smo menili, da smo tokrat (takrat) res zadnjič v Globokem organizirali prireditve. Samo spomnimo se, da je bilo **prvo srečanje leta 1974** v

Pozdravni govor predsednika organizacijskega odbora Franca Keneta

Globokem in nato še **10.**, pa **20.**, **30.** in tako smo prilezli do **40.**, **torej** s petimi organizacijami. Le tisti, ki so se take organizacije lotili, vedo, kako velik zalogaj je to za majhen kraj, kjer moraš pri izvedbi poiskati pomoč v slehernem gospodinjstvu, saj je pri organizaciji prireditve sodelovalo skoraj 120 ljudi. Kljub vsemu pa skoraj ni bilo pomislekov; ko je bilo zopet treba ugrizniti v dokaj kislo jabolko izziva in sprejeti nastopajoče ob zopet okroglem jubileju velike lovko-kulturne prireditve (je bilo tokrat res zadnjič?).

Ko se je organizacijski odbor prvič sestel na svoji seji, je bilo najprej treba določiti shemo in kraj srečanja. Kar nekaj prakse in izkušenj pri organizaciji smo črpali iz prejšnjih izkušenj. Nastala je ideja, da bi zaključni koncert predstavili v Brežice, kjer je na voljo dovolj velika dvorana in bi se tako izognili stroškom za najem sotorja. Toda tako bi Globočanom vzeli tisto, za kar so že štirikrat prispevali ne samo telesno delo, ampak so za to dali tudi »del sebe«. »Vržena je bila tudi rokavica« Posavskemu OZUL, da vzporedno pripravi lovsko razstavo in tako vsebinsko še obogati prireditve, pa je kljub sklepu na OZ ostalo žal le pri obljubi. Kar zadeva scenarij prireditve, smo upoštevali že preizkušene recepte s posameznimi koncerti in nato še z zaključnim – skupnim nastopom. Seveda tudi tu ne bi šlo brez pomoči sosedov, tokrat v širšem pomenu. Posamezne koncerte smo popeljali malo naprej v posavski prostor. Tako so nam priskočili na pomoč v Občini **Bistrica ob Sotli** z enim prireditvenim prostorom v središču kraja in v Občini Krško s

Foto: S. Vesel

Pogled na nastopajoče na prireditvenem prostoru

Pokaži svojo lovsko izkaznico!

Nadaljujemo z objavljanjem podjetij, ki so z LZS sklenila pogodbo, na podlagi katere bodo vsakemu članu LZS, ob predložitvi veljavne lovske izkaznice, omogočili nakup lovskih potrebščin in opreme (oz. uslug) z določenim popustom. Na tej strani bomo objavljali vsa nova **podjetja s sklenjeno pogodbo**, s spiska pa opuščali nekatera podjetja, ki so to storila že pred časom. Popoln spisek vseh podjetij je vsakomur dostopen na spletnih straneh LZS: <http://www.lovska-zveza.si>.

Popust naj ne bi bil manjši od 5 %, v Lovcu pa bomo objavljali spisek 25–30 zadnjih podjetij, ki so **pogodbo o sodelovanju** z 10 % ali višjim popustom za naše člane podpisala v zadnjem času. Prodajna mesta teh podjetij bodo označena z nalepko, ki jo vidite na fotografiji.

Ker želimo v akcijo pritegniti čim več podjetij, prosimo vse naše člane, da na elektronski naslov lzs@lovska-zveza.si sporočite imena novih podjetij, ki bi jih zanimala sklenitev take pogodbe.

Želimo si, da nam naša lovsko izkaznica na tak način omogoči neposreden prihranek pri nakupih!

LZS

Stanje: 12. 8. 2013

POGODBE ZA POPUSTE		
Podjetje	blago in storitve	% popusta
RTV SERVIS Marjan Kapela, s. p., Kočevska cesta 13, Dolga vas, Kočevje	Baterijske svetilke Led IIenser, daljinski upravljalci	5
	Pašni aparati 12 V ali 220 V	8
	Baterijski vložki in akumulatorji, polnilci in usmerniki	5 do 15
	Tv-LCD, LED zasloni na 12V, DVBt in sat sprejemniki, antenski material, kabli	5
GOSTILNA AJDA, David Žunko, s. p., Ptujška c. 14, Gornja Radgona	Malice, kosila, jedi po naročilu, popust za skupine, nočitve in pijače	10
EUROSAN, d. o. o., Nove Fužine 49, LJUBLJANA	Popust za gotovino na vse blago – popusti se ne seštevajo	10
GORNIK, Mojca Mohorič, s. p., Gorenja vas - Reteče 36, Škofja Loka	Aktivno perilo, hlače, jakne, puloverji, jope, flisi, srajce in dodatki GORNIK	10
DOGMANIA, d. o. o., Bojanji Vrh 22, 1295 Ivančna Gorica	Oprema	15
	Kozmetika in insekticidi	12
	Hrana in poslastice	10
DB vrata, okna, zimski vrtovi, Damjan Brajnik, s. p., Nasipna ul. 2a, Benedikt	Notranja vrata	10
	PVC, ALU, LES – okna, vrata, zimski vrtovi, senčila	5
Frizerski salon Tina, Kraševac Martina, s. p., Tomišelj 1, 1292 Ig	Striženje las	5
LUR, Poslovno svetovanje, d. o. o., Peričeva 21, Ljubljana	Računovodske storitve, poslovno-svetovalne storitve	20
	Implementacija in podpora pri uporabi programa Pantheon	20
BIFE KREVS, Tomaž Krevs, s. p., Podgorska cesta 103, 2380 Slovenj Gradec	Pijača	10
JUPITRA, poslovni inženiring, d. o. o., Motnica 7a, 1236 Trzin	Izdelki za filtriranje vode v spletni trgovini www.moja-voda.si	10
	Rezervni deli za izdelke (filtrni vložki)	8
KONFIN, d. o. o., Ljubljanska 76, 1230 Domžale	Geodetske storitve	15
DJ STANE - STANE ČRVIČ, s. p., Bratuževa ulica 14, 5290 Šempeter	Vsa hrana in oprema za pse, razen znamk ORIJEN ACANA IN K9JULIIS, za plačilo v gotovini	10
USLUGA NOVO MESTO, d. o. o., Tržaška 10, 8000 Novo mesto	Kemično čiščenje, pranje in šiviljska popravila vseh lovskih oblačil in pripomočkov	10
VTE, d. o. o., Gradnikove brigade 4, 1000 Ljubljana	Izdelki blagovne znamke Voodoo Tactical	10
	Oljht svetilke z dodatki	5
POT USPEHA, izobraževanje Željko Hohnjec, s. p., Občice 25, Dolenjske Toplice	Odvajanje od kajenja in alkohola in drugih odvisnosti	15
GRAD-ART, d. o. o., Podmilščakova 11, 1000 Ljubljana	Projektiranje novogradenj, rekonstrukcij in sanacij objektov	15
	Svetovanje, nadzor in inženiring v gradnji	10
GARMIN, d. o. o., Poslovna cona A 22, 4208 Šenčur	GARMIN ASTRO 320-DC 40 IN GARMIN DC-40 - ASTRO 220, 320	10
KARBO - Renata Kerec, s. p., Partizanska cesta 35, 2230 Lenart	Krovska in kleparska dela - prekrivanje streh in izdelava fasad s paneli	10
	Vsa gradbena in tesarska dela ter dobava in montaža stavbnega pohištva	10
VETERINARSKA POSTAJA BRESTANICA, d. o. o., Šolska cesta 15, 8280 Brestanica	Storitve v ambulanti	10
	Pregled in tetoviranje rodovniških legel ob cepljenju, mikročipiranju in registraciji	10
	Hrana za pse	5
PAMI, d. o. o., Nova Gorica, Vipavska cesta 50, Nova Gorica	Prodajni program PLANIKA TREKKING	10
DeCARNIS, d. o. o., Vipavska cesta 12, Nova Gorica	Pasja hrana adult, light, puppy in stone cricks plus	10
WEBO, d. o. o., Dragomelj 84, Domžale	HAIX lovski in gozdarski čevlji, HOLIK rokavice	10
	LED LENSER svetilke	5
ŠOLA VOŽNJE POGORELEC, Josip Pogorelec, s. p., Lendavske gorice 429/a LENDAVALA	Vozniški izpit kategorije A in B	20
	Varno delo s traktorjem kat. F in trening varne vožnje	15
MIZARSTVO PRELOG, s. p., Sela pri Polskavi 51, 2331 Pragersko	Gradnja objektov na ključ in izdelava lesenih nadstreškov za avtomobile	10
	Adaptacije	8
	Izdelava KNAUF sistemov	5
MOJ VET, klinika za male živali, d. o. o., Celovška cesta 258, 1000 Ljubljana	Popust na maloprodajne cene storitev po veljavnem ceniku	15
BORIS TERČIČ, s. p., Mehanična in keramika, Zagomila 1, 5210 Deskle	Servis in popravila traktorjev	15
	Storitve s kmetijsko in gozdno mehanizacijo	10
	Olja in rezervni deli za traktorje	5
SILVAPRODUKT, d. o. o., Dolenjska cesta 42, 1000 Ljubljana	Silvanolin	15
KOMPAS HOTELI BLEDE, d. d., Cankarjeva 2, Bled	Nočitve z zajtrkom /redna dnevna cena	10
TAXI CENTER, Anna Majnik, s. p., Kromberk, Pod Škabrinelom 16, Nova Gorica	Avto taxi prevozi	20
VENERA SHOP, d. o. o., Zg. Jezersko 82, 4206 Zgornje Jezersko	Vsi izdelki v redni ponudbi v vseh trgovinah v Sloveniji	10
AVTO B, Domen Benedik, s. p., Studeno 2, 4228 Železniki	Pnevmatike Michelin, Kleber, BFGoodrich	44
	Avtomehanične in vulkanizerske storitve ter optična nastavitve podvozja	10

kar dvema lokacijama, in sicer v **Dolenji vasi in Leskovcu**. Seveda nismo pozabili na naše sosede v domači občini in koncerte odpeljali v **Dobovo in Pišce**. Zato naj se kar takoj in na tem mestu zahvalim vsem zunanjim soorganizatorjem, in to **Občini Bistrica ob Sotli, LZ Posavje in LD Krško, pa LD Videm in KD Žarek, LD Pišce in LD Dobova z Dobovskimi rogisti**. V Globokem je ostala samo končna oziroma zaključna prireditev, saj smo tako razbremenili domače pevce, da so se lahko malo oddahnili po odhodu nastopajočih na posamezne

povedati. Prireditev so popestrili še »rukači«, oponašalci jelenjega rukanja, ki so mogočne glasove jelenov iz velikih gozdov prenesli obiskovalcem iz naših krajev, ki tega pač nimajo možnosti poslušati v okoliški naravi.

Mogočno je zadonela Zdravljica; kot se za tako prireditev spodobi, in nas popeljala v program. Vse prisotne je najprej pozdravil **Franc Kene**, predsednik organizacijskega odbora. O začetkih je povedal: »Znova se je zavrtelo desetletje in kakor se jata ptic selivk vsako pomlad vrača v kraje, kjer so ugledale luč sveta, se tudi pevke

plat lovske organizacije, našo lovsko kulturo.« V svojem govoru se je spomnil tudi **Jožeta Grleca in Toneta Harapina** z besedami: »Letošnje srečanje smo posvetili tudi 100-letnici rojstva našega glasbenega in lovskega prijatelja, ustanovitelja in dolgoletnega vodje Prekmurskih rogistov **Jožeta Grleca**. Tako na posameznih koncertih, ki bodo na petih krajih v treh posavskih občinah, kot na skupnem koncertu bodo zato njegove skladbe še lepše zadonele. Naj pa mi bo dovoljeno, da se ob jubilejnem srečanju spomnim tudi našega ustanovnega člana, dolgoletnega pevca in enega od pobudnikov prvega srečanja **Toneta Harapina**, ki je v boju z boleznijo omagal februarja lani, le dobra dva meseca po tistem, ko je iz rok predsednika **LZS Srečka Felixa Kropeta** prejel Zlato plaketo za lovsko kulturo. Verjamem, da bi bil na letošnje srečanje neizmerno ponosen in prav gotovo bi mi, tako kot že velikokrat doslej, izrekel tiste svoje besede ponosa: 'Poglej, kaj smo storili mi v tem majhnem Globokem. Na noge smo dvignili vso Slovenijo in sosednje države! Res smo lahko ponosni na to.'«

Vsem zbranim je dobrodošlo v Občini Brežice izrekel tudi župan **Ivan Molan**, slavnostni govornik pa je bil predsednik **LZS mag. Srečko Felix Kropo**. Svoj govor je končal z besedami: »Ob okrogli obletnici pa vse najboljše in še na mnoga leta. Naj doni slovenska lovska pesem in igra naj lovski rog!«

Da organizacija takšnega srečanja za majhen kraj ni samo velik logistični zalogaj, ampak tudi finančni, je lahko vsakomur jasno. V težavni dobi recesije in ob že tako šibkem gospodarstvu v Občini Brežice je bilo veliko težav, da se je prireditev tudi finančno izpeljalo. Z velikim po-

sluhom gospodarstva, vseh treh občinskih uprav, **ZLD Posavja** in njenih **LD** ter seveda **Lovske zveze Slovenije** smo tudi to pot nalogo uspešno končali. Morda prav zaradi vsega, kar sem navedel, po srečanju nikakor nismo našli hrabrega organizatorja 41. Srečanja! Vsi pa vemo in upamo, da bodo kljub problematiki močne korenine drevesa pognale steblo naših kulturnih srečanj še višje.

Dušan Lepšina

Spet lovski tabor za mlade v Prosenjakovcih

Letos poleti, šestič po vrsti, **Lje ZLD Prekmurje** pripravila tabor za osnovnošolce. Gostiteljica tabora je bila **LD Prosenjakovci**, ki je pripravila tabor v slikoviti dolini, raztegnjeni ob madžarski meji in goričkimi holmi. Tja je mogoče priti iz več smeri: iz Sobote prek Sela, kje stoji znamenita rotunda, iz najmanjše slovenske Občine Kobilje ali celo iz severnega dela Goriškega, iz Križevcev. Čez mejo, dober streljaj od koče, je madžarska Sobota in tik za mejo je znani muzej, lovska razstavna hiša - Matijas, kjer je razstavljeno: lovna divjad, lovske trofeje in razvoj lovstva v tamkajšnjem delu Železne županije, kjer so bogata lovišča divjadi, ki se tesno povezujejo z lovišči na Goriškem.

Letošnji termin tabora je padel na zadnji vikend že poletnega junija. Udeležba je bila pričakovana. Starši so pripeljali petnajst radovednih nadbudnežev, od katerih sta bili dve deklici. Živahna mladostniška družčina se je zavestno, vsaj za tri dni, odpovedala facebooku, sedenju in »surfanju« po raznih spletnih

Kot debitanta med nastopajočimi smo zagledali tudi predsednika **LZS mag. Srečka Felixa Kropeta**.

lokacije. Vsi nastopajoči so se namreč vseeno zbrali v Globokem, pomalicali in opravili skupno vajo za večerni nastop.

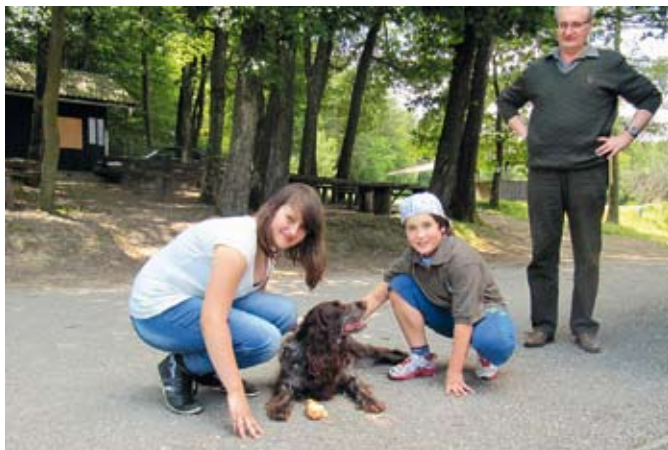
Lokalni koncerti so bili obiskani v mejah pričakovanega, saj nam je tisti vikend »zagodlo« vreme. Tokrat ne slabo, ampak precej toplo, in sicer po dolgotrajni hladni pozni pomladi. Ker živimo v vaškem okolju in trave še niso bile pokošene, so namreč krajani - kmetovalci vsi hiteli kositi svoje travnike. Zato je bilo prvo vprašanje skupinam ob vrnitvi, kakšna je bila udeležba gledalcev/poslušalcev na koncertu. Informacije so nas malo potolažile in z veseljem smo sprejemali obiskovalce za skupni nastop. V ta namen je bil na igrišču pri osnovni šoli postavljen velik prireditveni šotor, ki je tokrat vsem zbranim nudil le senco. Oder se je napolnil z nastopajočimi; prišlo je kar petindvajset skupin rogistov iz Slovenije, štiri iz Avstrije, ena iz Italije in osemnajst skupin pevcev iz Slovenije, dve iz Avstrije, po ena pa iz Italije in Hrvaške. Pridružili so se jim še člani Godbe na pihala iz sosednjih Loč. Žal sta dve skupini rogistov zadnji dan morali zaradi zdravstvenih težav članov prihod od-

in pevci lovskih pevskih zborov ter rogistke in rogisti, združeni v skupine lovskih rogistov, vračajo v kraj, kjer se je organizirana lovska kultura rodila. Pozdravljeni zopet v Globokem! Še nas je nekaj, ki smo pred štiridesetimi leti uresničili idejo, da bi v Globoko povabili pevske zbore, ki so prepevali pesmi z lovske vsebine in so se deklarirali kot lovski pevski zbori. Bili so maloštevilni in da bi zapolnili koncertni program, smo medse povabili tudi sosednji pevski zbor iz Artič. Toda ideja je bila prava, seme je vzkilo in poglano mogočne korenine. Kot gobe po dežju so nastajali novi in novi lovski pevski zbori in kmalu so se pevcem pridružile tudi skupine lovskih rogistov. Tudi te so se množile in s svojimi kovinskimi zvoki sprva še nekoliko okorno, nato pa vse bolj večje in ušesu prijetnejše s svojimi melodijami bogatile naša srečanja, predvsem pa širile slovensko lovsko melodijo po vsej domovini in tudi izven nje. Lovski pevski zbori in lovski rogisti smo postali vsakdanji in samoumevni gost številnih kulturnih prireditev, kjer smo s svojimi melodijami in lovske pesmijo poslušalcem prikazali tudi drugo

Foto P. Novak

Taborniki so pozorno prisluhnili predavateljem.

Tudi predstavitev psoslovja in spoznavanje pasem lovskih psov sta bila zanimiv del taborniške dogajanja.

strane. Sodobna informacijska zabavna orodja so radi zamenjali za tri čudovite dni, preživete v naravi in med lovci.

Tabor je bil namenjen šolski mladini. Udeležili so se ga sedmo-, osmo- in devetošolci ter se seznanjali s področjem dejavnosti ohranjanja narave in spoštovanja naravnih razmer v okolju ter z vlogo in pomenom lovstva.

Cilj tabora je bil, da se šolska mladina in širša javnost podrobneje seznani z dejavnostjo varstva naravnega okolja, varstva divjadi v kulturni krajini in z vsemi dejavnostmi lovstva, ki so povezane z njim: lovsko kulturo, lovsko kinologijo, lovsko literaturo in nenazadnje tudi z lovsko kulinariko.

Ob zaključku tabora je zbrane pozdravil predsednik ZLD Prekmurje, dr. Arpad Köveš (za taborniki stojijo rogisti ZLD Prekmurje).

Bograč je tabornikom zelo teknil, še posebno pa so se razveselili torte.

Za organizacijo in izvedbo tabora so poskrbeli za to posebej usposobljeni kadri iz ZLD Prekmurje; seveda ob tesnem sodelovanju z LD Prosenjakovci, saj se je vse dogajalo na sedežu in v lovišču te LD. Vodstvo tabora so sestavljali predsednik LD Prosenjakovci **Ludvik Rituper** (vodja tabora), predsednik komisije za izobraževanje pri ZLD Prekmurje **Štefan Nemec** (pedagoški vodja

in predsednik Komisije lovskih čuvajev in lovskih mojstrov pri ZLD Prekmurje), **Jože Seršen** (programski vodja), ki so bili ves čas trajanja tabora skupaj z mladimi udeleženci tabora. Za pedagoško izvedbo programa so poskrbeli poklicni predavatelji ter drugi mentorji, vodniki – lovci.

Zdravo prehrano med taborom je z vso strokovnostjo zagotavljal kuhar **Silvo** iz dvojčične

Osnovne šole Prosenjakovci. Gospod **Gorčan** iz civilne zaščite je poskrbel za velik udoben šotor in mehka ležišča v prenočišču, ki ga je postavil s pomočjo tabornikov.

Tabor je bil nekaj vmes med teorijo in prakso. Za tabornike je bil mikaven večer na lovskih prežah, kjer jih je večina prvič v naravi videla jelena, košuto, divjega prašiča ... Nedvomno so bila to posebna doživetja, ki so se mladim tabornikom vtisnila v dušo. Napetost na preži v soju zahajajočega sončnega večera ob dolgih gozdnih presekah je bila kot nekakšen adrenalinski šport. In potem se prikaže velik divji prašič,

doživeti le nekaj deset kilometrov od njihovih domov. In prav tam so se srečali z resničnostjo, ki jo v šolskih klopeh ob asistenci zelenih akcij učitelji včasih tudi malo prikrojijo v korist splošnega varstva živali, ki pa je v naravi včasih drugačna.

Letos prvič so se tabornikom predstavili tudi sokolarji, nekaj besed jim je o tej panogi lovstva povedal **Dragan Zemljič**, predsednik Sokolarskega društva Pomurja.

Skratka, za tabornike so bile vse to novosti, izzivi za pridobivanje dodatnega znanja in izkušenj za čas, ko bodo morda postali tudi sami čisto pravi lovci in varuhi narave; ko bo marsikdaj puško zamenjalo tudi znanje iz izvirnih lekcij bivanja v naravi.

V prostem času je potekala tudi »mini slikarska kolonija«. Večina jih je uspešno naslikala svoja doživetja na risalne površine, ki so potem lepšale zunanost lovske kočice.

Konec tabora je bil nekaj posebnega, obeležen res s prijetnim slavnostnim zaključkom, na katerega so bili povabljeni tudi starši tabornikov. Poskrbljeno je bilo za primeren kulturni program. Na vabilo so se odzvali rogisti in pevski zbor ZLD Prekmurje. Prireditev sta popestrila govornika – predsednik dr. **Arpad Köveš** in predsednik LD Prosenjakovci **Ludvik Rituper** – z vzpodbudnimi besedami: »Samo z skupnimi močmi lahko lovsko znanje in tradicijo prenašamo na mlade.«

Da je tabor v celoti uspel in da je bilo naše končno druženje res prijetno, je bila zasluga pevcev, rogistov in kuharja, ki je skuhal pravi lovski bograč. Vsak udeleženec lovskega tabora je dobil tudi majico z zaščitnim znakom Lovske zveze Slovenije.

Peter Novak

plašna košuta, pa jelen z veličastnim rogovjem ... Nepozabni vtisi. Mladi taborniki so priznali, da so to bila zanje posebna doživetja, ki zanje in njihove vrstnike še zdaleč niso samoumevna. »Tako je bilo kot na televiziji,« smo jih slišali pripovedovati. Še sami niso mogli verjeti, da je vse to mogoče

Seznanjanje z lovskim orožjem

Uspel mladinski lovski tabor ZLD Ljubljana

Med počitnicami so otroci spoznavali naravo in lovske aktivnosti

Prvega mladinskega lovskega tabora, ki ga je letos organiziralo tudi vodstvo ZLD Ljubljana od 12. do 14. julija na Medvedjem Brdu, se je udeležilo dvaindvajset otrok (enajst deklet in enajst fantov). Starši otrok so člani - lovci v petih slovenskih lovskih družinah, med otroki pa je bilo sedem že tabornikov, katerih starši pa niso člani lovskih družin. Tabor, ki ga je delno sofinanciralo Lovska zveza Slovenije iz sredstev prenosa nalog na pooblaščen članice, so uspešno in preudarno izvedli program,

Pod budnim nadzorom predavatelja Arha so taborniki lahko preskusili tudi orožje.

Bitenc (izobraževanje lovcev), **Tone Arh** (zgodovina razvoja lovskega orožja), **Milan Velkovich** (prikaz filmov na temo divjad

Vsi udeleženci, vodstvo tabora in predavatelj teme, ki je bila na programu.

za kar so poskrbeli člani štirih LD iz ZLD Ljubljana, in sicer **LD Logatec**, **LD Vrhnika**, **LD Hotedršica** in **LD Rovte**. Za sodelovanje se posebej zahvaljujemo **Vinku Vidmarju**, **Andreju Brusu**, **Tonetu Arhu**, **Alešu Lampetu**, **Iztoku Stanovniku**, **Tomažu Končanu**, **Božidarju Jeraju**, **Branimirju Mlinarju**, **Danijelu Furlanu**, **Francu Petriču**, **Štefanu Plešku**, **Simonu Japlju**, **Pavlu Trevnu**, **Francu Leskovcu**, **Albinu Trevnu**, **Robertu Trevnu**, **Valentinu Jelovčanu**, **Jerneju Lukančiču** in **Bojanu Rupniku**.

Vodja tabora je bil **Alojz Albreht**, pedagoški vodja **Anton Lukančič**, programski vodja **Milan Velkovich**, nadzorni mentor **Alojz Albreht**. Predavali so **Lojze Černe** (mala in velika divjad), **Klemen Šušteršič** (oponašanje jelenjega rukanja), **Gregor Otmar Rettinger** (zgodovina lovskega roga), **Vilma Alina Šoba** (predstavitev sokolarstva), **Borut**

in lovstvo), **Franc Zagoričnik** (kinologija – predstavitev dela psa po KS in pasemskih skupin lovskih psov).

Tabor je bil na Medvedjem Brdu pri Rovtah, ki je pravzaprav na trameji med Notranjsko,

Lov s sokoli je bil sploh nova tema za najmlajše, ki je doslej niso poznali.

in načrt vodstva šole, da bi se tudi tam uredila posebna učilnica za naravoslovno tematiko. Kar samoumevno se ponuja tudi možnost za postavitve informacijske točke LZS na tem mestu, saj je lokacija zaradi množičnega obiska in raznolikosti obiskovalcev za to še kako primerna.

Otroci so v okviru tabora ob vodstvu lovcev spoznavali naravo, divjad in lovišča. Odpravili so se na jutranje in večerno opazovanje divjadi, se seznanili z lovsko kinologijo in pasmami lovskih psov in si ogledali tudi praktični prikaz dela psa po krvni sledi. Obiskali so jih tudi slovenski sokolarji s štirimi pticami - ujedami.

Taborniki so najbolj pozorno prisluhnili predavanju o orožju.

Gorenjsko in Primorsko, na nadmorski višini 800 m in tudi dokaj blizu središču Slovenije. Mlade tabornike smo namestili v *Centru šolskih in obšolskih dejavnosti* (CŠOD) – Dom Medved, ki deluje v okviru Ministrstva za šolstvo R Slovenije. V tem centru bivajo in se večinoma tedensko menjajo učenci iz vse Slovenije, zato je bil namen tabora tudi predstavitev kraja glede na dejstvo, da sta želja

Največje navdušenje je bilo razbrati ob spoznavanju lovskega orožja: od sulice, loka, pa vse do naj sodobnejšega orožja, ki so ga pod strogim nadzorom lahko tudi preizkusili. Z velikim zanimanjem so prisluhnili starosti udeležencev prilagojenemu predavanju **Lojzeta Černeta** o mali in veliki divjadi ter predavanju **Edvarda Krašne** o pticah. Sledeji je utrinek s tabora tudi posnel in bodo objavljeni v septembrski TV oddaji *Dober pogled*. Udeležence mladinskega tabora so obiskali tudi rogisti, ki so jim predstavili zgodovino lovskega roga in s svojim igranjem veličastno popestrili slavnostni zaključek tabora. Pred tem so jih obiskali predstavniki slovenskih rukačev – **Klemen Šušteršič** iz LD Rakitna jim je pokazal, kako oponašajo jelenje rukanje. Kot se za lovski tabor spodobi, so mladi taborniki sodelovali tudi pri pripravi divjačinskega golaža.

Zadnji dan tabora so otroci svoja doživetja strnili v obliki prostih spisov in risb. Komisija v sestavi **Edo Krašna**, **Borut Bitenc** in **Marko Mali** je vse izdelke ocenila. V dogovoru z uredništvom Lovca smo se odločili, da bomo

najboljši spis in risbo objavili tudi v Lovcu. V imenu predsednika LZ Slovenije, mag. **Srečka Felixa Kropeta**, ki se ni mogel udeležiti zaključka, se je A. Albreht vsem tabornikom zahvalil za udeležbo in jih povabil, naj se tabora še kdaj udeležijo.

Prva tri najboljša dela so nagradili. Prav vsi so za udeležbo na prvem lovskem taboru prejeli spominska pisna priznanja, ob slovesu pa sta jih nagovorila tudi župan Občine Logatec **Berto Menard** in podpredsednik LZS in predsednik ZLD Ljubljana mag. **Lado Bradač**.

Milan Velkovrh, strokovni tajnik ZLD Ljubljana

Delo komisije za pregled in oceno odstrela ter izgub divjadi v Gorenjskem LUO

Konec leta 2009 je bila, podobno kot za druga lovsko-upravljaljska območja (LUO), tudi za Gorenjsko LUO imenovana komisija za pregled in oceno odstrela in izgub divjadi. Komisijo je imenoval Minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, imenovana pa je bila za dobo štirih let. V komisijo so bili imenovani **Pavle Potočnik**, predsednik, **Miran Hafner**, **Anton Povšnar**, **Peter Benedik** in **Anton Brank** kot člani, za njihove namestnike pa **Blaž Černe**, **Viktor Miklavčič**, **Lado Dolenc**, **Rado Legat** in **Ivan Traven**.

Gorenjsko LUO s skupno površino 231.211 ha, lovno površino 213.097 ha, 42 lovišč in lovišči s posebnim namenom je največje v Sloveniji. Podobno to velja tudi glede na skupno število vrst in odvzetih živali, za katere mora komisija pregledati materialne dokaze. V Gorenjskem LUO je bilo npr. v letu 2013 iz lovišč LD in LPN odvzeto 4.364 glav srnjadi, 694 glav jelenjadi, 108 damjakov, 171 muflonov, 700 gamsov, pet kozorogov in 309 divjih prašičev ali skupaj 6.351 živali parkljuste divjadi. V štiriletnem obdobju njegove dela je komisija pregledala materialne dokaze skupno 25.482 živali, od tega 17.874 glav srnjadi, 2.556 jelenjadi, 371 damjakov, 723 muflonov, 3.064 gamsov, 22 kozorogov in 872 divjih prašičev. Če bi vsak član komisije za pregled posameznega materialnega dokaza porabil le deset sekund, je petčlanska komisija samo za konkretno delo pregleda in ocene

odstrela in izgub v štirih letih porabila 354 ur ali vsako leto v povprečju 88 ur. Ker se je treba na ocenjevalno mesto tudi priprejati, poleg samega ocenjevanja pa delo na ocenjevalnem mestu obsega tudi nekatera pripravljala in zaključna dela, vključno s podpisovanjem zapisnikov, je obseg porabljenega časa še večji. Po poročilih predsednika komisije **Pavleta Potočnika**, ki jih o njenem delu vsako leto pripravi za organe Območnega združenja upravljavcev lovišč in LPN (OZUL), ter podatkih Zavoda za gozdove (ZGS) opravljene obsege dela zajema v povprečju 290 ur na leto, za prevoze na ocenjevalna mesta pa je v povprečju prevoženo 3.560 km. V ta obseg so vključeni tudi porabljeni čas in prevoženi kilometri za ad-hoc sklice komisije med letom v pri-

mesta ocenjevanja. Na posamezna ocenjevalna mesta prinesejo materialne dokaze praviloma po 3 do 4 lovišča, le za obe LPN je določeno eno skupno ocenjevalno mesto. Na vseh ocenjevalnih mestih je prisotnih pet članov komisije ali njihovih namestnikov. Pred začetkom ocenjevanja (praviloma prvi dan na prvem ocenjevalnem mestu) se na skupnem sestanku člani in namestniki dogovorijo za postopek in organizacijo ocenjevanja na vsakem ocenjevalnem mestu. Po končanem ocenjevanju predsednik komisije pripravi poročilo, ki ga predstavi tudi na občnem zboru OZUL. Upravljalce seznanj s posebnim zbornikom, v katerem so povzete najpomembnejše ugotovitve opravljenega odvzema divjadi v minulem letu, vanj pa je vključeno tudi poročilo predsednika komisije.

- če odstrel opravi član LD, se kot materialni dokaz ne šteje predloženi trofejni list, ampak mora upravljavec lovišča predložiti trofejo in levo spodnjo čeljustnico,

- na nekaterih mestih je bilo delo komisije bistveno oteženo zaradi neogrevanih prostorov ter zaradi številnih obiskovalcev (članov lovskih družin) na ocenjevanju, kar komisijo moti.

Prav zaradi zadnje pomanjkljivosti se člani komisije vedno bolj odločajo za manj ocenjevalnih mest, ki bi bila bolj ali manj stalna, tako pa bi lažje zagotovili njihovo primernost in olajšali delo komisiji in tudi organizatorju ocenjevanja. Za manj ocenjevalnih mest se člani komisije nagibajo zaradi vse večje potrebe po varčevanju oziroma racionalni porabi sredstev tudi v lovskih organizacijah. Z manjšim številom ocenjevalnih mest je mogoče zmanjšati porabo časa in stroškov. Tako bi navedeni sistem prispeval tudi k racionalnejši porabi sredstev OZUL, ki dejavnost komisije (razen članov in namestnikov, ki so zaposleni na ZGS) tudi plačuje. Informacije iz nekaterih drugih LUO z uveljavljenim navedenim sistemom te ugotovitve le potrjujejo, sam proces pregleda odstrela in izgub pa je mogoče opraviti in skleniti v treh do štirih dneh.

Miran Hafner

Foto: I. Pičulin
Delo članov komisije za pregled in oceno odstrela ter izgub divjadi Gorenjskega LUO na enem od ocenjevalnih mest

meru spornih starosti uplenjenih živali v povezavi z morebitno kršitvijo lovnihih dob. Pri tem obseg dela članov in namestnikov, ki niso zaposleni na ZGS in katerih stroške financira OZUL, znaša povprečno 228 ur na leto in skupaj prevoženih 2.864 km.

IO OZUL vsako leto v povezavi s komisijo pošlje upravljavcem lovišč in LPN razpored ocenjevalnih mest z navedenim datumom, začetkom dela komisije, seznamom upravljavcev lovišč, krajem ocenjevanja in sestavo komisije. Ocenjevanje se praviloma začne sredi januarja in konča do konca meseca. Vsako leto je tako določenih praviloma šest ocenjevalnih dni na štirinajstih ocenjevalnih mestih. Organizator vsakega ocenjevalnega mesta je vnaprej določen upravljavec lovišča, ki mora poskrbeti za svetel in ogrevan prostor, med posameznimi leti pa se organizatorji - upravljavci menjajo, zato se menjajo tudi

V poročilu predsednik komisije vsako leto navede tudi nekatere pomanjkljivosti upravljavcev pri pripravi trofeje, njihovom označevanju ter zagotovitvi ustreznega prostora. Kljub vsakoletnemu opozarjanju na pomanjkljivosti jih nekateri upravljavci kar ne morejo odpraviti. Za ocenjevanja v januarju 2013 so tako v poročilu navedene naslednje pomanjkljivosti:

- manj upravljavcev še vedno ne označuje materialnih dokazov ali pa jih ne označuje pravilno s številko iz evidenčne knjige,
- nekateri materialni dokazi (trofeje, čeljustnice) niso dobro očiščeni ter okuhani,
- nekateri podatki iz zapisnikov o izgubah divjadi se ne ujemajo s podatki iz seznama odvzema divjadi,
- če odstrel opravi lovski gost, morata biti ime in priimek lovskega gosta navedena na trofejnem listu in v evidenčni knjigi,

Zanos in trdo delo

Štirideset let Lovskega pevskega zbora LD Dekani

Tega zapisa ne bi bilo, če me ne bi na zgodbo o večdesetletnem uspešnem delu **Lovskega pevskega zbora LD Dekani** opozoril **Franc Gorjanc**, moj solovec, tovariš iz LD Hrenovice. Pri primorskih pevcih prepeva že kakih dvajset let, vrsto let je bil tudi njihov blagajnik. Ko sva brskala po njihovih letopisih in dosežkih, me je spreletelo: kakšna zagnanost in prizadevanost, koliko tisoč in desetisoč ur dela, vaj, potovanja, žrtvovanja prostega časa se skriva za podatki! Še ena od zgodb o prostovoljstvu in razdajanju, ki jih poznamo že toliko v našem lovstvu in slovenski lovski kulturi. Zato sem menil, da je primerno, da ob jubileju – proslavili ga bodo to jesen – zabeležimo vsaj nekaj glavnih značilnosti njihove uspešne 40-letne poti.

Začelo se je po letu 1970, ko so dekanški lovci začutili potrebo po kulturnem udejstvovanju, povezanem zlasti z lovskimi slovesnostmi. Zamisel so uresničili leta

Lovski pevski zbor LD Dekani

1973 in ustanovili zbor, ki je v začetku štel štirinajst članov, zdaj pa v njihovih vrstah prepeva kar šestindvajset pevcev! Delujejo kot društvo, v tem času je predsednik **Miroslav Lazar**.

Po letu 1981 so svoje vrste razprli tudi za nelovce in omogočili vključitev vsakomur, ki ga veseli petje. Vseeno pa ohranjajo prvotni namen: biti na voljo za potrebe lovskih družin in predstavljati slovensko lovstvo doma in v tujini. Gojijo slovensko ljudsko in lovsko pesem, v svojem repertoarju pa imajo tudi slovenske umetne in celo sakralne zborovske skladbe. Zbor je spoštljivih triindvajset let vodil zborovodja **Fabjan Vatovec**, zadnjih trinajst let pa ga vodi priznani zborovodja profesor **Anton Baloh**. V tem času so naredili nove drzne strokovne, kakovostne in organizacijske spremembe.

Že leta 1998 so posneli avdio- in videokaseto z naslovom *Srečni lovec*, ob 30-letnici, torej leta 2003, so posneli tudi zgoščenko *Lovčev dan*.

Organizacijsko od ustanovitve naprej delujejo pod okriljem Zveze kulturnih društev Koper – zdajšnjega Javnega sklada za ljubiteljsko kulturo. Pozneje so bili v okviru Obalno-Kraške zveze LD, zaradi organizacijskih težav so bili leta 2005 iz nje izločeni, pred leti pa so postali pridruženi član obujene Lovske zveze Koper.

Seznam njihovih nastopov in dosežkov je res dolg in bogat. Koliko nastopov se je zvrstilo v tem času, pravzaprav ni nihče preštel. Če naštejemo le nekatere postavke: predvsem so že 34-krat nastopili na reviji Primorska poje, dvakrat so bili tudi organizatorji te morda najeminentnejše zborovske prireditve v Sloveniji. Vsako leto nastopijo na Srečanju lovskih pev-

skih zborov in registrov Slovenije, trikrat so bili organizatorji. Bili so pobudniki mednarodnih Srečanj treh dežel, ki potekajo v Sloveniji, Hrvaški in Italiji, leta 2006 se je pridružila še Avstrija. Leta 1999 je zbor sodeloval v projektu WOX MAGNA v Pragi in Bazovici, leta 2007 je bil na tridnevnem gostovanju pri učiteljskem zboru TYL iz Kutne Hore v Češki republiki, naslednje leto je gostil omenjeni zbor. Leta 2001 so predstavljali Slovenijo in LZS na desetem Mednarodnem kongresu CIC v Portorožu in leta 2002 na zasedanju Delovne skupnosti lovskih zvez jugovzhodnega alpskega prostora v južnotirolskem Sterzingu. Nastopili so na mednarodnem praznovanju Hubertovih dnevov Češkega lovskega viteškega reda na gradu Kuks in predstavili so se na proslavi 110-letnice slovenskega lovstva v ljubljanskem Cankarjevem domu.

Zbor kot celota in posamezniki v njem so za uspešno delovanje prejeli vrsto priznanj in odlikovanj, lovskih in drugih, tudi iz tujine. Med njimi so: red za lovske zasluge II. in I. stopnje, red za lovske zasluge II. stopnje Hrvaške ter več Gallusovih značk.

Ob jubileju jim zaželimo: »Še na mnoga leta in desetletja ubranega petja in uveljavljanja lovske kulture!«

Štefan Kutoš

Šesto Evropsko prvenstvo v lovski kombinaciji

Na strelišču Sarlospusztva v kraju Tata r'szentgyörgy na Madžarskem je od 4. do 7. julija 2013 potekalo šesto Evropsko prvenstvo v lovski kombinaci-

ji. Na prvenstvu je sodelovalo enajst ekip iz petnajstih držav, kar skupaj predstavlja 155 strelcev. Ekipa Lovske zveze Slovenije je zastopala osem strelcev v sestavi: **Matjaž Hlepš, Mitja Kersnik, Igor Pičulin, Damjan Kandare, Marko Jelen, Boštjan Sadek, Rudolf Kovačič in Franci Vidmar**.

Kljub pomanjkanju finančnih

sredstev za pripravo ekipe in udeležbo na prvenstvu so naši strelci dosegli odlične rezultate. Boštjan Sadek je zasedel tretje mesto v disciplini golobi, Franci Vidmar pa četrto v lovski kombinaciji (medalja mu je ušla za pičlih pet točk). Mitja Kersnik je tekmoval v skupini veteranov ter zasedel odlično osmo mesto. Ekipa Lovske zveze Slovenije je

Ekipa Lovske zveze Slovenije, ki je na šestem EP v lovski kombinaciji med ekipami zasedla četrto mesto v disciplini golobi in peto v lovski kombinaciji.

Z nastopa ekipe LZS na EP ...

Predstavnika ekipe LZS na Evropskem strelskem tekmovanju v lovskih disciplinah. Na fotografiji: levo Boštjan Sadek, tretje mesto posamično – glinasti golobi, desno Franci Vidmar, četrto mesto posamično – lovska kombinacija.

med ekipami zasedla četrto mesto v disciplini golobi in peto v lovski kombinaciji.

Iskreno čestitam vsem članom ekipe Lovske zveze Slovenije za dosežene rezultate, enotnost in prijateljstvo ter se obenem zahvaljujem Lovski zvezi Slovenije, Lovski družini Krvavec in Lovski družini Kresnice, ki so omogočili pripravljalne treninge, ter sponzorjem, ki so prispevali sredstva za udeležbo ekipe na prvenstvu (Hamex, d. o. o.; Arex, d. o. o.; Tri Krone, d. o. o.; Gorenjska gradbena družba, d. d.; Strojno ključavničarstvo Dušan Urankar, s. p.; Lab Commerce, d. o. o.; Prigo, d. o. o.; Tramin, d. o. o.).

Upam, da smo si z uspešnim nastopom naše države in krovne organizacije sodelovanje in pomoč zaslužili tudi v letu 2014, ko bo sedmo Evropsko prvenstvo v lovski kombinaciji na Finskem.

Matija Janc,
selektor ekipe LZS

Lovci iz Kapel in Šentlamberta pobrateni deset let

Na strelišču LD Šentlambert je bilo v soboto, 22. junija, slovesno in živahno, saj so člani LD Šentlambert in LD Kapele

Foto: B. Grošelj

Udeleženci srečanja ob prvi okrogli obletnici pobratenja

lovskih izkušenj in plemenitenje lovskega tovarištva.

Pobratenje je nastalo povsem spontano. Zadnjo soboto v juniju leta 2003 so se lovci LD Šentlambert skupaj s svojimi boljšimi polovicami odpravili na ekscuzijo, ki jo je organiziral njihov novopečeni član **Srečko Erceg**. S svojimi poznanstvi na Dolenjskem in v Posavju je poskrbel, da je lovška tovarišja preživela pester in poučen dan. Ena od postaj izleta so bile tudi Kapele, kjer se je ob srečanju in pogovoru s kapelskimi lovci utrnila ideja o medsebojnem sodelovanju. Kapelčane so povabili,

vsako leto odpravi okrog sedem lovcev, zlasti vodnikov psov, katerih štirinožni prijatelji so še kako koristni pri lovu na fazane. Podobno število kapelskih lovcev se udeleži lova na gamse v lovišču LD Šentlambert. Nekaj let so v Zasavje zahajali na štefanovo, ko so imeli njihovi gostitelji največji lovski praznik, ki je v zadnjem obdobju redno v znamenju lovskega krsta. Pred dvema letoma so termin premaknili na nekoliko zgodnejši čas, saj so mnogi lovci LD Kapele tudi člani Združenja rejcev posavskih konj, zato se želijo na štefanovo udeležiti blagoslova konj.

Po desetih letih je medsebojna povezanost članov obeh LD postala utečena praksa. K temu dodatno prispeva geografska različenost njihovih lovišč, ki pogosto tudi drugačno sestavo živalstva in rastlinstva ter drugačen pristop k lovu. Tako kot je za lovce LD Kapele posebno doživetje lov na gamse, je za lovce iz Šentlamberta neizmeren užitek lov na fazane. Zaradi različnosti, ki bogatijo in krepijo lovsko druženje, je pričakovati, da se bodo bratske vezi med družinama ohranile tudi v

prihodnje. Eno od zagotovil za takšen scenarij so tudi iskrena osebna prijateljstva, ki so se stkala med lovci, ki se redno udeležujejo skupnih lovov.

Boštjan Grošelj

Pomembno priznanje Blažu Kržetu

Zlati znak za zasluge Lovske zveze (avstrijske) Štajerske

Na 64. deželnem lovskem dnevu (Landesjägertag) Lovske zveze avstrijske zvezne dežele Štajerske, ki je bil 15. junija 2013 v Bad Gleichenbergu, je **Blaž Krže** prejel njihovo najvišje priznanje – **zlati znak za zasluge**. Pomembno odlikovanje so mu izročili predvsem za delovanje na mednarodnem področju, saj se je kot podpredsednik FACE (Združenja evropskih lovskih zvez) zavzemal za lov in ohranitev divjadi v dveh zaporednih triletnih mandatih in v izvršnem odboru zastopal ne le Slovenijo, temveč tudi Avstrijo, Češko, Madžarsko, Slovaško in Švico.

Blaž Krže je bil od leta 1963 in vse do upokojitve leta 2001 sekretar Lovske zveze Slovenije. Je tudi avtor več strokovnih knjig in še vedno aktiven dopisnik in sodelavec Lovca. Kržeta poznamo tudi na Koroškem, saj je na povabilo Kluba prijateljev lova - Celovec slovenskim lovcom na senčni strani Karavank nekajkrat predaval o problematiki divjih prašičev. Tako je že tedaj, ko ta vrsta divjadi še ni bila problematična, odpiral pogled za izzive, s katerimi se zdaj sooča vse več lovcev in lovišč. Odlikovani je mnogim ostal v spominu tudi kot strog vodja skupnih lovov na nekdanje vsakoletnih druženjih na tradicionalnih skupnih lovih

Starešina LD Šentlambert Darko Juvan med uvodnim nagovorom

skupaj s svojimi družicami praznovali desetletnico pobratenja. Druženje prijateljev v pogovoru ob dobri hrani in pijači so popestrili s streljanjem na glinaste golobe in tarče, pomerili so se tudi v pikadu. Starešina LD Šentlambert **Darko Juvan** je v nagovoru ob začetku srečanja poudaril, da je treba tradicijo lovskega prijateljstva med družinama negovati še naprej, ker omogoča izmenjavo

naj sredi novembra pridejo na lov na gamse. To se je tudi zgodilo; z lovsko izkušnjo in prijaznostjo gostiteljev so bili zadovoljni, tako da so Šentlambertčane povabili, naj jih obiščejo in se pridružijo njihovem lovu na fazane. Krog je bil sklenjen, prijateljstvo med člani obeh LD, ki se vsako leto dvakrat srečajo na skupnem lovu, se je začelo krepiti.

Iz LD Šentlambert se v Kapele

Foto: F. Wokounig

Ko je 15. junija letos Blaž Krže v Bad Gleichenbergu prejel pomembno odlikovanje Lovske zveze avstrijske zvezne dežele Štajerske, je nastala tudi spominska fotografija.

na divje prašiče v lovišču LZS Žitna gora na Kočevskem.

Čestitkam za prejem najvišjega lovskega odličja zvezne dežele Štajerske se pridružuje tudi Klub prijateljev lova - Celovec, stanovsko in strokovno zastopstvo slovenskih lovov in lovcev v Avstriji, saj je Blaž Krže njihov častni član.

Po sprejetju odlikovanja se je odlikovanec, vidno ganjen, iskreno zahvalil za priznanje in nagovoril 300-članski zbor izvoljenih predstavnikov 22.000 lovcev avstrijske Štajerske. Ob tem je poudaril, da bi v vse težjih razmerah za divjad in naravo rad še kaj dobrega storil. To je tudi naša želja.

Franč Wakounig,
tiskovni predstavnik
Kluba prijateljev lova - Celovec

Srečanje predstavnikov Lovske zveze Koper in Lovačkov saveza istarske županije (Lovske zveze istrske županije) ob sprejemu hrvaške v EU

Na mostu nad reko Dragonjo, mejnim prehodom Dragonja in »nekdanjim« mejnim prehodom Kaštel smo se 1. 7. 2013 sestali predstavniki območne **Lovske zveze Koper** (LZ Koper) na čelu s predsednikom **Alojzom Rožmanom** in s predsednikom **Lovačkov saveza istarske županije** (LSIŽ) **Gracianom Prekaljem** ter tako obeležili vstop Republike Hrvaške v Evropsko unijo. Ob tej priložnosti smo si izmenjali simbolična darila, ki nam bodo v spomin na zgodovinski dogodek in naše druženje. LZ Koper je LSIŽ podarila plaketo, hrvaški lovci pa so nam izročili umetniško sliko, na kateri je upodobljen lov z istrskimi goniči. Po nazdravljanju s penino smo se preselili na bližnji kmečki turizem, kjer smo ob sproščenem klepetu »obdelali« aktualno lovsko tematiko, ki pesti istrske lovce.

Obe lovski organizaciji sta izvrstno sodelovali že v preteklosti, vstop Hrvaške v EU pa bo po našem prepričanju v prihodnje pripomogel k še uspešnejšemu sodelovanju. Takšna srečanja so vedno odlična priložnost za izmenjavo izkušenj in rešitev morebitnih čezmejnih težav, ki pestijo lovce; divjad namreč ne pozna

1. 7. 2013 smo se sestali predstavniki območne Lovske zveze Koper (LZ Koper), kateri je na čelu predsednik **Alojz Rožman**, in **Gracianom Prekaljem**, predsednikom Lovačkov saveza istarske županije (LSIŽ), ter ob tovariškem druženju obeležili vstop Republike Hrvaške v Evropsko unijo.

meja, zato jih pri upravljanju z njo ne smemo pretirano poznati niti lovci.

Vedran Prodan
LZ Koper

»Včasih je bilo tudi zelo težko ...«

Tako je med drugim rekel v svojem nagovoru o poteku izobraževanja lovskih pripravnikov **ZLD Kočevje** v njihovem imenu zbranim na slavnostni razdelitvi lovskih spričeval in ob podpisu Zaprisege slovenskega lovca **Andrej Senekovič**, razredni starešina nove generacije lovcev na Kočevskem.

Letošnja generacija lovskih pripravnikov je svoje izobraževanje pod vodstvom mentorjev začela lani v svojih matičnih lovskih družinah s spoznavanjem matične lovške organizacije, njenih članov, lovišča, divjadi in z opravljanjem vseh predpisanih praktičnih del v lovišču. Vse, ki so uspešno opravili prvi del praktičnega izobraževanja (izpita), ki so ga opravljali januarja, so prijavi k teoretičnemu delu izobraževanja za lovski izpit, ki ga je ZLD Kočevje organizirala v sejni sobi Komunale - Kočevje in je potekal od 2. 3. do 18. 5. 2013. Izobraževanja se je udeležilo osemnajst (18) pri-

pravnikov, ki so 1. 6. 2013 tudi uspešno opravili zaključni izpit pred državno izpitno komisijo v sestavi: prof. dr. **Ivan Kos**, mag. **Nataša Oven** in **Miran Bartol**, univ. dip. inž. gozd. Razveseljivo je, da je starostna sestava na našem območju ugodna, saj so med nami večinoma mladi ljudje.

Vodja izobraževanja je bil dr. **Ivan Kos**, predsednik Komisije za izobraževanje pri ZLD Kočevje, pomagal pa mu je predavateljski tim ZLD v sestavi: **Ivan Okrajšek**, mag. **Marko Perušek**, mag. **Štefan Vesel**, mag. **Nataša Oven**, **Blaž Krže**, **Aleš Žnidaršič**, **Jože Škufca**, **Iztok Tomšič**, **Branko Zlobko**. Za operativno izvedbo izobraževanja je skrbela gospa **Anica Kovačič**, tajnica

ZLD, ki ji velja posebna zahvala za brezhbno in uspešno izvedbo izobraževanja.

Slavnostna podelitev lovskih spričeval in lovskih izkaznic je bila 8. 6. 2013 pri lovskem domu LD Kočevje v Mahovniku. Začetek slovesnosti so naznanili lovski rogovi Rogistov ZLD Kočevje in pesem Pevskega zbora Prijatelji, ki so sodelovali tudi v poznejšem delu slovesnosti. Celotno prireditev je povezovala **Lavra Poplašen**, ki je s svojimi vložki še dodala slavnostni prireditvi poseben ton. Sledili so pozdravni nagovori predsednika Komisije za izobraževanje, predsednika ZLD Kočevje, in **Branka Lončnerja**, predsednika Komisije za izobraževanje pri LZS. Vsi trije so poudarili pomen in potrebo po izobraževanju v lovskih vrstah ter nujnost poenotenja meril pri zahtevah za najmanjši obseg znanja predvsem pri tistih usposabljanjih, pri katerih se izdaja certifikat. Novim lovcem so izrekli čestitke k uspešno opravljenemu lovskemu izpitu ter jim zaželeli obilo lovskih užitkov ter lovskega blaga. Ustno Zaprisego slovenskega lovca je vodil **Andrej Senekovič**, podpisovanje pa vodja izobraževanja dr. **Ivan Kos**. Lovska spričevala in posebno priznanje za doseženi najboljši uspeh je **Alešu Bambiču**, najboljšemu strelcu **Urošu Perovšku** in za pomoč pri izvedbi izobraževanja **Andreju Senekoviču** izročil predsednik ZLD **Branko Zlobko**. Prireditve je bila zelo dobro obiskana, saj so se je udeležili predstavniki številnih vodstev območnih LD, mentorji, predavatelji ter svojci novih lovcev. Po končani slovesnosti in obvezni skupinski fotografiji je sledilo prijetno druženje, na katerem je bilo poskrbljeno za kulinarčne dobrote in zlahkno kapljico, pa tudi harmonika ni manjkala.

Branko Zlobko,
predsednik ZLD Kočevje

Foto: B. Zlobko

Novi lovci ZLD Kočevje, generacija 2013

Obiskal sem Vrtec Mavrica - Trebnje

Za lov sta me navdušila **Stane** iz LD Črnomelj in njegov brat **Ivan** iz LD Loka - Črnomelj. Tudi njihov pokojni oče je bil član lovske družine. Pred nedavnim je še njun brat **Tone**, ki živi v Avstraliji, opravil lovski izpit. Tako sta me v bistvu ob vsakem koraku in delu uvajala in učila o divjadi, naravi in seveda o lovstvu in uvajala v lovsko družino. Ko sem se včlanil v lovsko družino, sem si že kot pripravnik nabavil brak-jazbečarko Brino, s katero se z veseljem odpravljam v gozd na lov ali pa na sprehod.

Službo sem dobil v Ljubljani, stanujem pa v Trebnjem, kjer moja dva navihanca **Aljaž** (5 let) in **Jernej** (3 leta) obiskujeta vrtec *Mavrica*. Aljaž je v skupini *Žirafe*, Jernej pa v skupini *Ribice*. Vedno, ko se odpravim na lov oz. pridem z njega, me zaslišujeta: »Si kaj videl? Si kaj uplenil? Na koliko daleč si streljal?« Itn. Pred nedavnim me je vzgojiteljica vprašala, če bi hotel otrokom pokazati katero žival, jih česa naučiti. Z veseljem sem privolil in se dogovoril, da bom obema skupinama skupaj predstavil lovstvo in živali.

Ko sem tistega dne prišel v vrtec, ni bilo še nobenega otroka, zato sem se lahko v miru pripravil. Kar naenkrat pa so vsi pridrveli izza vogala. »*Ati, ati, tukaj smo*,« sem zaslišal Aljaža in Jerneja. Skupaj jih je bilo okrog štirideset. Posedli so se okrog mene in čakali. Predstavil sem se in jim pojasnil, kaj vse delamo lovci. »*Lov ni samo streljanje živali, ampak je vse prej kaj drugega. Treba je delati v lovišču, obdelovati krmne njive, pasišča, v hudih zimah, v visokem snegu pa je treba tudi krmiti in skrbeti zanjo*,« sem pojasnil. Predstavil sem jim tudi lovske obleke. Najbolj jim je bil všeč lovski klobuk. Gledali so skozi daljnogled in trobili v lovske rogove, ki sem jih imel

s seboj. Pokazal sem jim nekaj pasem lovskih psov. »*Takega ima tudi moj ati!*« je bil ponosen eden od malčkov. Potem sem jim začel kazati fotografije naših gozdnih živali. Predstavil sem medveda, risa, volka, jelenjad, srnjad, gamsa, kozoroga, fazana, sovo, skobca, raco, lisico, zajca, kuno in druge živali. Vsako sem jim opisal: kakšna je, s čim se prehranjuje in kje živi. Skoraj pri vseh živalih sem imel pripravljene tudi fotografije mladičkov, tako da so poslušali in gledali še z večjim zanimanjem. Pokazal sem jim različno rogovje srnjaka in jelena, pa tudi rogovje jelena damjaka in ustrojeno kožo damjajčega teleta. S seboj sem prinesel tudi nagačenega fazana, skobca in sovo. Pokazal sem jim tudi čekane divjega prašiča.

Poučil sem jih, da lahko tudi sami naredijo kaj za živali v visokem snegu. »*Kaj pa?*« so bili radovedni. »*Lahko krmite ptičke s semeni. Ko greste na sprehod v gozd, lahko odnesete tja kakšen storž koruze ali pa vrečko sena.*« »*Bomo, bomo*,« so obljubili.

Vsakemu otroku sem podaril obsek iz lesa; zanje sva jih naredila z Ivanom. Nanje sem vžgal napis **MLADI LOVEC** in narisal zajčka. Zelo so bili veseli. Skupaj smo zapele pesmico *Lisička je prav zvit zver*. Otroci so ob priložnosti tudi narisali risbice z lovske tematiko in mi jih podarili v znamenje zahvale.

Na koncu lahko zapišem, da je lepo videti otroke, ki so navdušeni nad živalmi in naravo. Verjetno bo tudi kateri izmed njih postal lovec, ko bo velik. Vsaj Aljaž in Jernej pravita, da bosta.

Tomaž Zajc,
tajnik LD Črnomelj

Izlet radgonskih lovcev

V nedeljo, zadnji junijski dan, so se zbrali lovci s svojimi spremljevalkami, tovarišica lovka

Foto: I. Rožman

Z izleta članov LD Gornja Radgona na Madžarsko

K sodelovanju vabimo vrtece in osnovne šole v Sloveniji

Zavod Vista v sodelovanju z delovno skupino *MLADI in lovstvo* pri LZS in drugimi številnimi strokovnjaki vabimo k sodelovanju v projektu **VELIKI NEMARNI ŠKORNJI**. Cilj projekta je otrokom med 3. in 9. letom starosti približati tematiko varstva narave na njim primeren način in jih navdušiti nad naravo.

Projekt otrokom ponuja čudovito izkušnjo spoznavanja gozda prek zgodbe *Veliki nemarni škornji* in aktivne vloge ilustratorjev in iskalcev rešitve nastale težave. Za mentorje smo pripravili širok nabor strokovnih vsebin s področij varovanja narave in okolja, gozdarstva, lovstva, trajnostnega razvoja, interpretacije narave, šolstva, umetnosti ...

Pridružite se nam!

Več o projektu in prijavnico najdete na www.velikinemarniskornji.si ali pokličete na tel. številko 070 81 45 46 (Aleksandra) ali nam pišete na info@velikinemarniskornji.si.

in **Jože Mesarič**, kateremu so lovci zaupali vodenje izleta. S polnim avtobusom so se lovci **LD Gornja Radgona** odpeljali v smeri proti Madžarski, kjer so si ogledali zasebno lovsko zbirko – muzej **Matyas Gömbös**, ki smo ga v Lovcu že spoznali. Slišali smo veliko zanimivosti o nastanku muzeja in tudi o lovišču ter načinu gospodarjenja v njem, saj ima Matyas v zakupu kar velik del lovišča. Razstavljenih ima veliko zanimivih trofej, lovske opreme in drugih predmetov, povezanih z lovstvom. Na ogled je bil tudi odliček trofeje srnjaka, uplenjenega leta 1975, ki je bil ocenjen z 227,55 točke.

Nato je sledil ogled sejma v Óriszentpéteru, od koder nas je pot vodila še do lovskega tovariša, kjer smo si ogledali njegovo oboroženo z navadno jelenjadjo in damjaki. Po lovskem golažu je sledila še naša zadnja postaja v nekdanjem lovskem domu Kuzma - Grad, kjer so ob prijetnem druženju nedeljske ure prehitro minile.

Vedno je lepo gledati nasmejane obraze lovskega tovarišev in biti del družbe, v kateri je čutiti, da se lovci še zavedajo, da je tudi tovariško druženje zelo pomemben del lovstva.

Iztok Rožman

ZAHVALA

Osnovna šola Idrija se zahvaljuje **Lovski zvezi Slovenije** za plačilo stroškov za učence, ki so obiskali Osnovno šolo Dušana Muniha na Mostu na Soči (njihovih naravoslovnih učilnic), saj je med našimi učenci vedno več tudi takih, ki si težje plačajo dodatne dejavnosti. Učitelji smo resnično veseli, da učence lahko popeljemo tja, kjer jim nudijo kakovostne dejavnosti – in naša šola je to po vaši zaslugi prav gotovo ponudila. Poleg tega menimo, da je vse lovske gradivo, ki ste nam ga izročili, prišlo v prave roke, saj ga delavci šole znamo na primeren in zanimiv način ponuditi otrokom. Skratka, preživeli smo prečudovit dan in hvala vam!

Učiteljice iz Godoviča
Godovič, 20. 6. 2013

Foto: T. Zajc

Skupinska fotografija z obiska v vrtcu; skupina *Žirafe*

Ivan Močnik je praznoval 80-letnico. V vrste zelene bratovščine LD Radenci je vstopil leta 1980, ne več prav mlad, saj se je rodil 1. 6. 1933, vendar zrel in z

jasnimi pogledi na življenje. Takoj na začetku se je izkazalo, da je oseba, vredna zaupanja in na katero se bo v prihodnje LD lahko zanesla. Čeprav je v začetnih letih članstva še stanoval v Mariboru, kjer je služboval do upokojitve, je vedno našel dovolj časa, da je izvrstno opravil obdobje pripravništva. Kot razumen in zrel naravovarstvenik je nemalo dni prebil pri opazovanju divjadi v gozdu in na preži. Največkrat je bil on tisti, ki je svoje mentorje priganjal v lovišče in opozarjal na potrebno krmiljenje. Zaradi prizadevnosti je tudi v predpisnem roku, leta 1981, opravil lovski izpit, ter tako postal polnopravni član naše LD. Glede na njegove značajske lastnosti ter prizadevnost ga je vodstvo LD kmalu vključilo v sistem upravljanja LD.

Tako je že šesto leto po vstopu v vrste zelene bratovščine zaradi svoje načelnosti, doslednosti, poštenosti in lovske pravičnosti postal član disciplinske komisije. Član disciplinske komisije je bil tri mandatna obdobja. V tistem obdobju je bil tudi član komisije za pripravo praznovanja 40-letnice lovske družine in kot član te komisije je sodeloval pri pripravi izjemno lepe, naravovarstveno naravnane lovske razstave v prostorih LD. Pozneje, od leta 1988, je bil tudi član nekaterih komisij, tri mandate član UO LD, en mandat član in en mandat predsednik NO, od leta 1996 do 2002. Posebno mandat predsednika NO (od leta 1996 do 1997) je bil zanj zelo naporen, saj si je zelo prizadeval, da bi se uredile nekatere razmere v LD. Zaradi osebnih značajskih odlik in prizadevanja je bil jubilar v dosedanjih lovski karieri odlikovan z znakom LZS za lovske zasluge in redoma III. in II. stopnje. V teh letih je v okviru Kmetijsko-živilskega sejma v Gornji Radgoni (zadnja leta sejem Lov), v organizaciji ZLD Prlekija, redno sodeloval tudi pri pripravi lovske razstave. Veliko je prispeval tudi k delovanju in razvoju ZLD Prlekija. V zadnjih letih ni bilo občnega zbora naše ZLD, na katerem ne bi bil delegat LD Radenci. Kot pevec si je zadal nalogo, da bi v okviru LD ustanovili lovski pevski zbor. Začetki so bili sicer obetavni, vendar mu ideja, zaradi neaktivnosti nekaterih lovcev, žal ni uspela. Po značaju je Ivan izredno veder, šaljiv in družaben človek. Kot tak si je s svojo harmoniko mnogokrat prizadeval za družabno lovsko življenje.

Kljub njegovim letom je še zmeraj zelo aktiven v lovstvu. Brez njega ne mine nobena lovska delovna akcija. Čeprav se je zaradi starosti odpovedal lovu na srnjad, se še udeleži vsakega lova na malo divjad. Še vedno ga pogosto vidimo na preži pri opazovanju divjadi in mnogokrat opozori, ko vidi, da je treba kaj obnoviti. Posebno se zjezi, kadar vidi, da katero krmilnišče za malo divjad ni založeno. Takšnih lovcev – delavnih, družabnih, šegavih, doslednih, poštenih, pravičnih, naravovarstveno naravnanih – bi si želeli tudi v prihodnje.

Na njegov 80. rojstni dan ga je obiskala delegacija LD: podarili smo mu priložnostno darilo. Vesel je bil

tudi obiska predsednika ZLD Prlekija Anton Holca, ki je slavljenca v imenu LZS izročil odlikovanje, red za lovske zasluge II. stopnje. Srečanje je bilo v prijetnem in sproščenem klepetu ter obujanju lovskih spominov, zato se je tudi – po lovsko – precej raztegnilo.

Dragi Ivan, prijatelji ti želimo še obilo zdravja z željo, da bi se tudi v prihodnje še naprej tako pogosto srečevali na lovskih prireditvah.

LD Radenci – J. K.

Sedemdesetletnik Anton Selinšek - Bona, kot ga že desetletja kliče mo vsi lovci, se je rodil 20. 5. 1943 v Spodnji Polskavi. Svojo lovsko pot je začel kot otrok v osnovni šoli. S svojim očetom Štefanom je bil že v rosnih otroških letih zaljubljen v naravo in divjad v njej. Če oče ni imel časa za lov, se je pridružil drugim lovcem, ki so ga kot marljivega, navdušenega in delavnega mladeniča radi sprejeli medse.

Želja po spoznavanju narave in vsega živega v njej ga je izoblikovala v človeka in lovca, ki je vseskozi sledil razvoju divjadi v vseh loviščih; doma in v širšem slovenskem prostoru. Pri tem si je nabral neprecenljivo znanje o lovstvu, veliko tudi iz lovskih učbenikov, še največ pa s stalno prisotnostjo v lovišču.

Bona je vse svoje neizčrpano znanje o lovstvu s ponosom in veseljem na nevsiljiv način prenašal na vse lovce v naši LD. Bil je odličen mentor mnogim našim lovcem, ki jim je pomagal, da so si pridobili kar največ znanja o lovstvu.

Lovski pripravnik je postal že pri sedemnajstih letih, takoj nato pa obetaven in zelo usposobljen član naše LD.

Bona je član naše LD več kot 52 let. S svojim znanjem, nesebičnim delom in zagnanostjo v lovstvu in lovski kinologiji je ne samo doma, temveč v celotnem slovenskem lovskem prostoru pustil svoj neizbrisni pečat. Po značaju je izjemno odkrit, vse težave zna reševati z odkritim in umerjenim razgovorom na neposreden način, brez ovinkarjenja. Obrekovanja lovcev ali neutemeljene kritike posameznikov v zakulisju ni nikoli poznal, ker njegov klen in odkritosrčen značaj tega ne dopušča.

Selinšek je bil gospodar naše LD, starešina (1986–1990, 1994–2002, 2006–2010), kinološki referent (1994–2001), opravil je izpit za lovskega mojstra, vseskozi je mentor, dva mandata je bil predsednik nadzornega odbora (2002–2006 in od 2010), je član Komisije za malo divjad pri LZS, član UO Območne LZ Maribor, dolgoletni predsednik LKD Maribor, mednarodni kinološki sodnik. V naši LD je imel prvo psarno prepeličarjev in še bi lahko našteval njegova dela, ki jih je in jih še vedno opravlja v korist naše LD in širše. Leta 1968 je aktivno sodeloval pri gradnji lovskega doma, leta 2008 je pa bil eden prvih pobudnikov in v polni meri sodeloval pri obnovi zdajšnjega lovskega doma.

Dragi Bona, zelo smo ponosni, da si med nami. Lovci naše LD ti ob tvojem življenjskem jubileju iskreno čestitamo, želimo ti še najmanj dve desetletji čvrstega zdravja in še mnogo ustvarjalnega dela v naši družini, ki si ji naklonjen vse svoje življenje!

LD Polskava – S. P.

Narisal: M. Samar

V TEM MESECU PRAZNUJEJO* SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

90-letnico

Milan Špolar, LD Sorica

85-letnico

Karel Ahačič, LD Tržič
Alojzij Bartol, LD Martin Krpan, Bloke
Slavko Cestnik, LD Tabor
Stane Flajšman, LD Mengeš
Milan Lutman, LD Pivka
Leopold Maček, LD Pugalj
Andrej Milavec, LD Planina
Konrad Nerat, LD Kamnica
Francišek Odlazek, LD Čemšenik
Jure Rudman, LD Loka
Josip Sabadin, LD Marežige
Drago Šobar, LD Toplice
Jožef Župančič, LD Hotedršica

80-letnico

Marijan Čuk, LD Idrija
Jože Demojzes, LD Brkini
Jožef Gonza, LD Petišovci
Franc Gorjup, LD Moravče
Stane Hribar, LD Veliki Gaber
Zmagoslav Kodrič, LD Strunjan
Janez Lavrič, LD Novo mesto
Franc Likar, LD Sovodnji
Alojz Medved, LD Litija
Nikolaj Mohorčič, LD Vrhe
Maks Moličnik, LD Luče
Martin Pelicon, LD Sabotin
Jože Peterca, LD Mengeš
Mihael Petje, LD Šentrupert
Alojz st. Pirc, LD Studenec, Veliki Trn
Simon Planšak, LD Dravograd
Karol Založnik, LD Cigonca
Franc Zmazek, LD Mala Nedelja

75-letnico

Nerino Babič, LD Istra, Gračišče
Peter Cestnik, LD Dol pri Hrastniku
Drago Gostiša, LD Logatec
Alojz Hrašan, LD Dravograd
Anton Intihar, LD Žilce
Franc Iskra, LD Kozlek
Anton Jerele, LD Otočec
Dušan Jukič, LD Jamnica
Franc Kartuš, LD Gozdnik, Griže
Franc Kutin, LD Tolmin

Anton Lenart, LD Sveti Jurij, Jurovski Dol
Maksimiljan Lepener, LD Dravograd
Stanislav Lesjak, LD Polzela
Anton Mahne, LD Prem
Lovro Markič, LD Udenboršt
Martin Mesarič, LD Makole
Leopold Mušič, LD Dragatuš
Jozef Nemet, LD Petišovci
Ivan Peterneš, LD Bukovje
Franc Petrovič, LD Polskava
Edvard Prebil, LD Horjul
Viktor Ravnik, LD Bled
Franc Ribič, LD Markovci
Venceslav Štimec, LD Osilnica
Marjan Trpin, LD Podbrdo
Edi Zupančič, LD Videm ob Savi
Štefan Žuna, LD Gabrovka

70-letnico

Stanislav Bogovčič, LD Mokrice
Franc Časar, LD Brezovica
Emil Čelhar, LD Pivka
Oto Hojnik, LD Podgorje
Zvonimir Konjar, LD Toško Čelo
Adolf Korotaj, LD Kamnica
Franc Kristan, LD Prestranek
Franc Lesjak, LD Radenci
Martin Maček, LD Rečica pri Laškem
Stanislav Markič, LD Kanal
Bogomir Mlakar, LD Dole nad Idrijo
Andrej Mlekuž, LD Log pod Mangrtom
Franc Mlinar, LD Podstreda
Mihael Mori, LD Boč na Kozjaku
Boris Rijavec, LD Trnovski gozd
Avgust Snoj, LD Laze
Leopold Suhorepec, LD Plešivica, Žužemberk
Zmagomir Škodč, LD Laporje
Franc Škodč, LD Duplek
Franc Škodč, LD Dobrna
Franc Škrubelj, LD Luče
Ciril Šonc, LD Kras, Dutovlje
Metod Marjan Šonc, LD Tabor, Sežana
Anton Urh, LD Stara Fužina
Maks Vaupotič, LD Prosenjakovci
Vincenc Verčič, LD Porezen
Jožef Verstovšek, LD Globoko
Pavel Vidič, LD Idrija
Martin Vidovič, LD Boris Kidrič
Tomo Vlajkovič, LD Hum, Celje

Vsem jubilarom iskrene čestitke!

* Po podatkih iz LISJAK-a.

Od kdaj živi jelenjad na Jelovici?

»Loško gospostvo je nekaj Železnikarjev, ki so ustrelili več jelenov, pozvalo v Loko na pre-stajanje kazni, a se pozivu na nasvet višjega rudarskega sodnika niso odzvali. Gospostvo se je kljub temu znalo revanširati in je na poti skozi Loko v Ljubljano zaplenilo več tovorov žebeljev s pojasnilom, da zaplembo ne bo več, ko bodo sedem prestopnikov privedli v Loko, na kar so se le-ti končno podali v Loko in jo odnesli s kaznijo 124 dvajsetakov. Vmes je posegel višji rudarski sodnik in dosegl, da je predsedstvo notranjeavstrijske dvorne komore odločilo, da prestopnike mora obsoditi gozdarski in najvišji lovski mojster Hanns Jacob Gall, ker je v takšnih zadevah le on neposredno pristojen.«

Če je verjeti citiranemu besedilu iz knjige Železniki – Kronika, na strani 129 (*), je bila na Jelovici ali v njenem zaledju jelenjad že leta 1652. Ali je to res, ne smemo dvomiti, saj je v nemščini napisano »mehrere Hirsche erschlagen haben« in se prevajalec gotovo ni zmotil. Podatek o jelenih (mišljena je jelenjad) v tistem času je prese-nečenje. Številčnost je morala

biti kar dokajšnja, da so jih lahko uplenili več. Je bila morda jelenjad naseljena? Znano je, da so mnogi bogati fevdalci skrbeli za divjad v svojih loviščih in se lahko s tem postavljali pred svojimi visokimi povabljenimi gosti. Vsekakor je podatek izziv za nove raziskave.

Za razumevanje dogajanja o tistem času in razmerah bom navedel nekaj pojasnil. Nemški kralj Oton II. je leta 973 freisinškim škofom z Bavarskega podaril obsežna ozemlja v takrat novoustanovljeni Kranjski krajini. Posestvo, imenovano Loško gospostvo, je zajemalo Selško in delno Poljansko dolino, v naslednjih stoletjih se je posestvo še povečevalo, segalo je celo do Kroke, vanj pa je sodila tudi dovška župnija. Sedež je bil v Škofji Loki. Posestvo so upravljali pooblašteni upravitelji, ki so uveljavljali predvsem fevdalne pravice do dajatev in tlake od svojih hub in drugih podeljenih pravic (les, voda, trgovanje, transport, obrt ...). Imeli so tudi obveznosti do obrambe dežele in pravico raz-sojanja in sojenja. V 12. stol. se je tudi v Selški dolini začelo obdobje železarstva. Loško gospostvo je imelo tudi rudniški regal, kar je pomenilo, da so podeljevali pravico do izkoriščanja rude in lesa, vodno pravico ter postavljanje topilnic, kovačnic ipd. Od vsega so pobirali dajatve. V začetku 16. stol. si je na vsem ozemlju

avstrijskega cesarstva rudniški regal prisvojil dvor, izvajali pa so ga deželni knezi. V zdajšnjem pojmovanju pomeni to monopol nad rudarstvom in železarstvom. Za izvajanje tega so bili postavljeni višji rudarski sodniki, ki so imeli v železarskih krajih svoje rudarske sodnike, ki so bili izvoljeni izmed uglednih fužinarjev. Le-ti so imeli pravico izkoriščati les za oglje tudi v gozdovih Loškega gospostva. Stoletja so potem nastajali hudi spori med gorskimi kmeti in fužinarji, ko so sekali les in postavljali oglarske kope. Obratno pa so se fužinarji pritoževali nad krčenjem vedno novih rovtov na račun gozda. Primanjkovalo je že lesa za kuhanje oglja, za plavže in kovačnice, samo na Jelovici je bilo skoraj devetsto kopišč. Med kmeti in fužinarji so nastajali resni spori, pretepi, celo umori.

»Ker imamo pravico izkoriščati gozdove in kopati rudo, bomo tudi lovili,« so si gotovo mislili fužinarji. In jeleni prav gotovo niso bili edini plen ... Koliko jelenov so uplenili in kje, sicer ni zabeleženo, verjetno na Jelovici nad Selško dolino. A pri jelenih se je zataknilo. Z lovom se sploh ne bi smeli ukvarjati; bil je od cesarja podeljeni privilegij fevdalcem in drugim plemenitašem. Kazen za uplenitev je želelo izreči Loško gospostvo, ki je bilo sicer formalni lastnik gozdov, izkoriščati pa so jih smeli (brez odškodnine)

fužinarji zaradi cesarskega železarskega monopola. Ker je bil tudi lov neke vrste »državni monopol«, si je dvorna komora vzela pravico za kaznovanje upleniteljev. Bili so dvakrat kaznovani: od Loškega gospostva z opravljeno zaplembo žebeljev in z denarno kaznijo deželnega lovskega mojstra.

Rok Gašperšič

* Knjiga Železniki - Kronika je izšla v Ljubljani leta 1867, v nemščini pa jo je napisal **Anton Globočnik pl. Sorodolski** iz Železnikov. Globočnik je v knjigi opisal – po letih – vse dogajanje v Železnikih in širši okolici, ki so bila zabeležena v arhiviranih dokumentih od leta 1348 do leta 1858. Turistično društvo Železniki je leta 1999 izdalo prevod knjige, ki je natisnjena v dvojezični izdaji. Za prevod in ureditev te izdaje pa je poskrbel **Jože Dolenc**.

Dvajset let srbsko-romunskega lovskega prijateljstva proslavili v Lužnici/Srbija

V Budimpešti me je med 60. generalno skupščino CIC član romunske nacionalne delegacije **CIC Borivoi Nikolici** povabil, da bi tudi jaz prišel v Srbijo,

ko bodo v mestu Kragujevcu srbski in romunski lovci pripravili promocijo knjige *Zakladi spominov* dveh avtorjev Borivoija Nikolicija iz Romunije in **Svetozarja Merdanovića** iz Srbije. Obenem bodo proslavili dvajset let srbsko-romunskega prijateljstva. **Lovska zveza centralne Srbije** je v bližini Kragujevca, v vasi Lužnice, odprla lepo lovsko hišo romunsko-srbskega prijateljstva, ki jo bodo uporabljali za izobraževanje in vse druge potrebe, saj sprejme okrog šestdeset ljudi.

Prišel sem po odprtju, 31. maja popoldne, in se jim pridružil pri večerji. Bilo je veliko srbskih lovcev, gostov iz Romunije, Vojvodine, Črne gore, Kosova in Republike Srpske – BiH. Mnogim od njih so se pridružile tudi njihove dame.

Pripravil sem kratek govor in pridobil pozornost vseh iz CIC, še posebno predsednika **Bernarda Ložéja** in predstavnikov Koordinacijskega foruma CIC za srednjo in vzhodno Evropo. Tam je bil tudi **Sorin Moldovan**, namestnik vodje misije z romunskega veleposlaništva in župan mesta Kragujevac.

Glede na pogovore z veliko lovci, politiki in gosti je bilo mogoče opaziti, da ima Lovska zveza Centralne Srbije njihovo veliko podporo. Lovci te zveze so zelo dobro organizirani.

Naslednji dan smo obiskali Hišo prijateljstva in Oplenac, grobnico srbskega kralja; le en teden prej so namreč prenesli posmrtno ostanke zadnjega kralja, Petra II., iz Anglije v to grobnico. Vsi smo mu izkazali čast.

Pozno popoldne so nas povabili na obisk k predsedniku Srbije, **Tomislavu Nikoliću**, in sicer na njegov vikend, 20 km stran. Predstavil sem CIC, naše aktivnosti in rezultate v zadnjih 4–5 letih. Bil je že prej obveščen o CIC in izrazil je zadovoljstvo za podporo CIC Lovski zvezi Srbije.

Postregel nam je z njegovo osebno domačo »slivovko«. Obisk je trajal uro in pol. Napravili smo tudi nekaj skupnih fotografij, se zahvalili za njegovo zelo prijazno povabilo in izkazano pozornost.

Lovska zveza Centralne Srbije združuje osemindeset lovskih družin v mestih Kragujevac, Kraljevo, Jagodina, Čačak, Milanovac, Paraćin, Topoli Čuprija; skupaj približno 22.000 lovcev.

Zal ta zveza ni članica Lovske zveze Srbije, ker ni bilo mogoče doseči dogovora. Predsednika Lovske zveze Srbije so tudi povabili, naj se jim pridruži, vendar od njega niso prejeli nobenega odgovora.

Na trinajstem zasedanju Koordinacijskega foruma CIC za srednjo in vzhodno Evropo na Češkem, v Bunču, smo (predsednik CIC, **Bernard Ložé**; podpredsednik CIC, dr. **Imrich Šuba**; predsednik Lovske zveze Vojvodina **Milan Pazin**, podpredsednik Lovske zveze Vojvodine dr. **Miloš Beuković**, podpredsednik FACE **Srečko Žerjav**, in jaz) govorili s predsednikom Lovske zveze Srbije, dr. **Zoranom**

Predsednik Lovske zveze Centralne Srbije prof. **Tomislav Radosavljević** je obljubil, da bo naredil vse, da se bodo lovski odnosi v Srbiji normalizirali. Toda nihče ne ve, če bo kdo sprejel možnost, da bi se sestali in naredili vse, kar je mogoče, da bi našli skupno pozitivno rešitev. Osebno sem obljubil T. Radosavljeviću, da ga bom obvestil – pa tudi predsednika CIC in CIC ES – o vsem,

V družbi uglednih srbskih lovskih prijateljev in Borivoija Nikolicija pred lovsko hišo srbsko-romunskega prijateljstva.

V Srbiji je predstavnike LZ centralne Srbije in CIC koordinacijskega foruma na svojem vikendu za kratek čas sprejel tudi predsednik Srbije Tomislav Nikolić, kjer se je ob zdravici zahvalil CIC za podporo LZ Srbije.

Popovićem, da bi se bilo treba vnesti za skupen razgovor s predstavnikom Lovske zveze Centralne Srbije in Lovske zveze Vojvodine ter poiskati ustrezno rešitev, ki bi bila sprejemljiva za vse lovske zveze v Srbiji. Sprejel je predlog in obljubil, da bo govoril z vsemi odgovornimi v lovskih zvezah v Srbiji. Toda od predsednika Popovića nato nismo prejeli nobene nadaljnje informacije več. Na žalost!

kar sem videl in slišal. Če se bodo vse strani odločile sestati na skupnem sestanku, je velika možnost, da bi složno poiskali rešitev za zdajšnjo neprijetno situacijo. Še naprej je treba delati skupaj z vsemi stranmi, v reševanje težav pa mora biti vključen tudi CIC.

Toni Vrščaj, inž.
predsednik
Koordinacijskega foruma CIC
za srednjo in vzhodno Evropo

Drugo državno prvenstvo v kompaku

»Compak!« »Kdo si ga je izmislil!« bi rekel strelski znanec, ki mu je sicer drobljenje letelih glinastih posodice strast; lahko bi rekli že obsedenost, ki se kaže v neutrudnem potovanju od doma do strelišča. In razpreda naprej:

»O, to pa je užitek, drobljenje glinastih golobov, ki poletijo iz rova A-trap strelišča pred teboj, da ga z veseljem počeseš najprej iz ene, potem pa iz nje ali veselja še iz druge cevi.« Pa ga kmalu popade malodušje in se pridruša;

»Madona! Zakaj bi se mučil v »zaplankanem« stojišču za kompak, se učil abecedo iz tablic, ki označujejo, s katere smeri bo poletel golob in se ves napet trudil ujeti 'zajca' medtem, ko odskakuje po tleh kot obseden?« Da ne govorim o golobih, ki po zraku letijo v čudnih krivuljah, da te zvije v trebuhu.«

»Po desetem zgrešenem golobu je trdno prepričan, da mu je prodajalec podtaknil 'patrone' brez šiber.« Moj dobri prijatelj Jože iz Šmartnega bi rekel, da je vseeno, če bi metal petarde, učinek je isti, pa še ceneje je.

»A je meni tega treba?« se vpraša in prav ima.

»Kaj hočemo?« »Vsako tele ima svoje veselje!« pravi znani slovenski pregovor, vsak naj počne, kar ga veseli, mu pomeni športni izziv in ga tekmovalno zadovoljuje. Kar nekaj nas je, ki z veseljem drobimo glinaste golobe v strelski disciplini kompak, zato je prav, da imamo tudi državno prvenstvo.

Pod streho smo spravili drugo odprto državno prvenstvo v kompaku, ki smo ga 26. maja letos gostili na lovskega strelišču **LD Kresnice** na Tujem Grmu. Postavljeni sta bili dve strelišči za kompak, kar je strelcem omogočalo, da so brez čakanja odstrelili sto tarč. Prvo strelišče, ki je v stalni postavitvi LD Kresnice, je bilo nekoliko zahtevnejše, bolj odprto in na roko strelcem trapa. Drugo strelišče, ki ga je postavil **Davorin Marinč** iz Grosupljega, je bilo bolj zaprto z golobi, ki bolj ustrezajo strelcem v disciplini sket. Kljub obupni vremenski napovedi nas je presenetilo čudovito vreme, ki je tudi pripomoglo k odličnim strelskim dosežkom. V povprečju so strelci dosegli 77 % izkupiček, kar je zelo dober strelski rezultat. Trije najboljši – **Boštjan Lipar**, **Mitja Kersnik** in **Matjaž Hlebš**

– pa so se z 88 zadetki približali 90 %, kar je vsekakor odličen dosežek. V disciplini kompak, kjer večinoma kraljujejo prekaljeni mački, nas je prijetno presenetil Boštjan Lipar, sicer izborni strelce v drugih lovskih disciplinah, ki je po razstreljevanju »dublet« glinastih golobov suvereno premagal Mitjo in Matjaža.

Ker na državnem prvenstvu v kompaku vselej velja »fair play«, smo strelci tekmovali v kategorijah A in B. To pomeni, da so lahko tudi strelci z nekoliko slabšimi rezultati posegli po pokalih v drugi kategoriji. To je še dodatni dokaz, da tekmovalja v kompaku niso namenjena le favoriziranim strelcem, ki imajo za seboj nekaj več kilometrine, temveč vsem slovenskim lovskim strelcem, ki se na novo navdušujejo za to disciplino oziroma si v njej pridobivajo prve izkušnje.

Organizacija in potek tekmovanja sta potekala brezhibno, brez pripomb in pritožb tekmovalcev. Najboljši posamezniki v kategorijah A in B so bili nagrajeni z nagradnimi odstrelimi divjadi.

Kot se spodobi za državno prvenstvo, je po odigrani slovenski himni vsak tekmovalec izžrebal lično natisnjeno startno številko z vsemi podatki o prvenstvu, zraven pa dobil še brezplačni reklamni paket desetih šibrenih nabojev, za kar sta vsekakor zaslužna soorganizatorja tekmovanja **Davorin** oziroma **Matic Marinč**.

Organizatorja tekmovanja sta bila prepričana, da je izbrani termin odlično umeščen pred državnim prvenstvo v veliki lovski kombinaciji LZS, kar bi uvrščenim tekmovalcem omogočilo nekaj dodatnega treninga, pa ju je dokaj skromna udeležba zopet opomnila na našo majhnost. Zadnje izbirne tekme po območjih, napoved slabega vremena, morebiti pa tudi

LD Kresnice je strelce drugega Odprtega državnega prvenstva v kompaku 26. maja letos gostila na svojem lovskem strelišču na Tujem Grmu.

strošek za startnino, prihod na tekmo ipd. so v teh kriznih časih lahko tudi pomemben dejavnik, da se tekmovalja ni udeležilo več strelcev.

Kljub temu navdušenci za kompak ne bomo obupali, zato že zdaj vabimo naslednje leto na tretje Odprto državno prvenstvo v kompaku, kjer koli že bo.

Franci Koncilja

Dosežena najboljša mesta in seštevke golobov – skupno – na drugem državnem prvenstvu:

1. Boštjan Lipar,	88 golobov
2. Matjaž Hlešč,	88 golobov
3. Mitja Kersnik,	88 golobov
4. Peter Korelc,	87 golobov
5. Matic Marinč,	87 golobov

Prvi trije v A-kategoriji:

1. Boštjan Lipar
2. Matjaž Hlešč
3. Mitja Kersnik

Prvi trije v B-kategoriji:

1. Dušan Žehelj
2. Miha Finkšt
3. Mitja Kersnik
3. Davorin Marinč

Kratek povzetek delovanja Fotokino kluba Diana (1973-2013)

Moj prispevek ob 40-letnici delovanja Kluba Diana

Pred davnimi štiridesetimi leti, natanko 2. februarja 1973, sem od Lovske zveze Slovenije (LZS) oz. Pripravljalnega odbora za ustanovitev Fotokino kluba prejel vabilo na ustanovni zbor omenjenega kluba pri LZS. Zbor je bil 9. februarja istega leta popoldan v prostorih LZS v Ljubljani na Župančičevi ulici; vabilu je bil priložen tudi dnevni red.

Pobudo za ustanovitev kluba so takrat dali nekateri lovci - fotoamaterji, člani *Komisije za vzgojo in propagando pri LZS*. Klub naj bi zapolnil potrebo po slikovnem gradivu za revijo Lovec. Na ustanovnem zboru kluba je bil sprejet tudi pravilnik o delovanju kluba, ki ga je podpisal njegov, tistega dne izvoljeni predsednik **Franc Mikec - Mitja**. Prav tako smo na zboru sprejeli delovni program in naziv: **Fotokino klub DIANA (FKK Diana)**, kasneje **Kluba DIANA**. Jedro kluba so sestavljali predvsem lovci fotoamaterji, pa tudi drugi ljubitelji fotografije narave, divjadi in drugih živih bitij. V letu 1974 je bilo v klub vpisanih 161 članov iz vse Slovenije. Nekateri od njih so bili zelo dejavni, delavni glede fotografiranja, večina (vsaj po mojem prepričanju) pa je bila le na seznamu članstva kot simpatizerji. Kot sem že omenil, je bil glavni namen kluba pridobivanje fotografij divjadi, deloma tudi narave kot celote. Že pred ustanovitvijo kluba DIANA naj omenim razstavo fotografij na tematiko lovstva in varstva narave, ki jo je pripravila LZS v

dneh od 7. do 15. oktobra 1972 v Mariboru. Na razstavi so sodelovali tudi nekateri fotoamaterji, ki so pozneje sestavljali jedro naravoslovnih fotografov, v februarju leta 1973 ustanovljenega kluba DIANA. Naj ob tem zapišem malo samohvale, da sem poleg **Janeza Černača** (prva nagrada - diploma z zlato medaljo) in **Oskarja Dolenca** (druga nagrada in srebrna medalja) prejel tretjo nagrado in bronasto medaljo (**Ciril Pogačar**, četrta nagrada in tudi bronasta medalja). Članek o fotoraščavi v Mariboru je bil objavljen v reviji Lovec, št. 11, februar 1973 (str. 323). Lovska zveza Kočevje je že po ustanovitvi FKK DIANA v dneh od 16. do 25. novembra 1973 organizirala razstavo Divjad in lov v okviru FKK DIANA. Naslednje leto, 1974, je klub v okviru sejma Alpe-Adria realiziral dve samostojni razstavi lovske fotografije v Ljubljani na Gospodarskem razstavišču. Naslednje leto, 1975, so člani kluba DIANA sodelovali na Hortikulturni razstavi, ki sta jo organizirali LZS in FKK DIANA pod imenom Razstava fotografij DIANA '75 in je bila v Ljubljani od 19. do 23. septembra 1975. V letu 1976 so člani kluba sodelovali na mednarodni fotoraščavi v Italiji (Udine, 3.–11. april 1976). V letih 1974, 1975 in 1976 je klub DIANA sodeloval s fotografijami tudi na razstavah Naravoslovne fotografije v Ljubljani. V letu 1977 so nekateri člani kluba sodelovali prav tako na mednarodnih razstavah v Franciji (Marseille), Italiji (Gorizia) pa tudi doma, v Novi Gorici in Ljubljani v okviru 70-letnice slovenske lovske organizacije. V okviru šestnajstega tekmovanja gozdarjev Jugoslavije (14. do 16. Septembra 1978), ki ga je organiziralo Gozdno gospodarstvo Novo mesto, so člani Kluba DIANA sodelovali na razstavi s svojimi fotografijami. V dneh od 7. do 27. septembra 1979 je sekcija kluba DIANA Triglav - Bled v Bohinjski Bistrici organizirala fotografsko razstavo ob 30-letnici gojitvenih lovišč. Prvo klubsko razstavo je 14. decembra 1979 organizirala sekcija kluba v Cerknem (ETA - Cerkno). Razstava je bila namenjena predvsem barvnim diapozitivom. Podobno razstavo (barvni diapozitivi) je klub organiziral tudi v letu 1980 v Ljubljani na Gospodarskem razstavišču. V letu 1981 (12. september) sta FKK DIANA in Društvo slovenskih lovcev Furlanije-Juljske krajine, Doberdob (Italija) v Zgoniku (Italija) organizirala razstavo lovske fotografije. V letu

Foto: F. Koncilja

Najboljši strelci v kompaku

Častni član Kluba Diana Tomaž Kočar na fotografskem pohodu v soteski Iške

1983 (8. do 17. julij) je DIANA skupaj z mednarodno zvezo fotolovcev (IFWF) v Ljubljani (Cankarjev dom) organizirala razstavo fotografij živali v naravi. Isto leto (marec 1983) so člani kluba DIANA sodelovali na mednarodni fotolovski razstavi v Budimpešti (Madžarska), takoj nato (april 1983) pa še na mednarodni fotolovski razstavi v Dubrovniku. V Kočevju je 23. novembra 1985 sekcija kluba organizirala razstavo DIANA 85, čez dve leti (7. januar 1987) pa sekcija Triglav-Bled. Tudi ob 25-letnici kluba (1973–1998) je Klub DIANA v Ljubljani organiziral

razstavo (15. december 1998) na Gozdarskem inštitutu.

Naj omenim še razstavo na temo Barje v vseh letnih časih, ki jo je klub 13. julija 2002 organiziral v Bistri. Zdaj že nekaj let Klub DIANA sodeluje na fotorazstavah v Triglavskem narodnem parku (INFO center v Trenti). Veliko odmevnih naravoslovnih fotorazstav je imelo tudi Fotografsko društvo GRČA iz Kočevja (nekdanja sekcija kluba Diana), ki zdaj deluje samostojno. Nisem omenil vseh razstav, bilo jih je še več, v različnih krajih Slovenije, posamezni člani pa so sodelovali tudi na razstavah v tujini.

Poleg razstav uspešnih fotografij, predvsem motivov iz narave, manj divjadi, pa je DIANA vsako leto, od leta 1974 do 2009, izdajala tudi samostojen veliki stenski koledar s fotografijami divjadi, zadnja leta pa tudi z drugimi posnetki narave (male prostoživeče živali, rastline, habitati, vode ipd.). Posamezni člani kluba (**J. Črnač, I. Geister**) so bili dejavni tudi v založništvu (knjige o lovski fotografiji, pticah idr.). Slednje je služilo predvsem vzgoji članov kluba, tako tudi predavanja in tečaji o fotografiranju (za slednje je poskrbel predvsem **Oskar Dolenc**!). V osemdesetih letih je klub izdajal tudi lasten *Bilten DIANA* in *Informator*. Omenim naj tudi izdajo videokasete *Na petelina* (RTV Slovenija), ki jo je pripravila televizija v sodelovanju s klubom Diana. V njenem okvirju je bilo izdanih nekaj serij značk z motivi divjadi pa tudi razglednic. Klub je organiziral fotografske izlete, in sicer doma (npr. Jezersko, Kambreško), na območju takratne Jugoslavije (npr. Kopački rit) in tudi v tujini. Član kluba Oskar Dolenc, sicer že priznani mednarodni fotograf, mojster fotografije, je iz posnetkov izleta na Kambreško organiziral in pripravil fotografsko razstavo *Zapuščene vasi v Posočju*.

Po letu 1975, torej približno po dveh letih od ustanovitve kluba DIANA, so osnovali posamezne sekcije po raznih krajih Slovenije. Tako so jo ustanovili 13. februarja 1975 v Ljubljani z vpisanimi 60 do 80 člani; sekcijo sem več let vodil avtor prispevka. V svojem arhivu o Diani iz leta 1976 hranim zapis še o sekcijah v Kočevju, Nazarjih, Slovenj Gradcu, Murski Soboti, Mariboru in Kopru (Obalno-Primorska sekcija). V tistem času je bilo v klub DIANA vpisanih skupaj okrog 500 članov. Za naslednje leto (1977) so v mojem arhivu zabeležene še sekcije Cerkno, Škofja Loka, kasneje še Nova Gorica, Celje in Bled (Triglav); skupno je bilo vpisanih 541 članov. Z leti se je število članstva začelo zmanjševati. Omenil sem že, da so bili nekateri vpisani v Diano »kar tako«, kot simpatizerji, navdušeni fotoamaterji, predvsem narave. Manjšina članov pa je pri klubu delovala predvsem v prid promocije FKK DIANA, za njegovo prepoznavnost s posnetki, v začetku predvsem divjadi, sčasoma pa tudi drugih motivov v naravi. Kot rečeno, je bilo veliko članov kluba, ki so delovali, fotografirali predvsem za lastno zabavo oz. zadovoljstvo, kar nekaj pa je bilo

tudi takih, ki so s svojimi posnetki veliko prispevali k ugledu Kluba DIANA, predvsem na razstavah. Ne bom našteval imen in priimkov, da ne bi morda naredil komu krivice; izjeme potrjujejo pravilo, pravijo, zato sem nekatere najvidnejše le omenil. Poleg odličnih fotografov so bili tudi dobri organizatorji in vplivni ljudje v podjetjih, ki so tako ali drugače pomagali Klubu Diana. Nekateri člani kluba, odlični fotografi, so bili tudi člani komisij pri izborih posnetkov za razstave in objave v koledarjih Diane. Po štiridesetih letih obstoja kluba (1973–2013) sva ostala la še dva ustanovna člana, tudi častna člana kluba DIANA: Oskar Dolenc in avtor članka; oba v 75. letu starosti.

Na Vrhniki je bila 11. decembra 2012 v polni dvorani odmevna in prisrčna proslava ob 40-letnici delovanja kluba DIANA. Klub DIANA je poleg priznanj, diplom in nagrad na fotorazstavah poskrbel tudi za priznanja ob dolgoletnem članstvu tega kluba. Menim, da je to prav tako za nas, ki smo že »nekoliko v letih«, kot za mlade fotografe, saj Klub DIANA kar dobro skrbi za podmladek.

Glede fotografske opreme, fotoaparatorov (Nikon, Canon, Olympus idr.), teleobjektivov, vmesnih obrobočev, stativov in druge opreme je seveda velika težava za marsikoga denar. Večji »kanon« ni bil samo težji po »kilažik«, ampak tudi nabavna cena je bila višja. Pa so prišli fotoaparati »na feder« (Weider), na baterije (več posnetkov na sekundo) in zdaj digitalna fotografija. Tista leta sem sam sebe sem uvrščal (1970–1990) po opremi v »nižji cenovni razred«. Pravilo, ki velja tudi za nas fotolovce, je: »Veliko posnetkov, eden dober.« Ob tem naj omenim zdajšnje člane kluba, mojstre za posnetke, predvsem ptic. O tem me je na kratko podučil zdajšnji predsednik kluba, **Iko Kraševc**. Omenjeni »majstri« uporabljajo t. i. *digiskopijo* s kompaktnimi fotoaparati, ki imajo zadaj spektiv za povečavo, recimo do 85-krat. Pri zrcalnih fotoaparatih bi bil namreč pri tako veliki povečavi posnetek neoster.

Omenil sem *sekcije* Kluba DIANA, ki zdaj delujejo kot celota. Število članstva je neprimerljivo z onim v prvih desetletjih delovanja kluba. Tako je zdaj (2013) na seznamu le okrog štirideset fotografsko aktivnih članov, ki redno plačujejo članarino, katere pa smo oproščeni ustanovni in častni člani.

Sam še vedno fotografiram, predvsem statične objekte. Fotolov

»na zalaz«, nikoli s preže. Prav slednja oblika mi je pustila določene posledice (okvare na hrbtnici, sklepih ...) in seveda služba, predvsem in v večini terenskega gozdarja. Če se spet malo pohvalim, še vedno pridem z Mokreca v Iško, do vode Iške seveda, in nazaj v Mokrc do avta; recimo 5 do 7 ur hoje po bregu dol in nazaj gor, tudi po vodi dolvodno ali gorvodno. Vedno s fotoaparatom (klasičnim in digitalnim) v rokah; če bi ga slučajno pozabil doma v Ljubljani, kar se še ni zgodilo, se sploh ne bi podal v Iško, verjetno še v Mokrc ne. Razdaljo, odkar sem v pokoju (14 let), Ljubljana–Ig–Mokrc–Krvava Peč–Ljubljana premagam vsaj trikrat na teden, »v 'škatlah' pa je shranjenih ogromno posnetkov«. Tako včasih poslušam doma ženine očitke: »Si prišel domov kasneje, kot v času službe!« Ali pa: »Samo zapravljáš denar za bencin in 'filme' ter fotografije.« A kaj zato, spada »v rok službe, pardon, 'penziona'; vsaj zaenkrat se še ne dam«.

Toliko podatkov o Klubu DIANA, pretežno iz osebnega arhiva, pa še malo »za povrh«. Dober pogled, pa seveda posnetek!

Tomaž Kočar

Razstava naravoslovnih fotografij Marka Masterla

Botanični vrt Ljubljana je prve dni julija gostil priznanega slovenskega fotografa, bolj znanega po fotografijah medveda na Slovenskem. Tokrat se je predstavljala s serijo fotografij z naslovom *Spoznaj sosede*. V prenesenem pomenu naj bi to pomenilo: opazuj naravo okoli sebe. Ali kot bi se izrazil avtor: »Za vse, ki bolehalo za rastlinsko slepoto.«

Uvodni govor na razstavi je imel direktor Botaničnega vrta Ljubljana dr. **Jože Bavcon**, ki je poudaril pomen fotografije za proučevanje in gojenje tropskih rastlin. Obenem se je zahvalil avtorju za uspešno izpeljani projekt in poudaril, da letos mineva tretje leto od dopolnitve botaničnega vrta s tropskim rastlinjakom, v katerem je bila tudi razstava.

Nato je sledil govor **Arneja Hodaliča**, mednarodnega fotografa, biologa in urednika fotografij pri reviji National Geographic Slovenija. Izpostavil je pomen te revije za širšo javnost, saj lahko predvsem s pomočjo zanesenjaških fotografov iz vsega sveta spoznamo najbolj skrite kotičke

našega planeta, živalstvo in rastlinstvo. Letos revija National Geographic praznuje 125-letnico obstoja. Ves čas financira znanstveno-raziskovalne projekte, kot so Antarktika, Titanik, Machu Pichu itn. V raziskovanje je vključenih več tisoč znanstvenikov in fotografov iz vsega sveta, je še povedal Hodalič.

Mednarodni projekt z naslovom *Srečanje s tvojimi sosedi*, »Meet Your Neighbours«, sta začela fotografa in naravoslovca Škot **Niall Benvie** in Američan **Clay Bolt**. Namen projekta je približati ljudem del narave, ki jo najdejo na domačem pragu. V tem projektu avtorji fotografirajo rastline ali živali s posebno tehniko, kjer je izbrani motiv prikazan brez motečega ozadja in brez posega v naravo. V organizaciji, ki je

bila ustanovljena leta 2009, je vključenih že približno petdeset fotografov z vsega sveta, ki fotografirajo s podobno tehniko. Rastlino ali žuželko je treba »osamiti« in jo obdati z belim ozadjem, ki omogoča boljši ogled rastline. Gre za študijsko tehniko fotografiranja, pri kateri se z nadzorovano svetlobo objekt na belem ozadju izloči iz množice in se ga prikaže kot posameznega. Če poenostavimo: rastlino vidimo »v dušo«. Po navadi so fotografije posnete v terenskem studiu v naravi.

Avtor razstave **Marko Masterl** je sprejel izziv mednarodne organizacije pod pokroviteljstvom NG in ustvaril izjemno serijo fotografij iz našega bližnjega okolja. Za razstavo so izbrali določene motive rastlin, saj je tema razstave posvečena mednarodnemu

dnevu očarljivih rastlin, ki ga gosti Botanični vrt v Ljubljani. Fotografije so primerne za proučevanje ali analiziranje.

Razstava je bila na ogled do konca avgusta. Avtorju in kolegu Masterlu, ki je tudi dolgoletni sodelavec Lovca, za razstavljenost vsekakor čestitke in zahvala.

Elo Mihevc, MF FZS – AFIAP

Dvajseti Lovski poletni veleslalom na Skutinem ledeniku

za pokal jezerskega »kristalnega gamsa«

Prva pobuda za lovski veleslalom se je porodila pred dvajsetimi leti, ko je član LD Jezersko **Franc Ekar** predlagal takratnemu starešini LD Jezersko **Juretu Skubru** in »županu« Jezerskega **Milanu Kocjanu**, da bi v času slovenskega družbeno-gospodarskega osamosvajanja in nastajanja slovenske države nekaj storili in prispevali tudi za promocijo jezerskega in slovenskega lovstva. Organizirali naj bi vseslovenski dogodek – poletni lovski turno-smučarski veleslalom. Ob tej pobudi je nastalo veliko navdušenja in pripravljenosti sodelovanja. Tudi Planinsko društvo Kranj je bilo naklonjeno taki pobudi in projektu, saj je bil takrat **Franc Ekar** predsednik PD Kranj. To društvo je bilo pripravljeno, da zanimivemu lovsko-smučarskemu dogodku prilagodi odpiralni čas Kranjske koče na Ledinah.

Podlaga za organizacijo poletnega lovskega smučanja je bilo izhodišče, da je alpinistično ekstremno turno alpsko smučanje tudi jezerska razpoznavnost in tradicionalnost. Tudi ledenik pod Skuto je naravni spomenik in alpski naravni čudež, saj so temu ledeniku dajali najvišje priznanje kot naravni vrednoti in priznavali največji pomen najzaslužnejši slovenski alpski smučarji: Križaj, Franko, Strel, Benedik ... Prav na njem so si »pritrenirali« prve medalje na svetovnih prvenstvih in tudi olimpijadi. Ledenik pod Skuto že dalj časa spremljajo tudi glaciologi, ki si ga vsako leto skrbno znanstveno-strokovno ogledujejo, izmerijo in zabeležijo vse spremembe. Poleti je ledenik tudi osvežilni »gamsji jezerski raj«, saj poleti to divjad skoraj vedno vidimo na njem. V zadnjih petnajstih letih si na Ledinah/Vadinah v zavetrju poletnega snega iščejo zavetje tudi alpski kozorogi. Prav letos smo se prepričali, da se bosta

Marko Masterl ob eni izmed njegovih fotografij rastlin, ki jih je predstavil na fotografski razstavi v Botaničnem vrtu v Ljubljani.

Fotografsko dejavnost in sodelovanje z Markom Masterlom je na razstavi v tropskem rastlinjaku Botaničnega vrta Ljubljana predstavil direktor dr. Jože Bavcon. Za njim stojita Arne Hodalič in avtor.

Foto: E. Mihevc

tam skotila dva kozorogova mladiča. Druga posebnost je tudi, da se je v jezerskih gorah in ostenjih v severni steni Skute začelo ekstremno alpinistično smučanje: Iztok Belehar, Tomaž Jamnik, Nejc Zaplotnik ... V tem okolju se je oblikoval svetovni ekstremni jezerski smučar in alpinist, Davo Karničar.

V takšnih razmerah se je sestavila delovna ekipa za pripravo prvega lovsko-smučarskega turnega veleslaloma na ledeniku pod Skuto. Ekipa, ki je takrat tehnično in organizacijsko delovala, so sestavljali: **Jure Markič, Milan Kocjan, Jurij Skuber, Branko Galjot, Vlado Eržen, Vinko Tepina** ... in z veliko podpore LZS in ZLD Gorenjske, ki so nam jo naklonili **Blaž Krže, Boris Leskovic, Franc Golija, Jože Sever, Franc Primožič, Peter Belehar, Branko Žiberna**, v razširjeni sestavi pa še člani LD Jezersko, ki so si še posebej prizadevali in delali: **Štefan**

ditev dobila trden vseslovenski značaj in razpoznavnost, saj so se vanjo redno vključevali LZS, ZLD Gorenjske, Občina Jezersko in tudi večji donatorji: Pivovarna Union, LZS, Občin, ZLD Gorenjske, Mercator, Steklarna Kozje, Gorenjski sejem - Kranj, Cestno podjetje Kranj. Posebej pa je pomembno poudariti in omeniti, da so se tudi druga društva na Jezerskem z vso vne-mo vključevala v delo in pomoč pri organizaciji in izvedbi tega lovsko-smučarskega tekmovanja in da je bil to vedno odmeven dogodek, pri katerem so sodelovali še: GRS Jezersko, ŠD Jezersko, Gasilsko društvo Jezersko, Pevski kvartet Jutro - Smrtnikovi.

V minulih dveh desetletjih se je na tekmovanjih zvrstilo več kot dva tisoč tekmovalcev iz vseh območij Slovenije, pa tudi iz bližnjega koroško-avstrijskega zamejstva. V vsem obdobju smo zabeležili le eno resnejšo poškodbo - zlom noge **Marjana Tepine**,

Dušan Šemrov, ki je novi starešina LD Jezersko, se je zahvalil **Francu Ekarju** za dvajset let vztrajnosti in dosledno organizacijo dvajsetih lovskih veleslalomskih tekmovanj na Skutinem ledeniku. Posebej se je zahvalil tudi **Juriju Markiču**, županu Občine Jezersko, ki je prav tako operativno vodil sistem in projekt tega tekmovanja. **Obema, Franciju in Juretu**, se je LD Jezersko zahvalila in oddolžila s slikarskima deloma **Gamsi** na plazu gorenjskega lovskega slikarja **Igorja Pičulina**. Predsednik ZLD Gorenjske **Peter Belehar** je **Jurija Markiča** odlikoval s častnim znakom ZLD Gorenjske.

Priprave na »startu«, ki je bil že dvajsetič zapored skoraj 2000 m visoko v visokogorju, na ledeniku Skute.

Zupan, Janez Močnik, Mladen Šoljič, Stane Bergant, Gregor Zupan, Miloš Zupančič, Dušan Šemrov, Marjan Kovač, Leon Šiberle, Lovro Zupan, Dane Jagodic, Dušan Šemrov z družino, **Miloš Zupančič** in drugi. Vse to je vseskozi aktivno pospeševal, usklajeval in spodbujal **Franc Ekar**, ki ima poleg predvorskovo-novljanskega porekla rodbinske niti tudi v dolini Kokre in Jezerskega.

V dveh desetletjih je prire-

nekdanjega odličnega smučarja, in nepozabno neprijetno doživetje po končanem šestem tekmovanju (posledice naravne ujme), ko je na prodišču pod Ledinami hudournik s peskom in skalovjem popolnoma zasul šest osebnih vozil. Ta »tragedija« oziroma naravna ujma nas je nekoliko prestrašila, saj bi se že skoraj zgodilo, da se že tradicionalno lovsko tekmovanje ne bi več nadaljevalo. Vendar sta zdrav duh in močna volja lovcev vse to objektivno proučila

in tekmovanja so se nadaljevala. Tudi **Matija Jere**, ki je tekmoval na šestem lovskem veleslalomu in mu je takrat globoko zasulo osebno vozilo, se je letos ob svoji 70-letnici ponovno podal na to lovsko tekmovanje in v svoji starostni kategoriji zmagal. V vsem dvajsetletnem obdobju smo se morali tekmovalci le enkrat vračati z Ledin, ne da bi izpeljali tekmo, ker nas je presenetilo tako močno sneženje, da tekme ni bilo mogoče več dokončati. Že zač-

to tekmovanje smo dokončali na Krvavcu. Vodja tekmovanj je bil vseskozi **Jure Markič**.

Udeležba na tekmovanjih je bila vedno kondicijsko in smučarsko dokaj športno izpopolnjena, da se je po udeležbi lahko ugotavljalo tudi tozadevno lovsko, duhovno in telesno nadpovprečno kondicijski usposobljenosti posameznih tekmovalcev, kar je za lovca »gamsarja« odločilni pogoj. Zaradi tega dogodka so bila v alpskem prostoru marsikje tudi drugod podobna lovška tekmovanja. V našem lovskem sestavu je bilo kar precej lovcev, ki so bili dobri športniki in nadaljujejo tradicijo lovcev - smučarjev, ki so se dokazovali na tekmovanjih tudi v svetovnem in olimpijskem merilu: **Janko Štefe, Tine Mulej, Janez Pold, Kliner** ..., ki so postali tudi poklicni lovci.

Po progi so se nemalokrat spustili tudi državni sekretarji, politiki in direktorji direktorats, funkcionarji lovstva. Poseben dogodek in priznanje prireditvi je dal pri svojih 85 letih tudi prof. dr. **France Bučar**, vnet hribovec in smučar, ko se je spustil po progi lovskega veleslaloma. Vedno je bil spoštljiv do gorskega sveta in še vedno rad zaide tudi v »ta pravo« lovsko hribovsko družino. Ob takem dogodku se nehote spominjamo na jezerske »gamsarje«, **Jernika, Mavca, Murija, Šenka**, ki so postali prave visokogorske lovske legende, ko so kljub težkim časom za preživetje skrbno varovali in gojili divjad, da se je ohranila vse do današnjih dni.

Vse foto: F. Ekar

Razdeljevanje priznanj najboljšim tekmovalcem vseh starostnih skupin dvajsetega, jubilejnega lovskega veleslaloma.

Ekipni vrstni red:

1. LD Dovje
2. LD Luče
3. LD Jezersko

Skupina t.i. **mladi tekmovalci - spremljevalci**, katerih točke iz doseženega tekmovalnega časa niso zajete v ekipnem seštevku točk, je ponudila vrstni red posameznikov:

1. Matic Vesel, Osilnica
2. Ido Karničar, Jezersko
3. Špela Mertel, Dovje.

»Gamsove«, članice LD

1. Janja Lukanc, LD Bled
2. Nives Marka, LD Soča
3. Petra Karničar, LD Jezersko

»Gamsi – veterani« (več kot 70 let):

1. Matija Jereb, LD Žiri
2. Janez Grilc, LD Krvavec
3. Franc Ekar, LD Jezersko

»Modrostni kozli« (od 60 do 70 let)

1. Franc Rabič, LD Dovje
2. Igor Kos, LD Šentlambert
3. Mirko Vnuk, LD Hrastnik

»Stari kozli« gamsi (od 50 do 60 let):

1. Davo Karničar, LD Jezersko
2. Mitja Rak, LD Braslovče
3. Borut Torkat, LD Bled

»Starejši kozli« gamsi (od 40 do 50 let)

1. Robert Kralj, LD Tržič
2. Mirko Kramar, LD Luče
3. Jože Fric, LD Šmartno na Pohorju

»Srednje stari kozli« gamsi (od 30 do 40 let)

1. Legat Jernej, LD Dovje
2. Gregor Mertelj, LD Dovje
3. Tomaž Funtek, LD Luče

se je tekmovanje odprlo tudi za najmlajše smučarje, ki izhajajo iz lovskih družin; seveda s t. i. spremljevalci. Upravičeno in potrebno je za lovstvo, da se pri najmlajših začnejo prvi lovski prijemi, privajanje na sožitje z naravo, saj bomo le tako tudi naprej ohranili lovsko poslanstvo z najpomembnejšimi vrednotami, ki nam jih nudi lovsko pravično lovstvo ob lovskem blagru.

Zadnje, jubilejno tekmovanje – dvajseti poletni lovski veleslalom na Skutinem ledeniku – je bilo na tradicionalnem mestu 11. 6. 2013. Nanj se je uvrstilo 83 tekmovalcev, ki so uspešno prevozili nekoliko več kot kilometrsko progo z dvajsetimi vratici, postavljenimi na nekaj več kot 120 m višinske razlike. Od tekmovanja

je odstopilo ali je bilo diskvalificiranih (padec, zgrešena vratca) dvajset tekmovalcev. Približno enako število je bilo tudi že vnaprej najavljenih, a se na startu niso pojavili ali pa so odpovedali udeležbo. Proga je bila odlično pokrita z novo zapadlim snegom. Doseženi najhitrejši čas je bil 00.34.72, ki ga dosegel – kdo drugi – **Davo Karničar**, ki je tudi postavil progo za dvajseti lovski veleslalom. Vodja tekmovanja je bil član LD Jezersko in župan Občine Jezersko **Jure Markič**. Merilci hitrosti/časa so bili ekipa iz ŠD Jezersko. Ekipno je na tekmovanju sodelovalo šestindvajset ekip LD.

Franci Ekar

Pri Pivki povežena breja volkulja

Skupina raziskovalcev **SloWolf** je sporočila, da je bila desetega junija na regionalni cesti Postojna–Pivka, pri vasi Selce, povežena volkulja. Po ogledu mesta dogodka je pristojni strokovnjak ZGS glede na telesne značilnosti poginule volkulje ocenil, da gre za razmnoževalno (glavno oz. alfa) samico. Volkuljo so odpeljali na preiskave na Inštitut za zdravstveno varstvo in gojitev divjih živali, rib in čebel na Veterinarsko fakulteto v Ljubljani. Tam so ugotovili, da je bila volkulja v odlični telesni kondiciji in visoko breja. Zaradi trka z vozilom je utrpela hude poškodbe pljuč, jeter, prsne hrbtnice, vretenc, reber in medenice. Pri pregledu so potrdili štiri ženske in tri moške popolnoma razvite zarodke, ki so se razvijali v njej.

Sicer v zadnjih desetih letih v povprečju beležimo približno en primer smrti volka zaradi prometnih nesreč na leto.

Preiskave so namenjene spremljanju zdravstvenega stanja volkov. Z njimi ugotavljajo morebitne povzročitelje bolezni, za katerimi lahko zbolijo volk in posredno tudi človek, če gre za zoonozo (na primer steklina). S preiskavami so potrdili prisotnost zajedavca iz rodu *Trichinella*, ki je pri tej vrsti zaradi njenega načina življenja pričakovano in bistveno ne vpliva na življenje živali. Gre za zoonozo, ki za človeka v tem primeru ni nevarna, saj se človek ne prehranjuje z volčjim mesom. Preiskava na steklino je bila negativna. Doslej te bolezni pri volkovih v Sloveniji še niso ugotovili. Volkulja se je parila dokaj pozno, in sicer v prvi polovici aprila, po ocenah bi glede na razvitost

Gamsi »veterani« (starost več kot 70 let): Janez Grilec, Matija Jereb, Franci Ekar in najstarejši, 78-letni lovec, tekmovalac in odličen smučar iz LD Šmarna gora, Gustel Šešek.

V obdobju lovskih poletnih smučarskih tekmovanj so bili skoraj vedno tudi nepozabni drugi kulturni dogodki in programi, na katerih so sodelovali lovski pevski zbori, jezerski pevski Kvartet Jutro, Škofjeloški LPZ, oktet iz Tržiča, rogisti iz Bohinja, Železnikov, Domžal, harmonikarja Gašper Tičar - Jenk in Brane Dežman, pa citrar Tomaž Plahutnik, operni pevec, prvak ljubljanske opere, Marko Kobal, tudi lovec s Cola, ki so s svojim sodelovanjem popestrili dogajanje. V slovenski prostor smo vnesli sporočilo, da smo lovci še vedno ugledna, kulturna skupina, zelena hribovska bratovščina v pravem pomenu besede, ki spoštuje vrednote gozda, gora in lovske hribovske nekdanjosti.

Zdajšnji čas terja na tem področju določene spremembe, ki smo jih uvedli in upoštevali, da

Generalni sekretar LZS mag. Štefan Vesel se je izkazal ne samo kot dober tekmovalac in lovec, pač pa tudi pri vseh pripravljalnih delih, nošnji opreme (palice, merilni aparati, smuči) in seveda tudi na tekmovanju.

Foto: D. Žele

Mrtva breja volkulja, ki je bila 10. junija letos povožena pri Pivki.

Sedem volčjih zarodkov iz povožene volkulje

Projekt SloWolf se približuje koncu

Delo in raziskave pri projektu **SloWolf** se počasi končujejo. Po uspešni tretji sezoni vzorčenja smo konec julija končali tudi zbiranje neinvazivnih genetskih vzorcev. Vse, ki bi imeli doma shranjen še kakšen vzorec, prosimo, da o tem obvestite **Huberta Potočnika** (031/794-100) in se z njim dogovorite za prevzem vzorcev. Po končanih genetskih analizah bodo podatki o posameznem vzorcu dostopni tudi na portalu <http://portal.volkovi.si>. Izsledke raziskav, ki smo jih pridobili tudi s pomočjo lovcev in prostovoljcev, lahko še vedno spremljate na naši spletni strani www.volkovi.si, v prvi polovici naslednjega leta pa lahko tudi v Lovcu spet pričakujete kakšen obširnejši članek na temo volkov.

Vsem, ki ste kakor koli pripomogli pri raziskovanju populacije volkov v Sloveniji, se še enkrat lepo zahvaljujemo.

Projektna skupina SloWolf

zarodkov kotila v nekaj dneh, sredi junija. Za dinarsko populacijo je sicer bolj običajno, da se mladiči skotijo od sredine aprila do sredine maja. Podobno velja tudi za druge populacije volkov iz podobnih zemljepisnih širin v Evropi in Ameriki. Kotitev mladičev v sredini junija je pogostejša le pri populacijah volkov iz polarnih

območij pri zemljepisnih širinah več kot 70 stopinj.

Na območju Postojnske kotline in zahodnega dela Pivške doline doslej niso zaznali prisotnosti drugega tropa oziroma legla volkov. Lani je bila na tem območju domnevno nezakonito odstreljena volkulja Tonka iz tropa Vremščica - Nanos. Za zdaj še ni znano,

ali je po Tonkini smrti povožena volkulja morda prevzela vlogo razmnoževalne (alfa) volkulje v tem tropu. Odgovor na vprašanje, kateremu tropu je pripadala, bodo posredovale prihodnje genetske analize, ki jih opravljajo raziskovalci v okviru projekta SloWolf.

Uredništvo

Bushnell AR Optics

Tokrat vam predstavljamo letošnjo novost, povsem novo serijo daljnogledov **Bushnell AR Optics**.

Daljnogledi AR OPTICS so eni prvih predstavnikov novega trenda »taktičnih« daljnogledov. Ime je lahko malo zavajajoče, saj so nadvse robustni, obenem pa lahki in vsestransko uporabni. Odlikuje jih sodobna in izjemno čvrsta zgradba s strehasto oz. »roof« postavitvijo optičnih prizem v telesu daljnogleda. Tak način omogoča ravne linije osnovnih optičnih cevi, manjšo velikost in težo ter elegantnejši videz daljnogleda. Posebno izpostavljamo nadpovprečno čvrsto telo daljnogleda. Zunanje površine obeh optičnih cevi so ostro narebričene, da omogočajo res zanesljiv oprijem. V skladu z novim trendom, ki ga upajajo AR-daljnogledi, je posebna pozornost namenjena zaščiti daljnogleda pri grobi terenski uporabi. Temu so namenjeni tudi preklopni gumijasti poklopci okularjev. Vsi optični deli v notranjosti daljnogleda so izdelani iz najboljšega barijevega stekla BaK-4. Optični elementi v dalj-

nogledu so prevlečeni z več sloji posebne prevleke, ki izboljšuje svetlobno prepustnost in povečuje ostrino in kontrast. Svetlobni izkoristek dodatno izboljšajo tudi ob strani podaljšane očesne školjke, ki preprečujejo dostop svetlobe v okularje od strani.

AR-daljnogledi dajejo čisto in ostro sliko in ne utrujajo oči, kar zelo olajša daljše opazovanje. Izostriitev oz. fokusiranje na opazovani objekt poteka hitro. Dioptrijo nastavljamo z okularjem na desni optični cevi, ostrino pa s sredinskim gumbom, kot je to običajno pri večini daljnogledov. So prijetni in zelo preprosti za uporabo.

Novo serijo zaenkrat predstavljata samo dva daljnogleda: priročen 8 x 32, ki je primeren za lov na zalaz ali celodnevno pohajkovanje po lovišču, in nekoliko bolj vsestranski 10 x 50. Slednji vsebuje tudi merilno skalo in tako omogoča merjenje razdalj. Z malo vaje lahko uporabnik izmeri razdalje do ciljev.

Oba daljnogleda spadata v srednji razred Bushnellove ponudbe, glede na vložena sredstva pa nudita res veliko. Predvsem ju bodo znali ceniti tisti lovci, ki so veliko v lovišču v vsakem vremenu in več časa namenijo lovu kot pa navideznemu lesku svoje opreme.

V široki paleti izdelkov Bushnell se vedno najde izdelek, ki zadosti potrebe tudi tistih kupcev, ki za dobro optično opremo niso pripravljeni nameniti veliko premoženja. Za manjšega AR 8 x 32

Model: AR250150, povečava: 10 x 50, vidno polje: 101 m/1000 m, izhodna zenica: 5 mm, teža: 757 g.

je letošnja maloprodajna cena 199 evrov, za večjega AR 10 x 50 pa 299 evrov. Oba daljnogleda sta najlepši primer prizadevanja, kako kupcu ponuditi čim večjo kakovost za ugodno ceno. Pri nakupu

takega izdelka, kot je daljnogled AR Optics, kupec vedno dobi občutek, da je dobil več, kot pa je plačal.

*Predstavitvena reportaža
Rodeoteam, d. o. o.*

Arhivske zanimivosti iz zgodovine slovenskega lovstva

Boj za orožne liste, lovsko orožje in naboje

Piše: **Vojko Rutar**
(Nadaljevanje)

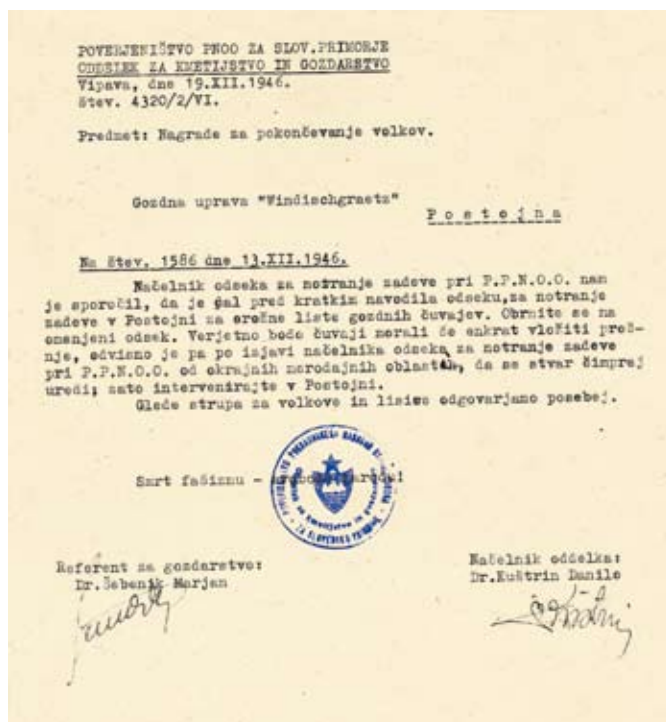
Lovsko orožje (4)

V prvih povojnih letih je lovskega orožja zelo primanjkovalo. Lahko zatrdimo, da je bilo lovcev in lovskih navdušencev več, kot je bilo lovskih pušk. Zato so imeli velike težave v coni B Slovenskega Primorja tudi na območjih gozdnih uprav. Poleg tega so bili tam brez orožnih listov, čeprav so večkrat zaprosili zanje¹. Na območju nekdanje cone A so, vsaj na Primorskem, mnogi v svoji prošnji za nabavno dovoljenje pod razdelek *Izvor orožja* še leta 1948 (zaradi še vedno velikega pomanjkanja lovskega orožja) zapisali, da bodo lovsko orožje kupili od oseb, ki ne bodo dobile orožnega lista². To je bilo za Slovenijo zaslediti že v okrožnici o navodilih za poslovanje z orožnimi listi za lovsko orožje z dne 12. julij 1946, ki jih je ministrstvo za notranje zadeve poslalo vsem podrejenim³.

Okrožnica je podrejene obveščala, da je Zveza lovskih društev (ZLD) ministrstvu za notranje zadeve LRS poslala obrazce pristopnic v lovsko organizacijo, ki jih bo uvedla za lovske družine oziroma svoje člane. Lovske družine naj bi vsak prijavljen pristop

podrobno proučile ter v svoje vrste sprejele le osebe, ki naj bi bile v vseh pogledih neoporečne. Ministrstvo za notranje zadeve je v okrožnici od svojih podrejenih zahtevalo, naj pristopnice članov lovskih družin skrbno hranijo in uredijo, saj se po Navodilih za posest, nošenje in prodajo orožja in nabojev z dne 12. julija 1946 dovoljenja za posest in nošenje lovskega orožja izdaja le tistim osebam, ki so ali bodo postale članice lovskih družin. Pri tem pa članstvo v lovski družini organe za notranje zadeve ni obvezovalo, da morajo izdati orožni list vsakomur, ki je član lovske družine. V presoji, komu naj se dovoli posest in nošenje orožja, naj upoštevajo uradne podatke (splošna karakteristika o državljanu), ki jih imajo o posameznem prosilcu. Ob morebitnih nesoglasjih z Okrajnim lovskim svetom (OLS) naj poročajo naslovnemu ministrstvu, ki naj bi vse take primere reševalo neposredno z ZLD.

V letih takoj po vojni ni bilo nič nenavadnega, če je med lovci iste skupine na lovu krožila samo ena puška⁴. Takrat lovci lovskih pušk niso nabavljali v trgovinah, vsaj v veliki večini primerov ne, ker jih preprosto ni bilo. Zato so v OLS, Lovskem svetu ljudske republike Slovenije (LS LRS), pa tudi v Glavni lovski zvezi federativne ljudske republike Jugoslavije (GLZ FLRJ) sprožili mnogo akcij skupaj z ministrstvi za gozdarstvo in notranje zadeve, da bi do orožja prišli vsaj vsi tisti, ki so dobili orožne liste. Prvi način je bil že omenjen, drugi, ki se ga je posluževala velika večina »navadnih« lovcev, pa je bil pazljivo zasledovanje občasnih prodaj odvezetega ali zaplenjenega orožja. V taki prodaji se je občasno našlo tudi v lovske namene predelane vojaške puške⁵. Tretji, manj znani način pa

Dopis Oddelka za kmetijstvo in gozdarstvo iz Vipave Gozdni upravi Windischgratz, št. 4320/2/VI, z dne 19. 12. 1946, ki se nanaša na dopis št. 1586 z dne 13. decembra 1946. ARS. Ministrstvo za gozdarstvo. AS 1118, t. e. 75.

je bila vključitev Uprave državne varnosti (UDBE) v tihotapljenje lovskega orožja. Slovenska Udba je namreč za LZ LRS iz Koroške, morda pa tudi še od drugod, najverjetneje za »izbrance«, skupaj z drugim materialom nabavljala tudi lovske puške⁶.

tom. Dopis na platnicah januarske št. glasila Lovec, 1949.

Dr. **Milan Dular**. Lovstvo v luči statistike in evidence. Glasilo Lovec, avgust/september 1952, str. 303: samo v lovni sezoni 1951/52 so na takratnem ozemlju Slovenije lovskim tatovom in celo članom lovskih družin, ki so se ukvarjali s krivolovom, odvzeli 103 lovske in 38 vojaških pušk.

⁶ Jugoslovanske in vse republiške UDBE (Uprave državne bezbednosti) so se takoj po vojni ukvarjale s tihotapstvom cigaret, z izvozom svinca in raznih drugih zanimivih domačih izdelkov, uvažale pa avtomobile, transformatorje, razne izdelke za industrijo in drugo zanimivo blago. Slovenska UDBA je tako uvažala za CK KPS, Vlado LRS in še za druge izbrance, pa tudi za LZ LRS. Sistem je organiziral **Niko Kavčič**. Med temi jugoslovanskimi organizacijami sta vladali velika konkurenca in nestrpnost, saj so vse službe svoje kanale in tihotapske poti, ključne osebe, s katerimi so sklepale posle, bančne račune v tujini in skladišča ter prevozna sredstva, hranile v najstrožji tajnosti. UDBA je nastala iz Organizacije za zaščito naroda (OZNE), ki je bila kot jugoslovanska tajna policija ustanovljena med vojno, 13. maja 1944. Slovenska UDBA

Še zlasti dragocene so bile lovske puške z risano cevjo (risanice). Takoj po vojni v nižinskih loviščih ni bilo povpraševanja po njih skoraj. V Začasnem zakonu o lovu iz leta 1946 je ostala odredba o prepovedi lova na veliko divjad z dne 3. januarja 1946, s katero je bil lov na jelenjad, muflone in srnjad ne glede na spol prepovedan do 31. decembra 1947. Toda Ministrstvo za kmetijstvo

pa je nastala iz Varnostno obveščevalne službe (VOS), ustanovljene že poleti 1941 (**Bogdan Sajovic**. UDBA. Založba Karantanija, 2006).

Med drugimi nalogami je imela UDBA s svojimi posebnimi metodami tudi nalogo pomagati gospodarstvu in ga pravzaprav spraviti na noge. To je bila t. i. skrita vzporedna ekonomija, ki je po vojni pomagala ustanoviti in voditi večino velikih gospodarskih podjetij ter jih prek »planskega gospodarstva« tudi kontrolirala. Pri tem sta veliko vlogo odigrali najprej ustanovitve con A in B, nato pa ustanovitve STO (Fond iz osebnega arhiva **Nika Kavčiča**. Televizijska oddaja. Vzporedna ekonomija 1. RTV Slovenija, torek, 12. decembra 2006).

⁷ Odredba o prepovedi lova na veliko divjad do 31. decembra 1947. Uradni list FLRJ, št. 4-18/46. Po pisnem poročilu o uničevanju velike divjadi med vojno in takoj po njej jo je na predlog ministra za gozdarstvo zvezne vlade podpisal predsednik ministrskega sveta in minister narodne obrambe, maršal Jugoslavije **Josip Broz**.

¹ Nagrade za pokončevanje volkov. Dopis Gozdne uprave Windischgratz Poverjeništvu PPNOO za Slovensko Primorje na Oddelek za kmetijstvo in gozdarstvo v Vipavo, št. 1586/46, z dne 13. decembra 1946. ARS. Ministrstvo za gozdarstvo, t. e. 75.

² Prošnja za izstavitvev orožnega lista za posest in nošenje orožja oziroma dovoljenje za nabavo orožja prosilca **Mirka Kristančiča** z dne 20. junija 1948. Pokrajinski arhiv v Novi Gorici (v nadaljevanju PANG Nova Gorica). OLO Gorica. Odsek za gozdarstvo. Leto 1947-48, t. e. 2.

³ LRS. Ministrstvo za zunanje zadeve. Dovoljenje za posest in nošenje lovskega orožja. Pristopnice lovskih družin. Okrožnica vsem podrejenim okrožnim oddelkom in okrajnim oddelkom za notranje zadeve, št. 47/41, z dne 19. julija 1946. ARS. Ministrstvo za gozdarstvo. AS 675, t. e. 116.

⁴ 35 let ZLD Gorica. Zbornik ob 55. obletnici pripojitve naših krajev k matični domovini. **Alojz Zega**. LD Jezero - Komen. Nova Gorica 1982, str. 55.

⁵ Vsem Okrajnim lovskim sve-

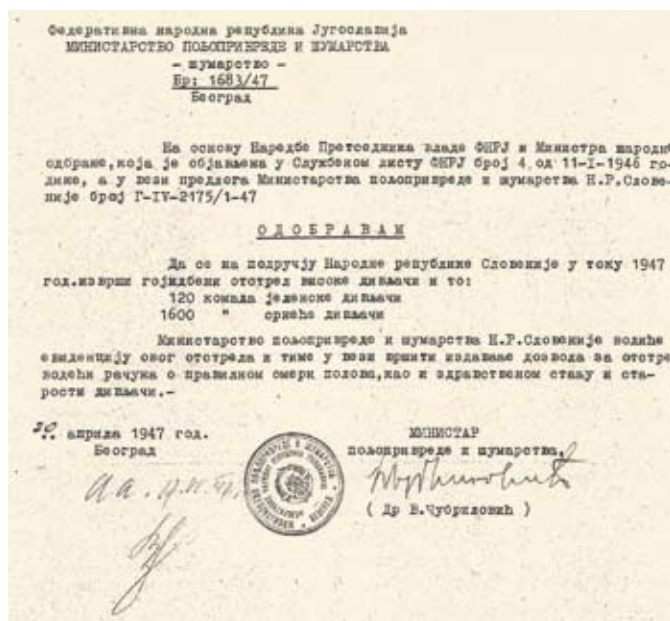
in gozdarstvo (gozdarstvo) LRS je Zveznemu ministrstvu za kmetijstvo in gozdarstvo (gozdarstvu) v Beograd pod št. G-IV-2175/1-47 kljub prepovedi poslalo predlog za odobritev odstrela določenega števila jelenjadi in srnjadi. Zvezno ministrstvo je, najverjetneje zaradi ustrezne utemeljitve, predlog odstrela sprejelo, saj je na republiško ministrstvo prispel odgovor 29. aprila 1947, v njem pa odobritev Zveznega ministristva, ki se je glasila, da v LRS od 20. aprila do konca leta 1947 lahko uplenijo 120 osebkov jelenjadi in 1600 osebkov srnjadi⁸. Zvezno ministristvo je republiškemu v Ljubljano še pripisalo, da mora voditi evidenco tega odstrela tako, da pri izdaji dovoljenja za odstrel pazi na pravilno odmero glede na spol, in tudi, da mora spremljati in voditi evidenco o zdravstvenem stanju in starosti te divjadi. Čeprav je bila na predloge ministristva za kmetijstvo in gozdarstvo LRS (oddelek gozdarstva) pri nas odredba odobrena, pa prav zaradi pomanjkanja lovskih pušk risanic v loviščih, kjer je živela ta divjad, odoben gojitveni načrt odstrela ni bil opravljen v celoti.

Boj (s časom) za pridobitev lovskih pušk risanic in s tem boj za uresničitev načrta odstrela velike parkljaste divjadi (razen divjega prašiča) se je na ozemlju takratne Slovenije občutneje pravzaprav začel 7. februarja 1948, ko je v Uradnem listu LRS izšla *Odločba o lovopustu v LRS*⁹. Od velike parkljaste divjadi je bil po odločbi vse leto zaščiten (zavarovan) le kozorog, od zveri pa medved, vendar slednji le v okrajih Črnomelj, Ilirska Bistrica, Kočevje, Novo mesto, Postojna in Rakek. Na seji UO Glavne lovske zveze federativne ljudske republike Jugoslavije (GLZ FLRJ), 20. marca 1949, so v Zagrebu ugotavljali, da ima večina lovcev v rokah puške, ki so nevarne za uporabo, mnogi pa jih takrat niti še niso imeli. Na seji so prisotne obvestili, da je prav zato na pobudo predsedstva GLZ FLRJ država načrtovala za prihajajoče leto izdelavo prepotrebnih lovskih pušk doma. Za popravilo lovskih pušk pa je po oblasteh načrtovala ustanovitev puškarskih podjetij¹⁰, ki naj bi poleg lovskih pušk pro-

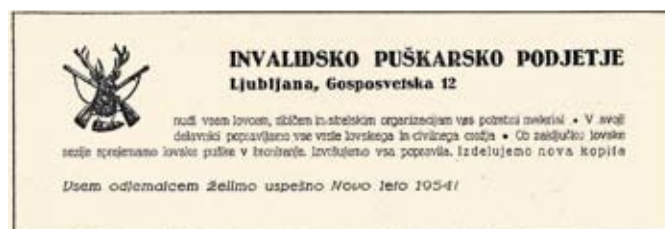
⁸ Dopis Zveznega ministristva za kmetijstvo in gozdarstvo (gozdarstvo) istoimenskemu republiškemu ministristvu, št. 1683/47, z dne 20. aprila 1947. ARS. Ministristvo za gozdarstvo. AS 675, t. e. 119.

⁹ Odločba o lovopustu. Uradni list LRS, št. 6-42/48.

¹⁰ Poročilo s seje UO GLZ FLRJ, z dne 20. marca 1949. Ovitok glasila Lovec, junij 1949.

Dopis Ministarstva poljoprivrede i šumarstva (šumarstva), št. 1683/47, z dne 20. aprila 1947 Ministrstvu za kmetijstvo in gozdarstvo (gozdarstvo) o odobritvi gojitvenega odstrela jelenjadi in srnjadi. ARS. Ministristvo za gozdarstvo. AS 675, t. e. 119.

Oglas Invalidskega puškarskega podjetja na zadnjih notranjih straneh ovitka glasila Lovec, januar/februar 1954.

dajale še lovske potreščine in ves material za ročno izdelavo šibrenih nabojev in tudi prodajala že izdelane nabojke. Po oblasteh naj bi to organizacijo podjetje zaupali *Invalidskemu združenju FLRJ*.

Ministristvo za notranje zadeve LRS je v dopisu, št. I/a 993/2, z dne 7. junija 1949 LS LRS sporočilo, da bodo odseki za notranje zadeve pri IO OLO v prihodnje zaradi pomanjkanja lovskih pušk za eno lovsko orožje izdajali več orožnih listov različnim osebam, ki imajo za to predpisane pogoje¹¹. Olajšava je bila dobrodošla, saj je veljala za vse tiste lovce, ki niso imeli še lovskih pušk, zlasti pa za tiste, ki so sicer imeli lovsko puško, niso pa imeli puške risanice. Interesenti za izdajo takega orožnega lista, torej tisti, ki so si želeli orožje izposojati in ga rabiti za lov, so morali pri pristojnih okrajnih odsekih za notranje

¹¹ Obvestilo lovcom, ki ga je LZ LRS poslala Ministristvu za notranje zadeve LRS, nanašajoče se na postopek za izdajo več orožnih listov za en kos lovskega orožja različnim osebam, ki so za to imele predpisane pogoje. Ovitok glasila Lovec, julij/avgust 1949.

zadeve vložiti prošnjo za izdajo orožnega lista. Prošnji so morali priložiti pisno in podpisano privolitev lastnika. V prošnji so morali poleg osebnih podatkov navesti še osebne podatke tistega, ki je orožje posojal, in vse podatke o orožnem listu, ki ga je prosilec že imel, ali pa podatke o dovoljenju za nabavo orožja. Po navadi so okrajni odseki za notranje zadeve take prošnje rešili takoj. Vsako predajo orožja od lastnika naprej drugi osebi pa je bilo treba sproti javiti pristojni postaji LM (policiji).

V Uradnem listu LRS je 25. oktobra 1949 izšel *Zakon o posesti in nošenju orožja*¹², ki je v 5. členu določil, da se dovoljenje za nabavo, posest in nošenje lovskega orožja lahko izda samo tistim, ki so do njega upravičeni po zakonu o lovu. Zaradi sprostitev in prenosa lovskega orožja na tiste, ki ga niso imeli, je bilo v zakonu navedeno, komu in kdaj se lovsko orožje ob določenih pogojih zapleni ali odvzame. Šele 11. julija 1950 so v *Pravilniku za izvajanje zakona o posesti in*

¹² Zakon o posesti in nošenju orožja. Uradni list LRS, št. 33-208/49.

*nošenju orožja*¹³ v poglavju VI. *Orožni list* širši javnosti razkrili, da se zaradi pomanjkanja lovskega orožja in s tem olajšanja lova lahko za eno lovsko strelno orožje izda več orožnih listov, s katerimi se dovoli posest in nošenje istega orožja, razen lastniku tudi še drugim osebam.

Na podlagi vsesplošnega pomanjkanja lovskega orožja so po mnogih predhodnih dogovarjanjih in usklajevanjih tudi policijske postaje LM izposojale lovske *mavzerice*, a so bile časovne dobe izposojanja tako kratke, da na začetku ni bilo odmevnejšega uspeha. Policijske postaje so bile namreč za mnoge lovce oddaljene, poleg tega pa lovci niso bili večji uporabe orožja, tako da so npr. v letu 1949 v OLS za goriško ugotavljali¹⁴, da so lovci s tem orožjem obstrelili več glav srnjadi, ki je bila posledično izgubljena. Toda že v naslednjem lovnem letu je bil s pomočjo lovskih *mavzeric*, ki so jih izposojale policijske postaje, delež uplenjene srnjadi večji, saj so se prav njim morali zahvaliti za tako velik odstrel. Vendar pa so kljub temu načrt odstrela tudi v letu 1950 opravili komaj 50-odstotno. Glavni vzrok je bil veliko pomanjkanje pušk risanic. Leta 1951 je bilo v lovskih družinah OLZ Gorica v lovskih družinah še vedno 37 »neaktivnih« članov. Vsi so imeli veljavna nabavna dovoljenja, vendar pa lovskih pušk, ki bi jih kupili, ni bilo¹⁵. Zato so si nabavljali orožne liste za izposojati in si lovske puške od lovskih prijateljev izposojali takrat, ko so prišli na vrsto. V tistem letu so o pomanjkanju pušk risanic govorili tudi na zboru lovcev goriškega okraja. Major LM **Rudolf Čubrilo** je, ko je govoril o postopkih za izdajo orožnih listov in postopkih o prijavljanju lovskih tatov, govoril tudi o prijavljanju najdenega vojaškega orožja in menil, da bi zaradi velikega pomanjkanja lovskih pušk risanic take vojaške puške lahko predelali v risanice za odstrel parkljaste divjadi¹⁶.

¹³ Pravilnik za izvajanje zakona o posesti in nošenju orožja. Uradni list LRS, št. 22-126/50, člen št. 9.

¹⁴ Zapisnik seje UO OLP Gorica z dne 18. novembra 1950. PANG Nova Gorica. OLO Gorica. Poverjeničstvo za gozdarstvo in lesno industrijo. Leto 1950, t. e. 127/b.

¹⁵ Zapisnik IV. redne seje članov UO OLP Gorica z dne 26. januarja 1951. PANG Nova Gorica. OLO Gorica. Poverjeničstvo za gozdarstvo. Leto 1951, t. e. 179.

¹⁶ Zapisnik občnega zbora lovcev Okraja Gorica z dne 4. marca 1951. PANG Nova Gorica. OLO Gorica. Leto 1951, t. e. 179.

Da bi vsaj delno uredili razmere glede ocenjevanja in možnosti prodaje najdenega in odvzetega (oziroma zaplenjenega) orožja, so razpravljali tudi na konferenci pri ministrstvu za notranje zadeve v Ljubljani¹⁷. Konferenco, ki se je bila 19. maja 1951, je vodil pomočnik ministra za notranje zadeve, na njej pa so bili še predstavniki glavne uprave za gozdarstvo, glavne uprave za trgovino in preskrbo, predstavniki uprave državnih lovišč, odbora zveze vojaških vojnih invalidov, predstavniki ministrstva za notranje zadeve in predstavnika LZ LRS dr. **Jože Benigar** in dr. **Milan Dular**. Menili so, da je treba odvzeto ali zaplenjeno lovsko orožje prodajati predvsem lovcem tistih okrajev, iz katerih je izhajalo. Nato je Ministrstvo predpisalo tehnični postopek za izvedbo tega načela in ga razposlalo vsem okrajem. Glede tega so na konferenci razpravljali še o spremembi 12. člena zakona o posesti in nošenju orožja iz leta 1949. Zadnji odstavek tega člena je namreč določal, da odvzeto orožje postane državna last ter se izroči državnemu podjetju za promet z orožjem. Sklenili so predlagati spremembo 12. člena v tem pomenu, da bi imel pri administrativnem (ne po osebni krivdi) odvzemu orožja lastnik (ali svojci) možnost, da v roku treh mesecev orožje proda sam. Šele po tem roku, če ga ne bi uspel prodati sam, bi ga moral oddati državi. Ministrstvo za notranje zadeve je nato poskrbelo še za ustanovitev *Komisij II. stopnje za ocenjevanje odvzetega lovskega orožja*.

Navsezadnje je v šestdesetih letih vsaka lovska družina nabavila vsaj po eno lovsko puško risanico, ki je potem krožila med člani družine, ali je bil zanjo zadolžen pomožni ali poklicni lovski čuvaj. Kdo jo je kdaj uporabljal, so se dogovarjali na družinskih posvetih ali pa so za to zadolžili gospodarja ali predsednika lovske družine.

(Se nadaljuje)

¹⁷ Ministrstvo za notranje zadeve LRS. Zapisnik konference v Ljubljani z dne 19. maja 1951. ARS. Ministrstvo za gozdarstvo. AS 675, t. e. 78.

Izpodbijanje dražbe za zakup lovišča nekdanje Občine Ovsiš, Srez Radovljica

Lovišče **LD Kropa** obsega lovišča treh nekdanjih občin: Ovsiš, Kropa in Kamna Gorica.

Med njimi je bilo največje lovišče Občine Ovsiš, veliko 1.835 ha. V to občino so spadale kmečke vasi med reko Savo prek Dobrav do pod obronkov Jelovice pod Jamnikom. Občini Kropa s 476 ha in Kamna Gorica s 511 ha sta bili v zdajšnjem pomenskem izrazoslovju industrijska kraja. Zakupniki teh lovišč so bili večinoma premožni domačini.

Lovišča so oddajali v zakup na dražbah; zadnje so bile leta 1938 za zakupno dobo od leta

Panoramski pogled na reko Savo in Podnart, Prezrenjsko in Dobravsko planoto med Savo in Lipniško dolino, levo vasi, polja in gozdovi pod obronkov Jelovice (R. G., 2010)

1938 do 1950. Kroparsko lovišče je dobil **Ivan Magušar**, Kropar, tedaj lesni industrialec na Vrhniki, kamnogoriško lovišče pa je dobil domačin **Alojz Šušteršič**, žagar in lesni trgovec.

Lovišča so bila med seboj različna, vsako od njih je imelo svoj draž. Kroparsko je imelo gamse, kamnogoriško gamse in velikega petelina. V največjem, ovsiškem, ki je bilo tudi lahko dostopno in kjer se prepletajo polja, travniki in gozdovi in izvirajo številni studenci, pa je bilo precej srnjadi, gozdnih jerebov in male divjadi. Zato je bilo za to lovišče vedno več interesentov na dražbah. Po doslej znanih podatkih so bili zakupniki tega lovišča od leta 1898 do 1908 **Josef Pogačnik**, gostilničar in lesni trgovec; **Josip vitez Pogačnik**, deželni poslanec, in **Jože Pogačnik**, tajnik Trboveljske premogovne družbe, vsi iz Podnarta. Najdlje je imel lovišče v zakupu vitez Pogačnik, ki je imel npr. na dražbi leta 1928 tekmece, lovsko družbo sedmih lovcev, večinoma kmetov iz okoliških vasi.

Na zadnji dražbi, ki je bila 22. 12. 1937 v Radovljici, razpisana in izvedena za zakup lovišča Občine Ovsiš za obdobje od leta 1938 do 1950, pa se je zelo zapletlo. Za dražbo so se prijavili **Kobal**, tovarnar iz Kranja, **Ivan Zupan** – Pastirčkov iz Kroepe, davčni ravnatelj, stanujoč v Ljubljani,

in kot družabniki skupina petih lovcev (**Anton Pogačnik** iz Podnarta, **Jožef Resman** iz Sr. Dobrave, **Mihael Rozman** iz Česnjice, **Janez Bohinjc** iz Mišač in še drugi **Anton Pogačnik** iz Podnarta). Vsi so plačali predpisani predajem. En dan pred dražbo je odstopil Ivan Zupan v korist Kobala. Dražba je bila v pisarni srezkega gozdarskega referenta v Radovljici. Ob dogovorjeni uri je bil poleg uradnikov prisoten le Kobal, ni bilo niti župana Občine

razveljaviti. Družabniki so nato prek sodišča želeli doseči, da se dražba razveljavi in se sklicevali na višjo silo, češ da je bila zamuda vlaka tako nepričakovan dogodek, da nanj niso mogli vplivati.

Tovarnar Kobal je seveda hotel ohraniti zakup in je v vseh postopkih, ki so sledili, dokazal, da družabniki sploh niso izpolnili vseh pogojev, kdo sme dražiti, saj niso kupili letne lovske karte in tudi niso bili člani Slovenskega lovskega kluba (to je bilo priporočilo). Sodišče ni ugodilo pritožbi. Pritožila pa se je tudi Občina Ovsiš, ker da je občina prikrajšana za dohodek od lovišča, saj je izklicna cena 1.500 din kar štirikrat nižja od dotedanje letne zakupnine za občinsko lovišče. Občino je v tožbi podpiral tudi Srez Radovljica, saj je bilo v nevarnosti oškodovanje javnega interesa. Dve leti so se postopki vlekli po sodnih dvoranah, dokler ni leta 1940 Vrhovno kraljevo sodišče v Beogradu odločilo, da zamuda vlaka ni priznana kot višja sila in da Kobal ostane zakupnik lovišča za letno zakupnino 1.500 din, kot je bilo ugotovljeno v dražbenem zapisniku.

Josip vitez Pogačnik s svojimi lovskimi prijatelji (arhiv R. G.)

Ovsiš, v katerega interesu je bila dražba sklicana. Čakali so predpisanih petnajst minut, nakar so začeli z dražbo. Ker ni bilo dražiteljev, ki bi dvigovali izklicno ceno 1.500 din letne najemnine, je zakup dobil Kobal po izklicni ceni. Napisali so zapisnik in končali dražbo. Kobal je postal zakupnik za naslednjih dvanajst let. V tistem trenutku pa so vstopili v sobo **Cerar**, župan Občine Ovsiš, in vseh pet družabnikov ter povedali, da se zavzemajo za skupni zakup. Dejali so, da zamujajo zaradi zamude vlaka in zahtevali, da se dražba ponovi. Ker je dražba potekala po predpisanem postopku, jim je ni uspelo

Le težko si predstavljamo togo tolovcev iz okoliških vasi, ki so bili vsi dokaj premožni kmetje, trgovci in gostilničarji, ki so od tedaj naprej lahko lovili v občinskem lovišču kot gostje zakupnika Pogačnika. Kobal se je zavedal tega in je takoj odslovil dotedanjega lovskega čuvaja **Frana Čebulja** iz Ovsiš in na čuvajsko mesto nastavljal **Silvestra Pogačnika** iz Zaloš. Kmalu pa je prišlo vojno leto 1941 in z njim ukinitve lova. Leta 1946 so bile vse sicer še vedno veljavne zakupne pogodbe razveljavljene z državnim odlokom.

Rok Gašperšič

dr. **Antona Skobirja**, ki je umrl 1. 4. 2013 v starosti 90 let (rodil se je 6. 1. 1923).

Mnogi, še posebno lovci LD Prežihovo, nismo mogli verjeti žalostni novici, saj smo še pred tremi meseci v mislih in z besedami proslavili njegovo 90-letnico.

Izjemno bogato življenje, njegov plemenit in veder značaj bodo pustili globoke sledi in prijetne občutke med njegovimi prijatelji, sodelavci in njemu še posebno dragimi Kotljaji.

Dober lovski tovariš Tone, kot so ga klicali prijatelji in lovci, je mladost preživel na Brdinhah med revirji Uršlje gore, kjer je ob kmečkem delu kot mlad prizadeven krajan hitro spoznal, da ga le znanje lahko popelje v širni svet. Občutil je tudi vso tragedijo in grozote vojne, ko je spoznal, da se je treba za vse vrednote boriti. S študijem si je pridobil visokošolsko izobrazbo pravnik in po dodatnem študiju tudi doktoriral. Vse do upokojitve se je zapisal temu poklicu. V Ljubljani se je dokazoval in postal znan in priznan pravnik, ki je priskočil na pomoč tudi lovski organizaciji. Zaradi širokega pravnega znanja so ga vabili za reševanje najzahtevnejših pravnih nalog, ki jih je vedno vestno in odlično opravil. Okolje in naloge mu niso dale miru in odločil se je, da najde svoj potreben mir in počitek med travniki in njivami na Koroškem, v domačih Kotljah.

Na pobudo prijateljev se je leta 1971 včlanil v članstvo LD Prežihovo, opravil lovsko pripravništvo in po izpitu, ki ga je opravil davnega 15. 6. 1952, postal leta 1972 njen aktiven član.

Tonetovo delo ni ostalo neopaženo. Živel je v Ljubljani, s srcem in dušo pa je bil vezan na rodno Koroško in Kotlje, kjer je preživel svoje najlepše trenutke lovskega življenja; sam ali v družbi žene in lovskih prijateljev. Tonetu je bila boginja Diana velikokrat naklonjena, o čemer pričajo njegove številne lovske trofeje. Več svojih doživetij je opisal v prispevkih, ki so bili objavljeni v glasilu Lovec. V našem glasilu je bilo objavljenih kar nekaj njegovih tehtnih člankov s pravniško vsebino, ki je koristila lovskim organizacijam. Spoštoval je lovsko pravičnost, zato je najraje prevzemal naloge, ki so bile blizu njegovim poklicnim zadolžitvam, še raje pa je, kot svetovljan, svetoval. Njegova predanost lovsstvu se ni izkazovala samo v okviru LD, tesno je bil povezan s funkcijami, ki jih je opravljal v okviru LZ Slovenije. V letih od 1971 do 1974 je bil član UO LZS, od leta 1976 do 1980 član NO LZS, v organizacijsko-pravnih komisijah LZS pa je deloval v letih od 1988 do 1997. Član disciplinske komisije pri OLZ je bil od leta 2001 do 2006, kjer je posredoval veliko svojega znanja in izkušenj.

V LD Prežihovo je dr. A. Skobir opravljal naloge v DK in aktivno snoval ter redno posodabljal akte LD Prežihovo. S svojim ugledom in avtoriteto je bil vedno za zgled, zato je bil vedno dober mentor mlajšim in iskren prijatelj.

Lovska organizacija se mu je za njegovo požrtvovalnost in opravljeno delo oddolžila z odlikovanji: znakom za lovske zasluge in redi II. in I. stopnje. Lovska zveza Hrvaške ga je prav tako odlikovala z redom za lovske zasluge II. stopnje.

Od Toneta smo se poslovali z vsemi lovskimi častmi, lovskimi prapori, lovski pesmijo in smrekovimi vejicami iz klobukov, ki so prekrile njegovo žaro.

Pomlad, ko so znova ozelenela lovišča, ko se je oglasila pesem velikega petelina in ruševca, skratka, ko se je začelo porajati novo življenje, Toneta ni bilo več nami. Toda dragi nam lovski tovariš in prijatelj bo ostal v naših najlepših spominih. Njegova življenjska knjiga se je zaprla; s spoštovanjem jo bomo odpirali, kadar se bomo spomnili njegovih nasvetov. Njegovo delo in modrost sta trdno vtakana v temelje naše lovske družine in širšega slovenskega lovsstva.

Dragi Tone, s spoštovanjem in bolečino v srcu se poslavljamo od tebe tudi na tem mestu in si želimo, da ti je Diana namenila najboljša stojišča v večnih loviščih. Večna bosta hvaležnost in naš spomin nate.

**LD Prežihovo Kotlje – M. K.,
Lovska zveza Slovenije**

Na pokopališču v Kamnici smo se z vsemi lovskimi častmi poslovali od spoštovanega lovskega tovariša **Franca Pušnika**, ki je umrl 10. 1. 2013.

Franček (tako smo ga imenovali njegovi lovski tovariši) se je rodil materi 23. 2. 1925 na Velikem Boču na Duhu na Ostrem Vrhju. Otroška leta je preživel ob bratu in dveh sestrah na Duhu in na Sv. Križu, kamor se je kasneje preselila družina.

Najbolj občutljiva leta njegovega življenja je zaznamovala druga svetovna vojna. Leta 1943 so ga tako kot mnoge druge slovenske fante 18-letnega mladeniča mobilizirali

v nemško vojsko; poslali so ga na bojišča v Belgijo in nato v Italijo. Aprila leta 1945 je pobegnil in se predal Angležem. Po nekajmesečnem ujetništvu se je oktobra istega leta vrnil domov. Po vrnitvi je opravil malo maturo ter se z dodatnim izobraževanjem usposobil za poklic računovodje. Leta 1950 se je poročil z Marijo, s katero sta si v Kamnici ustvarila družino, v kateri sta se jima rodili dve hčerki. Oba z ženo sta bila vse življenje družbeno aktivna krajana in sta v KS Kamnica in tudi širše opravljala številne odgovorne naloge.

Franček je ob delu končal tudi visoko šolo za organizacijo dela in si pridobil naziv inženirja organizacije dela. Zaposlen je bil v različnih podjetjih, nazadnje v Surovini - Maribor kot direktor FRS. Leta 1986 se je upokojil, zato je še več svojega časa namenjal lovsstvu.

Franček je lovske gene podedoval po očetu Konradu, ki je bil lovec že v stari Jugoslaviji. V letih 1945 in 1946 se je pridružil skupini lovcev v Kamnici, kjer so najprej ustanovili Lovsko društvo Kamnica, ki se je oktobra 1946 preimenovalo v LD Kamnica.

V LD je od vsega začetka opravljal številne odgovorne naloge, in sicer je bil gospodar družine (1947–1951), blagajnik (1956–1988) in kar 24 let njen starešina (1954–1978). Leta 1974 je vodenje LD prenesel na mlajše generacije lovcev. Leta 1975 ga je LD imenovala za svojega častnega člana. Čeprav je bil častni član, je še naprej opravljal številne funkcije, in sicer je bil referent za prosveto in izobraževanje (1986), kronist družine, član in več let tudi predsednik NO (1978–1986; 1988–1990 in od leta 2001 do smrti).

Kot glavni mentor je Franček svoje bogato lovsko znanje in izkušnje nesebično prenašal na mlajše generacije lovcev. Na področju lovsstva je bil aktiven tudi širše. Dalj časa je bil član gojitvenega bazena Kozjak, prav tako tudi dva mandata, od leta 1972 do 1980, član UO LZ Maribor in član statistično-gospodarske komisije pri LZ Maribor. Plod njegovega vestnega in vztrajnega večletnega dela sta Kro-

nika LD Kamnica in Zbornik lovsstva in lova, na kar je bil še posebno ponosen. Prav tako je avtor Lovskega zbornika lovskih družin Kozjaškega bazena in pisec več člankov v reviji Lovec.

Naš Franček je bil prav gotovo eden najaktivnejših članov naše LD, predvsem na področju izobraževanja, ohranjanja lovske kulture in negovanja lovskih običajev. Vedno in povsod se je zavzemal za dosledno izvajanje določil Etičnega kodeksa slovenskih lovcev. Bil je zelo pošten, načelen in vztrajen človek. V vseh okoliščinah je živel in delal, je bil spoštovan in zaželen. Za svoje požrtvovalno delo je prejel številna odlikovanja, plakete, priznanja in zahvale. V LD je prejel vsa najvišja družinska odlikovanja, prav tako ga je LZ Maribor odlikovala s svojo plaketo. Od LZS je za zasluge v lovsstvu dobil vsa njena odlikovanja, razen najvišjega, Zlatorogove plakete.

Tudi v pozni starosti se je F. Pušnik redno udeleževal vseh lovskih prireditvev, ki jih je s svojim fotografskim aparatom vedno tudi dokumentiral. Ob različnih slavnostnih priložnostih oz. lovskih slovesnostih je bil vedno vodja protokola, ki ga je obvladal do podrobnosti.

Dragi Franček, hvala ti za vsa dobra dela, ki si jih opravil, za divjad, lovsko organizacijo in lovsko tovarištvo. Ponosni smo, da smo lahko delali s teboj in skupaj doživljali premnoge lepe trenutke. S spoštovanjem in hvaležnostjo se te bomo spominjali.

LD Kamnica – M. P.

Z žalostjo v srcih smo sprejeli vest, da nas je 25. 5. 2013 po hudi bolezni v 88. letu zapustil cenjeni lovski tovariš, prijatelj v pravem pomenu, **Franci Kraševac**.

Rodil se je v Gabrovki (4. 10. 1925) v zavedni slovenski družini in preživel mladost, ki jo je prekinila vojna. Tudi Franci se je pridružil NOB; boril se je v Gubčevi brigadi. Velikokrat smo ga prosili, da nam je pripovedoval o težkih časih obrambe domovine pred okupatorjem. Občutili smo, da so bili res težki časi.

Lov in veselje do narave sta Francija spodbudila, da se je v zgodnjih petdesetih letih vključil v lovske vrste. Prva leta je živel v Kamniku in bil nekaj časa član LD Motnik Špitalič. Po upokojitvi se je vključil v LD Loka pri Zidanem Mostu. Takoj je poprijel za delo v organih LD. Bil je član UO LD (2000–2002), predsednik disciplinske komisije (2002–2006) in član disciplinske komisije (2006–2011). LZS je Francija odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom III. stopnje.

Vsem članom je bil vzor delavnega in prizadevnega člana, s svojo mirnostjo in razumom je znal premagati vse težave, ki so pestile lovsko družino. Zadnja leta sta s prijateljem Arčijem še redno prihajala na skupinske love, poznalo pa se je, da mu bolezen pušča sledove.

Poki pušk in zvoki lovskih rogov so naznanili, da je zate, dragi Franci, lov za vedno končan.

Želimo ti, da bi mirno počival v slovenski zemlji, za katero si bil pripravljen žrtvovati tudi svoje življenje. Lovci in tvoji prijatelji te bomo ohranili v lepem in spoštljivem spominu; bil si nam dober prijatelj in pravi tovariš.

LD Loka pri Zidanem Mostu – J. K.

Iz lovskih vrst so za vedno odšli tudi:

Leopold Gorše, LD Dragatuš,

* 11. 11. 1936, † 7. 5. 2013.

Janko Kralj, LD Dragatuš,

* 17. 5. 1934, † 17. 5. 2013.

Miroslav Domanjko,

LD Videm ob Ščavnici,

* 17. 2. 1953, † 15. 6. 2013.

Oliver Avsec st., LD Mokrc,

* 6. 1. 1936, † 18. 5. 2013.

Franc Rus, LD Libeliče,

* 9. 3. 1955, † 27. 6. 2013.

Ludvik Lep,

LD Gaj nad Mariborom,

* 24. 7. 1938, † 16. 1. 2013.

Aleksander Mikuš, LD Javornik,

* 3. 3. 1951, † 9. 4. 2013.

Edo Lapornik,

LD Rečica pri Laškem,

* 2. 10. 1933, † 24. 5. 2013.

Valentin Lupše, LD Kozje,

* 7. 1. 1944, † 5. 6. 2013.

Janez Novak, LD Šmarje pri Jelšah,

* 16. 3. 1933, † 6. 6. 2013.

Janez Strojansček, LD Braslovče, *

26. 7. 1939, † 26. 6. 2013.

Stanislav Novak,

LD Križevci pri Ljutomeru,

* 18. 11. 1926, † 24. 6. 2013.

Anton Prijanovič, LD Adlešiči,

* 3. 2. 1934, † 24. 6. 2013.

Martin Petek, LD Lazina,

* 2. 9. 1950, † 29. 6. 2013.

Jože Kokalj, LD Stol, Zirovnica,

* 3. 11. 1932, † 17. 6. 2013.

Alojz Kančar, LD Cerknica,

* 5. 4. 1930, † 25. 6. 2013.

Milan Frančeskin, LD Petišovci,

* 9. 10. 1922, † 30. 6. 2013.

Anton Rogelj, LD Trebnje,

* 27. 5. 1932, † 15. 6. 2013.

Jožef Robek, LD Otočec,

* 30. 3. 1941, † 2. 6. 2013.

Janez Vrtnjak,

LD Gornja Radgona,

* 15. 8. 1945, † 23. 3. 2013.

Karl Mir, LD Gornja Radgona,

* 1. 10. 1935, † 13. 5. 2013.

Leo Korošec, LD Gornja Radgona,

* 9. 4. 1942, † 28. 1. 2013.

Drago Weiss, LD Črnomelj,

* 15. 4. 1949, † 31. 7. 2013.

Janez Kozel,

LD Leskovec v Halozah,

* 12. 9. 1963, † 14. 6. 2013.

Franc Šmid, LD Sorško polje,

* 6. 2. 1947, † 30. 7. 2013.

Andrej Merkač, LD Prežihovo,

* 16. 11. 1931, † 7. 8. 2013.

Stane Vatovec, LD Brezovica,

* 4. 10. 1929, † 23. 7. 2013.

Umrli časten spomin!

Samostojna državna tekma v delu po umetni KS za lovske pse

CACT – Prekmurje

Prekmurski lovski kinologi so še enkrat dokazali, da z vso odgovornostjo skrbijo za razvoj in strokovnost delovne lovske kinologije. Čeprav se velikokrat sliši, da ni vse v najlepšem redu na področju lovske kinologije na Slovenskem, je lovsko-kinološka prireditve v Prekmurju 22. 6. 2013 dokazala, da zanje velja povsem nasprotna trditev.

Prireditve, **19. Samostojna državna tekma po umetni krvni sledi**, se je začela ob 8. uri pred lovskim domom **LD Prosenjakovci** v organizaciji VK za barvarje in soorganizaciji **Zveze lovskih kinologov Pomurja** in **LD Prosenjakovci**. Kot se spodobi in kot je že ustaljena navada, se je vse skupaj začelo z državno himno. Uvodne besede na začetku je povedal starešina LD Prosenjakovci **Ludvik Rituper**, ki je bil na prireditvi tudi v vlogi vodje prireditve. Predstavil je organizacijski odbor, domačine iz LD Prosenjakovci, strokovnega vodjo, delegata, sodniški zbor. V svojem imenu in v imenu predsednika KZS sem pozdravil vse prisotne tekmovalce in jim zaželel veliko uspeha v tekmovalnem delu spodaj podpisani. Tekmovalcem, bilo jih je dvanajst, in sodnikom je spregovoril strokovni vodja prireditve **Bojan Debršek**, ki je nato strokovno in natančno razložil vse potrebne podrobnosti, ki so najpomembnejše za izvedbo takega tekmovanja. Med govori in pozdravnimi besedami so nastopili Prekmurski rogisti. Kot zadnji govornik je spregovoril delegat KZS, **Jože Verčko**, ki je pohvalil prireditelja. Nato je sledil še žreb številke tekmovalcev in odhod tekmovalcev s štirinožnimi lovskimi prijatelji, sodnikov in njihovih pomočnikov, delegata, strokovnega vodje in vodje prireditve na teren.

Omeniti velja, da je celotna ekipa, ki je pripravljala omenjeno državno tekmo, že 21. 6. 2013 ob 16. uri poskrbela, da je šest kinoloških sodnikov – **Zdravko Brezovšek, Vojko Pirher, Robert Bandelj, Ervin Fergotto, Tomaž Pavčnik in Andrej Zabukovec** – s svojimi pomočniki odšlo na teren položiti umetne krvne sledove in listke. V imenu organizatorja se na tem mestu želim zahvaliti tudi lovskega tovariša **Karlu Šinku**

in **Ivanu Gregornu**, ki sta tistega dne ustrezno pripravila uplenjeno divjad, ki smo jo potrebovali naslednji dan. Ko so delo opravili (v večernih urah omenjenega dne), smo se ponovno sešli v prijetnem gostinskem lokalu na skrajnem severovzhodu domovine v vasi Motvarjevci na sodniški večerji in kjer so bila prenočišča za sodnike. Skupaj smo ugotovili, da so tereni, kjer je bila položena kri, izredno dobri, da so lovski revirji LD Prosenjakovci izredno bogati z veliko divjadjo, predvsem divjimi prašiči in jelenjadjo, in, da bodo naslednji dan, glede na vremenske razmere, za pse na tekmovanju izredno težke delovne razmere. Obenem bi se rad zahvalil lovcem iz LD Prosenjakovci – **Jožetu Šafariču, Tomažu Topolovcu, Marjanu Burjanu, Ludviku Novaku, Borisu Lenarčiču, Jožetu Kuroniču** –, ki so bili oba dneva na terenu s sodniki ob krvni sledi. Da je bilo oba dneva vse v najlepšem redu, sta zaslужna tudi starešina LD Ludvik Rituper in njihov gospodar **Davor Novak**. Veseli smo bili, da nas je v LD Prosenjakovci s svojo prisotnostjo počastil **Jože Šafarič**, pionir na področju iskanja obstreljene velike divjadi v Prekmurju in širše, lovski tovariš, ki je bil pomočnik sodniku, preostale pa nas je pozneje navduševal s pripovedovanjem svojih poučnih dogodkov z iskanj obstreljene divjadi iz njegove bogate tovrstne zelene prakse.

Naslednji dan okrog 11. ure so se s terena do lovskega doma začeli vračati prvi tekmovalci s svojimi psi, ki so bili vsi dostojno »okrašeni« z zelenimi vejicami. Spomniti je treba, da je od **dvanajstih parov** Samostojno državno tekmo tisti dan končalo sedem parov. Tekmovanja se je udeležilo deset vodnikov bavarskih barvarjev, eden hanovskega barvarja in eden angleškega koker španjela. Rezultati so bili naslednji.

1. mesto in I. n. r. – 135 točk je dosegel bavarski barvar **Pero Lovski** z vodnikom **Srečkom Mumlom** iz Lovrenca na Pohorju,

2. mesto, I. n. r. – 130 točk je zasedla bavarska barvarka **Čeda** z vodnikom **Damjanom Kožlarkarjem** iz Laz v Tuhinju,

3. mesto, I. n. r. – 130 točk pa je dosegla bavarska barvarka **Bola** z vodnikom **Milanom Fortunom** iz Spodnje Idrije.

Po uspehu so zasedli naslednja mesta še bavarska barvarka **Moni Lovska Alojza Drnovška** iz Zagorja ob Savi, bavarska barvarka **Bistra Ivana Fišerja** s Ptujске Gore, koker španjel **Das Valterja**

Predsednik LD Prosenjakovci Ludvik Rituper je predstavil lovišče, organizacijski odbor, sodelujoče domačine iz LD, strokovnega vodjo, delegata in sodniški zbor.

Najboljši na 19. Samostojni tekmi po KS - CAC Prekmurje

Horna iz Boreč - Križevci pri Ljutomeru in bavarski barvar **Bor Kumski** z **Jožetom Kočarjem** iz Murske Sobote.

Zmagovalni vodnik **Srečko Mumel** je poleg zmagovalnega pokala prejel od Alojza Drnovška, lanskega zmagovalca, še prehodni pokal. Vsi trije pari, ki so na tekmi zasedli prva tri mesta, so poleg pokalov prejeli tudi praktične nagrade in povabilo za lov na veliko divjad v različnih prekmurskih loviščih. Ob vročitvi pokalov in nagrad je spregovoril tudi župan Občine Moravske Toplice **Alojz Glavač**, ki je organizatorju in vsem tekmovalcem čestital za uspešno opravljeno državno tekmo. Delegat KZS **Jože Verčko** je ob koncu prireditve vsem izrekel pohvalo za opravljeno delo. Člani LD Prosenjakovci so pred njihovim lovskim domom pogostili vse zbrane. Posebna zahvala velja lovskega tovariša **Ladislavu Orbanu** in **Tadeju Burgerju**, ki sta za poskrbela za dobro počutje. Zahvala tudi **Alešu Števanecu**, dr. vet. medicine, za strokovne storitve in **Abrožu Pušniku**, direktorju RR Šport iz Murske Sobote, za praktične nagrade in lovskim družinam **LD Prosenjakovci, LD Križevci pri Ljutomeru, LD**

Dobrovnik, LD Ivanovci, LD Pečarovič, ki so vsaka na svoj način omogočile uspešno izvedbo državne tekme. Najlepša hvala tudi **ZGS - OE Murska Sobota, LPN Kompas - Peskovci in LD Križevci**, ki so prispevale nagrade (odstrele) najboljšim trem vodnikom na tekmi. Upam, da bi se marsikdo od tekmovalcev, sodnikov in tudi predstavnikov VK za barvarje v prihodnje še rad vrnil v prekmurske gozdove.

Iztok Trček

Oseminpetdeset let lovec - kinolog in štirideset let kinološki sodnik

ZJožetom Vestrom sva se s pet srečala na mednarodni razstavi psov v Lescah, ko sva se tudi usedla in se sproščeno pogovorila. Jože, kot da ni nikoli slabe volje, vedno nabit s pozitivno energijo, ki ne kaže, da si bo prihodnje leto opatil osmi križ. Prijetno je poslušati njegovo umirjeno in prepričljivo gorenjsko retoriko, še posebno, kadar gre za lovske kinologije.

Jože ima dogodke oz. vse podatke, sploh vse datume svojega bogatega lovsko-kinološkega življenja shranjene v glavi, čeprav je tudi računalniško pismen; uporablja vsa komunikacijska orodja: e-pošto, facebook, tweeter itn. Veliko se sporazumeva in sodeluje tudi s kinologi iz Avstrije, Nemčije in Italije, skratka aktivno žje vpet v vse aktualno dogajanje, povezano z lovsko kinologijo pri nas. V spomin mu priključim fotografijo 14-letnega fantiča, ki je bila posneta leta 1948 ob uplenitvi divjega prašiča v LD Begunjsčica, kjer je bil član njegov oče. Na njej je s kratkodlakko istrijanko Beti, ki mu jo je podaril predvojni lovec Kristan (nekdanji lastnik tovarne Sukno) iz Zapuž. Izhajala je iz psarne Podgora, lastnika dr. **Ivana Lovrenčiča**. Jože je lovski izpit opravil leta 1955 in slednjega koristno združeval tudi v svojem osnovnem poklicu terenskega gozdarja - logarja na Gorenjskem v okolici Tržiča (od leta 1951 do 1972). Leta 1959 je opravil še izpit lovskega čuvaja. »Od mladostniškega časa, ko sem vodil na lov Beti, so me nato neprekinjeno spremljali tudi drugi lovski psi. Od goničev, jamarjev, šarivcev, ptičarjev, prinašalcev in barvarjev. Enostavno vzreja in širina lovske uporabnosti ter preskušanje različnih skupin in pasem psov mi je bila v krvi«, pove in nadaljuje: »Lastno psarno Iz Dobrče sem registriral leta 1973 s prvim leglom resastih jazbečarjev, psarno Westljarsko pa 1980 – ki pa je pravzaprav last žene **Ljube Vester**. Leta 1968 sem tekmoval na državni VUT jamarjev v Novem mestu z resasto jazbečarko in lovskim terierjem in z njima dosegel 3. in 2. mesto. Kinološki sodnik za jamarje **Jurij Verovšek** me je nagovoril: »Imaš velik smisel, prijavi se za sodniškega pripravnika ...«. Sodniški izpit za kinološkega sodnika za ocenjevanje zunanosti in delo psov jamarjev sem opravil 1973 pred dokaj strogo komisijo, ki so jo sestavljali **Jurij Verovšek, Marjan Cvekel, Franjo Bulc in Bogdan Sežun**.«

Leta 1972 je Jože začel službo tajnika Kinološke zveze Slovenije (pozneje sekretar) in vodje Registra mladih psov (tedaj sta bila ločena register mladih in Jugoslovanska rodovna knjiga), leta 1976 pa je prevzel še vodenje rodovne knjige. Takrat so začeli tudi označevati rodovniške pse s tetoviranjem in Jože je na svojem območju prevzel tudi strokovno nalogo vzrejno-tetovirnega referenta. »Ampak, veš, tudi jagal

Foto: J. Šumek

Jože z bavarko Cero

smo takrat fejš, pa se obenem še naprej izobraževal!» je pomenljivo dodal. Leta 1975 je opravil še vse izpite za lovskega tehnika (zdaj lovskega mojstra). »Pa ni delo nič trpelo, ko smo šli, smo šli ...« (smeh ...). Kot sekretar je veliko sodeloval pri organizaciji državnih in mednarodnih razstav v Ljubljani, ki so bile vedno dvodnevne; en dan za lovske, drugi dan pa za športne pasme. Lovci so se jih radi udeleževali s svojimi kosmatimi tovariši, tisti brez psov pa so prišli z namenom ogleda in da se srečajo z lovskimi prijatelji. Tam so si lovski kinologi izmenjali mnenja, izkušnje ... Morda tudi zaradi njegovega poklicnega tedanjega dela je bil Jože takrat hiperaktiven v razstavljanju svojih psov in kinološkem delu. Od leta 1979 do 1994 je na razstavah z bavarskim barvarjem, hanovrčanko, švedskim goničem in resastim istrijancem dosegel naslov svetovnega prvaka, s kratkodlakko jazbečarko pa mednarodnega šampiona.

Kot mednarodni sodnik je sodil na evropskih pokalih za goniče v Belgiji, dvakrat v Avstriji in Srbiji ...). Rad se spominja sodelovanja z zamejskima lovskima kinologoma – sodnikoma, Avstrijcema, Hansem Raderjem in Fulvijem Pontijem. Skupaj so l. 1976 organizirali prvo mednarodno tekmo krvosledcev - troboj Slovenije, Italije in Avstrije.

Ko je Jože leta 1974 prevzel dolžnost vodje rodovne knjige za pse barvarje in jo vodil do leta 1984, je tudi v okviru VK za barvarje pri KZS zbral in leta 1987 izdal Rodovno knjigo za 30-letno obdobje (1954–1984). Pri starosti kinoloških sodnikov **Milošu**

lovske kinologije (po območnih lovskih zvezah), ki je botrovala ustanovitvi lovskih kinoloških društev (l. 1979), tudi zaradi svoje službe namenil veliko aktivnosti, konkretno tudi LKD Gorenjske. Za Milošem Kelihom je prevzel en mandat predsednika tega LKD, kjer je opravljal tudi delo vzrejno-tetovirnega referenta. Od leta 1975 do 1979 je bil predsednik Kluba psov jamarjev in leta 1976 je organiziral prvo mednarodno tekmo jamarjev v Stožicah (ob praznovanju 50-letnice kluba), ki so se je udeležili tudi italijanski, avstrijski kinologi ter vodniki teh psov iz tedanjih jugoslovanskih republik.

Naposled je leta 1980 prevzel še predsednikovanje VK za pse prinašalce (retrieverje), kjer je bil ob sodelovanju **Frenka Kogovška**

Jože Vester v družbi Hansa Raderja (Avstrija) in Fulvia Pontija (že pokojni)

Kelihu je leta 1974 opravil izpit kot prvi sodnik za delo krvosledcev in nato postal prvi predsednik VK za krvosledce, za katere so leta 1977 uvedli prve obvezne vzrejne preglede. Istega leta je izšel tudi Pravilnik o strokovnem delu Jugoslovanske KZ, katerega soavtor je bil tudi Jože. Napisal je prvi pravilnik za delo krvosledcev v Jugoslaviji (leta 1986 potrjen v Beogradu).

»Si opazil, da večkrat omenim Miloša Kelihua?« me je nenadoma vprašal in mi takoj pojasnil: »On je krivec, da sem sploh zašel v kinološke vode. Res sem mu hvaležen, bil je moj vzor in ponosen sem na to! Spožal sem ga daljnega leta 1951, ko sem nastopil službo prvega gozdarja v revirju Mežaklja na Pokljuki. Miloš je bil tam upravitelj Gozdne uprave Pokljuka.« Jože je ob dejstvu, da se športna kinologija loči od lovske (l. 1972), ter ideji o teritorialnem oz. območnem organiziranju

(gorski reševalci) in Igorja Predoviča (reševalci iz ruševin) odgovoren za strokovno vzrejo, veliko pa je prispeval pri izobraževanju vodnikov teh psov.

Nikakor se nisva mogla izogniti še vedno boleči temi, našim avtohtonim goničem ... (resen obraz in dolga tišina).

»Veliko sem posvetil razmišljanju o tej zadevi, ob spominih na mojo istrijanko Beti, podatkih iz Jugoslovanske rodovne knjige l. 1938, ki pričajo o 98 % lastništvu goničev – plemenjakov iz Slovenije. Naš dr. Ivan Lovrenčič je začel v dvajsetih letih prejšnjega stoletja z načrtno vzrejo obeh pasem istrijancev, ki je praktično tu in tam preko meje ni bilo nikjer več ... K nam so jih prihajali kupovati ... Zato si upravičeno lahko lastimo te goniče, vendar smo pri postopkih osamosvajanja, ko bi morali slednje le dokazati na podlagi zgodovinskih argumentov (obstajala je vsa dokumentacija)

V družbi lovskih kinologov (leta 2012)

Zadnje Jožetovo leglo mladičev pasme beagle iz njegove psarne

to le posredovati v potrdilo FCI, tega nismo storili. Verjetno zgolj iz malomarnosti določenih odgovornih pri pogajanjih, lahko pa zatrdim, da lovski kinologi nismo bili k tem pogajanjem nikoli poklicani. Vsaj tisti ne, ki smo te zadeve dobro poznali.

Leta 2003 sem v imenu KZS postal član komisije za priznanje avtohtonih pasem ter se udeležil skupščine mednarodne kinološke organizacije – FCI – v Dortmundu. Dobro sem se pripravil, s seboj sem imel vso dokumentacijo ož. dokazuje, da zadevo podrobno predstavim, a zaradi 20-letne zamude glasovanje za nas ni prineslo pozitivnega rezultata. O tamkajšnjem odnosu hrvaških, srbskih in bosanskih kolegov je škoda besed ... Še zdaj imam grenak okus v ustih.«

Z Jožetom Vestrom bi lahko razpravljala še ves dan, pa nama ne bi zmanjkalo gradiva; saj v njegovi družbi čas dobesedno drvi. Ostaja zvest sebi, gorenjski trmi in ponosu, slovenski kinologiji, tovarišem in prijateljem lovcev in kinologom ... Zdaj živi v okviru velike družine v Zvirčah pri

Trziču. Ob pomoči žene Ljube še vedno vzreja pse, obvladuje zlatega prinašalca Brina, labradorca Drena, bavarko Cero, beagla Boro in Viliga. Leglo beaglov je pravkar zapustilo psarno iz Dobrče ...

»Kaj pa aktivnosti v lovski družini,« ga še »pobaram« za konec? Zopet smeh: »Sm že mislu, da bova o jagi pa drugič!« Član LD Begunjščica na Gorenjskem je (od

Zbor vodnikov krvosledcev in gledalcev v Šenčurju (8. 6. 2013) je bil pri lovski koči v Hrastju.

l. 1976), tako kot njegov oče, z aktivno pogodbo lovskega čuvaja, več mandatov je kot član UO družinski kinolog. Predvsem pa je s svojimi krvosledci kot iskalec obstreljene divjadi vedno na voljo in v pomoč lovcem v njihovi in sosednjih upravljavkah lovišč ter prav tako v lovišču LPN Kozorog – Kamnik, revir Predvor. »Z mojimi psi veliko hodim v naravo, v gozd, na jago, najraje pa se udeležujem skupnih jesenskih in zimskih lovov; če verjameš ali ne, že vsa leta 'trajbam' v družbi psov; tudi letos bo tako!«

Morda bo Jože še čil in zdrav naslednje leto prav zato tudi tak praznoval 80-letni jubilej!?

Janez Šumak

Preizkušnja po umetni KS za lovske pse v LD Šenčur

LKD Gorenjske je v sklopu načrtovanih preizkušenj za leto 2013 z LD Šenčur organiziralo 8. junija 2013 v njihovem lovišču Preizkušnjo po umetni krvni sledi za vse pasme lovskih psov. Zbor je bil pri lovski koči v Hrastju.

Člani sodniškega zbora, pod vodstvom kinološkega sodnika **Jurija Rihtaršiča** in kinoloških sodnikov **Roberta Bandlja**, **Ivana Travnja** in **Alojza Mlakarja**, so dan pred preizkušnjo položili umetne sledi za preizkušnjo po Pravilniku za UP po umetni krvni sledi. Položili so jih s slednimi čevlji in parklji smjadi. Za izdelavo sledi v dolžini več kot 1.100 m so sodniki za vsako sled porabili po 2,5 dl krvi smjadi.

Na dan prireditve se je zbralo trinajst vodnikov s svojimi štirnimi prijatelji. Na jutranjem

zboru je najprej gospodar LD Šenčur **Sašo Novak** pozdravil vse prisotne, nato pa vodnikom predstavil še LD – gostiteljico preizkušnje. Sledil je pozdrav predsednika LKD Gorenjske **Janeza Nahtigala**, ki je zbrane seznanil s pomenom in namenom dela po KS. Kot zadnji je pravila preizkušnje obrazložil vodja sodniškega zbora **Jurij Rihtaršič**, ki je tudi opisal potek same preizkušnje in sistem ocenjevanja dela po umetni krvni sledi.

Po žrebu štartnih števil se je pripravniki, vodniki, sodniki, terenski vodje in njihovi pomočniki odpravili na teren, kjer so položili sledi. Po dveh urah so se začeli vračati prvi vodniki s svojimi psi, nekateri dobre volje, nekateri pa nekoliko razočarani. To dogajanje se je nadaljevalo do 13. ure, ko so se s terena vrnili tudi sodniki. Slednje sta čakala še izračunavanje rezultatov uspešnih vodnikov in strokovna analiza.

Nato je bila zaključna slovesnost, na kateri smo razglasili rezultate vodnikov in njihovih psov. Zmagovalec preizkušnje je bil **Blaž Ahačič** iz LD Trzič s hanovsko barvarko **Aro**, ki sta dosegla 118 točk in I. nagradni razred, drugo mesto je zasedel **Peter Belhar** iz LD Nomenj – Gorjuše z bavarskim barvarjem **Capijem**, 102 točki in II. n. r., tretje mesto pa je zasedel **Roman Ropret** iz LD Šenčur s hanovsko barvarko **Certo**, 101 točka, II. n. r. Od trinajstih prijavljenih psov jih je preizkušnjo uspešno zaključilo osem.

Za vse sodelujoče je LKD Gorenjske pripravilo praktične nagrade. Vsak vodnik je prejel vrečo s pasjo hrano, prvi trije pa tudi lične pokale. LKD se zahvaljuje LD Šenčur za izvrstno organizacijo preizkušnje in pogoistev. Posebna zahvala velja skrb-

Foto: J. Nahtigal

Najboljši trije pari na UP po KS v Šenčurju

niku lovske kočje in pregledniku divjadi **Ljubu Drobniču**, ki je zagotovil, da so imeli sodniki na zalogi dovolj krvi srnjadi in da je bilo pravočasno pripravljeno vse za pogostitev vseh sodelujočih, tudi lovskih pripravnikov, ki so se udeležili prireditve v okviru svojega obveznega pripravništva za lovca.

Janez Nahtigal

Uporabnostna preizkušnja po KS v LD Pogorevc

LKD Koroške vsako leto načrtuje in izvede eno UP po krvni sledi v enem izmed lovišč lovskih družin **Koroške lovske zveze**, nekakšno prvenstveno za vodnike psov s tega območja. Zanimanje za izvedbo uporabnostne preizkušnje (UP) po krvni sledi (KS) je dejansko v vseh lovskih družinah tolikšno, da vsako leto preizkušnjo lahko opravimo v drugem lovišču. Za to leto se je LKD dogovorilo z vodstvom **LD Pogorevc** in je bilo v njihovem lovišču; organizirano je bilo 1. 6. 2013.

Na preizkušnjo se je s svojimi psi prijavilo sedem vodnikov, zato je LKD v skladu s Pravilnikom o UP v delu po KS za vse pasme lovskih psov zagotovilo ocenjevanje treh kinoloških sodnikov. LD Pogorevc je določila vodjo prireditve, in sicer **Mirka Kumpreja**, terene za polaganje sledi, ustrezno število pomočnikov, zagotovila potrebno količino krvi srnjadi, parklje srnjadi ter tri uplenjene živali (srnjad) za položitev na konec sledi.

V dogovoru z vodjo prireditve **Mirkom Kumprejem** so se kinološki sodniki **Bojan Deberšek**, **Marjan Kodrun** in **Jožef Verčko** ter pomočniki iz LD Pogorevc zbrali 31. 5. 2013 popoldne v lovski koči LD Pogorevc. Na krajšem strokovnem sestanku so za vodjo sodniškega zbora izbrali **Bojana Deberška**, po stažu najstarejšega kinološkega sodnika in predsednika VK za barvarje. Vsakemu kinološkemu sodniku so bili dodeljeni tudi pomočniki in določen teren za polaganje sledi. Zapisati je treba, da je lovišče LD Pogorevc srednjegorsko lovišče, ki obsega del Uršlje gore, Javorje in druge okoliške hribe oz., da je hribsko lovišče. Organizator je izbral terene na območju Uršlje gore in Javorja, v bližini lovske kočje Pogorevc, na višini okrog 1.000 metrov. Vsi tereni so bili na nekoliko strmeh pobočju, lah-

ko prehodni, brez večjih ovir ali podrast. V delu po KS je vodnikom in kinološkim sodnikom še največje težave pri polaganju in naslednji dan pri preizkušnji psov povzročalo vreme; predvsem razmočena podlaga, saj je pred tem že več dni deževalo, deževalo je tudi v času polaganja sledi in skoraj vso noč pred preizkušnjo.

Vse krvne sledi so bile položene v dolžini okoli 1000 metrov z 2,5 dl krvi srnjadi. Prvih 60 % sledi je bilo položenih z dokaj močno krvno sledjo, nato 40 % brez krvi in zadnjih 70 m zopet s krvno sledjo. Na koncu sledi je bila položena srnjad.

Na dan preizkušnje smo se ob 8. uri zbrali v lovski koči Pogorevc. Po jutranji kavi je vodja prireditve **Mirko Kumprej** sklical zbor. V imenu LKD Koroške in LD Pogorevc je prisotne pozdravil **Marjan Kodrun**, predsednik LKD Koroške in član LD Pogorevc, predstavil glavne značilnosti lovišča LD Pogorevc in opisal prizadevanja LKD Koroške na področju kinologije. V nadaljevanju je vodja sodniškega zbora **Bojan Deberšek** predstavil Pravilnik o UP v delu po krvni sledi za vse pasme lovskih psov in povedal, da bodo sodniki dosledno ocenjevali po njem, saj gre za preizkušnjo, kjer podeljujejo dovoljenja za iskanje ranjene divjadi v praksi. Psi, ki so nezanesljivi na KS oz. ki na preizkušnji potegnejo več kot dvakrat 50 metrov s prave sledi, ne morejo dobiti dovoljenja, da bi iskali ranjeno divjad v loviščih, saj bi s tem kinološki sodniki dovoljevali in pristajali na delo z neustreznimi izšolanimi psi v lovišču zaradi obstrelitve ali drugih poškodb, zaradi katerih bi posledično v mukah umirala divjad. Po njegovem mnenju gre tu tudi za vprašanje lovske etike in morale; in prvi vrsti pri kinoloških sodnikih in nato tudi pri vodnikih.

Vodja prireditve je poskrbel za žrebanje sledi. Ker se preizkušnje nista udeležila dva prijavljena vodnika, sta imela sodnika **Kodrun** in **Verčko** le po dva vodnika in **Bojan Deberšek** enega.

Po dogovoru sta bili odložitve in strelomirnost opravljeni skupaj pred lovsko kočjo tako, da se odloženi psi niso videli in motili med seboj, prav tako niso videli svojih vodnikov. En pes je med to disciplino začel lajati, tako da ga je vodnik predčasno dvignil s prostora, večina psov pa je le vstala s prostora, a se premikala.

Splošno vodljivost so sodniki ocenjevali vso preizkušnjo. Ugotovljeno je bilo, da je en pes

slabo vodljiv, eden odlično, preostali pa dobro. Vsi psi so socializirani, niso popadljivci do drugih psov ali ljudi.

V času preizkušnje je bilo oblačno, brez vetra, temperatura je bila pod desetimi stopinjami, teren pa razmočen zaradi večdnega deževja; za sledenje dobre, če ne kar odlične razmere. Sled so izdelali štirje psi, od tega eden brez napake oz. sodniškega popravka na sledi, preostali psi pa z eno popravo. Vsi štirje so »najdeno« položeno divjad pokazali, značaj pa je bil ocenjen kot »stabilen«. Tako so preizkušnji opravili:

– prvi je bil **Damjan Kožlakar** iz Laz z barvarsko barvarko **Čedo**

menimo, da moramo vodnikom omogočiti brezplačno preizkušnjo, ne glede iz katerega LKD pride vodnik, čeprav dejansko nastanejo določeni večji stroški za organizatorja.

Preizkušnja je bila dobro organizirana in izvedena. Večina vodnikov je pse dobro pripravila za delo na krvni sledi, opaziti pa je bilo, da so nekateri vodniki vse premalo truda vložili pri osnovnem šolanju psov, predvsem v disciplini »splošna vodljivost« in »odložitve s strelomirnostjo«. Vsem vodnikom lovskih psov svetujem, naj se z mladimi psi udeležijo organiziranih tečajev poslušnosti psov, ki jih organi-

Foto: J. Verčko

Vodniki, kinološki sodniki, organizatorji ter pomočniki na junijski uporabnostni preizkušnji po KS v LD Pogorevc

(brez popravka na sledi) z doseženimi 104 točkami in II. nagradnim razredom;

– drugo mesto sta dosegla **Monika Ocepek** iz Kisovca z barvarskim barvarjem **Asom** z enim popravkom na sledi. Zbrala sta 104 točke in II. n. razred;

– tretji je bil **Boštjan Navodnik** z Raven na Koroškem s hanovskim barvarjem **Arkom** (en popravek), 85,5 točke in II. n. r.;

– četrti je bil **Jože Jeromel** iz Mislinje z brak-jazbečarjem **Asom** (en popravek), 82 točkami in II. n. r.,

– peti je bil **Viktor Avguštin** s Ptujске Gore z resasto jazbečarko **Iro** - Trški vrh; preizkušnjo ni opravil.

LKD Koroške je prvim trem uvrščenim podelila pokale za dosežena mesta, LD Pogorevc pa je za vse udeležence brezplačno prispevala malico.

Zapisati je treba, da so se preizkušnje udeležili trije vodniki iz drugih LKD, ki jim po navadi domače LKD praviloma zaračuna udeležbo na preizkušnji ali telesni oceni. V LKD Koroške pa

zirajo območna LKD, saj bodo na tem tečaju psa dobro naučili osnov poslušnosti, vodniki bodo pridobili znanje in izkušnje za učenje psa. Tako pa bodo imeli tudi manj težav na lovu, preizkušnjah psov in morebitnih udeležbah na tekmovanju. Zato bodo dosegali tudi boljše rezultate na preizkušnjah in tekmovanjih ter bili bolj zadovoljni na lovu.

Jožef Verčko

Ocenjevanje zunanosti psov vseh lovskih pasem v LKD Celje

Na območju Savinjsko-Kozjanske ZLD Celje **LKD Celje** vsako leto (tretjo soboto v maju) na dvorišču lovskega doma LD Žalec na Rinki pripravi ocenjevanje zunanosti psov lovskih pasem. O prireditvi, letos je bila 25. 5., obvestimo vse kolektivne članice LKD – t. j. LD, ki jih je 47, kot jih obvestimo tudi o vseh drugih načrtovanih kinoloških

Začetek telesnega ocenjevanja lovskih psov LKD Celje v Žalcu

Kinološka sodnica in sodnik pri delu v ocenjevalnem krogu za goniče

priredivah na naši spletni strani. Zaradi neobveznih predhodnih prijav za to ocenjevanje udeležbe vodnikov in štirinožnih tovarišev ter gospodarske krize, ki se odraža tudi v lovski kinologiji (vzdrževanje psa je kar pomemben strošek), nas je zelo zanimalo, kolikšen bo obisk »novopečenih« ali pa starih lastnikov lovskih psov. Dežurni veterinar je bil **Janko Juhart**, dr. vet. med., z veterinarske postaje Podlog. Pse so telesno ocenjevali kinološki sodniki: **Milan Krajnc** – jamarji, **Tone Selinšek** – prepeličarji in šarivci, **Jožica Metelko-Krašovec** – brak-jazbečarji, **Janez Šumak** – krvosledci, **Andreja Strajnar** – ptičarji in prinašalci in **Jože Napret** – goniči.

Vse zbrane sta pozdravila predsednik LKD Celje **Janez Šumak** in predsednik gostiteljice LD Žalec **Janko Stebernak**. Slavnostno sta podelila tudi priznanja zaslužnim kinologom: sedem srebrnih znakov KZS in enega zlatega. Vodja prireditve **Milan Udovč** je predstavil še preostali program ter prevzel vodenje in razlago osemindvajsetim lovskim pripravnikom, ki jih popeljal po

čaj šolanja lovskih psov po programu VP-1 in VP-2 pod vodstvom našega inštruktorja za šolanje lovskih psov **Antona Savorgnanija**, pomagala pa sta še inštruktorica **Jožica Metelko-Krašovec** in enaindvajset vodnikov s štirinožnimi tovariši. Slednji so tudi demonstrativno predstavili svoje naučene veščine in poželi velik aplavz.

Delo sodnikov je potekalo po ustaljenem vrstnem redu, opis oz. ocene so zapisniško vpisovali zapisnikarji. Vodja prireditve je po 13. uri zbral vse ocene in poročal o številu udeleženi ocenjenih lovskih psov: privedli so **57** lovskih psov. Prednjačili so jamarji, ki jih je bilo 16, sledili so brak-jazbečarji (11), nato goniči (8), barvarji (8), ptičarji (7) in šarivci

(5 nemških prepeličarjev). Dveh psov sodniki niso ocenili.

Predsednik LKD Celje je ob zaključku pri malici s sodniškim zborom opravil strokovni posvet, na katerem so razpravljali o tekoči problematiki. Na posvetu je aktivno sodeloval tudi predsednik LD Žalec **Janko Stebernak**, ki je podal tudi enotno mnenje o posluhu oz. delu kinologije upravljavk lovišč: »*Eno so minimalne zakonske zahteve o številu potrebnih in uporabnih lovskih psov v loviščih, drugo pa so rezultati. Kjer organe upravljanja lovskih družen sestavljajo tudi kinologi, so rezultati v kinologiji opazni, tam pa, kjer v teh organih ni kinologov, tudi ni minimalnega števila vodnikov in ne uporabnih lovskih psov!*«

Janez Šumak

Povzetek analize vodnikov lovskih psov, usposobljenih za iskanje obstreljene divjadi v letu 2012

Novoizvoljena **Komisija LZS za lovsko kinologijo (KLK LZS)** je štiriletni mandat začela lani z veliko volje in delovnega zagona, da bi odpravila čim več perečih težav, ki tarejo slovensko lovsko kinologijo. Cilj je jasen: povečati število lovsko uporabnih psov v naših loviščih.

Leto se je v hipu obrnilo in v spomladanskem času smo začeli z analiziranjem opravljenega dela v lovski kinologiji v minulemu letu, tudi dogajanja v »krvosledništvu«, ki je obvezen sestavni del lova,

zapisan kot obveznost lovcev tudi v zakonodaji (Zakon o divjadi in lovstvu). To delo je opravila **delovna skupina za spremljanje dela vodnikov lovskih psov za iskanje obstreljene divjadi**, ki jo vodi **Ervin Feregotto**, ki je tudi zbral vse podatke (glej spletno stran LZS - aplikacija LISJAK) in pripravil preglednice in grafe ...

S tovrstnimi analizami namreč nadaljujemo neprecenljivo delo, ki ga je opravila delovna skupina pred petimi leti (Analiza 2007, **Marko Žigon**) in še prejšnje sku-

Foto: E. Feregotto

pine, ki so »orale ledino« v tej pomembni lovsko-kinološki zvrsti delovanja. Vemo, da je Lovski informacijski sistem – *Lisjak*, *modul Kinologija*, last LZS. Vnos podatkov v ta zavihek opravljajo

Zaradi strogih določb *Zakona o varstvu osebnih podatkov* (UL RS 94/2007) in *Pravilnika o vedenju ter postopkih in ukrepih za varovanje osebnih podatkov* v organizacijskem sistemu LZS,

ugotovi zadetek), saj je bila pri ranjeni divjadi uspešnost 71,08-odstotna. Za potrebe evidentiranih iskanj so vodniki s svojimi vozili letos opravili 56.741 km. Skupno število vodnikov, ki so

iskali ranjeno divjad v letu 2012, je 314.

Iz preglednice je razvidno, da so iskalci glede na lanske odstrel največ iskali jelene (13,95 % celotnega odstrela), najmanj pa srnje

Preglednica: Število iskanj divjadi posameznih vrst in uspešnost iskanj v letu 2012

DIVJAD	RU	RN	RU/VRI (%)	KU	KN	SU	SN	SU/VI (%)	SKUPAJ št. iskanj
Srnjak + laščak	322	96	77,03	39	372	361	468	43,55	829
Srna + mladica	146	34	81,11	28	131	174	165	51,33	339
Srjni mladič	136	53	71,96	24	253	160	306	34,33	466
JELEN + LAŠČAK	43	24	64,18	11	47	54	71	43,20	125
KOŠUTA + JUNICA	38	10	79,17	10	22	48	32	60,00	80
TELE	36	19	65,45	4	42	40	61	39,60	101
Muflon	6	4	60,00	0	12	6	16	27,27	22
M. ovca	6	2	75,00	3	4	9	6	60,00	15
M. jagnje	5	1	83,34	1	3	6	4	60,00	10
DIVJI PRAŠIČ	345	202	63,07	80	478	425	680	38,46	1105
Gams - kozel	21	10	67,74	2	27	23	37	38,33	60
Gams - koza	16	3	84,21	0	25	16	28	36,36	44
Gams – mlad. razred	6	3	66,67	1	15	7	18	28,00	25
MEDVED	8	2	80,00	1	3	9	5	64,29	14
Drugo	4	0	100	0	3	4	3	57,14	7
SKUPAJ	1138	463	71,08	204	1437	1342	1900	41,39	3242

Pomen kratic uporabljenih v preglednici 1:

RU – ranjeno, uspešno KU – kontrolno, uspešno SN – skupaj neuspešno
RN – ranjeno, neuspešno KN – kontrolno, neuspešno VI – vsa iskanja
VRI – vsa ranjena iskanja SU – skupaj uspešno

pooblaščenici upravljavcev lovišč oz. lovskih družin (LD). Zbrani podatki nudijo neskončne možnosti primerjav in z njimi lahko zadovoljimo še tako zahtevne kritike, ki vedno trdijo, da gre v tem primeru zgolj za statistiko in da spremljanje sledenj s psi po KS ne služi ničemur. Ne glede na vloženi trud in prizadevanja posameznih zanesenjakov, da bi zmanjšali muke ranjene divjadi in pospešili to našo dejavnost, ki sloni na etičnosti in kinološki strokovnosti, se na take kritike ne oziramo kaj dosti in delujemo naprej po svojih sprejetih načelih ter dopolnjujemo podatke. Kritikam posameznikov med nami, ki se dobro počutijo vedno le v neredu na nekaterih področjih, ne nasedamo.

Seznam vodnikov krvosledcev v širšem pomenu besede je objavljen na spletni strani LZS (za članke) in ga tudi sproti dopolnjujemo, ureja pa ga tajnik Vzrejne komisije KZS za barvarje **Alojz Drnovšek**.

sprejetem 24. 5. 2008, povzetek analize ne vsebuje tudi seznama vodnikov krvosledcev.

Iskanja obstreljene divjadi lahko opravljajo tudi drugi vodniki (ne glede na to, da niso vpisani v ta seznam), vendar s pogojem, če vodijo predpisano in ustrezno usposobljenega psa za delo po krvni sledi (KS).

POVZETEK ANALIZE*

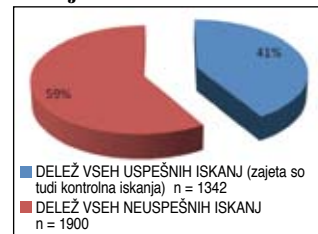
Število iskanj divjadi posameznih vrst in uspešnosti iskanj v letu 2012

Vodniki krvosledcev in njihovi psi so v letu 2012 opravili 3.242 evidentiranih iskanj divjadi, pri katerih so bili v 1.342 primerih uspešni, v 1.900 pa ne (v teh številkah so sešteti rezultati iskanj ranjene divjadi in tudi opravljena kontrolna iskanja). Veliko večja uspešnost je bila pri iskanju samo ranjene divjadi (lovec na nastrele

Preglednica: Število iskalcev, iskanj, najdene divjadi in uspešnost iskanj za obdobje od leta 1992 do 2012

Leto	Št. evidentiranih iskalcev	Št. evidentiranih iskanj	Št. najdene divjadi	Uspešnost iskanj v %
1992	48	386	234	60,62
1993	48	591	347	58,71
1994	67	736	456	61,96
1995	72	823	448	54,43
1996	84	824	455	55,22
1997	125	1040	624	60,00
1998	145	1246	666	53,45
1999	124	1250	681	54,50
2000	97	1197	635	53,86
2001	86	1159	606	52,30
2002	101	1363	719	52,75
2003	104	1319	629	47,70
2004	126	1613	797	49,41
2005	133	1775	837	47,15
2006	142	1831	858	46,86
2007	127	1821	801	43,87
2008	147	2147	997	46,44
2009	220	2391	1089	45,55
2010	273	2602	1099	42,24
2011	300	3107	1295	41,68
2012	314	3242	1342	41,39

Uspešnost vseh opravljenih iskanj

Uspešnost iskanja ranjene divjadi

mladiče (le 3,77 % od celotnega odstrela).

Glavne ugotovitve analize

Iz analize je razvidno, da se je v zadnjih dvajsetih letih, odkar vodimo evidence o iskanjih obstreljene oz. ranjene divjadi, vsako leto število iskanj obstreljene divjadi povečevalo. V letu 2012 je bilo evidentirano že 3.242 iskanj. V primerjavi z letom 1992 se je število povečalo za več kot

osemkrat. Dejstvo je tudi, da se z več iskanji po drugi strani žal zmanjšuje odstotek uspešnih iskanj. Manjši odstotek uspešnih iskanj je predvsem pokazatelj, da se povečuje število kontrolnih

iskanj (kar je tudi prav!), ki v zadnjih letih obsegajo kar polovico vseh iskanj obstreljene divjadi. Hkrati se **povečuje število iskalcev obstreljene divjadi**, ki mu posledično sledi več iskanj (v letu 2012 je iskalo **314** vodnikov).

V letu 2012 smo iskali največ divjih prašičev (1.105 iskanj), glede na odstrel divjadi pa smo največ iskali jelene (13,95 % vsega odstrela). Še vedno pa se **očitno premalo išče pri srnjadi srn in mladičev** glede na izkazana iskanja srnjakov. Iz tega lahko žal tudi sklepamo, da večini lovcev trofejna divjad še vedno pomeni veliko več kot netrofejna, zato se posledično tudi vsi bolj potrudijo, da jo iščejo in tudi najpogosteje najdejo.

Vodniki krvosledcev za iskanje obstreljene divjadi najpogosteje uporabljajo pse barvarje, ki so že kot pasma namenjeni za iskanje obstreljene parkljaste velike divjadi in velikih zveri. Obe pasmi barvarjev - specialistov (bavarskih barvarjev in hanovskih barvarjev) so lani iskalci uporabljali v skoraj 60 % vseh iskanj obstreljene divjadi v Sloveniji.

V letu 2012 so iskali ranjeno

divjad v 357 lovskih družinah od 411, ki so članice LZS (predpisano so torej iskali v 86 % lovišč lovskih družin).

Po informacijah s terena ugotavljamo, da **vsi pooblašteni vodniki ne vpisujejo redno in sproti iskanj v aplikacijo LIS – Lisjak** oziroma pooblaščenec vpisov (pooblaščen oseba v LD) vodstvo lovišča (LD) podatkov ne dostavlja redno. Žal zato analize ne moremo opraviti bolj kakovostno in popolno, ker v aplikaciji Lisjak niso na voljo tudi nekateri drugi podatki, ki so prav tako pomembni za iskanje obstreljene divjadi, čeprav so pred leti že bili na voljo v redno oddanih *Dnevniki vodnika krvosledca* (vremenski razmere pri iskanju; ali je bila divjad ob najdbi še živa ali že mrtva itn.). Težko je izslediti tudi ugotovitev (navedbo) mesta zadetka divjadi ob najdi, čeprav so samo tri možnosti (trup, okončina, »oplazni« strel). Nikjer tudi ni podatkov o poškodbah psov pri iskanjih oz. poškodbah lovskih psov pri drugih oblikah lova. Le upati je, da se bo v naslednjih letih uresničila tudi ideja glede dopolnitve možnosti (opcij) vodenja evidenc v aplikaci-

Preglednica: Vrednost mesa najdene divjadi v evrih

DIVJAD	ŠTEVILO ŽIVALI	POVPREČNA TEŽA V KG	POVPREČNA ODKUPNA CENA ZA KG	VREDNOST V EVRIH
DIVJI PRAŠIČ	425	39	1.475 EUR	24448
SRNJAK	361	16,7	3.175 EUR	19141
SRNA	174	15,2	3.175 EUR	8397
SRNIN MLADIČ	160	9,2	3.175 EUR	4674
GAMS	46	16,5	3.50 EUR	2657
MUFLON	21	17,4	1.425 EUR	521
JELEN	54	109	2.30 EUR	13538
KOŠUTA	48	69,8	2.30 EUR	7706
TELE	40	41,4	2.60 EUR	4306
MEDVED	9	78,4	11 EUR	7762
SKUPAJ	1338			93150

Upoštevan je cenik organizacije za odkup divjačinskega mesa, Nimrod, d. o. o., Škofja Loka. Povprečna odkupna cena mesa je izračunana kot povprečje posameznih kategorij divjačine. V ceno niso vštete tudi vrednosti trofeje, ocenjenih po CIC-točkah.

Ne samo, da veljavni lovski zakon določa, da moramo vsak strel na veliko parkljasto divjad obvezno preiskati s predpisano preizkušenim psom krvosledcem in da to terja tudi *Etični kodeks slovenskih lovcev*, imajo uspešna iskanja tudi velik finančni učinek. 3.242 iskanj je prispevalo v blagajne lovskih družin okrog **93.150.00 evrov** za odprodano divjačinsko meso.

Preglednica: Število iskanj po posameznih lovskoupravljaljskih območjih (OZUL) v letu 2012

OZUL	ŠTEVILO ISKANJ
Gorenjski OZUL	329
Kamniško-Savinjski OZUL	201
Kočevsko-Belokranjski OZUL	266
Notranjski OZUL	262
Novomeški OZUL	124
Pohorski OZUL	401
Pomurski OZUL	145
Posavski OZUL	118
Primorski OZUL	261
Ptujsko-Ormoški OZUL	47
Savinjsko-Kozjanski OZUL	269
Slovenskogoriški OZUL	20
Triglavski OZUL	129
Zahodnovisokokraški OZUL	454
Zasavski OZUL	216

Preglednica: Delež iskanj po posamezni vrsti divjadi glede na odstrel

Divjad	Odstrel	Št. iskanj	Delež iskanj glede na odstrel
Srnjak	11164	829	7,43
Srna	8388	339	4,04
Srnji mladič	12353	466	3,77
Jelen	896	125	13,95
Košuta	885	80	9,04
Tele	1245	101	8,11
Gams	1912	129	6,75
Muflon	530	47	8,87
Divji prašič	11419	1105	9,68

Preglednica: Število iskalcev, iskanj, najdene divjadi in uspešnost iskanj za obdobje od leta 1992 do 2012

Leto	Št. evidentiranih iskalcev	Št. evidentiranih iskanj	Št. najdene divjadi	Uspešnost iskanj v %
1992	48	386	234	60,62
1993	48	591	347	58,71
1994	67	736	456	61,96
1995	72	823	448	54,43
1996	84	824	455	55,22
1997	125	1040	624	60,00
1998	145	1246	666	53,45
1999	124	1250	681	54,50
2000	97	1197	635	53,86
2001	86	1159	606	52,30
2002	101	1363	719	52,75
2003	104	1319	629	47,70
2004	126	1613	797	49,41
2005	133	1775	837	47,15
2006	142	1831	858	46,86
2007	127	1821	801	43,87
2008	147	2147	997	46,44
2009	220	2391	1089	45,55
2010	273	2602	1099	42,24
2011	300	3107	1295	41,68
2012	314	3242	1342	41,39

Preglednica: Pregled iskanj s psi (po pasemskih skupinah)

Pasemska skupina	Št. iskanj
Krvosledci	1871
Goniči	640
Jamarji	393
Šarivci	207
Ptičarji	125
Prinašalci	6

ciji Lisjak – modul Kinologija, ki jo bo Komisija za lovsko kinologijo LZS vsakor predlagala v sodelovanju s Komisijo za lovski informacijski sistem pri LZS.

Na koncu povzetka želimo iskalcem obstreljene divjadi v prihodnje čim več uspešnih iskanj, preostalim lovcem pa dober pogled in ravne cevi.

Janez Šumak,
*predsednik Komisije LZS
za lovsko kinologijo*, in
Ervin Feregotto,
*DS za spremljanje dela
krvosledcev pri KLK LZS*

PS: *Celotna analiza je objavljena na spletni strani LZS, www.lovska-zveza.si

Predvidena legla lovskih psov

Lovski terierji (SLRLt):

O: 5/I, m: 4/I, 26. 6.,
Gorazd Slemenšek,
Dolnje Brezovo 33, 8283 Blanca.
O: 5/I, m: 5/I, 18. 7.,
Stanko Lihtenvalner,
Ilovci 15,
2275 Miklavž pri Ormožu.
O: 5/I, m: 5/I, 16. 8.,
Marjan Himelrajh,
Kapeljska 11, 9252 Radenci.

Resasti jazbečarji (SLRJr):

O: 5/II, m: 4/II, 13. 9.,
Franc Flere,
Potoška vas 41, 1410 Zagorje.
O: 5/I, m: 5/II, 21. 7.,
Viktor Auguštin,
Zg. Bristava 32,
2323 Ptujška Gora.
O: 4/I, m: 4/I, 8. 7.,
Aleksander Štumpf,
Podgorje 82/a,
2391 Podgorje pri Slov. Gradcu.

Istrski kdl. goniči (SLRGik):

O: 4/I, m: 5/I, 14. 5.,
Janko Logar,
Pod bregom 2,
2380 Slovenj Gradec.
O: 5/I, m: 4/II, 6. 7.,
Marjan Rangus,
Dol. Brezovica 27,
8310 Šentjernej.

Resasti istrski goniči (SLRGlr):

O: 4/I, m: 4/I, 29. 5.,
Janko Logar,
Pod bregom 2,
2380 Slovenj Gradec.

Brandel braki (SLRBrb):

O: 5/I, m: 4/I, 25. 5.,
Damjan Purg,
Breg 35, 2322 Majšperk.
O: 5/II, m: 4/I, 29. 6.,
Boris Gerbec,
Lipsenjska 3/a, 1384 Grahovo.

Beagli (SLRBig):

O: 5/II, m: 4/I, 18. 5.,
Martin Gobec,
Sotelska c. 54, 3250 Rog. Slatina.
O: 4/I, m: 4/II, 21. 5.,
Milena Očepček,
Zabava 3, 1411 Izlake.
O: 5/I, m: 4/II, 25. 6.,
Urška Klemen,
Koroška c. 41, 2370 Dravograd.
O: 5/I, m: 5/I, 25. 6.,
Simon Volk,
Velika Bukovica 21,
6250 Ilirska Bistrica.

O: 5/I, m: 4/I, 21. 6.,
Katja Jarc in Aleš Mohorič,
Zafara 40, 8360 Žužembek.
O: 5/II, m: 4/II, 15. 6.,
Vida Kamnik Štumpf,
Podgorje 127, 2381 Podgorje.

Bavarski barvarji (SLRBb):

O: 5/I, m: 5/II, 6. 8.,
Rok in Bojan Deberšek,
Podgorska 83,
2380 Slovenj Gradec.

Brak-jazbečarji (SLRBj):

Črni, z ožigi
O: 3/I, m: 4/I, 15. 8.,
Blaž Mihovec,
Vikrče 27 c, 1211 Šmartno.
O: 4/I, m: 5/I, 18. 7.,
Rajko Pregelj,
Dolga Poljana 49/b,
5271 Vipava.

jelenje rdeči

O: 5/I, m: 5/I, 17. 8.,
Ivan Kolar,
Kovača vas 140,
2310 Slov. Bistrica

Kratkodlaki vajmarčani (SLRWpk):

O: 5/JZP, m: 5/ŠPP, 20. 7.,
Nina Kotnik - Travnik in
Tilen Travnik,
Na jasi 6, 1241 Kamnik.

Labradorski prinašalci (SLRLR):

O: tuj pelemnjak, m: 5/I, 25. 7.,
Toni Vergilas,
Barižoni 62, 6280 Ankarana.
O: tuj pelemnjak, m: 5/I, 15. 8.,
Meta Štravs,
K Roku 30, 8000 Novo mesto.

Angleški koker španjeli (SLRKš):

O: 5/I, m: 5/I, 13. 7.,
Stanko Lihtenvalner,
Ilovci 15,
2275 Miklavž pri Ormožu.

Špringer španjeli (SLRšš):

O: 5/I, m: 4/II, 23. 7.,
Ivan Urbanič,
Podbočje 337 a, 8312 Podbočje.

Nemški prepeličarji (SLRPr):

Serci
O: 5/I, m: 4/II, 28. 6.,
Iztok de Faveri,
Vanganel 36, 6000 Koper.

Kinološka zveza Slovenije

Mali oglasi

Orožje in lovsko optika

Prodaj risanico – repetirko
Mauser 98, kal. 7 x 57, s str. daljnogledom Zeiss Diatal - ZM 6 x 42 (gravirano!). Puška je ocenjena na 6000 €; prodaj jo za 2.600 €. Tel.: 041/735-520.

Prodaj malo rabljeno tricevko
Suhl, kal. 12-12/ 7x 65 R, s strelnim daljnogledom Kahles 6 x 42 - SUHLOVA montaža. Tel.: 041/639-597, Peter.

Prodaj karabinko, kal. 6,5 x 52 Carcano, s str. daljnogledom Zeiss 3-12 x 50, izdelano po naročilu. Puška je zelo kratka in lahka, cena 1.300 €, ter **karabinko CZ**, kal. .300Win. Mag., s str. daljnogledom Meopta 7 x 50 RD. Cena 1100 €. Mogoč preskus. Tel.: 040/796-713.

Prodaj dobro ohranjeno kranjsko karabinko, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom Meopta Suhlova montaža). Ugodno. Tel.: 041/267-577.

Prodaj revolver Weihrauch .38 Special, (cev 4 inče, cena 230 €) in **revolver** Alfa Steel, kal. .357 Mag. (cev 4 inče, kromirana, 420 €). Tel.: 051/352-381.

Prodaj revolver Ruger, kal. 5,6 Mag. Je kot nov, primeren za vodnika krvosledca. Tel.: 041/819-009.

Prodaj risanico, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom Kahles 4 x 32 (Suhlova montaža). Tel.: 031/348-288, Grapar.

Prodaj lahko, elegantno, po naročilu izdelano **repetirko** puške karne Kranj, kal. 6,5 x 68. Puška je zelo lepo ohranjena, z osmerokotno Böhlerjevo rasantno cevjo, nemškim naprožilom, pištolskim ročajem z ribjimi luskami, kopito bogato rezljano z motivi divjadi in lipovimi listi. Puško prodajam brez optike in montaže. Možnost menjave. Tel.: 041/871-703.

Prodaj odlično ohranjen strelni daljnogled Meopta Artemis 1,5 – 6 x 42. Tel.: 041/731-935.

Prodaj repetirno risanico CZ, kal. 8 x 57, s str. daljnogledom Nikko Stirling 6 x 40, z rdečo piko (Suhlova montaža). Cena 650 €. Tel.: 051/352-381.

Zaradi opuščanja aktivnega lova **prodaj** skoraj novo, zelo elegantno **kombinirko** Forest Sabatti, kal. 20 Mag./ 6,5 x 57 R, s str. daljnogledom Kahles 2-5 x 50 L, primerno tudi za starejše in lovke. Cena (65 % nabavne cene) je 1.560 €. Tel.: 031/591-725.

Prodaj kratko risanico Mauser, kal. 8 x 57; boroveljsko **tricevko**, kal. 7 x 65 R/ 16-16, **risanico** Smith-Rubin, kal. 7,5 x 55, in **kratko risanico** carcano, kal. 6,5 x 52. Vse puške so odlično ohranjene in opremljene s strelnim daljnogledom. Cena po dogovoru. Tel.: 040/569-048.

Prodaj kranjsko karabinko, kal. 6,5 x 68, s str. daljnogledom Swarovski in **kombinirko** Merkel Suhl, kal. 7 x 65 R/12, z menjalnimi cevmi 12/12. Tel.: 031/285-278.

Prodaj šibrenico – petelin, kal.12/12, Manhattan Arms (1913) in repetirno **risanico** CZ,

kal. 30-06, s str. daljnogledom Swarovski 2,2-9 x 42. Suhlova montaža. Tel.: 041/657-191.

Prodaj naslednje orožje: repetirno risanico Marlin 336 CS, kal. .30-30 Win. (1.000 €), s str. daljnogledom Meostar 7 x 50 (579 €); **repetirno risanico** Zastava LK M808, s str. daljnogledom Meopta 7 x 56, kal. .308 Win. (600 €); **repetirno risanico** CZ, kal. .223 Rem., s str. daljnogledom Meopta 6 x 42 (950 €); **kombinirko** Blazer, kal. 16/7 x 65 R, s str. daljnogledom Zeiss 1,5 – 6 x 42 (2.500 €); **šibrenico** – petelinko Eibar el Reno, kal. 12 – 12 (400 €); **šibrenico**, kal. 12 – 12, Simson Suhl (600 €); **pištolo** CZ M 70, kal. 7,65 mm (250 €). Tel.: 059/148-882 ali 041/469-456.

Prodaj skoraj novo, elegantno **kombinirko** Master Sabatti, kal. 20 Mag./9,3 x 74 R, z vložno cevjo, kal. .22 WMR, in str. daljnogledom Swarovski 2,5 – 10 x 56, z osvetljeno piko v križu. Cena je 2.950 €. Tel.: 031/296-046.

Prodaj kombinirko ČZ, mod. 502, kal. 12/7 x 65 R; **bok šibrenici**, kal. 12/12; **repetirno risanico**, kal. .308 Win. (s tekmovalno cevjo), ter **repetirke**, kal. 6,5 x 57; .222 Rem. in .22 Win. Mag. Tel.: 030/692-159.

Prodaj revolver S&W, kal. .357 Mag., model 19/6 s 4-colsko cevjo, broniran, lepo ohranjen. Cena 300 €. Tel.: 041/592-933.

Prodaj zasučno montažo z obročki, premera 30 mm, in **strelni daljnogled** Swarovski 6 x 42 z montažno letvijo. Tel.: 031/604-745.

Prodaj repetirno risanico CZ, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom Hensoldt/Wetzlar Diatal 6 x 42 (Suhlova montaža); **bok šibrenico** Beretta, kal. 12/12, in **strelni daljnogled** Zrak SD-5, 4 x 42. Tel.: 040/646-788.

Prodaj bok šibrenico Franchi, kal. 12/12, in **pištolo** Beretta 92FS, kal. 9 x 19 mm. Tel.: 041/512-676.

Prodaj strelni daljnogled Nikon FM 3-9 x 50 NP. Cena 350 € (še leto v garanciji!) Tel.: 041/887-502.

Prodaj Suhlovo **šibrenico**, kal. 20-20, skoraj novo. Tel.: 051/655-330.

Prodaj polavtomatsko pištolo Bernardelli, mod. 60, kal. 7,65 mm z rezervnim nabojnikom in odlično ohranjenim usnjenim tokom. Pištola je bila predmet dedovanja. Tel.: 041/500-200.

Prodaj kombinirko Blaser, kal. 12 Mag./30-06, s str. daljnogledom Docter 1-4 x, z rdečo piko; **repetirno risanico** CZ, kal. .30 – 06, s str. daljnogledom Kahles 3 – 12 x 56; **pištolo** S&W, kal. 9 mm para., Mod. 5906 Steinel (ZDA). Vse orožje je v dobrem stanju (skoraj novo). Tel.: 031/284-165 ali 031/518-655.

Prodaj rusko bok šibrenico Baikal, kal. 12/12 z menjalnimi cevmi 12/5,6, s str. daljnogledom Simmons 2,5 – 10 x 50. Tel.: 041/341-955.

Lovski psi

Prodam lepe mladiče – nemške prepeličarje – serce. So potomci staršev iz priznanih nemških vzrejenih linij. O: 5/I, m: 5/II. Oče in mati sta odlična za delo na polju, v vodi, na veliko divjad (prašič, medved). Mladiči so veterinarsko pregledani, brez zajedavcev, zdravi, čipirani in tetovirani, s potnim listom in rodovnikom. Tel.: 041/377-352 ali (01) 364-49-73, Anton Pucihar.

Prodam nemško žimavko priznane nemške vzreje Donauweck. Opravljeno ima SVP, vsa potrebna cepljenja, vpisana je v SRK. Psica je stara 17 mesecev in pripravljena za nadaljnje preizkušnje. Tel.: 040/163-121, Ivan.

Prodam mladiče nemških prepeličarjev – sercev odličnih delovnih staršev. Oba psa sta odlična za lov na malo divjad in divje prašiče. Oče je češki plemenjak. Leglo 26. 6. 2013. Izток De Faveri; tel. 041/607-806.

Prodam leglo resastih jazbečarjev, potomci odličnih delovnih in razstavnih staršev (mati: CAC, PNZ I. n. r., tel. oc. odlično, UP, KS; oče: CAC, PNZ I. n. r., tel. oc. odlično. Leglo 25. 5. 2013, čipirani, tetovirani in cepljeni. Tel.: 040/354-590 ali andrej.puzelj@gmail.com

Prodam čistopasemske beagle, cepljene, čipirane. Domače leglo. Za oddajo so pripravljeni od 15. 8. naprej. Pasma je odlična za lov. Tel.: 041/714-625.

Prodam tribarvne nemške goniče (samičke), stare štiri mesece, odličnih staršev. Cena 350 €. Marko Kraševac, Jelša 3, 1223 Blagovica. Tel.: 041/587-807.

Prodam mladiča (2) pasme **brak-jazbečar**, samčka, polezna 24. 5. 2013, jelenje rdeče barve. Oče in mati sta odlična za lov na divje prašiče. Tel.: 051/254-681.

Ugodno prodam leglo resastih jazbečarjev, poleženih 17. 7. 2013, odličnih delovnih staršev. Oče: CAC, CACIB, R-CAC SLO, VUP, KS; mati: PNZ, VUO I. n. r., CACT SLO. Mladiči so tudi črne barve. Tel.: 040/228-567, Viktor.

Prodam resaste istrske goniče, stare sedem mesecev, potomce odličnih staršev. Tel.: 041/734-790, Andrej.

Prodam nemške prepeličarje – serce, stare deset tednov, delovnih staršev. O: 5/I, m: 4/II. Na voljo samčki in samice, leglo izredno izenačeno, cena: 300 €. Tel.: 051/683-898.

Ugodno prodam leglo mladičev pasme nemški lovski terier. Leglo 29. 7. 2013. Mladiči so potomci odličnih staršev za lov. Tel.: 031/412-644.

Prodam mladičke valižanskih (Welsh) terierjev, potomce odličnih staršev. Mladiči prihajajo iz psarne Agačiny na Slovaškem. So iz linije psov s 25-letno zgodovino in izkušnjami. Tel.: 040/730-487 ali mraz.jakub89@gmail.com.

Prodam mlade nemške kratkodlake ptičarje (tri samičke in samčka), preventivno cepljene, čipirane in cepljene. Leglo 2. 5. 2013. Informacije po tel.: 041/373-930.

Prodam tri kratkodlake istrske goniče odličnih, delovnih staršev. Tel.: 041/475-670.

Naprodaj je leglo črnih brak-jazbečarjev, odličnih staršev. Rok oddaje je trideseti (30.) avgust. Milan Pungaršek, Imenska Gorca 3, 3254 Podčetrtek.

Prodam izredno lepo leglo nemških ostrodlakih ptičarjev – žimavcev. Mladiči so čipirani, tetovirani in imajo skrajšane repe. Tel.: 041/378-261.

Prodam pet let staro hanovsko barvarko (CACIB, BOB) z veliko izkušnjami na naravni krvni sledi in njenega mladiča. Tel.: 051/393-529.

Prodam mladiče pasme kratkodlake istrski gonič, stare štiri mesece, vrhunske vzrejne linije. Mladiči so cepljeni, čipirani in že primerni za vodenje v lovišče. Tel.: 031/613-302 ali janclagar@gmail.com.

Prodam sedem mesecev stari resasti jazbečarki, že uvedeni v lov, cepljeni in čipirani. Tel.: 031/550-144, Franc.

Prodam mladiče nemških prepeličarjev - sercev, odličnih staršev: O: 5/I, m: 5/I. – trenutno najboljša paritvena kombinacija v SLO. Oba psa sta odlična za lov divjih prašičev. Peter Boškini; tel.: 051/693-545.

Prodam mlade beagle. Oče in mati telesno odlična in I. n. r. v delu. Tel.: 031/604-745.

Oddam dve samički pasme kratkodlake istrski gonič stari štiri mesece. Cepljeni sta tudi proti steklini. Za informacije pokličite na tel.: 040/240-255 (Marko).

Drugo

Kupim ali zamenjam lovsko literaturo od leta 1910 do 1946 in vse lovske knjige, ki so izšle do tega leta. Tel.: 051/611-377.

Izdelam vam pasti – lovke iz nerjavne kovine za odlov živih živali velikosti: 30 x 30, 30 x 30, 35 x 35 cm; dolžine: 50, 60, 70, 80, 100, in 120 cm. V teh pasteh žival ostane nepoškodovana. WWW.RAJGELJ.SI Tel.: 041/642-184.

Izdelam vam pasti za lov polhov (več vrst), valilnice za ptice duplarice, krmilnice za ptice (več vrst) in.. Tel.: 041/255-878 ali (01) 895-15-96.

Izdelujem gamsove čope (tudi divji prašič, jelen, jazbec, muflon). Informacije po tel.: (04) 51-41-409 in 041/819-231, Basaj.

Na voljo so mladi in odrasli fazani, race in jerebice. Tel.: 041/717-464.

Kupim ohranjen, zeleno gumiran dvogled Swarovski 7 x 42 (stari model). Ponudbe sprejemam po tel.: 041/844-662.

Prodam kakovostno navadno jelenjad iz obore. Možnost dostave. Tel.: 051/652-682.

Prodam električni agregat z avtomatično preklapljanjem omara moči 20 kw. Opremljenih ima 70 delovnih ur. Cena 5.500 € + prevozni stroški el. Agregata 10 kw z opravljenih 7500 delovnimi urami (cena 550 €). Tel.: 051/324-483.

Prodam poljske (divje) zajce iz vzreje. Zajci so odrasli ter prilagojeni za v naravo ali izpust v oboro. Tel.: 040/503-781.

Prodam dva trofejna damjaka za odstrel v več hektarjev veliki obori, več mladičev in šilarja. Tel.: 031/827-336.

Prodam novo, trenutno najboljšo in najbolj napredno lovsko kamero na trgu. Nevidna IR-bliskavica, MMS- in GPRS-funkcija, 12 MP-foto-aparat, odporna proti vsem vre-menskim vplivom. V maskirni barvi in majhnih mer. Takojšnje obvestilo s fotografijo na vaš mobilni telefon ali računalnik. Garancija in slovenska navodila! Tel.: 041/353-319

Prodam novo elektronsko ovratnico za šolanje psov. Domet 1000 metrov, popolnoma vodotesna, polnjenje na elektriko in z garancijo. Ugodno. Tel.: 041/937-863.

Prodam nov, še zapakiran nastavak za strelni daljnogled ATN PS22-21A dnevno-nočni sistem (Night vision) 2+ GEN. Ugodno. Tel.: 041/937-863.

Prodam jelene od starosti 4+ do 11+ iz samotne obore v planinah. Tel.: 041/891-207.

Slikarka vam ugodno, po vaši želji, naslika na platno ali v drugi tehniki kateri koli lovski motiv. Tel.: 031/815-086.

Ugodno prodam terensko vozilo Nissan Pathfinder Premium 2,5 DCI, avtomatik, diesel, letnik 2005, redno servisiran, sedem sedežev, usnje, vlečna kljuka, nezaleten, kovinsko srebrn. Tel.: 040/983-999.

Prodam 80 nabojev Federal Balistik, 9,1 g, kal. 7 mm – 08 Rem., ter novo napravo za okrepitev šumov, znamke Junkon DSAS. Tel.: 051/606-544.

Prodam jelena, kronskega osemnajsteraka, za plemo ali odstrel. Tel.: 041/583-618.

Prodam jelenjad za nadaljnjo rejo ali odstrel in **divjega merjasa** starega šest let. Tel.: 041/968-016.

Prodam (po ugodni ceni) **jelene damjake** za nadaljnjo rejo. Tel.: 041/341-955.

Prodam manjšo kmetijo v kraju Čelovnik (Loka pri Zidanem mostu), nadmorska višina 550 m. Kmetiji pripada 7 ha nesekekanega gozda in 3 ha njiv in pašnikov. Je v enem kosu in leži na sončni legi ter je prava oaza

SEPTEMBER									
Datum	Luna	Sonce	zora/mrak (navt.)	vzide	zaide	vzide	zaide	začet. konec	
1. Ne	2:21	17:14	6:23	19:40	5:14	20:49			
2. Po	3:19	17:46	6:24	19:38	5:15	20:46			
3. To	4:20	18:16	6:25	19:36	5:17	20:44			
4. Sr	5:21	18:44	6:27	19:34	5:18	20:42			
5. Če	6:25	19:11	6:28	19:32	5:20	20:40			
6. Pe	7:29	19:38	6:29	19:31	5:21	20:38			
7. So	8:36	20:06	6:30	19:29	5:23	20:36			
8. Ne	9:43	20:37	6:32	19:27	5:24	20:34			
9. Po	10:52	21:12	6:33	19:25	5:26	20:32			
10. To	12:00	21:52	6:34	19:23	5:27	20:30			
11. Sr	13:06	22:40	6:35	19:21	5:28	20:27			
12. Če	14:09	23:35	6:37	19:19	5:30	20:25			
13. Pe	15:05	-----	6:38	19:17	5:31	20:23			
14. So	15:55	0:38	6:39	19:15	5:33	20:21			
15. Ne	16:38	1:46	6:40	19:13	5:34	20:19			
16. Po	17:15	2:59	6:42	19:11	5:35	20:17			
17. To	17:49	4:12	6:43	19:09	5:37	20:15			
18. Sr	18:20	5:26	6:44	19:07	5:38	20:13			
19. Če	18:50	6:39	6:45	19:05	5:40	20:11			
20. Pe	19:20	7:49	6:46	19:03	5:41	20:09			
21. So	19:51	8:58	6:48	19:01	5:42	20:06			
22. Ne	20:25	10:04	6:49	19:00	5:44	20:04			
23. Po	21:02	11:07	6:50	18:58	5:45	20:02			
24. To	21:43	12:07	6:51	18:56	5:46	20:00			
25. Sr	22:29	13:01	6:53	18:54	5:48	19:58			
26. Če	23:18	13:49	6:54	18:52	5:49	19:56			
27. Pe	-----	14:33	6:55	18:50	5:50	19:54			
28. So	0:12	15:11	6:57	18:48	5:52	19:52			
29. Ne	1:08	15:45	6:58	18:46	5:53	19:50			
30. Po	2:07	16:16	6:59	18:44	5:54	19:48			

miru. Na zemljišču so trije stavbeni objekti in dve obori za gojitev jelenjadi ter sadno drevje. Možnost opravljanja dopolnilne dejavnosti. Tel.: 041/341-955.

Prodam kakovostne in lične pasti za polhe; enojne in dvojne, izdelane iz lipovega lesa. Pošljem vam jih lahko po pošti. Tel.: 041/229-110.

ŠOLSKI CENTER POSTOJNA
VIŠJA STROKOVNA ŠOLA

Šolski center Postojna
Cesta v Staro vas 2, Postojna

vabi k vpisu v izredni študij

GOZDARSTVO IN LOVSTVO
(VI. st. izobrazbe)

za študijsko leto 2013/14

Za vse informacije glede študija in vpisa smo vam na voljo na telefonski številki: 051/721 23 30 in elektronski pošti: vs.postojna@guest.arnes.si Informacije o programih dobite tudi na naši spletni strani: www.vspo.si

Novost: Financiranje izrednega študija za brezposelne

VZREJNA KOMISIJA KZS ZA BARVARJE

organizira

VZREJNI PREGLED ZA BAVARSKO IN HANOVRSKO BARVARJE

v nedeljo, 15. septembra 2013, ob 8. uri pred lovskim domom LD Čemšenik.

Ob vzrejnem pregledu je treba predložiti: rodovnik psa, obojestransko kopijo rodovnika in potrjeno o cepljenju psa proti steklini. Privedeni psi morajo biti starejši od petnajst mesecev.

Pot iz Trojan bo označena.

Dodatne informacije: B. Deberšek, 041/730-551.

Predsednik VK:
Bojan Deberšek

Društvo ljubiteljev ptičarjev in LKD Posavja Krško
v sodelovanju z LD Brežice in LD Dobova organizirata

34. MEMORIAL BOGDANA SEŽUNA (DRŽAVNA ŠPP PTIČARJEV) CACT

Preizkušnja bo 26. in 27. oktobra 2013 v loviščih LD Brežice in LD Dobova. Zbor udeležencev bo 26. oktobra ob 8.00 uri pri lovski koči LD Brežice v Dobravi. Prispevek za preizkušnjo znaša 30 EUR za člane DLP, za ostale pa 60 EUR na psa in se vplača na račun DLP: 02010-0253852458, s pripisom "za ŠPP-SM 2013". Vse dodatne informacije dobite pri vodji preizkušnje Ivanu Šepcu, mobi: 041 378 261. Pogoji za prijavo psa na preizkušnjo: telesna ocena najmanj prav dobro, opravljena PZP z najmanj 45 točkami, JZP z najmanj 165 točkami ali PP/ŠPP ali VUP z najmanj II. nagr. razr. Zajca za vlečko si priskrbi vodnik sam. Vodnik mora imeti na preizkušnji puško, naboj in veljavno lovsko izkaznico. Obvezno je veterinarsko potrdilo o cepljenju psa proti steklini. Prijavo s fotokopijo obeh strani rodovnika, potrdilo o plačani prijavnini in fotokopijo veljavne lovske izkaznice pošljite na naslov: Lidija Šmigoc, Bukovci 4, 2281 Markovci pri Ptuj, mail: sivilstvo.smigoc@gmail.com, mobi: 031 616 283. Pri njej dobite tudi prijavnico, obr. P št. 1.

Zadnji rok prijave: 3. 10. 2013.

Lovska družina Ig in LKD Ljubljana

prirejata

23. DRŽAVNO TEKMO LOVSKIH PSOV V VODNEM DELU – CACT za prehodni pokal Občine IG.

Tekmovanje bo v soboto, 28. 9. 2013, v Dragi pri Igu z začetkom ob 8. uri pri lovskem domu LD Ig. Potekalo bo skladno z veljavnim **Pravilnikom za tekmovanje lovskih psov vseh pasem v vodnem delu**, v dveh konkurencah (ptičarji in druge pasme psov), in sicer v posamezni in ekipni konkurenci. Ekipa šteje tri tekmovalce in je lahko sestavljena poljubno.

Na tekmovanju lahko sodelujejo lovski psi z veljavnim rodovnikom FCI in veterinarskim potrdilom o opravljenem cepljenju psa proti steklini (cepljenje mora biti opravljeno vsaj deset dni pred prireditvijo).

Potrebni sta predhodna prijava in plačilo startnine (do 16. 9. 2013), ki znaša 60,00 evrov za tekmujočega psa. Znesek startnine nakažete na TRR račun Lovske družine Ig – SI56 3300 0713 9209 206.

Prijave sprejemamo do 16. 9. 2013 (po elektronski pošti na naslov: matjazgig@gmail.com ali po običajni pošti na naslov: **Lovska družina Ig, Banija 4, 1292 Ig**).

Prijavi je treba obvezno priložiti obojestransko kopijo rodovnika psa, kopijo dokazila o cepljenju psa proti steklini in potrdilo o plačilu startnine.

Število sodelujočih psov je omejeno na 21!

Najboljši tekmovalci v posamezni konkurenci bodo prejeli pokale in nagrade.

Dodatne informacije: Matjaž Gerbec, vodja prireditve (tel.: 041/ 641 623).

Lovska farma DAMERON Namibija

Organiziram lov na lovski farmi v mojem spremstvu (v novembru):

1 x kudu, 2 x oriks, 1 x hartebeest,
1 x springbok ter šakal in pavijan
– neomejeno.

Štiri dni lova, poln penzion in enoposteljna soba s tušem in WC za samo 2.600 €.

Preostala divjad je po ceniku.

Informacije na tel. št.: 031/636-191,

Roman Setnikar

SODOBNA SPLETNA TRGOVINA

Optik trade

- PESTRA PONUDBA •
- KVALITETNO SVETOVANJE •
- PAKETNA DOSTAVA •
- POPRODAJNE STORITVE •

WWW.OPTIK-TRADE.SI
INFO@OPTIK-TRADE.SI
031 770 520

Društvo ljubiteljev nemških prepeličarjev Slovenije

Cankarjeva 6, Celje,

obvešča,

da je izšla knjiga

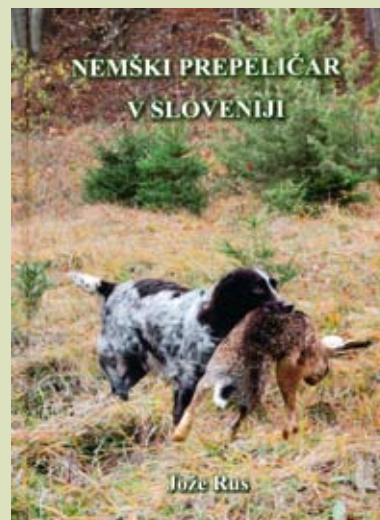
NEMŠKI PREPELIČAR V SLOVENIJI,

avtorja Jožeta Rusa,

Knjiga celovito prikazuje to vsestransko uporabno lovsko pasmo psov, njen izvor, zgodovino vzreje, naravne zasnove, pasemske značilnosti, vzgojo in šolanje ter uporabo v slovenskih loviščih. Knjiga obsega 295 strani z obsežnim slikovnim gradivom. Knjigi je priložena tudi Slovenska rodovna knjiga nemških prepeličarjev SLR Pr II. – od leta 1989 do 2011.

Knjigo priporočamo vsem vodnikom nemških prepeličarjev in tudi drugim vodnikom lovskih psov, še posebno vodnikom psov šarivcev in prinašalcev. Vsekakor je knjiga primerna in zanimiva tudi za vse slovenske lovce.

Knjiga s priloženo rodovno knjigo stane 30 € in jo lahko naročite na naslov društva ali na tel. št. (01) 366-60-53 in 041/915-297. Knjigo vam bomo poslali po pošti.

DLNP Slovenije

VRHUNSKI SPOLNI STIMULANT

NAROČILO NA:
051 894 544

POŠTNA DOSTAVA ALI OSEBNI PREVZEM!

- ✓ MOČNEJŠA POTENCA IN ORGAZMI!
- ✓ BREZ STRANSKIH UČINKOV
- ✓ ZA MOŠKE IN ŽENSKE!

NAPRODAJ NA VSEH VEČJIH PETROL SERVISIH! NA BLAGAJNI!

Za informacije glede lokacij pokličite 051 894 544.

AKCIJSKA PONUDBA! 20 KAPSUL SAMO 59 EUR, 10 KAPSUL STANE 32,40 EUR + poštni str.

Na 11-dnevni afriški safari v najboljšem času – koncu zime

Devet dni v južnoafriškem lovišču s šestimi dnevi lova in odstrelom štirih glav divjadi po izbiri (gnu, springbok, dujker, stenbok, impala, blesbok, merjasec bradavičarke) + šakal in pavijan ter vsi prevozi (vključno z letalskim in vizo); vse za 3.490 €. Mogoče bo loviti 34 vrst divjadi. Izjemno ugodne cene dodatnih odstrelav; npr. niala 890 €, kudu 790 €, oriks 600 €, merjasec bradavičarke 200 € ... Odhod skupine v našem spremstvu bo 4. 10. 2013.

Kozorog v Kirgiziji: sedem dni lova, vključno z odstrelom kozoroga ne glede na trofejno vrednost rogov za 3.990 €. Odhod skupine v našem spremstvu bo 27. 9. 2013.

Jelen (Madžarska, Hrvaška): 990 € za odstrel jelena s težo rogovja do 5 kg (150 CIC).

Merjasec (Romunija, Hrvaška): tri dni lova, odstrel trofejnega merjasca, tri dni polpenzion za 1.690 €. Vračilo 1.000 € če vam ne bo uspelo upleniti merjasca!

Hrvaška: pet dni lova in odstrel medveda (brez omejitve trofejne vrednosti) za 4.990 €.

Los v Kanadi (Nova Fundlandija): šest dni lova v roku, vključno z odstrelom losa za 3.990 €.

Pasat, d.o.o., Dolenjska cesta 11, 1000 Ljubljana
www.pasat.si > info@pasat.si > tel.: 01 428 37 40 > GSM: 041 728 143

Vrhunska kakovost - sprejemljiva cena LOVSKI SPEKTIV SANJU 15 - 45 x 60 WP

Izvrstna vidljivost v mraku • vrhunska kakovost slike • polnjen z dušikom
dolžina: 33 cm • teža: 980 g • neoprenska torbica

CENA:
270,00 €

Beluga d.o.o. • Ljubljana

Naročila in informacije na 01/25 10 880 ali 041/72 60 11.

Za lovce, ki vedo, kaj hočejo!

www.lovskatrgovina.si

info: 070 228 227

K
R
O
J
A
S
T
V
O

Branko Rožman, s.p.

Erjavčeva 5, Brežice

GSM: 031/544 808

www.krojastvo-rozman.si

e-pošta: krojastvo.rozman@siol.net

Slavnostne
lovske kroje,
srajce (tudi
z dolgimi
rokavi),
telovnike,
plašče
hubertus
in pelerine
izdelujemo
po meri.

R
O
Ž
M
A
N

URARSTVO NIHAJ, d.o.o.

Servis in prodaja ur
Restavriranje starinskih ur

Cesta v Mestni Log 55
1000 Ljubljana
Tel.: 041/878-270

Hubertus
club d.o.o.

Ljubljana
Ribji trg 3
Tel.: 01/421 41 90
Faks: 01/421 41 91
GSM: 041/618 610
E-mail: hubertus.club@siol.net

JELENJI RUK

LOV V NAJBOLJŠIH ZASEBNIH
IN DRŽAVNIH LOVIŠČIH NAŠIH
SOSEDOV

HRVAŠKA:

Baranja:

v roku, od 5. do 20. septembra
(rogovja od 170 do 220 CIC-točkami)

Gorski kotar:

v roku, od 15. septembra do 5. oktobra
(lov z obilo lovskega užitka, brez vrhun-
skih trofejev)

MADŽARSKA

državna lovišča v bližini
slovenske meje

v roku, od 5. do 20. septembra
(trofejne vrednosti rogovij od bronzaste
medalje navzgor)

AVSTRIJA

zasebna lovišča v pogorju Semmeringa
v roku, od 15. septembra do 5. oktobra
(vrhunska trofejna rogovja
– zagotovljene tudi vrhunske
zlate medalje!)

ZAHTEVAJTE NAŠE PROGRAME S CENIKI!

ELEKTRONSKE
ovratnice za učenje psa
ovratnice proti lajanju
nevidne ograje

PROFESIONALNA KVALITETA
DOSTOPNE CENE
EVROPSKI IZDELEK
3 LETNA GARANCIJE

M-NET d.o.o., TEL.: 040 760 760

akcija
-20%

www.dogtrace.si
e-mail: info@dogtrace.si

MEDO sport
TRGOVINA ZA LOV, RIBOLOV IN REKREACIJO

PE TRGOVINA MEDOŠPORT GROSUPLE
Cesta Toneta Kralja 2, 1290 GROSUPLE
tel. 01/ 787 37 00, e-mail: medosport@biros.si

STARA CENA: 260,00 €
NOVA CENA: 228,80 €

BIROS, d.o.o., Cesta Toneta Kralja 2, 1290 Grosuplje
www.biros.si

PE TRGOVINA MEDOŠPORT ČRNOMELJ
Ulica na Utrlibah 24, 8340 Črnomelj, tel.: 07/ 306 24 70

Pentaflex AKCIJA

ČAZORLA JAGER 1.6-5x44 IR

- POVEČAVA: 1.6-5x44
- PREMIER OBJEKTIVA: 44 mm
- Jaena slika tudi pri šibki svetlobi
- PREMIER TUBE: 39 mm
- JKOST SVETLOBE JE NASTAVLJIVA
- S POTENCIOMETROM
- POLNEN Z DUŠIKOM
- VIDNO POLJE NA 1000 m: 4.8-19.5 m
- DOLŽINA: 31 cm
- TEŽA: 580g
- VOGODOPOREN
- PAKIRAN V ZAŠČITENEM ALUMINIJASTEM KOVČKU

TUDI
PRODAJA NA
OBROKE!